

I
P

R. P.
I V L I I F A T I I
S O C I E T A T I S I E S V ,
L I B E R
D E M O R T I F I -
C A T I O N E N O S T R A -
R V M P A S S I O N V M , P R A -
u o r u m q u e a f f e c t u u m .

N V N C P R I M V M E X I T A L I C A
lingua in latinam translatus.

Cui nouiter adiunctum est
D. H E N R I C I H A R -
P H I I D I R E C T O R I V M A V -
R V M C O N T E M P L A T I V O -
r u m , c o m p l e c t e n s M o r t i f i c a t i o -
n e s d u o d e c i m .

C O L O N I A ,
S u m p t i b u s B e r n a r d i G u a l t h e r i j .

A N N O M . D C . I I I I .

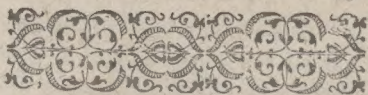
Cum Gratia & Privilegio.

Congreg. S. Mariae Cameracensis
Ad Vasa 4. 8. 16 25 *Legit*

A

B.VI.M

qu
tis
rub
ad
cer
han
re c
cem
huc
bus
terr
temp

DE MORTI- FICATIONE.

PRÆFATIO AVCTORIS.

V M Deus aliquando ex
ardente rubo vocaret Moy-
sen, qui tunc in monte O- Exod. 3.
reb pascebat greges, cum-
que commotus ille & voce Dei se vocan-
tis, & vehementi desiderio videndi, cur
rubus accensus non combureretur, eoq;
admiratione plenus accedere volens, di-
ceret; Vadam & videbo visionem
hanc magnam: gradum protinus siste-
re coactus est, elata voce Domino sibi di-
cente; Moyses, ne appropinques
huc, solue calceamentum de pedi-
bus tuis, locus enim in quo stas,
terra sancta est. Cui monito statim ob-
temperavit.

Hoc factum, vti obseruatione dignissimum fuit, ita & admirandis mysterijs plenum est, quæ ad Tractatus nostri propositum valde conducunt. Nullum enim dubium est, quin fideles omnes, quos gremio suo complectitur Ecclesia, stent in terra sancta: Ecclesia namque ab institutionis suæ exordio sancta, & Christi deinceps sanguine, multorum Doctorum exemplis ac doctrina, innumera biliumque Martyrum cruore & Confessorum sudore sanctificata est. Quia verò in Ecclesia, Religiosus & Ecclesiasticus status præcipue Deo consecratus est, ijque qui in hoc statu viuunt, singulari quadam ratione, diuino ipsius cultui destinati sunt, idèd non iniuria vnicuique illorum suggeri possunt hæc verba: Locus, in quo stas, terra sancta est; quod & Sanctus Bernardus ad Eugenium significare videtur, cum dicit Locus, in quo stas, terra sancta est. Locus Petri est, vbi steterunt pedes eius.

Bernar. E-
pist. 237.

Quæ

Quapropter oportet huiusmodi vi-
ros probè cognitam habere obligatio-
nem suam, qua tenentur Christi gre-
gem pascere verbo & exemplo: sibi què
persuadere debent, se esse potissimum à
Deo, sub persona Moysis vocatos ad spi-
ritualem perfectionem, qua vt sacra-
rum rerum Doctoribus placet, in ad-
eptione charitatis consistit; est què diui-
nus ille ignis, in quo Deus apparet, atque
in eorum animis, à quibus possidetur, ita
exardescit, vt ardendo non consumat,
sed potius vitam ipsis pulchritudinem-
què tribuat tantam, vt vel ipsius Dei o-
culos in sui amorem rapiant. Isti proin-
de cum Moyse, citato gressu, hunc san-
ctum ignem, ad quem vocati sunt ad-
eant, vt in eo per mutuos cum Deo ser-
mones, beneficio orationis, cognoscant,
& exequantur, quidquid ab vnoquoque
exigit.

Sed videor mihi videre, & magno
quidem dolore pariter ac rubore Deum
nos ob indignitatem nostram ab hoc

dulci consortio repellentem, & quidem illis ipsis verbis, quibus Moysen repulit: Ne appropinques huc, Ne appropinques huc. eò quòd pedes animae nostrae, potentia scilicet nobis insita, quibus ad Deum propinquare deberemus, constricti sint vinculis quibusdam ex pellibus animalium confectis, affectibus, inquam, animalibus & sensualibus, qui nos impediunt, quò minus proximè ad Deum accedere possimus, atque idcirco; Solue, inquit, calceamentum de pedibus tuis. Quod autem quivis affectus inordinatus vinculum quoddam sit, animam rebus imis & caducis alligans & implicans, testis est Divus Chrysostomus, qui ait: Vinculum est terrenarum rerum affectio. Nec dixit D E V S Moysi: Solue calceamenta, sed, calceamentum. Divus item Chrysostomus praeditis verbis non dicit: Vincula, sed, vinculum est terrenarum rerum affectio: Vt videlicet intelligamus, quem

Chrysost.
homi. 66.
in Ioan.

que
ma
deb
eleu
age
clan
liq
lib
la
fua
pra
plan
si a
ue
Hin
nec
qui
ri c
con
cta
est
stro
re

quemcumq; affectum inordinatum animam nostra sufficere, quò minus ad Deum debita promptitudine & incenso ardore eleuetur.

Quod & Beatus Dorothæus hac de re Dorothe.
serm. II. agens, pulchra aquile similitudine declarant: Aquila, inquit, quæ reliquo corpore à laqueo omninò libera est, si vnica tamen vngula detenta fuerit, omnem vim suam ex ea modica particula, qua præpeditur amittit. Atqui ex his planum esse putò, quòd in iure Deus Moysi ad se accedere volenti dixerit: Solue calcamentum de pedibus tuis. Hinc etiam certò sequitur, maxime necessariam hys esse mortificationem, quibus propositum est in oratione versari cum Deo, & familiaritatem cum eo contrahere: quandoquidem huius sanctæ mortificationis exercitij proprium est, pedes anime nostræ vinculis nostrorum prauorum affectuum exsoluere, eamque liberam promptamque

A 4 redde-

reddere, vt ad Deum tam facile sese attollat, quàm facile aquila omnibus nexibus soluta in altum subuolare consuevit.

Operapretium ergo me facturum existimaui, si quàm optimè potero, quæ de diuino hoc studio sanctæ mortificationis occurrunt, in medium adferam, eo consilio, vt eius beneficio, ab omnibus impedimentis liberi, sine vllò obstaculo velociores ad Deum creatorem nostrum per orationem euolare possimus. Atque eò libentius hunc suscepi laborem, quò maioris momenti hoc argumentum mortificationis esse video, & quò pauciores hæcenus exstiterunt, qui ex professo de hac materia scripserunt. Precor autem omnes, qui hæc sunt lecturi, maximè verò RR. PP. fratresquæ charissimos Societatis nostræ, quorum præcipuè commodis hæc dicata volumus; vt eo animi candore, quo illis offeruntur, omnia acceptent, Deumquæ precentur, vt quemadmodum,

dum, præter eius gloriam nostrorum-
 quæ emolumentum spirituale (quæ est
 diuina bonitas) in hoc meo quantulo-
 cunque labore nihil mihi propositum
 fuit, sic idem gratiam largiatur, quæ
 vita moribusquæ ad vnum ea
 exprimam, quæ hic ver-
 bis doceo.

CAPVT I.

Quid sit Mortificatio.

MORTIFICATIONIS de-
riuat à nomine *mortis*, ob
quandam similitudinem, quæ
est inter Mortificationem &
mortem nostram naturalem,
vt quemadmodum mors naturalis confi-
sit in separatione, quam efficit anima
nostra, corpore relicto mortuo: ita quo-
que Mortificatio consistat in separatio-
ne voluntaria ipsius animæ à corpore, vi-
uo quidem illo remanente, ita tamen vt
per mortificationem anima ab inordina-
tis affectibus & passionibus corporis di-
uellatur, vt ab ipsis amplius non depen-
deat. Quò fit, vt sicut mors priuat ho-
minem vita naturali, ita mortificatio
eum priuet vita *sensuali*; reprimendo, i-
mò penitus auferendo superfluum illam
animi viuacitatem, quæ efficiebat, vt vita
eius in corpore nimis soluta, carnalis & li-
bera esset.

Veram esse hanc *mortificationis* no-
tionem, vnde inde manifestum euadit, quod
quando dicere volumus, hominem non
esse

esse mortificatum; dicere solemus, cum
 nimis esse viuacem in suis passionibus &
 appetitionibus, hoc est, cā. n. a., quæ re-
 gulam rationis excedit. exempli gratia,
 in oculo considerare possumus quodam-
 modo duas vias, scilicet, que confi-
 sistunt in distincta visione alicuius obiecti,
 delinā. d. s. n. a. d. n. a., quæ vita oculo
 naturalis est; & cā. n. a., quam possumus
 appellare inordinatam quandam viuaci-
 tatem videndi id, quod sibi obijcitur,
 siue bonum illud sit, siue malum, nulla
 habita ratione temporis, loci, persona-
 rum, &c. & hæc est quædam viuaci-
 tas, cur vita oculi inordinata: Quem-
 admodum igitur mors priuat oculum
 priuā. n. a. vita naturali, vnde ea actio
 videndi prohibetur, ita mors spiritua-
 lis, quam nos mortificationem vocamus,
 eundem oculum altera vita priuat, id est,
 curiosa illa & inordinata viuacitate vi-
 dendī, quod & nimis de passione amoris
 dicemus; Mortificatio enim videlicet non
 tollit amorem & desiderium, quo alicui,
 quem amamus bene & bona volumus, sed
 viuacitatem illam inordinatam amandi
 plus quàm oportet.

Ex quo sequitur, veritas valde obser-
 uanda, nempe mortificationis officium

12 DE MORTIFICAT.

non esse, ut funditus passiones extirpet, quæ ex sua natura malæ non sunt, imò bonæ sunt, & ad multarum virtutum acquisitionem planè necessariae; sed ut inordinatam illam viuacitatem, & excessum auferat atque retundat, qui solet hominis vitam multis vitijs & perturbationibus maculare. Hoc Apostolus videtur insinuare voluisse cum de concupiscentiæ fomite sub nomine peccati disserens:

Rom. 6.

Non regnet, inquit, peccatum in vestro mortali corpore, ut obediat concupiscentijs eius. Vbi non ait. Non sit: sed; Non regnet; ita ut appetitionibus eius morem geratis. Idem quoque Seneca videtur innuere, cum scribens ad Lucilium dicit: Vna est catena, quæ nos alligatos tenet, amor vitæ, qui, ut non est abijciendus, ita minuendus est. Significare volens, passiones ad virtutes comparandas necessarias, non penitus euellendas, sed excessum illarum temperandum esse.

*Doroth.
serm. 10.*

Est igitur Mortificatio, ut concludam, repressio & mors quædam nimiae viuacitatis, & moderatio eius excessus, qui in potentijs nostris, earumque actibus elucescit. Quo loco animaduertendum est, posse nos cum Beato Dorothæo (quantum quidem ad hanc mortificationis materiam

teriam

DE MORTIFICAT. 13

materiam attinet) tres hominum status distinguere. Primus est eorum, qui secundum inclinationem suarum passionum & prauorum habituum plerumque operantur, quo in genere sunt potissimum hi, qui sese libidinibus & cupiditatibus suis volentes immergunt. Alter illorum est, qui non ita facile passionibus atque appetitionibus suis obsequuntur, sed eò usque duntaxat illas refrenant, vt in externum aliquem actum non erumpant, quos Beatus Dorotheus *philosophicè viuere* affirmat, propterea quod veteres philosophos imitantur, qui de vitiosis habitibus extirpandis, prauisque cupiditatibus coercendis nihil laborabant, sed tantum cauebant, ne se exteriori actu proderent; idque honoris & existimationis conseruandæ gratia.

Tertius denum status eminentioris gradus homines complectitur, quibus non satis est diligenter elaborare, ne illorum passiones inordinatæ actu aliquo exteriori sese prodant, sed conantur insuper vitiosos habitus, & immoderatas passiones vi contrariorum actuum funditus extirpare; id quod peculiariter fit, sanctæ mortificationis studio, eo quo diximus modo. Atque in hoc statu est ille, qui, vt in-

DE MORTIFICAT. 15

ticipare de suis extremis. Exemplum esse
 potest verum tempus, quod cum sit me-
 dium inter hiemem & æstatem, ab hac ca-
 lorem, ab illa verò frigus accipit, unde ea
 temperies efficitur, quæ temporis huius
 est propria. Idem videre est in aurora, quæ
 cum sit media inter noctem & diem, ut de-
 finito illius, huius verò principium, habet
 aliquid de obscuritate noctis, & claritate
 diei, ita ut lumine quidem inaurata, adam-
 brata autem tenebris appareat, & quia
 proprie nox appellari non potest, cum ha-
 beat aliquid lucis, neque etiam dies, quia
 aliquid adhuc tenebrarum manet, com-
 munitur *aurora* vocatur. Ita dicendum de
 homine, qui cum sit à Deo constitutus
 tanquam medius inter naturam angelo-
 rum & brutorum, quia natura sua est An-
 gelis inferior, superior verò brutis, fit, ut
 tanquam medius inter duas illas naturas,
 de utraq; participet, id quod si quidò con-
 stat: Quod enim ad animam attinet, habet
 esse Angelicū, cū sit natura sua spiritalis,
 immortalis, intellectus & liber: *ratione*
 autem corporis, habet aliquid de brutis,
 cū sit natura sua corruptibilis sensualis,
 carnalis, atq; ex his duabus partibus quasi
 contrariis, vinculo tamen naturali conso-
 ciatis, resultat hoc compositum: *Homo*
 & quia

16 DE MORTIFICAT.

& quia secundum ordinem Iustitiæ naturalis & Politicæ, quicumque conditione & gradu inferior est, subiectus esse debet & subordinatus ijs, qui in eadem Republica sunt potestate & gradu superiores; ut D. Paulus monet, cum dicit; *Omnes animæ potestatibus sublimioribus subdita sit*: Sequitur manifestè, carnem & sensus in homine, tanquam gradu & conditione inferiores, ex vi Iustitiæ subordinatos & subiectos esse debere rationi seu spiritui, ut naturaliter & politicè superiori. Quod & Aristoteles significare videtur, qui cum dixisset: *Animus quidem in corpus, dominicum seu herile habet imperium, mens verò in appetitum civile & regium*; statim subiungit; *In quibus clarum est secundum naturam & utilitatem imperari ab animo corpori, & ab ea parte, quæ habet rationem, ei parti, quæ subiacet perturbationi: æqualitatem verò & vicissitudinem omnibus nocere*. Ex quibus verbis perspicuè colligitur, animæ secundum ordinem naturæ competere imperium in corpus, & rationi in sensum; æqualitatem autem inter ipsos ac successiuam præeminentiam utrique parti turpem & damnosam esse.

Cæterum quia in homine, propter sensus rebellionem, concinnus hic ordo na-

Aristot. 1.

polit. c. 3.

DE MORTIFICAT. 17

turæ subuersus est, cumque quotidiana constet experientia, quomodo sensus & caro sæpenumero aduersus spiritum & rationem insurgentes eam inquietent, & bella acerrima moueant, necessarium planè est, vt tam graue hoc incommodum homo, conueniente aliqua industria & arte amoliatur & emendet. In hunc finem, sanctum hoc Mortificationis exercitium sapienter instructum est, cuius præcipuum munus est & finis in hominibus spiritualibus & religiosis, carnem sensumque rationi ac spiritui subijcere; rationem autem & spiritum Deo, tanquam legitimo vtriusque domino. Vnde postmodum in horum animis pax ille & tranquillitas nascitur, quam S. Augustinus vocat, Regnum Dei; *Vbi ita sunt ordinata omnia*, inquit, *vt id quod est in homine præcipuum & excellens, hoc imperet, cæteris non reluctantibus, quæ sunt nobis bestij quæ communia.* Verè felix & optatissimus status, qui hominem quasi ad illam Originalis Iustitiæ felicitatem reducit, à qua ob primi parentis peccatum miserabiliter excidit.

Verum quia homo ad acquirendum hunc tam nobilem statum, non solum interioribus animi, sed etiam exterioribus corporis passionibus, ipsiusque insolenti-

*Augustin.
lib. 1. de
serm. Do-
mini in
monte.*

bus ap-

18. DE MORTIFICAT.

bus appetitionibus plerumque impeditur, necesse est, ut *Mortificatio* ad utrumque se extendat, ad corpus, inquam, & animam, remouendo nimirum ab vnoquoque illorum, quicquid impedit, quò minus inferior pars superiori debito ordine subiciatur. Quare sicuti motus accipit suam denominationem à termino ad quem tendit, ita & *Mortificatio*, quæ spectat ad animæ culturam, exstirpando passionibus & affectibus inordinatos, videtur *Mortificatio interior* dici posse. Illa autem, quæ corpus ieiunijs, vigilijs & cilijs contendere suscipit, *Mortificatio exterior* iure appellabitur, quia ut ait Ch. llo Domino vitæ propriæ exemplo, ieiunando, vigilijs carneque innocentiam, paupertate & incommodis grauioribus agendo approbamus. & quod omnes actiones præstantes viros sanctam celestemque, non nisi prodigijs & sancta habere debemus. De hac Apostolus loquitur *Casigo*, inquit *ex prima in superioribus agito*. Et Ch. llianus ex cilijs & mortificationis inter iustitiam perfectionis ponit. Quod & Ch. llianus confirmat, cum inquit, *De illis explicandum est, iam non per se ipsi agunt, ut ibi se volent: ita & caro per astutiam mar-*
cida

Cassian.

Collat. 1.

cap. 7.

Climach.

de discre.

Grad. 36.

DE MORTIFICAT. 19

cida effecta, demonibus ultra non prebebit in se quiescendi locum Dicit Bernardus de-
 mum exaggerando hanc Mortificationem Martyrio eam comparat. Genus mar-
 tyrj est, inquit, spiritus & carnis mortifica-
 re, illo nimirum, quo membra caduntur ferro,
 horrore quidem initium, sed diuturnitate mo-
 lestius.

Bern. ser.
 30. super
 Cant.

Neque profectò negari potest, quin in-
 ter alias huius exterioris Mortificationis
 conditiones hæc sit præcipua, quod ora-
 tioni dat efficaciam imperandi, maxi-
 mam, quando cum ipsa coniungitur, quod
 multi atque illustres sancti tam veteris,
 quam noui testamenti experti sunt.

Ex his orationibus concludendum, mortifi-
 cationem exteriorem, in xianè, vt vidi-
 mus, utilem esse, nihilominus tamen fa-
 tendum est Mortificationem internam
 passionum & prauorum affectuum animi
 nosse hanc exteriori mortificationi lon-
 gissime præferre; cum certissimum sit,
 Mortificationem corporis parum facere
 ad acquirendis virtutes sine animi Morti-
 ficatione, hanc autem sine illa plurimum cō-
 ferre. In eo vero corporis Mortificatione ca-
 tenus dicitur vtilis, quatenus animi mortifi-
 catione adiuvat, & promouet, quod Ri-
 chardus de S. Victore non obscure signi-
 fica-

†

20 DE MORTIFICAT.

Rich. lib. de præparat. ad cōtemplat. cap. 32.

ficauit his verbis: *Hoc autem nosse oportet, quia disciplina corporis sine disciplina cordis absque aiuto inuilis est: Et merito sanè; quia quemadmodum sal condire aliquid, ac præseruare non potest nisi in intimos eius recessus penetret, ita quoque sal Mortificationis, virtutibus bonisque moribus Dei seruum condire debet, Et siis a multorum vitio. um ac defectuum corruptione & foetore præseruandus est, oportet, vt interiora animi ipsasque potentias, & passionēs penerret, quod Mortificationis interioris proprium est; quæ quamuis exteriori præponenda sit: (nobilior est enim pluriſque facienda, vt diximus) fateamur tamen, ei qui perfectus euadere velit, vtramque Mortificationem esse amplectendam, ita vt virtute spiritus facta carnis mortificet, & eadem virtute praua animi desideria potenter reprimat; quod ipsum Richardus de S. Victore affirmat cū dicit: *Perfectus est qui virtute spiritus & voluntates carnis, & voluntatem cordis potenter comprimit.* Et D. Basilus. *quia ex duplici, inquit, materia constamus, duplex quoque virtutis esse studium debet, id ē cūm strenuē te corporis, tūc animi etiam industria exerceri.* Et hæc pro huius capituli explanatione sufficiant.*

Richard. super cap. 2 Cantic. cap. 22. Basil. in Constit. cap. 4.

DE MORTIFICAT. 21

CAPVT III.

*In Mortificationibus, præsertim exterioribus,
mensuram & regulam esse tenendam; &
quenam illa sit.*

VT melius intelligatur modus, qui in hoc præclaro Mortificationis exercitio tenendus est; notare oportet, ad omnes actus humanos, vt virtutis nomine censeantur, certam aliquam regulam & normam requiri, qua dirigantur, ne suam excedant mediocritatem. *Virtus enim, inquit, S. Bonaventura, medium virtutum tenet, & ab viroque lueri, vitij est obsessus, ita vt si modicè à discretionis tramite declinauerit, iam virtus non sit.* Atque ita, si exercitium hoc Mortificationis, virtuti consentaneum & rectum esse velimus, lege aliqua aut mensura id metiri debemus, ne ad extrema declinet, Exempli causa, si in mortificatione iræ, neglecto modo, nimium progrediamur, ita vt in actibus suis fiat remissa & languida; vel si sit tam exiguum iræ comprimendæ studium, vt viuacior & ardentior remaneat, quàm par sit: huiusmodi mortificatio, primo quidem casu, excessui; altero autem, defectui obnoxia est. Quod item in Mortificatione

*S. Bona.
li. de pro-
cessu Re-
ligionis
cap. 35.*

exter-

22 DE MORTIFICAT.

externa corporis, facillè accidere potest, vt declinetur ad extrema, si nimirum afflictionibus & asperitate corpus nimium debilitetur; aut è contra, si sub prætenu aliquo, corpori mortificando tam parum insistamus, vt inde contra nos rebellionis & contumaciæ occasionem sumat.

Itaque tam in Mortificatione appetituum corporis, quàm passionum animi, debita mensura tenenda, & modus obseruandus est. Quia verò: *Ne ro vnuquam*, vt scriptura testatur, *carnem suam odio habuit, sed fouet & nutrit illam*, propter affectum naturalem, quem erga carnem nostram gerimus; idè longè facilius erratur in mortificatione appetituum corporis, quàm in affectuum animi: Quocirca necessarium est, vt in hac parte tantò cautius & vigilantius nos geramus, quantò maius periculum subest. Quade causa Beatus Climachus, ostendere volens perplexitatem, quam incurrebat, cum amore virtutis cogeretur od. sse in se ipso hominem carnalem, amore autem sensus obligaretur ad eundem nutriendum & fouendum; ita dicit: *Quomodo ill. m vinciam, quem vt amem, à natura suscipi? Quid illi rationabile dicam,*
qui per

Ephes. 5.

*Climach.
de castit.
Grad. 15.*

DE MORTIFICAT. 23

qui per naturam mille rationibus ac persuasionebus mentitur, & l'que mihi cooperator & hostis; adiutor atque adversarius; auxiliator simul & insidiator; si foueatur, oppugnat: si affligam, debitor fit; lasciuat per quietem; rursus verbera & flagellum non sustinet: Si illum contristo, periclitor, si foueam, per quem virtutes adquiram non habeo.

Hinc dæmon, tanquàm miles astutissimus solet quandoque hominem sub prætextu zeli, ad nimias & extr ordinarias mortificationes inducere, atque hoc idò, ut eum postea ordinatio & durabili fructu priuet, quem ex seruatio Dei, communi via & more viuendo, percipisset, sique hac de causa, ut sub prætextu maioris boni, incurramus malum incurabile; quod diuinè prorsus Cassianus his verbis demonstrat; *Nesse debetis, hanc esse subtilissimam* Cassian.
diaboli calliditatem, hanc occultissimam Collat.
foueam, in quam miserabiles & incautos quos 24. cap.
dæm precipitat, ut dum ijs maiora promittit,
necessaria quotidiani fructus emolumenta surripiat. Itaque cū hæc mortificatio exterior ex vna parte necessaria sit, ex altera verò parte, actu ipso eam exercere sine periculo excessus, valdè difficile videatur, tam ob diuersitatem complexionum,

quàm

quàm ob illusiones dæmonum, quæ circa hanc materiam frequenter contingunt, existimo Religiosi esse suo iudicio in hac re non nimium fidere, sed se spiritualis patris prudenti subijcere directioni, quò in via Dei tutius dirigatur, sibi que persuadeat, se nisi hoc faciat, magnis periculis exponi, in quæ multi incurrerunt, vt & Climachus as-

Climach. firmat: *Sicut qui sine duce est, inquit, et-
de discre. iam si prudentissimus sit, in via errabun-
Grad. 36. dus incedit; ita & qui suo arbitrio in via
Domini pergit, etiam si in omni munda-
na sapientia fuerit instructus, facillimè pe-
rit.*

Verùm posita prædicta ratione, tria in hac materia maximè notanda veniunt: Primum est, vt religiosi firmiter apud se statuunt, Deum ac Dominum nostrum, tanquam verissimum amatorem eorum, qui fideliter illi seruiunt, nunquam permissurum, vt decipiantur, quando se illi, in persona prudentis patris spiritualis, cum omni confidentia submittunt. Neque enim est

Climach. iniustus Deus, ait Climachus, vt animas
de discre. nostras decipiat, quæ se per fidem & innocen-
Grad. 26. tiam proximi consilio atque iudicio humiliter
submitterint.

Alte-

Aliud est, ut prædicto patri internum
 animi statum, tentationesque ac spiritua-
 les necessitates, promptè, plenè, magna-
 cum fiducia ac puritate aperiant, ut ipse
 postmodum maiori luce ea possit docu-
 menta ac monita spiritualia suppeditare,
 quæ in Domino magis opportuna iudica-
 verit. Hanc manifestandi rationem, ad
 errores in spirituali via tollendos; sancti
 viri semper tanti fecerunt, ut quamlibet
 cogitationem, quæ sub verecundiæ scuti-
 moris alicuius velo subrepat, grauissimæ
 tentationis loco duxerint: Affirmat hoc
 D. Basilus pluribus locis; idque B. Doro-
 theus expertum se esse fateretur, notabili
 planè cum fluctu, dum in monasterio cū
 alijs habitaret. Denique in hoc, veluti in re
 magni momenti, Religiosi Scythi ab ini-
 tio sue congregationis instituti erant, de qui-
 bus Cassianus hunc in modum: *Instituun-
 tur, inquit, nullas penitus cogitationes prurie-
 tes in corde perniciose confusione celare, sed
 confessim ut exorta fuerint, eas suo patrefacere
 Seniori, nec super earum iudicio quidquam suæ
 discretionis committere, sed illud credere ma-
 lum esse, vel bonum, quod discussisset ac pronun-
 ciauerit seniori examen.*

*Dorothe.
 serm. 5.*

*Cass. lib.
 4 cap. 9.*

Tertium documentum est, ut religiosi
 sint fideles & diligentes observatores co-
 rum quæ ipsis à prædicto patre prudente

26 DE MORTIFICAT.

Luce. 2.

iniunguntur. Quemadmodum enim pharmaca à medicis præscripta, quantumvis optima, agros non iuuant, nisi sumantur; ita consilia & documenta patrum spiritualium, nisi debito tempore executioni mandentur, nihil profunt, licet longè sint sanctissima atque utilissima: imò hac ipsa de causa maiorem poenam incuremus in altera vita; iuxta illud Christi: *Seruus, qui cognouit voluntatē Domini sui, & non se preparauit, & non fecit secundā volūtātē eius, vapulabit multis.* Necessē ergo est, ut religiosi, qui maiore cū securitate & merito in diuino seruitio progredi, & ab his omnibus damnis, quæ ex cōtraria viuendi ratione cōmuniter sequūtur, immunes esse volūt, se iuxta arbitrium prudentis sui patris spiritualis regi permittant, & prædicta documenta diligenter obseruent.

CAP. V. IV.

De necessitate Mortificationis, quæ cuius bominī in suo statu incumbit.

Q Vinque modis hominem quemlibet considerare possumus, iuxta quinque diuersos status & gradus, qui in ipso reperiuntur. Primus modus considerandi est secundum esse rationale & humanum, a quo ipse suscipiens principio homo à natura accepit. Alter, secundum esse mo-
rale

DE MORTIFICAT. 17

male & poluticum, quod adquiri solet educa-
 tionis & diuturna consuetudine cum ho-
 minibus prudentibus, ac benè moratis,
 obseruando illorum mores & vitæ actio-
 nes. Tertius, vt Christianus & fidelis est, &
 esse in Baptismate accepit. Quartus, vt Re-
 ligiosus in aliqua religione approbata.
 Quintus denique modus considerandi ho-
 minem est, vt Prelatus, aut Episcopus est,
 vel in aliquo dignitatis gradu constitutus.
 Nos itaq; quemadmodum cuiuslibet homi-
 ni ad viuendum & operandum, iuxta for-
 mam sui status, necessaria sit Mortificatio,
 quā poterim⁹ breuissimè demonstrabimus.

Principio igitur ad hoc, vt homo viuat
 & operetur vt verus homo, hoc est, secun-
 dum illud esse humanum & rationale,
 quod accepit à natura, necessaria illi est
 Mortificatio: Quia naturale est, & omni
 viuenti commune, viuere & operari con-
 formiter suæ naturæ. Cū igitur homo na-
 turā suā rationis participes sit, necessariò
 sequitur, vt si conformiter suæ naturæ vi-
 uere velit, ex rationis præscripto illi viuē-
 dum & operandum sit: Et ad hanc viuē-
 di & operandi normam, ab ipsa anima
 sui rationali, tanquam ad rem naturæ suæ
 convenientem, impellitur, vt D. Thomas D. Thom.
 docet his verbis: *Inclinatur vnusquod. 3. 2. q. 94*
que naturaliter ad operationem convenientem 2. 3.

*sibi secundum suam formam, sicut igni ad calefaciendum. Unde cum anima rationalis sit propria forma hominis, naturalis inclinatio est cuilibet homini ad hoc, quod agat secundum rationem. Imò B. Dionysius. *Primum malum est, inquit, est, contra rationem. Seneca quoque Philosophus in hanc sententiam: *summum, inquit, bonum hominis est, ex natura voluntate se gerere.***

*S. Dion.
lib. de di-
uin. Non.
cap. 4.
Sen. li. 9.
Epist. 67.*

Quærat aliquis, quidnam sit illud vivere hominis ex rationis præscripto, in quo bonum ipsius consistit secundam sententias adductas. Respondeo secundum doctrinam Aristotelis, sine dubio naturaliter maius bonum esse dominari, quàm servire; Cum autem meliori & digniori parti cuiuscunq; compositi tam naturalis, quàm politici, melior quoque ac dignior debeatur locus, sequitur etiam naturaliter in homine debere animam dominari corpori, & rationem sensui, cum anima sit præstantior corpore, & ratio sensui. Hinc sit, ut rationalis vita & operatio hominis, nihil aliud sit, quàm vita & operatio instituta secundum imperium & normam animæ & rationis; Qui vivendi & agendi modus, adeò proprius est hominis, ut si aliter agat, hoc est, si iuxta imperium carnis & sensus operetur & vivat, hoc non aliunde, nisi à quadā prava & perucisa eius dispositione
pro-

proueniat. Imò, vt rectius dicam, nihil aliud, si, quàm more tyrannorum, rebellare, nam sensus non aliter contra rationem insurgit, ac rebelles serui & Vassalli in heros suos ac dominos.

Quia verò quilibet homo prauam hanc dispositionem, culpâ primo iam parentum, sic contrahit, vt quomodo quod die experitur, caro sensusque, insurgendo contra rationem, fortiter iam impugnant, inque suam diuionem red gere tenent, necessariò illud in faciendum est, quod legitimi Domini & Principes cum rebellibus suis subditis facere solent, ac propria videlicet sua arma pugnandum viriliter, reprimendisque illorum audacia tandem, donec eos ad obedientiam sibi debitam reduxerit. Et quia hoc ipsum est rationis proprium munus, quod virtute Mortificationis in carnem & sensum exerceat, necessariò concedendum est, sanctam hanc Mortificationis exercitationem cuius homini, qui vitam homini dignam velit in se habere, ad esse necessariam, vt quomodo illi B. Iustinius loquitur: *quomodo in se habere Laurent. aut operari neglexit, non rationis, sed potius animalis naturæ prædictum* In eo enim plane lib. de harmonia bolivore d. p. habetur, quæ D. O. ml. c. 3. genes Philosophus Achim est huius iustitiam, cum accensa sub merid. è lucerna,

30 DE MORTIFICAT.

vibem multis millibus refertam lustrans, homines se quærere distitabat, significans, nullos nisi secundum rationis normam viuentes; hoc nomine dignos esse, quorum tam illius, quàm nostra quoque ætate tanta est penuria, vt lucerna quærendi sint. Atque ex his satis pater, quàm necessarium sit exercitium Mortificationis, cuius cum is sit finis, vt homines ad rationalem humanamque vitam traducat, meritò *rationalis & humana* vocari potest.

Posteaquam ergo satis superque probauimus, quàm necessaria sit Mortificatio homini, viuere volenti, vt verum hominem decet, non erit iam laboriosum probare, ad moralem, politicamque vitam ducendam, mortificatione itidem opus esse, tum quod moralis vita, magna ex parte in ratione fundetur, tum etiam quod viuere moraliter & politicè non significet vitam illam, quæ omnibus cupiditatibus habenas laxet, sed potius illam, quæ externas suas actiones intra recti limites contineat, & ad leges ciuiles, consuetudines, sapientumque placita & instituta conformet, ita vt ne latum quidem vnguem ab illis discedat. Quia verò hoc sine Mortificationis subsidio fieri nequit, multa enim hanc vitam viuenti subeunda sunt.

da sunt, quæ sensibus repugnant, à multis item quæ sensibus grata & iucunda sunt, abstinendum est, hinc fit, vt non immeritò iudicetur homini moraliter viuere volenti, valde esse necessarium, vt se mortificet, seque frequentet in istis duobus, quasi finibus exerceat, ad quos prisci Philosophi totam vitam moralem & Philosophicam referebant; qui sunt; vt ipsi aiebant, *sustine & abstine*: vt Plato, Socrates, Seneca, Diogenes & alij Philosophi fecerunt; & nunc itidem faciunt multi Principum aulici, & quotquot vitam sectantur civilem. Atque hæc Mortificatio; *Politica & Moralis* appellari potest.

Si deinde consideremus hominem Christiana fide imbutum, procul dubio tantò maiori Mortificatione indigebit, quantò magis vita Christiana cæteris præcellit. Quia si ipse viuere velit, vt Christianum decet, secundum normam & regulam diuinorum præceptorum atque Ecclesiasticorum Canonum ei viuendum est. Quæ quidem lex diuina non solum actus prohibet externos, vt blasphemix, homicidij, furti, fornicationis, &c. eo modo, quo politicæ leges faciunt; sed affectus etiam interiores & cupiditates vetat. Ex quo necessariò sequitur, huiusmodi homini assidua &

indefessa tam passionum animi, quàm exteriorum corporis sensuum mortificatione opus esse, ad hoc, ut se intra limites horum præceptorum contineat, quandoquidem certissimum est, ob naturæ nostræ corruptionem & cōtinuum peccati fomitem, cum sine huiusmodi mortificatione, à desiderijs & operibus prohibitis abstinere non posse, & quod hinc colligitur, nec Christianè vivere, nec salutem consequi. Atque hoc est quod Saluator noster significare voluit, cum dixit: *Regnum celorū vim patitur, & violenti rapiunt illud*: Dicere, *sine violentia regnum celorum adquiri non posse*; quid aliud est, quàm quod supra dictū est, sine mortificatione hominem Christianè vivere non posse, & quod hinc est consequens, nec saluari. Quod & S. Basilus indicat, cum in prædicta Christi verba; tum Christianos Christianè, inquit, vivere & Christi esse imitatores; *cū voluntatē propriam, & corporis laxamentum alegant omne, & magistri sui præcepta omnia conseruant*. Unde ita inferre: *Quocirca si tibi in animo est, rapere regnum Dei, violentie te dato, ceruices tuas Christi seruitutis iugo submitto, & eius loris collum tuum rectè circumquaque cohibeto*. Quoniam autem mortificatio hæc normam & regulam suam sumit à lege Christi & Euangelij, conuenienter mortificatio

Basil de
abdicet.
huius vi-
tæ.

etiam *euangelica* & *christiana* appellari potest.

Si verò spectemus hominem in statu religionis alicuius approbatæ constitutum, certissimum est tantò ei plus mortificatione opus esse, quantò hic status perfectione reliquos omnes supradictos superat, dum non solum requirit moderationem excessuum passionum, potentiarum & sensuum, tam in exterioribus quàm interioribus actibus, secundum normam præceptorum legis Evangelicæ & Canonum Ecclesiasticorum, eo modo, quo de Mortificatione Christiana dictum est: Verumetiam restringit hominem & obligat ad consilia, quæ ad tria vota essentialia Religiosorum reducuntur, & ad observationem Constitutionum & regularum suæ cuiusque religionis. Atque ideo non solum his prohibetur quæcunque species aut desiderium immunditiei, & ipsius etiam matrimonij, neque solum iusta alicuius rei usurpatio, sed etiam quodcumque licitum dominium & proprietates, exigunt autem animus ab omnibus rerum possessionibus abstrahimus, quæ alius Christianus, magis licet virtute præditus, & a suo iam perfectis, sunt concessæ.

Et hoc est, quod D. Bernardus indicat. D. Bern.
uit, cum monstrare volens illa omnia quæ ad vires
hac de causâ debeat esse inter Religiosos, de nante

34. DE MORTIFICAT.

& alios Christianos: *Fratres*, inquit, *aliorum est seruire Deo, vestrum autem adherere.* Et alibi declarans, quàm firmam oporteat esse nostram cum Deo coniunctionem, ne quando mentis nostræ instabilitate ab eo diuellamur, ita scribit:

*D. Bern.
serm. 13.
super can-
tica.*

Innata tibi leuitas vicina est lapsui: instabili quodam vagæ mentis motu facillimè abripieris, si non firmè adhaferis. Statim enim ac Religiosus propria quadam infirmitate ab hac sancta coniunctione declinat, facillimè incurrit notam illam, qua S. Basilius huiusmodi Religiosos insignit, cum ait: *Hic flagitiosissimè ac peruersissimè fecerit, si voluptatum blanditijs delinitus, ad carnis vitia denuò delabatur, & si suscipiendis, quæ inde sursum ascendunt, exhalationibus, animi oculos sibi veluti crassissima quadam nebula offusos esse patiatur.* Hæc Basilius.

Cùm autem fieri non possit; vt religiosus graue hoc vitet incommodum, & ex altera parte obligationi suæ professionis, vt debet, respondeat, nisi à sui ipsius, omniumque rerum vitæ huius amore quàm longitlimè separetur, sequitur, vt, cum hoc absque diuina gratia, & continua quadam mortificatione passionum & affectuum nostrorum, fieri nequeat, Religioso homini hoc sanctum

Mor

Mortificationis exercitium sit maximè necessarium & salutare. Et quia hæc Mortificatio Religiosorum ad normam statui suo conuenientem reducit, meritò poterit *Mortificatio Religiosa* vocari.

Sed ut ad Episcoporum, aliorumque Prælatorum statum tandem veniamus, non est vllum dubium, quin, quemadmodum horum status alijs prædictis dignitate & splendore antecellit (sunt enim huiusmodi personæ in statu perfectionis) ita hoc sanctum Mortificationis exercitium ipsis maximè sit necessarium. Est enim doctrina communis S. Thomæ, aliorumque Theologorum; Vnumquemque hominem obligatum esse, ut viuatur secundum suum statum; Cum igitur status Episcoporum, sit status perfectissimus, ut dictum est, sequitur vnumquemque in tali statu constitutum, obligatum esse ad perfectè viuendum, ita, ut quemadmodum inquit D. Gregorius: *Sicut honore ordinis, etiam bene operantes subditos superat, ita etiam morum excellentia transcendat.*

S. Greg. in
papali
p. 2. cap. 2.

Quia verò fieri non potest, ut hoc modo viuatur, sine adiumento continuæ & insignis Mortificationis tam interioris, quam exterioris, non solum ei ad hunc effectum necessarium erit sese

36 DE MORTIFICAT.

**S. Grego.
n pastor.
p. 2. c. 10.**

mortificare, sed potius opus erit, ut iā magnam partem sit mortificatus, domitasq; cupiditates habeat, quando ad hunc gradum peruenit; quando quidem hominem ad hunc gradum ascend. ille, non est aliud, quā ut dicit S. Gregorius; *Petrabit ad exemplum viuendi, & ad normam irreprehensibilem Euangelicæ vitæ, & ille modis omnibus debet ad exemplum veniendi petrabat, quē cunctis carnis passionibus moriens, iam spiritaliter viuit. Hæc ille.*

Quare quemadmodum speculum, ut perfectè repræsentet intuentium maculas, quas auferre voluit, duas præcipuè debet habere conditiones; altera est, ut nulla macula aut rubigine sit infectum; altera, ut clarum sit atque pellucidū; ita Episcopus, qui speculi instar in Ecclesia cōstitutus est, ad hoc, ut populus videndo perfectionem & sanctitatem vitæ eius, imperfectiones & prauitates suas emendet, ipse prius omni macula & culpa, omni que scandalo careere debet, prout ad Titum scribens Apostolus monet, cū ait, *Oportet Episcopū sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem; quæ verba exponens Ecclesia in Decreto, tantam in eis requirit cōsistentiæ puritatem, ut nesciam an maior possit excogitari; Ita enim in loquitur: Quis autem si crimine iudicatur esse, qui in Episcopum eligatur, non ante baptismum.*

**Ad Tit.
cap. 1.**

**d 25. post
Can. vnū
orarium.**

DE MORTIFICAT. 37

baptisma, sed post baptismum intelligendum est, ut à tempore, et ab ipso tempore, et ab ipso crimine conpunctum erit, ne cui remordeat. Itaque si Episcopus hunc in modum sine crimine fuerit, facile quoque reprehensibilem sese præstabit, ut D. Paulus volebat, cum ad Timonem properet, inquit, Episcopus irreprehensibilis esse. Atque hoc modo poterit liberis aliorum vitiis reprehendere, prout eis exigit officium, neque sibi propria vitio obprobrium fundabit.

1. Tim 3.

Nec minoris faciendus est altera conditio, quæ in Episcopo requiritur, videlicet, ut in ipso sit veritate & doctrina clarissimus. Episcopus enim præcipue dixit Christus, in personis Apostolorum et 1. Cor. 12. 28. diligens, ut quod veritatis & doctrinæ suæ splendore mandata debeant illa minime.

Matth. 5.

Quare quemadmodum inernas, quas Dominus in templo iadamentis ardere volebat, anteis præcipit emundioris frequenter emungere, et de ceteris eorum semivitiis, et ex illa obprobrietur, ita plane cum ipso, et cum lucernas in Ecclesia collocant, ut ea in exemplo vitæ, et quæ doctrinæ suæ continent, quod illud voluit, nisi ut ipsi præ ceteris emundioris emundioris insignis mortificationis continuo emungere ecclesiam concupiscentiam, et sensualium appetitum, ne unquam effi-

Exod 37.

scetur vitæ illius claritas, quæ in actionibus eorum splendere debet; *Quia tenetur lucere*, inquit S. Chrysostomus, quem Dominus voluit habere officium lucernæ. Vt igitur finem huic capiti imponam, quemadmodum Episcopus obligatus est, ut resplendeat, ob rationes paulò antè allatas, ita ei necessarium est ad hoc, ut obligationi sui officij satisfaciatur, sæpè omniq[ue] studio vti hac sancta Mortificationis forficè, ut sicut lucerna tanto clarius lucet, quanto maiori diligentia suo tempore emungitur; ita Episcopi, hoc studio frequentis emunitionis, eue-dant indices clariiores & illustriores in cōspectu Domini Dei, ad maiorem gloriam diuinæ maiestatis, & fidelium commune emolumentum.

Atque ita consilio meo, nisi fallor, satisfeci, ut nimirum demonstrarem, quàm necessarium sit cuius statui sancta hæc Mortificationis exercitatio: Quia tamen, ut initio dicebam, religiosis præcipuè hic tractatus dicatus est, visum est mihi operæpretium, nonnullas alias considerationes fructus non poenitendi huc apponere, ex quibus clarissimè perspicient, quanta sint ipsi ex hoc diuino Mortificationis exercitio commoda per-

DE MORTIFICAT. 19

cepturi. Eas ergo sequenti capite proponemus.

CAPVT V.

Quam necessarium atque utile sit Religiosis sanctum Mortificationis exercitium.

Quemadmodum ædificium attolli, & ad perfectionem suam, finemque peruenire non potest, nisi iactis in primis & stabilitis eius fundamentis; ita Religiosus ad illum perfectionis spiritualis terminum, ad quem aspirat, peruenire non potest, nisi prius in se ipso fundet & stabiliat usum assidue & indefessæ Mortificationis, tanquam primum lapidem omnis noui ædificij spiritualis. Vnde Cassianus proponendo modum, quo Religiosus ad culmen huius fabricæ spiritualis pertingere possit, absolute ponit Mortificationem nostrorum appetituum, tanquam primum lapidem fundamentalem; ita enim scribit: *Mortificatione voluntatum extirpantur, atque marcescunt vitia vniuersa; Expulsione vitiorum virtutes fructificant atque succrescunt; Pullulatione virtutum, puritas cordis acquiritur; Puritate cordis Apostolicæ charitatis perfectio possidetur.*

Cass. lib.

4. Instit.

cap. 43

Sicut:

II.

Sicut Salomonem, dum mulæ regię infideliter, omnis iudæa regem agnouit & proclamauit. Sic quicunque mulam regiam carnis, sensusq; proprii subigit, Rex illicò suiq; re ipsa d' vniuersa euadit. Et sicut prouti quidam cecidit h' bene fecit, quando ad imatent l'q; si verò in alurn; luxare, ita & nos, cū vna virtutū calumia ascendimus, potentij; noctis quæ n' max' ē possumus, frenū laxemus: n' d' ad iūcū ad ima, id est, ad mundi huius voluptates, frenū maximo inhibeamus conatu, nisi labi sepius quæ in abyssi im' infiniti erroris & fluctat' p'ceptes agi velimus.

III.

Vt autē nouis plurimis contegi non potest, nisi veteribus prius exutis, ita Religiosus veris & solius virtutum plumis vestiri non potest, nisi prius veteres inordinatorum suorum affectuum & passionū exuat, quæ illum, grauius reddunt, & ineptum ad perfectionis volutū. Quocirca, quemadmodū accipiter renouaturus scriptū n' beato Iob teste, ad Austrum alas expandit: ita religiosus radia d' n' s per orationem se se exponere debet, & mortificationis alas frequenter conuenire, velutaro in se desiderio prof' illius, virtute coloris diuini, atq; veteribus malarum cōsuetudinū & infidelium inordinatorū plumis exussis, renouatur omni ex parte, & vestitur san-

Iob. 39.

DE MORTIFICAT.

41

sanctis religiosarum virtutum plumis, quibus tandem ad illam euolet perfectionem, ad quam, vt verus religiosus, aspirat.

Vt naui littori multis alligata funibus, nunquam in portum progredi poterit, quantumuis vela pandantur, remisque impellatur; ita profusus homo, quantumuis in cepto virtutis itinere laboret, bonaeque desideria, quasi vela quadam explicet, nunquam tamen in via Dei progredi, aut ad perfectionis portum accedere poterit, nisi mortificatione prauium effectuum vincula soluerit, quae ipsum terrenis rebus detinent illigatum. Quia nobis certo animi decreto, in mortificationem totis viribus quicquid incumbat, consiliumque S. Hieronymi sibi datum existimet, cum, inquit, ad Paulinum *Adhuc, queso te, & h. c. renis in salo nauis hunc funem praeterinde potius, quam solue.*

Si cuius religioso necessaria est illa mentis illustratio, & gustus spiritualis, qui virtute orationis adquiruntur, eide procul dubio necessaria erit mortificatio passionum & effectuum suorum. Etenim vt aere nebula obcurato, sol aspectum nostrum fugit; neque quinquam vitali radiorum calore recreat, ita tranquillitate animi nostre passionum nebulis obtenebrata neque virtute Orationis, ad verum solem, Deum

& Deo.

IV.

Hier. in prologo ad Paulinum.

V.

42 DE MORTIFICAT.

& Dominum nostrum, homo se se leuauerit, neque vigorem & calorem benedictionis & gratiæ diuinæ perceperit: Quod si Plutarchus, Aristoteles alijque philosophi negant, vllum hominem sapientiam humanam adipisci posse, nisi prius passiones animæ suæ pacauerit atque domuerit, quomodo fieri potest, vt Religiosus aptus sit adquirendæ diuinæ sapientiæ, quæ in vera cognitione & amore Dei consistit, nisi firmiter statuatur, vsu continuæ mortificationis animum ab omnibus prauis appetitionibus expurgandum esse.

71.

Si ad acquirendas virtutes morales requiritur & præsupponitur necessariò, moderatio nostrarum passionum, vt vult S. Thomas, cum ait: *Virtus prærequiritur passiones sedatas*; sequitur necessariò, hominem, ad acquisitionem virtutum Christianarum & religiosarum peruenire non posse, nisi prius passiones suas probè compresserit. Imò quanto maior aut minor erit mortificationis vsus, tanto maior aut minor erit in virtutibus progressus. Qua enim ratione fieri non potest, vt cum vitio incontinentiæ, sit virtus ipsa continentiæ, aut cum excessu iræ, virtus mansuetudinis, eadem finirequit, vt hæc similesque virtutes in ani-

DE MORTIFICAT: 43

ma locum habeant, nisi prius ab ea vitiorum & passionum contrariarum excessus auferatur.

D. Augustini sententia est, *ibi pacem esse non posse, ubi non est subiectio repugnantium.*

Quia verò ea quæ rebellant in regno animæ nostræ, quæque imperij & obsequij detrectatione, sæpè belli & contentionis materiam præbent, nihil aliud esse possunt, quàm ipsæ nostræ concupiscentiæ & affectus inordinati; teste S. Iacobo, dum ait: *Vnde bella & lites in vobis? nonne ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris?* Oportet, ut qui veram pacem, animique trāquillitatem assequi cupit, repugnantiam hanc rebellium suarum appetitionum vincat, easque imperio rationis subijciat

Vt oliua, licet natura sua sit acris & amara, qualis videlicet in arbore creuit; si tamen vel exiguo condimento aspergatur & condiatur, dulcis & grata fit gustui: Sic homo ob sensus rebelles, peccatique fomitem, quem secum, tanquam parentum suorum hæreditatem, circumfert, ex seipso adò amarus & ingratus est, ut nisi Mortificationis sale condiatur, & naturalem hanc suam amaritudinem temperet, coercendo nimium sensuum vigorem, & sensualitatis excess-

VII.

S. Aug.
lib. de ci-
uit. Dei

Iacob. 4.

VIII.

44 DE MORTIFICAT.

excessum, nunquam dulcis, iucundusque gustui Domini erit.

IX.

Ut vitis, naturali quodam instinctu, ramis suis & pampinis se huc illucq; diffundit, & se quibusdam quasi filis, vbi curare potest, alligat: ita homo, post lapsum Adami, à natura sua quendam habet liberationem ad diffusionem sui, opera & ministerio sensuum & cupiditatum, ad diffusionem, inquam, in infinitos pampinos inutilem vel bonum, opum, venientium desideriorum, & cogitationum, operibus se quasi filis, mini in etiam data occasione, alligat. Quemadmodum igitur vinitoris munus est, compescere vitem prave pampinos nimium luxuriantes: quo certis illa terminis circumscripta fructus uberiores ferat: ita planè Religioso necessarium est, ut se prave suæ inclinationi opponat, & falce Mortificationis omnem superfluitatem inutilem desideriorum, & vanorum appetitionum detrahatur, & amparet. quò recte rationis limitibus, sui quæ instituti norma circumscriptus, maiori vigore in adquirendis solidis virtutibus, proximo utique salute curandi progressum faciat.

X.

*Cassian.
collat. 19.
cap. 8.
Galat. 5.*

Si finis Cœnobitæ, ut apud Cassianum vult Iohannes Albas, consistit in mortificatione & crucifixione omnium appetitus, necesse erit, ut serio huic sanctæ mortificationis

DE MORTIFICAT. 45

tionis exercitationi se tradat, concupiscentias suas & appetitus crucifigat, si, ut verū Religiosum decet, vivere & ex Christi discipulorum numero esse velit, de quibus Apostolus dicit: *qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Quomodo igitur infirmus, non adeo sentit dolorem vulneris, aut scissionis, si partem carnis seindēdam industrius elidat, prius variis modis mortificaverit, sic qui passionum, voluntatum, sensuumque suorum superfluum vivacitatē prius tanto mortificationis exercitio domuerit, passionum postea incisiones, adusisiones, & cruci, quas amore Domini sui sepe in hac vita sustinere debet, non admodum difficulter tolerabit: imò verò tanquam mundo & amori proprio mortuus, Christo crucifixo, ut summæ perfectissimæque mortificationis speculo unice, & vero exemplari similis erit.

Quomodo cholericus aut phlegmaticus quis dicitur, quia in ipso cholericæ & phlegmaticæ prædominatur humor, ita spiritualis & rationalis dici poterit is, in quo spiritus & ratio prædominatur; & carnalis aut sensualis, in quo dominatur caro & sensus. Quoniam verò spiritus & rationis dominium in carnem ac sensum, à mortificatione maxima ex parte dependet.

XX.

46 DE MORTIFICAT.

det, huic secundum gratiam diuinam me-
rito adtribuitur, cum quis spiritualis
sit, & rationalis. Ut igitur inter illu-
stiores titulos, qui homini in hac vi-
ta tribui possunt, non minimus est, a-
liquem esse virtute præditum, spiritua-
lem, rationalem, &c. Ita Mortificationis
usus & exercitatio tanquam singulare in-
strumentum tanti boni, maximi sanè fieri
debet.

CAPVT VI.

*Considerationes quædam magis particulares
circa potentiarum anime nostræ, passio-
nis amoris proprii, & sensuum
corporis mortifica-*

tionem.

*Consideratio prima, circa mortificationem in-
tellectus.*

Considera tria potissimū vitia intelle-
ctus mortificanda & emendanda esse,
nisi in mille errores præcipitari velis.
Primum vitium est curiositatis, quando
nimirum intellectus tuus indiget ea, quæ
vel ipsius captum excedunt, vel quæ ma-
iores, aut proximos tuos concernunt,
vel cerè, quæ sine tua rehil interest,
quæ sine perturbationis & erroris peri-
culo nunquam inuestigaueris. Securus

DE MORTIFICAT. 47

igitur consilium Salomonis dicentis : *Ne Eccles. 13.*
tiorate ne quaesieris. Et paulò post : *In super-*
uacuis rebus, noli scrutari multipliciter sanctę
mortificationis freno, intellectu tuum
coercebis, cum se occasio obulerit, ne in
hunc tam perniciosum curiositatis exces-
sum prorumpat.

Alterum vitium est temeritatis, quan-
do scilicet ex coniecturis aut dubijs in-
certisque indicijs, formas tibi iudicium
de vita aut moribus alterius hominis;
atque ita, repugnante charitate, non
solum iudicas, sed condemnas etiam,
notabili animę tuę damno, illud, quod
potius deberes approbare, aut minimum
excusare; quo factò inexcusabilem te
& reum facis in conspectu Dei. In te e-
nim expetunt illę minę Apostoli : *In-*
excusabilis es, ô homo, omnis, qui iudi-
cas, in quo enim alterum iudicas, te ipsum con-
demnas. *Rom. 2.*

Tertium vitium est pertinacię, quan-
do tuę opinioni ita mordicus inhære-
scis, ut nullus consilium aut persuasio-
nem in deliberando admittas: Quo mo-
do reddis te indocilem, ac planè in-
capacem directionis maiorum tuorum,
quę multas ob causas tibi est necessa-
ria, & quod hinc sequitur, ijs te peri-
culis impingendi & conuicendi exponis,
quę

48 DE MORTIFICAT.

Prov. 3.

quæ cæco, per incertam & difficilem viâ
gradienti, meritò timeri possunt & quaris
ergo consilium sapientis hunc in modum
te exhortantis: *Ne imitaris prudentiâ tuâ,
ne sis sapiens, quia tentet te ipsum;* omniâque
tuâ iudicia de rebus tuis, tibi sint suspecta;
conaberis quoque præbere te non modo
facilem, sed & capdum, ut dirigaris, con-
siliumque à superioribus tuis in omnibus
tuis actionibus accipias.

Considera necessitatem hanc mortifi-
candi intellectum tuum circa prædicta vi-
tia esse maximam; utilitatem verò, quæ in-
deredander, non solum ad intellectû, sed
ad ipsum quoscunque hominem internum &
externû sanare. Quemadmodum enim
fructus, vel loco, mo à præcipuâ horologii
re, à, mox etiam turbantur inferiores ro-
te necesse est motus amplius ordine & de-
bita mentura dicitur, nec horæ signum tẽ-
pore fixo audiamus quoque perturbato
hominis intellectû, qui est suprema eius
potentia; mox omnes alie inferiores potẽ-
tiæ perturbantur. Ex intellectus enim ex-
cessu in intelligendo; sequitur excessus vo-
luntatis in volendo. Excessus item poten-
tiarum executiarum in operando, & ut
paucis absoiam, tota hominis harmonia
& contentus ille operationum tam inter-
narum, quam externarum confunditur &
inter-

intercidit Quocirca ob hanc, & alias multas ob causas, eo conatu mortificando intellectui insistere debes, quo inuictus quispiam belli Dux expugnando alicui munitissimo propugnaculo insistit, à quo ciuitatis ipsius, aut totius regni expugnatio pendet.

Consideratio secunda, circa mortificationem voluntatis.

CONSIDERA primò voluntatem tuam, potentiam esse natura sua cæcam, atq; ideo illi, ne erret, maximè opus esse ductore. Quia verò experientia ipsa, & grauissimo tuo cū damno edoctus es, te ipsum nequaquam bonum eius ducem esse, necesse est, ut eam directioni voluntatis diuinæ, & eorum, qui te loco Dei gubernant mortificationis vsu, subicias, si non velis incurrere in ea pericula, quæ Dominus ipse tibi prædixit cum ait: *Si cæco cæcus ducit, ambo in foveam cadunt.* Matt. 18.

CONSIDERA secundò, voluntatē tuam esse natura sua liberam, atq; ideo si æno opus habere, ne rationis limites suis intempestiuis affectibus transgrediatur. Precaberis ergo Deū cum Psalmista asidue: *In chamo & freno maxillas eorum constringe.* Psal. 31.

CONSIDERA terciò, voluntatē tuam naturā suā esse appetitiuam, & ideo instar illius infamis foraminis, de qua Deus per Hieremiam;

C

miam;

50 DE MORTIFICAT.

Hiere. 2. miam Sub omni ligno frondoso prosternebaris
meretrix: sap. facta est praeda suorum ap-
petituum, illecta nescio qua umbra & spe-
cie boni alienius, quæ in ipsis apparebat,
atq; ita partim habitu prauo, partim natu-
rali etiam affectu, minima oblata occasio-
ne, atq; in objecta sua fertur impetu, ut nisi
mortificatione, siæno reineatur. exposi-
tura sese procul dubio sit illis incõmodis,
à quibus sapiens nos absterret cum ait:

Eccl. 18. Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate
tua auertere: si preces anime tue concupiscentias
eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.

Cõsidera quãtò attente, quanta neces-
sitate compellamur, ut mortificemus hanc
nostrã voluntatem, cum te sic S. Bonauen-
tura; Tota religionis perfectio in voluntatis
proprie abdicatione consistat, curq; auctore
S. Augustino, unicuique propria voluntas sit
causa damnationis vel saluationis. Seneca i-
tem Philosophus huius gẽ.ilis ad quendam ami-
cum scribens, affirmare audeat, ad id neces-
sariam esse mortificationem propriæ vo-
luntatis virtutibus comparandis, ut tantum
& non plus virtutum adepturus sis, quãtũ
tibi de tua propria voluntate detraxeris.
Hoc solum virtuti adiuues, inquit, quod pro-
prie voluntati subtraxeris.

Consideratio tertia, circa Memoria & Imagi-
nationis Mortificationem.

S. Bon-
uent. in
speculo
discip. c.

4.
S. Auguſt.
in manu.
eli. c. 25.

DE MORTIFICAT.

Concedere primum, quomodo propheta
Ezechiel spiritu in templum Hieroso- *Ezech.*
lymitanum introductus, p. 2. et alia *p. 8.*
multa, duo præcipue ibi summa observa-
tione digna viderit: primum quidem, *omnem*
similitudinem reptilium & animalium adori-
nationem & universa idola domus Israel de-
picta in pariete, in circuitu per totum. Deinde,
quod non minus erat: datione dignum,
Septuaginta viros de se milibus Israel, prædi-
ctis imaginibus thura adolentes. Ita & tu,
si cogitatione templi anime tue intraue-
ris, videbis in primis ingentem multitu-
dinem abominabilium similitudinum
bestiarum & idolorum, quæ in memoria
& imaginatione tua perpetuo visuentur.
Deinde, quod peius est, cum eiusmodi ma-
gines & species amaris la h. y. ac turba-
tibus eluenda, & ferro severè excidenda
mortificationis ex animo recidenda ef-
fent, tu potius eas foves, possides, in ceno
veneras, non sine intima quadam sensuum
oblectatione & iucunditate. Dolebis igitur
de tanto errore, si, miserè, statues, te huius-
modi cogitationum simulacris contenten-
dis, & perpetua oblatione sepeliendis dili-
gentem operam navaturum.

Contidra secundo Deum nostrum me-
moriam & imaginationi tuæ magis inhæ-
tere, quam tu ipse tibi, diuinique sui inui-

tus perspicacia, multò clarius videre & penetrare ea, quæ ibi adumbrantur & effigiantur, quam tu imaginatione tua assequi possis. Hinc sumes materiam erubescendi, ob confusionem turpitudinemque huius spectaculi, quod oculis diuinæ maiestatis in mente tua assidue exhibetur, colligesque te ipsum, & tandem huiusmodi phantasias ac vanitatibus sine impones; apposita portis sensuum tuorum vigilanti custodia.

Considera tertio damnum inæstimabile, quod ex libertate, leuitate & immortificatione huius tuæ imaginationis & memoriæ ad animum tuum miseratione dignum redundat. Cum enim intellectus tuus similis sit molæ, quæ, quidquid affunditur, commolit & conterit, tu verò nihil aliud intellectui tuo suggeras, quam abominaciones & chimæras, quid mirum, si omnes deinde cogitationes eiusdè fiât farinæ, cumque contemplatione rerû celestium seppensus esse deberes, tunc subito abriperis, & inuolueris immunditiis, vanitatibus atque stultitijs huius terræ.

Consideratio quarta, circa Mortificationem partium concupiscibilis & irascibilis.

Considera primò, hominem, secundum inferiorem sensuum suorum partem brutis esse similem; habet enim in hac arte

parte duas potētias sensitivas, brutiorū instar est. Prima *concupiscibilis*, quæ appetit & procurat necessaria & convenientia ad conservationem sui esse sensitui. Altera est *irascibilis*, qua fugit, quantum potest, & defendit se à contrariis. Differunt tamen hæc duæ potentiæ in homine ab illis, quæ sunt in brutis, quoad hoc, quod cum in brutis non sit alia potentia superior, sequuntur bruta has & operantur consentaneè instinctui utriusque potentiæ, & rectè quod dem, ita enim eorum fuit natura; At in homine, in quo etiam pars superior, ratio videlicet, reperitur; hæc duæ potentiæ sensitivæ, regi duci que possunt & debent à ratione, ita ut eatenus possit homo dici vivere vitā hominis, quatenus plus est minus appetitio patris *concupiscibilis* & *irascibilis* dirigatur secundum legem & normam rationis.

Cōsidera secundò, quemadmodum camelus, ut fuit, aquam pedibus turbat, naturali quodam instinctu, ne scilicet in eius claritate, corporis sui deformitatem videat, talique aspectu abstergitus, abhorreat postea ab hoc naturæ subsidio: ita sæpissime solet capitalis noster hostis pedibus indomitorum appetituum, qui in *concupiscibilis* & *irascibilis* grassantur, turbare claritatem luminis nostri intellectus, ne in

46 DE MORTIFICAT.

ipso & per ipsum de fornicitates & misérias nostras videamus, deueniamusque ad contemptum & honorem nostri ipsorū, qui solet esse quasi basis & verum fundamentum aedificij nostri spiritualis.

Considera tertò, Passiones huius partis inferioris sensus nostri, nisi diligenter reprimantur, quasi condensati, suaeque caligine diem & cæli conspectum nobis eripere, instar vaporum, qui ex terra eleuantur in altum, ita vt paulatim homo edelabatur, vt nihil aliud vel videat vel gustet amplius, quàm res terrenas & sensuales. Hinc non secus ac immunda animantia, rostro in terram demisso, aut nisi terrenas voluptates sectamur gaudio prætore, ne vel in minimo impediamur aut minuatur libertas illa, quam infelici hac negotiatione præcedimus & imaginamur.

Consideratio quinta, circa mortificationem Amoris proprii.

Considera primò; cum Amor sit naturalis passio animi nostri, non est naturâ suâ malus; sed dicitur malus aut bonus, cū eo malè aut benè utimur. Dicitur etiam proprius aut communis, quando finis eius proprius est aut communis. Quamdiu enim homo hoc suo amore se ipsum amat, & alia propter Deum, non potest

DE MORTIFICAT:

53

potest dici amor malus, sed bonus, quando quid n. finē bonum praeſtaturū habet. Neque proprius appellandus eſt, ſed communis, & idem cum amore Dei, quando quidem & ſe & alia amat eodem fine, quo ea Deus amat & conſeruat. Si verò ſeipſum ſtatuat finem ſui amoris, uſumque aliarum rerum, tunc ſine dubio hic amor non ſolum proprius, ſed & perueſus erit: proprius, quia in propriam perſonam deſinit perueſus; quia, quantum eſt in ſe, peruertit ordinem, quem Deus ſecundum diuinam ſuam prouidentiam homini, ceteriſque creaturis praſcripſit, ut nimirum ad ſe omnes contendant, & in ſe deſinant, tāquam in verum & vltimum finem.

Conſidera ſecundò; Si ea eſt conditio boni, ut ſe ſed ſſendat & propaget; non poteſt non magnum eſſe malum Amor proprius; quippe qui efficiat, ut homo, illud, quod in alijs cernit; bonum, ad ſe totum pertrahat; nec de ſuo vel minimum quid cum alijs communicet. Quod ſi tanto maius aliquod malum eſt, quanto maiori priuat bono, erit certè Amor proprius malum maximum. priuat enim hominem bono, quo maius in hac vita habere nequit, hoc eſt, Amore Dei. Vnde euidenter conſtat, quod ſi totum hominis bonum eſt amare Deū, ut vult S. Augu-

S. Aug. in finibus, totum hominis malum fit amare se ipsum.

cap. 26.

Confidera tertio; Quemadmodum ferrum nulla re magis atteritur & destruitur, quam rubigine, quam producit ex seipso & fouet: Sic quoque nihil est, quod ita animam debilitet, eneuuetq; in via spirituali, ac rebeget proprii amoris, quam ipsa ex se producit, & in se fouet ac nutrit. Sicut autem ferrum ignis ardore & ictibus malleorum, excussa rubigine, renouatur totū & perpolitur; ita conuenit, vt igne feruentis orationis, mortificationisque ictibus assiduis pessimam amoris proprii rubiginem excutias, teque sic renoues; idque edocitius, quod maiora in dilatione insunt pericula; accrescunt enim difficultates, & minuitur illa alacritas statim resistendi, quæ ad hoc requiritur.

Confidera quarto; Sicut ex effectibus cognoscuntur causæ, ita ex nimia sollicitudine, quā plerumq; habes de tua existimatione, tuis cōmodis, & te ipso, ex nimio etiam dolore ob aduersa, quæ tibi solent accidere; facillimè colligere poteris, amorē hunc, qui in te regnat, esse amorem tui ipsius: Et quia æquali gradu cum amore, quo vnæque res amatur, procedit etiā existimatio, quam de eadem re concipimus; hinc ii tempus plus amaueris, quam omnes

omnes alias res, te ipsum quoque affirmatione tui ipsius omnibus alijs rebus prætulisti, factusque es idolum tui ipsius, quandoquidem, ut affirmat D. Augustinus, *id ab homine colitur, quod præ cæteris diligitur.*

*Consideratio sexta, circa Mortificationem
quinque sensuum exteriorum.*

Considera primò, quàm parum ab infantia tua sensus tuos custodieris, & quàm magnâ libertatē ex hac tã diuturna tua negligētia & socordia acquisierint, quàm insolentes euaserint. Hinc enim anima tua, ut ciuitas portis destituta, manet exposita omnibus inimicorum insidijs & assulibus. Similis item facta est vasi, quod operculo caret, & quemuis liquorem siue bonum, siue malum recipit, atque ideo, secundum legem antiquam, immundum & propharum est. Quamobrem cum te toties cordis puritatem, quietem consuetæ gloriæ queritum & amatum inde amittis aduersus deum & amantissime hanc desolationem & ruinam animæ tue cum Propheta Hieremia dicesque: *Dixit spiritus in terra porte eius, perit in eo contritus ve- stis eius.* Item cum Davide: *Factus sum tanquam mactamentum.*

Thren. 2.

Considera secundò, filios Israel ut fla-

58 DE MORTIFICAT.

gellum Angeli primogenita Aegyptiorum occidentis, euitarent; ædificatū posses Agni paschalis sanguine linisse: pari modo nos, vt effugiamus mortem peccati (quod omnium maximum flagelli genus est, quo anima nostra puniri potest) vngere oportet portas sensuum nostrorum sanguine veri Agni Christi Iesu, perpetuò ob oculos habendo sanctissimam eius mortem & passionem, & procurando in nobis sensum alicuius effectus sanguinis pro nobis effusi, ministerio perfectæ mortificationis nostrorum sensuum ac re ipsa experiendo id quod Apostolus Paulus in se ex-

2. Cor. 4 pertus est, cū dixit: *Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes.*

Considera tertio, quemadmodum in formatione circuli, si centrum non sit firmum & stabile, circumferentia nunquam fiet vniformis & æqualis: ita quoque si corruptum (tanquam centrum omnium actionum, quæ à potentiis tuis tam internis, quàm externis formantur) non fuerit solidum & fixum in Deo, nunquam fieri poterit, vt actiones sensuum tuorum exteriorum debita mensura, proportionem & decetiam perficiantur; *De corde enim exeunt cogitationes male*, ait Saluator, *homicidia, adulteria, &c.* Propones igitur firmiter hanc ob causam stabilem corrupturam

Matt. 15.

in Deo ut quemadmodum centrum præcedit circumferentiam, ita ratio præcedat & regat sensuum tuorum functiones. Atque hoc ipsum est fortassis, quod significare voluit Salomon cum dixit: *palpebre tue præcedent gressus tuos.*

Consideratio septima, circa Mortificationem oculorum.

Considera, quod per hanc portam visus peccatum intrauerit in mundum. Nam ex incauto aspectu pomi vetiti, inuasit Eua dei deum gustandi. *Vidit mulier, quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, & cultu.* *Genes. 3.* Nec aliunde, quam per hanc ipsam portam, irripit adulterium in animam eximij illius Regis Davidis. Tu ergo cum non sis innocentior Eua, dum eslet in statu innocentie, nec sanctior Davide de quo Dominus; *Inveni hominem secundum cor meum.* horum duorum exemplo, illius scilicet regi genti custodiam; huius vero nimia curiositate vitandam. Sicut cauter, custodiam & defendas hanc portam oculorum tuorum ab utroque excessu, vi scilicet & continua mortificationis.

Considera secundò: Quemadmodum pleraque ciuitates munitæ, cingi solent

duplici muro, vt superato ab hostibus altero muro, se possint adhuc altero defendere: Ita necesse est, vt si fortè tuâ incuriâ primus murus exteriorum oculorum a nimia curiositate videndi expugnatus sit, altero muro oculis interioris, imaginatiōis scilicet, & intellectus, ita resistas, vt neque nunc, neque postea vllum amplius, obiectum illicitum, ne momento quidem temporis, in mente tua pedem figas; ne fortassis tandem magno tuo damno cogaris lamentari cum Hieremia: *Ansemirale & murus pariter dissipatus est.*

Considera teritiò; quibusdam auius, vt accipitur, operiri oculos, vt hoc modo facilius cieurentur & tractabiles fiant: pariratione, si velis in oratione famulari fieri Deo, atque in ipso dulciter conuiuiscere, oportet, vt nimiam viuacitatem oculorum tuorum sancta Mortificatione restringas, quandoquidem saepe expertus es, neque sine iactura, illos deprædari animam tuam, & efficere, vt à rebus terrenis & caducis diuipiatur, cum potius ex officio totam te rerum celestium contemplationi & inuestigationi tradere deberet. Dolebis igitur ob hanc tuam incuriâ, hæcenus a te commissam, plangesque cum Hieremia: *Oculus meus deprædatus est in animam meam.*

*Consideratio ostendit, circa Mortificationem
gustui & lingue.*

SI tanta sit ingluuies, quæ commouit
Esau, ut venderet primogenita sua ob
lenticula eicam, cogita tuam fuisse tā-
to maiorem, quanto minori occasione,
quam Esau, qui tūc fame cecabatur, ven-
didisti multo maiora bona, æterna scili-
cet, ut satisfaceres insatiabili tuo gustui,
nullo ciborum modo obituato, siue mul-
titudinem, siue qualitatem & conditionē
spectes. D. d. igitur de tam graui errore,
paulatim hanc tuum sensum, freno seu-
era Mortificationis coerceris, atque ad il-
lum parsimonie normam reduces, quam
Cassianus sapienter præcepit, cum mo-
net, *ut tamē modo, quæ fragilitas, non quæ vo-
luptas exigit, vsurpentur.*

Cass. lib.

5 Instit.

cap. 7.

Considera secundò, insigne illud fa-
ctum Regis Dauidis, qui cum quadam
vice in cellis, vehemens sui torquere-
tur, desiderare, quæ haustum aquæ ex ci-
sterna propè portam Bebbematiā, alla-
tam à militibus aquam gustare renuens,
eam una cum voluptate, quam inde bibē-
do percipere possit, Domino obui-
liis additis verbis: *Propitius sit mihi
Dominus, ne faciam hoc.* Si tantus Rex, qua-
lis fuit Dauid, voluit à potu abstinere,

2. Reg. 23.

62 DE MORTIFICATI.

& negare gustui suo, amore Dei, delectationem rei tam licitæ, quàm erat potio aquæ, siti tam vehemente & æstuante, quanto studio par est, Religiosum, gustus mortificandi causa, abstinere à rebus minus necessarijs & permissis, dum à gulæ illecebris irritatur. Quantò magis concutit, ut has immoderatas cupiditates Domino offerat, dicatque: *Propitius sũt mihi Dominus, ne faciam hoc.*

Considera tertio, brutis æquè ac hominibus communem esse linguã; prudenter verò ac benè ea vti, soli homini esse concessum, neque cuius, sed sapienti tantum & probo: *Bonus enim homo, ait Christus, de bono thesauro cordis sui profert bonum.* Et qualis quisque est animo, talem se linguã prodit; quod & Socrates Philosophus affirmabat cum Iuveni cuidam, quæ nosse volebat, diceret: *Adolescens loquere, ut te videam.* Solet enim plerumque quilibet verbis prodere, quod à se loquendo conclusum gerit, siue id bonum, siue malum sit. Necessarium igitur est, ut qui solide & benè linguam suam in locutione gubernare cupit, passiones & affectus componat.

Considera tertio, Te qui linguã in eius laudem, qui tibi eam dedit, & in exultamentum animæ tuæ, proximorumque tuo

DE MORTIFICAT. 63

tuorum, ut par erat, uti debueras, eadem velut venenoso telo Deum sapissimè offendisse, animam tuā sauciassè, proximoque tuo insigne damnum tot detractionibus, blasphemijs ac periurijs attulisse.

Consideratio nona, circa mortificationem auditus.

Considera primò: Qui iuxta sapientis consilium ita debueras *sepire spiritus aures tuas*, sicuti sepuntur vineæ, *Eccle. 28.* ne feræ, vel latrones damnum eis inferant; tu contra, ingenti animæ tuæ damno, murmurationibus, lasciujs, consilijsque, peruersis, & quidem innumeris, eas apperueris; imò illos, quod peius est, qui de his verba facerent, non rarò prouocasti; stud osequè loca huiusmodi audiendis opportuna quaesiuisti, tanta alacritate & audacitate, ac si ab hoc errore, cetero quodam modo, salus felicitasque tua penderet. Ego ob tantam impudentiam tuam erubescè, si uelque statuer, te in posterum, in solètiā huius tui sensus representurum, & mortificatumum, auresque tuas consideratione atrocium illarum spinarū, quæ caput Domini Dei cinxerunt, circumsepturum.

Considera secundò; Quemadmodum ob exiguum aliquod foramen, aliquando magna

64 DE MORTIFICAT.

magna naus perditur, nisi tempestiue nauta sollicitus, illud obturet, & aquas exhauriat: sic etiam ob leue quandoque verbum incaute auditum; solet hostis noster, sæpe ingentem nobis machinari cladem; nisi quam diligentissime aures ocludatur, vel nisi quis, si in admittendis ad aures huiusmodi dictis fuerit remissior, maiori postmodum sollicitudine admissas has pelles ex imaginatione ac memoria sua exterminet. Quæ quidem damna si probe intelligas; exclamabis cum Propheta David: *Saluum me fac Deus, quoniam intraverunt aque usque ad animam meam, iniquus sum in conspectu profundo, & non est substantia.*

Considera tertio; sicut ciuitas non bene gubernatur, quæ sub portis, etiam pacis tempore, suas non habet excubias, quæque instante iam bello, non solum has non auget, sed nec maiora tormenta hostium profligandorum gratia adhuc pari modo licet anima tua lucerna huius vitæ tranquillitate gauderet, semper tamen portam audacis tui deberes habere muniam custodiam aliqua, ne quisquam contra legem & præcepta Domini Dei tui per eam ingredi posset in ciuitatem tuam. Tempore autem ebullitionis, quando videlicet iam ab inimicorum tuo non
exer-

DE MORTIFICAT. 65

exercitu inuaditur, & undique obside-
tur. Deus bone, qualis tunc custodia erit
necessaria, præcipuè verò ad portam au-
ditus, cæteris infirmiore, quot item
propugnacula sanctorum præparationum
& cautionum opponi deberent, nec
vlla pars queris capienda esset, donec
edito in loco constitutum esset, tormen-
tum illud timoris Dei, quod tantum ede-
bat fragorem in auribus S. Hieronymi,
vt diceret: *Semper sonat in auribus meis illa
terribilis vox, surge mortui, & venite ad iu-
dicium.*

*Consideratio decima, circa mortificationem
seismi tactus.*

Considera primò, cum sensus tactus
nulli certæ corporis parti sit restrictus,
vt alij sensus, sed sparsus & diffu-
sus per totum corpus, accedit, vt quo-
latius diffunditur, eo maius hominibus
ineauris & improvidis periculum & de-
trimentum affert. Cumque similis sis
ciuitati, portis & muris destitutæ, quæ
hostium incurribus undique patet; curan-
dum tibi est, vt ab omni parte tui ipsius
custos sis sollicitus, rejicendo quàm citis-
simè omnem occasionem, quæ te ad la-
psum inducere possit.

Considera secundò, sicut ardentes
prunæ

66 DE MORTIFICAT.

prunæ tangi non possunt, quin urant, nec extinctæ etiam, quin abqueantulum saltem etiam ignificiant: ita quoque extrinsecus rerum viuatarum aut morbidarum tam in te, quam in alijs personis, resulat quoddam incentiuum, aut nescio quæ titillat oressus sensualis: vnde concupiscentiæ nostræ stupor insinuat, aut minimum puritas mentis nosse contaminatur, quod sapiens quodam in loco alijs verbis insinuare videtur, cum inquit; *Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta eius non ardeant?* Et alibi: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.* Atque hac de causa sancti homines proinde contra primum incommodum adhibere solebant contactum rerum asperatum, & contactui valde aduersarium, ut sunt cilicia, catenæ ferreæ: Carendi verò alterius incommodi causa, obliuebant prudenter à contactu rerum, quantum poterant: Exemplo erunt nobis SS. Benedictus & Franciscus: quorum alter nudum se in spinas, alter in niuem abiecit. corpusque in illis & in hac circumuolutauit, D. verò Pachomius in regula sua sanxit; *Ut manum alterius nemo teneat, & siue ambulauerit quis, siue sederit, aut steterit, duo saltem cubito distet ab altero.* Cum itaque tu,

Prou. 6.

Eccle. 13.

S. Pachō.

Reg. 53.

DE MORTIFICAT. 67

non minus his remedijs egeas, quàm san-
ctitate praestantes viri, qui ea usurparunt,
sibi que ipsi adhibuerunt, usurpabis illa
& tu, eorumque beneficio victoriam de
hostibus referes; usurpabis, inquam, de-
bita tamen cum moderatione, quanquam,
vt S. Bonaventura. cum de Nouitijs in hac
materia loqueretur, ait: *Feruorem novitio-
rum non decent quaedam in se ipsis
discretiones.*

S. Bona-
uent. in
speculo
discipl.
cap. 4.

Considera tertio: primam mortifica-
tionem factam in hoc mundo, fuisse ta-
ctus, quando scilicet Adam post peccatum
nuditatem suam non alijs voluit tegere
folijs, quàm ficulneis, vt eorum asperita-
te, quasi naturali quodam cilicio, hunc
sensum tactus in se ipso mortificaret. Tu
ergo cum eiusdem sis peccati particeps in
Adamo; imitaberis illum etiam in poe-
na; tanto maiori asperitate sensum tactus
in te ipso mortificans, quantò peccata tua
numero saltem fuerunt plura & grauiora,
quàm quae ppe commisit Adam in Para-
diso terrestri.

*Consideratio undecima, circa Mortificatio-
nem Odoratus.*

Considera; vsum odorum, si in cultum
& honorem Dei tendat, vt rem san-
ctissimam in lege diuina commen-
dari,

DE MORTIFICAT.

darī, concedi etiam ac permitti, in remedium alicuius nostri infirmitatis. Si autem ad solum olfactus sensum, siue nostrum siue alienum, pascendum & oblectandum vsu petur; ordinariē non erit siue culpa aliqua, cū nullus virtutis actus sit, neque etiam si alicuius virtutis respiciat, quæ culpa siue dubio tanto erit grauior, quanto finis huius erit vltus perniciosior.

Considera secundò: Quemadmodum canis inuoluendo feram, ductus odore vestigiorum eius, huc illucque cursitando non quiescit, donec feram apprehendat & teneat vnguis: Sic & tu tractus odore creaturarum, quæ veluti certa Domini tui sunt vestigia, sæpè te ad ipsius cognitionem & amorem ita eleuare deberes, vt vitæ, diuinæque ipsius perfectionis fragrantia motus, nunquam quietem caperes, præ desiderio illius in celo persuedi. Considerans verò, quàm frequenter sensus huius tui insatiabilem impetum secutus, instar corui ad fetorem cadauerum huius mundi aduolans, qui ad verum Noë, à quo vitam & omne bonum accepisti, velut altera columba; redire debueras, dolo rem in te competentem excitabis.

Considera tertio; Simulatque Isaac
patriar-

Gen. 27.

patriarcha vestimentorum filij sui Iacob
 fragrantiam sensit, benedicens illi dixit:
*Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui
 benedixit Dominus: det tibi Deus de rore cæli,
 & de pinguedine terre abundantiam frumenti,
 vin & olei; seruiant tibi populi, & adorent te
 tribus. & incuruentur ante te pui matris tue:*
 ita planè tu quoque ex odore vestimento-
 rum huius mundi, ut arborum, plantarū,
 florumq; pulcherrimorum, quibus ornan-
 tur campi, & colles amoenissime vestiun-
 tur, deberes sæpe sumere occasionem lau-
 dandi ac benedicendi Dominum dicens
 cum Patriarcha Isaac: *Seruiant tibi populi,
 & adorent te tribus. & incuruentur ante te,
 filij matris tue, & qui benedixit te, benedi-
 ctionibus repleatur.* Seruiant, inquam, tibi
 amabilissime Domine, omnes Angelorū
 chori in cælis, quod & perfectissima fa-
 ciū voluntate: & adoret te in terra omnis
 gēs, & tribus, & populus qui sub cælo est,
 præ aliis tamē sanctissimæ Matris tue Ma-
 riæ deuoti filij, incuruentur ante conspe-
 ctū diuinæ Maiestatis tuæ, maximo amo-
 ris affectu te laudent ac benedicant, dum
 perpendūt donorum magnitudinem, qui-
 bus dulcissimam tuam & nostram matrem
 cumulasti. Atque hinc fiet, ut quemadmo-
 dum suauissima spirante aura horū flori-
 feri florum suorum fragrantiam la. è &

70 DE MORTIFICAT.

fusè spargunt : sic resonantibus undique Mariæ dulcissimis laudibus , ipsa velut amoenissimus hortus benedictionis & fauoris sui in nos diffundat odorem ; sic perficietur in nobis id , quod Patriarcha Isaac alio fine dixit. *Qu. benedixerit te, benedictionibus repleatur.*

CAPVT VII.

Quomodo ad pacem reducenda sit Mortificatio, ut victoriam de potentijs ac passionibus nostris referamus.

SI perpetua militia est vita hominis super terram, ut lebaſſemat, ipsum certe viuere nostrum non laudabit, quàm militare perpetuò. Quod & Seneca Philosophus ad Lucium scribens intellexit. *Vixere mihi Lucii, inquit, milititer est.* Neque alius finis in hac generali militia nobis propositus est, quàm vt defendamus animam nostram ab insulibus & intidiosis illorum capitalium inimicorum, qui assidue nos impugnant. mund. videlicet, carnis & diaboli, efficiamusque vt legimus Dominus, Deo & Rationi, totum constet in finis nostris, potentiusque imperium pacifice & absolute copulatio omni tumulugue fortan ab illis sciri possit. Inter arma autem, quorū aliquis vltus est in hac

com.

communis militia, Mortificatio præcipuè
 lo-um tenet, cui in Dominus noster à mi-
 litibus suis sub titulo. negationis & cru-
 cifixionis requirit, cū dicit: *Qui vult venire*
post me, abneget semetipsum, & tollat crucem
suam, &c.

Matt. 16

Operæpretium igitur erit in hoc capite
 proponere conditiones huius militiæ, quæ
 aduersus nos ipsos interuentu mortifica-
 tionis suscipere debemus, ut intelligamus,
 quo modo etiā expugnata aliqua passio-
 ne de nobis ipsistria & phū instituere pos-
 simus. Quoniam verò ex modo pugnandi,
 quæ milites communiter in militia obser-
 uant, facile sumere & accipere possimus
 spiritualis nostræ militia formam & mo-
 dum, quandoquidem, ut affirmat B. Iusti-
 nianus: *Quid in corporali certamine, hoc in*
spirituali pugnare cernere contemnit, multum
proderit, si in specie consideremus mo-
dos, quibus ciuitas aliqua, aut alius locus
munitus congrua replet, quo non vltra-
tores sex dies videri. Primum, obdantur vbs
artificialia. Secundo, frequentibus impref-
sionibus muniatur. Tertio, diuertuntur
vires &c. Quarto, verberantur munitior-
ment. Quinto, aguntur cuniculi. Sexto
& vltimo omnis armorum, munitionum,
aut comitatus facultas & copia impe-
ditur.

*Lam. 10-
 fin. de
 Const. 8.
 interiori
 cap 3.*

ditur, ne quidquam horum vibi inferatur, vt hoc modo deficientibus viribus resistendi, paulatim debilitentur obsessi, & tandem sese dedere cogantur.

Eadem planè ratione licebit nobis in hac nostra mortificationis militia, oppugnando & expugnando castrum aliquod nostrarū passionum aut potētiarum, procedere ad similitudinem prædictorum sex modorum. Exempli gratia, in mortificatione iræ.

Iuxta primum modum nos geremus, more obsidentium, restringendo videlicet iram imperio & vi rationis tam arctè, vt etiam si data aliqua occasione prouocetur, non possit erumpere, sed continere se debeat tamquam obstricta, & arctè constricta intra terminos rationis. Quod si hoc pugnæ genus, assiduo vsu teramus, efficiemus, vt quemadmodum ancilla cautæ inclusa, quemuis primo vehementer resistat, magnūque exerceat strepitum, paulatim tamen assuescens quiescit, ita vt aliquando, apertâ cautâ id vel non aduertat, vel si aduertat, euolare nolit. Sic ira licet fræno compressa, initio perstrepat & omnia turbare videatur, progressu tamen temporis condocesit, seque ipsam intra rationis limites continet.

Hoc pugnandi genere vsu, credibile

DE MORTIFICAT. 73

est, magnum illum Ioannem, qui, ut de eo
narrat Cassianus, cum in eremo veneran- *Cass. lib.*
dum quendam senem Pæsum nomine, a- *1. Instit.*
micum suum inuississet, quassissetque ab *cap. 27.*
eo, quem fructum his quadraginta annis,
quibus se mutuo non viderant, fecisset; &
alter respondisset: *Namquam me vidit sol*
resicientem. Subiunxit Abbas Ioannes: *Nec*
me iratum. Vbi observa, non dixisse, *se non*
fuisse iratum; sed *se non visum esse iratum:* ut
intelligamus, quod licet interdum senserit
aliquem motum iræ, resistauerit ta-
men, atque ita obsidione preffert, ut nun-
quam signo al. quo, puta verbo aut gestu,
foras eruperit.

Secundo pugnandi genere mortifica-
tur & vincitur ira per modum inuasionis,
quando frequentibus mansuetudinis acti-
bus iræ contrarijs, omnis ille nimius ardor
iræ retunditur. Quia sicut omne simile per
suū simile cōseruatur, & per cōtrarū cor-
rumpitur, ita cū vitū iræ per proprios suos
actus crebrò iteratos, sit genitum & con-
seruatum; per contrarios item mansuetu-
dinis actus exterminandum & profigan-
dum erit. Et quia *amor & regnum nō patiun-*
tur consortem, ut inquit quidā Philosophus,
præsertim quando alter alteri est contra-
rius, ideo & virtus mansuetudinis, si in a-
nima nostra regnare cœperit, nō patietur
iram

iram consortem, sed confestim eam tanquam sibi aduersam eiciet.

Tertio pugnandi genere, id est, auer-
tendo vires aliò, expugnatur iræ passio, si
diuertendo eius impetum aliorsum, cu-
remus, vt quem ardorem contra alium
hominem, eiulve res gestas conceperat,
cum aduersus nos ipsos & propria nostra
scelera euomat. Atque ita, magno nostro
merito, vtetur iisdem armis, quæ in alium
vsum conuersa, nobis, aliisque magnam
minabantur ruina. Et quemadmodum
Dauid. eodem gladio Philistæo caput ab-
stulit, quo ille venerat contra se armatus,
atque inde victoriam suam effecit multò
illustriorem, ita nos impetu illo iræ, quem
antea in alios conceperamus, vbi in pro-
pria malefacta irrucimus, multò facilius
contra ferocem hunc Gigantem hostem-
que nostrum acerrimum triumphabimus.

Quarto pugnandi modo mortifica-
tur ira, diuerberando murum carnis no-
stræ, quo anima nostra cinctæ est, discipli-
nis, ieiunij, ciliciis, & c. hinc namque pau-
latim ira, viribus amissis, debilitatur. Ha-
bet enim hæc passio, vt & aliq. domicilium
& nutrimentum in carne, quæ debilitata,
huiusmodique verberationibus fracta
debetur & frangeretur quoque iræ im-
petus, promptusque rationis impetum
sub-

DE MORTIFICAT. 75

subibit. Et hoc genere pugnae superavit
Magnus ille Benedictus vehementem car-
nis commotionem, qua infest. bar. ur, quan-
do se nudum in vepres induit, corporis que
sui plagis animae suae vulnera curauit, &
vi doloris extinxit stimulum ardoris sen-
sualis, quam sentiebat, de quo ita S. Gre-
gorius: *Per cutis vulnera eduxit e corpore*
vulnus mentis, quia volūtas traxit in dolorē.

*S. Gregor.
lib. 2. Di-
alog. c. 2.*

Quinto modo vincitur ira, injecto per
cuniculos igne, id est, quando inflammata
superiori animae nostrae parte, interno spi-
ritus ardore, per frequentem orationem
(ut Dauid faciebat cum diceret: *In medita-*
tione mea exardescit ignis), ita etiam pars
inferior sensus, cum passionibus & affecti-
bus suis incipit languescere; quia, *ubi abest*
charitas, inquit B. Laurentius Iustinianus, *Iustinian.*
ibi caritas dominatur pernici. s. li. 10. & pau-
lō post: corrumpente anima charitatis incendio,
omnis ab ea caligo voluptatis abigitur. Et
quemadmodam mare plerumq; mouetur
ad motum venti, quo afflatur, ita in nobis
singulis quasi momētis, experimur te un-
dum minorem, aut maiorem g. adum affe-
ctus nostri spir^{itus} crescere, aut deficere vim
vincendi & dominandi affectibus carnis.
Hinc de quibusdam Sanctis memoriae
produm est, eos, dum in superiori
parte animae, ingenti spiritus dulcedine

Psal. 38

*Iustinian.
lib. 2. de con-
s. 1. & inter-
riori c. 3.*

D 2

inflam-

inflammati essent, factos esse in inferiori parte sensus, quasi sensus expertes, vt de S. Francisco, S. Catharina Senensi, alijsque multis historię testantur.

Sexto denique & vltimo modo mortificatur ac vincitur hæc passio; si vigilantē apponamus custodiam ad portas sensuum nostrorum, curemusque, ne submittantur ab aliqua re commotionis aut indignationis subsidia; quibus veluti commeatu nutriti, & in nos vires resumere ira solet. *Creaturæ enim Dei* (dicit Scriptura) *in odium factæ sunt, & in tentationem animabus hominum.* Idcirco, sicuti concupiscentia nostra obiectu rerum iucundarum mouetur & accenditur, ita ira ab obiectis irritare consuetis fomenta & vires flammarum accipit. Vnde si hæc amoucantur obiecta, nutrimenta pariter tolluntur, & vigor omnis euanescit. Quemadmodum enim fieri nō potest, vt ciuitas illa diu defendatur, quæ commeatus inopia laborat: Sic deficientibus iræ fomentis & irritamentis, dedere se rationi cogitur; & istis quidem conditionibus, quas iusta & fortunata gubernatio animæ, statusque tranquillitas exigunt. Et quatinus à Cassiano verissimè sit scriptum: *Radices vitiorum potius excindi oportere quam fructus, qui procul dubio enulsis fomitibus, nequa-*

*Cass. lib.
8. Instit.
cap. 19.*

77 DE MORTIFICAT.

quaqueam ulterius pullulabunt: nihilominus tamen multum iuvat ad extirpandas etiā radices, prædictis alijsque modis debilitare & infringere vires iræ, aliarumque passionum inordinatarum; hac enim ratione, debilitatâ irâ, facilius erit eam ex animis nostris radicibus euellere.

Quolibet ergo ex prædictis sex pugnandi generibus, pluribusque alijs licebit, gratia Dei adiuuante, decertare, non solum aduersus iram, sed etiam aduersus quamlibet passionem & vehementiam potentiarum nostrarum, gloriosamque inde consequi victoriam. Restat ergo, ut alacri animo ac debita cum prudentia & moderatione, hæc arma tam salutifera arripiamus, ijsque egregium hoc spiritualis militiæ studium proficiamus, ista animi inductione & magno uide, qua David generosus ille miles prædictus erat, cum diceret: *Persequar inimicos meos; & comprehendam illos, non conuertar, donec deficiant.* Psal 17.

CAPVT VIII.

De quatuor exercitijs tamquam instrumentis
Mortificationis, Renunciationis, Abnegatio-

nis, Resignationis, & Indifferen-

tiz, & primum de Ren-

nunciatione.

Si i

78 DE MORTIFICAT.

SI quis in siluestri campo, vepribus & spinis obsito, viridacium domesticum plantare vellet: primò omnium spinas & vepres omnes euellere deberet: Ita plantaturus in anima sua hortum virtutum Christianarum, si non inanem operam sumere velit, spinas & tribulos inordinatorum affectuum, passionumque prauæ euellat necesse est. Et quemadmodum hac ipsa de causa in transmutationibus naturalibus, generatio vnius est corruptio alterius; & in mutationibus moralibus, dispositio perficiens, supponit ordinatè remotionem suorum contrariorum: ita fit in generatione hominis spiritualis, quem semper carnalis hominis destructio præcedere debet; & ad ipsam hominis spiritualis perfectionem acquirendam, supponenda necessariò est, remotio imperfectionum & impedimentorum, quæ illi perfectioni aduersantur.

Ad hunc itaque finem, remouendi scilicet à nobis hæc impedimenta, quatuor exercitia tamquam instrumenta Mortificationis requiruntur; Renuociationis videlicet, Abnegationis, Resignationis & Indifferentiæ. Vt autem hæc materia plenius intelligatur operæpretium esse existimauimus, de singulis in specie ac distinctè differere, atque in mediū adferre, quid
de ijs

deijsex grauium auctorum sententia sentiendum sit, Et vt à Renunciatione incipiamus, dicemus primò, de duobus generibus Renunciationis. Secundò, quæ sit vera & præcisa Renunciatio, distincta ab alijs tribus, quas diximus, exercitationibus. Tertiò, demonstrabimus non sufficere, vt homo in principio suæ conuersionis hanc resignationem suscipiat, sed requiri vt toto o vitæ suæ decursu constanter in illa perseueret.

Renunciatio igitur, vel, vt alij vocant, *Abrenunciatio* varias notiones habet apud auctores, qui de ipsa scribunt. Sæpe enim latissimè accipitur pro omnium rerum terrenarum perfecta abdicatione animi, cū absoluta depēdētia in omnib⁹ nostris actionibus & desiderijs à sola Dei voluntate, eorumq; qui nos loco Dei gubernār. Hac significatione comprehendit Renunciatio sub se Abnegationē, Resignationē, & Indifferentiam, appellaturq; à Ioanne Cassiano & Climacho *Nuditās*, aliquandò *Vacuitās*, aliquando *Peregrinatio*. Sanctus item Basilius, postquā multis verbis & circumstātijs descripsisset latè sumptam hanc Renunciationem, tandem concludit: *Quod sit traductio cordis humani ad conuersionem celestem, vt dicere queamus. Nostra cōuersatio in calis est.* Et postquā posuisset illa, quorū

S. B. sit.
Reg. fust.
us dist.
cap. 8.

30 DE MORTIFICAT.

debet fieri Renunciatio, tandem addit, hominē verē dici posse, tunc demū hanc fecisse Renunciationem, cum eō perueniret. *ut totus mundus ei crucifixus sit, & ipse mundo.*

Cass. lib.

4 instit.

cap. 34.

Cass. col.

lat. 30.

Climac.

de castit.

grad. 15.

Cassianus quoque hanc Renunciationem, Nihil aliud esse dicit, quā crucis & Mortificationis indicium. Quam sententiam cū latius explicasset, sub persona Abbatis Pynuphij, tandem capite sequenti his verbis rem concludit: Sicut ergo crucifixus quis iam non pro animi sui motu, membra sua quāquam mouendi & conuertendi habet potestatem, ita & nos voluntates nostras ac desideria non secundum id, quod nobis suauē est ac delectat ad præsens, sed secundum legem Domini, quē nos illa constrinxerit, applicare debemus. Hæc ille. Idem Abbas alibi tres species Renunciationis huius statuit, primamque dicit esse; *Qua corporaliter vniuersus mundi diuitias, facultatesque contemnimus. Secundam. Qui mores, vitia, affectusque pristinos animi carnisque reprimimus. Tertiam. Qua mentem nostram de presentibus vniuersis ac visibilibus euocantes, futura tantummodo contemplamur.*

Climachus item tractans de hac Renunciatione ita loquitur. Abrenunciationem quidem doctissimi viri pulchrē definiunt. *Autum quippe, illam inimicitiam esse aduersus corpus, & aduersus quandam concupiscentiam inexo-*

inexorabile bellum. Idem alibi eisdem ferè gradus constituit Renunciationis, quos Cassianus suprà, cùm inquit: *Nemo in calessem thalamum coronatus ingreditur, nisi qui primam & secundam & tertiam Abrenunciationem impleuerit; ut scilicet primò abrenunciet rebus omnibus, hominibus & parentibus. secundò, volùtati propriæ. Tertio, inani gloriæ.*

Sed relicta hac Renunciatione, quæ sua latitudine Abnegationem, Resignationem & Indifferetiam cõprehendit, & tria hæc exercitamenta, de quorum singulis sancti viri distinctam faciunt mentionem, omnino confundit; agemus de altera Renunciatione speciali, quæ ab Abnegatione, Resignatione, & Indifferetia distinguitur, primoque loco ponitur; tanquam ea à qua principium ducendum est, si quis ad Abnegationem, Resignationem & indifferentiam peruenire velit, ut infra perspicuū erit.

Renunciatio ergo deriuatur à verbo Renunciare quod propriè loquendo, nihil aliud est, quàm nuncium rebus externis remittere. Hinc Renunciatio vi suæ propriæ significationis, non se latius extendit, quàm ad abdicationem, & fugam bonorū temporalium, qualia sunt diuitiæ, parces, patria, honores & alia huiusmodi exteriora. Quare S. Basilii tractaturus in Regulis

82 DE MORTIFICAT.

his de Renunciatione, capiti aut regulæ illi ponit titulum huic significationi conformē in hunc modū; *De nuncio rebus huius vite remittēdo*. Ex quo colligim⁹, quod cū duplicia sint impedimenta nostræ perfectionis, alia interna, vt sunt proprię nostrę passiones & affectus inordinati; alia externa, vt parentes, amici, opes, patria & similia: Renunciatio, vt hīc sumitur, nos tantum ab externis impedimentis rerum externarum liberet; ita vt talibus mundi inuolucris liberatus homo, nudus nudum Christum sequatur. Idcirco B. Climachus describens hanc renunciationem sub no-

Climac. grad. 3. de peregrin. Cass. col. 3. cap. 7. S. Bas. regul. fus. disp. c. 8. mine Peregrinationis, sic ait: *Peregrinatio est omnium, quę sunt in patria constantissima desertio, quibus à pietatis destinatione atque exercitatione impedimur.* Cassianus item eadem de causa appellat eam *corporalem & localem abrenunciationem*. Et S. Basilus vult, omnimodam Renunciationem (de qua in principio huius capituli egimus) suam habere originem ab hac alienatione bonorum externorum. *Huius commodi Renunciatio*, inquit ille, *initium sumit à alienatione rerum externarum*. Et Cassianus, de cōpunctione cordis, inquit, *procedit Abrenunciatio & contemptus omnium facultatum*. Quapropter experientia constat primum effectum, quem diuina vocatio & cordis cō-

Cass. lib. 4 Institut. cap. vlt. *punctio.*

DE MORTIFICAT. 82

punctio in homine efficit, esse nauseam
quandam & horrorem omnium rerum
terrenarum: Vnde postmodum nascitur
Renunciatio & abdicatio earum, vt Cas-
sianus significat, cum de timore Dei ait:
*Qui cum penetrauerit hominis mentem, con-
temptum ei omnium rerum parit, obliuio-
nem parentum, mundi que ipsius gignit horro-
rem.*

Decipiuntur proinde & grauissimè er-
rant, qui putant hoc genus erudi-
cationis, cum sit tantum rerum externarum, esse
parui momenti, cum tamen, vt multi san-
ctitate praestantes viri, & praecipuè Cassia-
nus, affirmant, à priscis illis patribus, &
vitae Religiosae Magistris, tanti semper fue-
rit aestimatum, vt non prius aliquem in suū
ordinem adiuuerint, quàm absolutam fe-
cisset Renunciationem omnium bono-
rum externorum, neque hac contenti,
summa insuper diligentia inquirebant,
num de prioribus suis facultatibus sibi vel
minimū obolum referret. Ita enim
Cassianus: *Summa de rebus peruenitur,*
nam de pristinis facultatibus sibi haeserit ei
vel vnius nummi censura. Ad hanc hanc
rationem: *Scilicet cum, ut in mona-*
ste q. disciplinam dicitur, non est nisi si in
conscientia erit peccata q. ut clamor qui la-
tuit. Quod quidem nemini mitum

*Cass. li. 4.
de Inst. 1.
cap. 39.*

84 DE MORTIFICAT.

videri debet; quemadmodū enim hedera, quæ arbori adhæret, etsi illam ornare, & à multis iniurijs tutari videatur, re ipsa tamē enervat, paulatimq; consumit, attrahendo ad se magnam partē nutrimenti & succi, quæ illi ad sui conseruationem, fructusque proferendos erat necessaria. Itat quamdiu homo terrena hæc possidet; licet ipsi commodum aliquod allatura, ac multa etiam incommoda propulsatura videantur, detrimento tamen sunt maximo: nā fieri non potest, vt sine sollicitudine conseruentur, quæ sollicitudo, deficiente in homine Religioso, primo spiritus seruo-
re; crescit vt plurimū in animo illius, adeo vt totam aut magnam partem illius vigoris ad se rapiat, qui ad conseruationem & fructificationem in diuino seruitio erat necessarius.

*Basil, reg
fus, disp.
cap 8.*

Ex quo postea sequitur, vt successu temporis ipse vel omninò pereat in Religione, aut si in ea manet, fiat tanquam lignum aridum cum exigua, aut scilicet nulla luce & gustu rerum diuinarum. Quia, vt bene dicit S. Basilus: *Quid omnique vel pe uariā, vel aliquid istiusmodi, quod ad fragiles & caducas diuitias pertinet, nobis reseruamus, necesse est in his, mentē nostrā, veluti in cæno quodā consepulcā esse, & animo ad rerum diuinā contemplationem aduim præcludi,*

cum

DE MORTIFICAT.

85

omnīque ita iacere, ut de celestibus ac promissis à Deo bonis, cogitare non possit. Quod si ad adquirendam rerum naturalium cognitionem, philosophi plerique iudicarunt hominem ab huiusmodi rerum temporalium tricis debere esse expeditum; ipsique philosophi huc de causa vitam in summa egestate traduxerunt: quid seruo Dei faciendum erit, ut ad huius tam præstantis Philosophiæ cognitionem perveniat, quæ in vera cognitione & imitatione Dei consistat, ad quam D. Paulus aspirans dicebat: *Philip. 3. Existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi.*

Hæc est igitur illa Renunciatio, quam scriptura sacra nobis præsignificavit in Abrahamo Patr. archa, quando ille, mandato Dei, egressus de terra & cognatione sua, & domo patris sui, venit in terram, quam Deus ipsi monstraerat. Hanc nobis adumbravit Helia, cum ab Helia *3. Reg. 19.* vocatus, relicta patria & parentibus, patrique boum (nec enim aliud possidebat) mactato, mox ipsum cepit sequi, eique ministrare. Eandem opere præstiterunt Apostoli, cum unica Christi voce audita, continuo, relictis rebus, secuti sunt eum. Hoc ipsum consilium dedit Saluator iuveni quærenti, quid sibi faciendum esset, ut saluus fieret; Prescripto enim *Matt. 19.*
 D. 7. prius

88 DE MORTIFICAT.

prius documento de præceptorum obseruatione, subdidit; *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, que habes, & da pauperibus, & veni, sequere me* Denique Saluator ad discipulos suos non semel de hac Renunciatione verba fecit. Quin & hæc verba

Luca 14.

adiecit. *Sic ergo omnis ex vobis, qui non renunciat omnibus, que possidet, non potest meus esse discipulus.* Et hic est primus gradus, quem facere debet, quicumque serio Christum Dominum sequi in religioso statu cupit, vt expressè S. Basiliius indicat, cum ait:

Basil. ser. de cultu piet. & vite Monastic. Clim. cap. vii. totius libri.

Monachum oportet cum primis nihil in vita, quod iuris sui proprium sit, possidere. Climachus item, cum vltimum caput sui libri ita concludit: *Initium est terrenorum omnium abrenunciatio; finis verò charitatis, Deo.*

Illud autem obseruandum est non sufficere a hoc, vt Religiosus finem sui status consequatur, exuere se semel tantum in principio conuersionis, omnibus istis bonis externis renunciatione prædicta, sed requiri ad satisfaciendum obligat. Oni professionis, vt totâ vitâ perstet in hac renunciatione, & fuga perpetua horum bonorum, vt clare Cassianus affirmat, cum inductâ personâ Abbatis Abrahamæ ait: *Parum est renunciasse Monachum semel, id est, in principio conuersionis: siue contempsisse præsentia, n si us quotidie renuncia-*

Cassianus collat. 24. cap. 2.

reper-

re perstitit. Hocque ab antiquis illis Patribus Scithi & Thebaidis tota vita tam accurate fuisse obseruatum; ut ne verbo quidem, inquit, audeat quis dicere aliquid suum, magnumque sit crimen, ex ore Morachi processisse; Codicem meum, tabulas meas, tunicam meam. Et sanctus Basilius in eandem sententiam dicit: *Hæc verba meum & tuum in vniuersum à fratribus usurpari ratio vetat.*

Et certè maximæ infelicitatis, & miseriæ argumentum est, videre hominem, qui semel omnibus bonis temporalibus Christi causâ nuncium remisit, quibusdā rebus leuiusculis adhærere, quæ quamuis parui sint momenti; magni tamen & irreparabili damni causa esse solent, cum ea præsertim pace ac spiritus libertate priuent, quæ ad veram solidamque deuotionem comparandam necessariò requiritur: Non nisi ex multa amentia prouenit, *Dorothe.* (inquit Dorotheus) ut qui pretiosas ac magnas res reliquimus, ob minimas plurimum perturbemur. Vnde magnus ille Abbas Pynuphius, alloquens quendam nouitium apud Cassianum, exclamans dicit; *Cass. li. 4.* *Inst. ius.* *cap. 36.* *ne fici, ne quid aliquando eorum resumas, que renuntians abiiecisti. & contra Domini interdictum, de agro Euangelice operationis reuexus, inueniaris tunica, qua te speculauer.*

284 DE MORTIFICAT.

liaueras, reuestiri. Nam sicut Climachoteste: *Nudus Monachus mundi totius est Dominus*, ita terrenarum rerum affectibus reuestitus, fit suipsius, earumque rerum, quas ambit, seruus & mancipium vilissimum, & quod hinc sequitur, indignus nomine serui Dei.

Neque in eo sibi quiescendum putabant illi Religiosi. quod semel parentibus in seculo valedixissent; Sed & in Religione, sese ab eorum praesentia, quantum poterant, alienabant, ob damnum videlicet, quod ex illorum congressu familiarisibi impendere intelligebant. Hinc interrogatus Abraham Abbas, num nimia parentum vicinitas Religiosis possit nocere; respondit; tunc ijs minimè nocituram, cum eò usque in Mortificatione processerint, quò Abbas Apollo perucnerat, de quo factum huiusmodi narratur. *Cùm ad eum germa. in suis intempesta nocte venisset, implorans ut de monasterio suo paulisper egressus, ad euellendum bouem, quem cæno palustri eminus inherere stebilitet, querebatur, ei esset auxilio, quia eum solus nequaquam posset eruere; Abbas Apollo pertinaciter obsecrans, cur, ait, iuniorem fratrem nostrum, què præteriens, propiorem quàm me habueras, non rogasti?*

Erat autem minor frater mortuus ante
annos.

Cass. col.
lat. 24.
cap. 9.

DE MORTIFICAT. 39

annos quatuordecim. Miratus ille fratris responsum, & existimans cum ex nimia abalienatione à rebus huius vitæ, fratris sui demortui non amplius recordari, ait: An nescis fratrem nostrum ante annos quindecim obiisse? Cui Abbas: Ignoras ergo me quoque ante annos viginti huic mundo fuisse defunctum, nullaque iam posse, de huius Cella sepulchro, quæ ad presentis vitæ statum pertinent, tibi conferre solatia?

Quoniam ergo paucissimi reperiuntur Religiosi, qui ad hunc Mortificationis statum & abalienationis ab amore parentum peruenierint, quæ Abbas Apollo monstravit; paucissimis aut, ut rectius dicam, nulli cohabitatio vel mora cum parètib; diuturnior tuta fuit: id quod si necesse esset, multis eorum exemplis, quibus parentum conuictus non læcessit, testis oculatus confirmare possem. Merito igitur Climachus monet: *Ut qui à seculo peregrinantur, mundum iam nullatenus attingant. Solent enim, inquit, diu spoliata vitæ facillimè reuiscere.* Idcirco Abbas Abraham sapienter iudicabat, parentum propinquitatem esse communiter Religiosis nondum omnino mundo mortuis, perniciosam. Hinc antiqui illi Patres, omnis vitæ Religiosæ veluti specula quædam clarissima, non modo pro virili curabant, ne ipsis adissent paren-

Climac.
grad. 3.
de peregrin.

parentibus praesentes, sed nec eorum quidem recordabantur, nisi solum quando ipsos iuxta charitatis regulam Domino commendabant. Cui rei confirmanda Celsianus exemplum narrat de quodam sui temporis Religioso. 22. cum post annos quindecim, patris ac matris, amicorumque, mulierumque de pronuncia Ponti comolures epistole delatas fuissent, accidens grandem saecularem literarum, diuque apud semetipsum voluens quantarum inquit, cogitationum causa erit mihi. haec enim est, quae me vel ad inane gaudium, vel ad tristitiam infructuosas impellet? quot diebus eorum recordatione qui scripserunt, inattentionem perhorreo me. à propostis contemplatione reuocabam? Post quantum temporis dirigenda est haec mentis concepta confusio. quantoque labore rursus iste tranquillitas reparandus est status, si semel animus literarum permotus affectu, eorumque recensendo sermones ac vultus, quos tanto tempore dereliquit, iterum eos reuifere, ipsisque cohabitare & animo ac mente ceperit interesse? Quos profectò corporaliter deseruisse nil proderit, si corde eos incipiat intueri, ac memoriam, quam seculo huic renunciatus quisque velut mortuum abdidit, reuiuifcens eandem rursus admiserit. Haec voluens in corde suo, non solum illam resoluere epistolam definivit, sed nec ipsum quidem

DE MORTIFICAT. 91

fasciculum resignare; ne scilicet eorum, qui scripserant vel nomina recensendo, vel vultus recordando à spiritus sui intentione cessaret. Itaque ut eum constrictum susceperat, igni tradidit comburendum. Ite, inquit, cogitationes patrie pariter concremami, ne me ulterius ad illa, quae fugi, revocare tentetur. Hæc ille.

Atque utinam huiusmodi occasionebus concussandi cum parentibus, non experiremur, magno nostro damno, eadem hæc, aut graviora etiam incommoda, quam quæ Religiosus ille libitimebat. Nos tamen, nescio quo humano respectu ducti, dissimulamus hoc damnum nonnunquam toto vitæ nostræ spatio, semper in hoc errore versantes; imò verò, quod magis adhuc distendendum est, nulla sæpe necessitate compulsi, sub pietatis velo, cupimus parètib; opitulari aut saltem cum ipsis agere, ne aliqua eos afficiamus molestia; minimè interim perpendentes, quod dicit Climachus: *Utilius esse parentes mœrore afficere, quam Deum*, Bernardus verbis adhuc multò gravioribus, *Servi Dei*, inquit, *qui parentum suorum utilitatem procurant, à Dei amore sese parant*. Quæ cum ita sint, serió tãdem in animũ inducimus, ab illorum nos confortio, quantum fieri potest, alienare, & omnẽ erga ipsos affectum exuere nõ aliter atque.

*Clim. de
peregrin.
grad 3.
Bern. ser.
7. de con-
uersione
ad sororẽ.*

*Basil in
Constit.
Monast.
cap. 20.*

92 DE MORTIFICAT.

que erga vita functos, vt S. Basilus scribens ad Religiosos hortatur, cum ait; *A propinquis, amicis, parentibusque animi afflictione nos tam longè oportet esse distinctos, quàm longè eos, qui iam sunt vita functi, à viuis videmus distare.*

CAPVT IX.

De Abnegatione sup̄ seipsum in genere.

Postquam Dei seruus, Renunciationis op̄e, ab exterioris perfectionis impedimentis, liber effectus est, eo quo diximus modo, restat, vt interna, appetitus videlicet carnis, prauosque animi affectus, aggrediatur. Quæ quidem impedimenta, quo nobis magis sunt interna, & altius in natura inhaerent; è maioribus pollent viribus retardandi nos ab incepto spiritualis perfectionis cursu, Maiori igitur contentione animi, ce natu ac efficacia opus est, si quidem ab eorum tyrannide liberari cupiamus. Huic finì propriè seruiunt tria reliqua instrumenta, Abnegationis scilicet, Resignationis, & Insupercessionis, quorum singulis, suo loco, Deo duce, disseremus.

De Abnegatione igitur, de qua hoc capite agendum est, duo potissimum exponemus: Primò, quid sit Abnegatio secundum Etymologiam nominis, propriamque suam.

DE MORTIFICAT. 93

suam essentiam. Secundo, quàm necessarius atque utilis sit cuius seruo Dei assiduus illius usus: Et ut à primo incipiamus, Abnegatio, ut per se liquet; deducitur à verbo *abnegare*, quod est denegare alicuius petitionem; quæ significatio in illum effectum optime conuenit, cuius abnegationis exercitatio causa est, quia vihui? Abnegationis negamus carnis nostræ appetitui, affectibusque inordinatis, id quod cōtra rectam rationem exposcunt, eo planè modo, quo furiosis obsequi renuimus, cū gladium, aut aliquid aliud damnosum petunt. Vnde illud, *Abnegare seipsum*, quod Christus à discipulis exigebat; cū diceret: *Qui vult venire post me, abnegat seipsum*; nihil aliud significat, quàm ut homo cum ratione negat sibi ipsi, quod sine ratione contra se à cupiditatibus sensum & carnis postulat. Ad hunc modum S. Bernardus exponēs, quid sit abnegare seipsū, dicit: *Quid est semetipsum abnegare, nisi voluptatibus proprijs renuicere?* S. Basiliius item describens hanc sui ipsius abnegationem. *Nihil est, inquit, aliud seipsum abnegare, nisi summa rerum omnium vane superiaris obliuio atque à suis ipsius voluptatibus recessio.* Quasi diceret; Abnegationis proprium munus est, delere ex mente nostra, affectu plenam memoriam rerum secularium, & abduce-

Matth 16

*Bern. ser.
7. de con-
uers. ad
sororem.
Basil. reg.
fus. dist.*

re nos

re nos ab amore affectuque inordinato er-
ga nos ipsos. Et hoc ideo, quia quæadmo-
dum lapsi & iaceti in luto, ad hoc, ut abs-
tergatur & emundetur non satis est surge-
re, sed postquam surrexit, requiritur, ut so-
das illas, quæ vestibus inhæserunt, excu-
tiant: ita illi, qui multis annis in cœno pro-
prij amoris ac voluptatum huius mundi
immersus iacuit, non sufficit surgere & e-
mergere aliquando ex hoc cœno, relin-
quendo mundum, & ea quæ in mundo
sunt, per Renunciationem ut supra di-
ctum est: sed necesse est, si quidem à sordi-
bus mundus & liber esse velit, ut eas à se
excutiat & eluat maculas, quæ in ipsius a-
nimo adhuc manent impressæ, quales
sunt affectus mundani, & quædam affe-
ctibus plena memoria rerum præterita-
rum, magna item inclinatio ad proprium
suum velle & sentire; Eluuntur autem istæ
macula beneficio Abnegationis, ut S. Ba-
silus in superiori descriptione manifestè
significat, cum vult, ut memoriam quo-
que nostram abluamus à rebus munda-
nis, & ab affectibus inordinatis in nos ip-
sos. Quem modum Climachus quoque
proponit, cum ait: *Surgens ab amore seculi
& voluptatum labe, pro sece curas, exne in-
telligentias, abnega corpus.* Quia ut rectè di-
cit Cassian. *Pecuniarum non solum est vitan-*

*Climac de
Ora. grad.
28.
Cass. lib. 5.
instit. c. 10.*

da possessio, sed etiam desiderium earum penitus exstirpandum.

Quod quidem non solum de opibus intelligendum est, sed & de aliarum rerum mundanarum affectu, quem Religiosus pro vitiis exuere debet. Alioqui talis Religiosus, dum in Religione degit, non absumit equo, qui aufugiens ex Domini sui stabulo, capistrum adhuc capiti inuolutum circumfert; cuius loto dependente pedes implicantur, ita ut à cursu equus retardetur, saepiusque impingat; imò quod deterius est, hoc unico re maculo, facile iterum capitur, ac denuò ad idem stabulum, unde antea aufugerat, reducit. Ita planè religioso contingit, qui licet vocatus a Deo, celerem fuga huius mundi stabulum, cum omnibus suis immunditiis reliquerit, nihilominus tamen affectus illos, quibus antea in stabulo tenebatur ligatus, si cum tulit ad Religionem, neque multum sollicitus est, ut efficacitate sanctae Abnegationis hoc capistrum excutiat. Talis sine dubio in via d'uni servitū vehementer impeditur, quo minus ea libertate, qua par est, progredi possit. Et quod peius est, saepe impinget, & in gravissimos incurrat errores, ut tandem extremo suo danno & dedecore, hoc unico capistro ad pristinum stabulum, &

fæto.

foetores sensualium voluptatum reducat, quos paulò antè in sæculo reliquerat; commutatio enim status secularis in statum religiosum, non consistit in mutatione habitus externi, ut per senotum est; sed in mutatione morum, cogitationum & affectuum interiorum animi, ita ut externo statui Religiosi atque habitui respondeat interior status animi, & affectus religiosus, ex quo deinde quasi per modum naturæ emanat & procedit exterior compositio vitæ, conversationis & motum Religiosorum. Quia verò impossibile est, ut quis ad hunc statum interiorem perveniat, nisi ex animo ac mente sua crystallam nebulam cogitationum atque affectuum sæculi, magna saltem ex parte excusserit, sequitur huius sanctæ Abnegationis usum, cuius proprium hoc mirus est, tantum esse momenti; quanti est esse verum & sincerum Religiosum.

Hinc Saluator noster à suis discipulis hanc Abnegationem suipsius, tanquam conditionem ad perfectionem planè necessariam exigit, cum dixit: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, &c. Semetipsum abneget*, inquit S. Gregorius, *qui mutatus ad meliora, incipit esse, quod non erat, & desinit esse, quod erat; Quia licet homo, quoad substantiam suam, maneat idem qui ante; quoad animi*

D. Grego.
super Ezech.

• eadem

tamen qualitatem oportet ut mutetur, & alius
fuit homo, qui seruo Christum in Religioſæ
vitæ ſtatu ſequatur. Ideirco ſanctiſſimus
Abbas Benedictus inter præcipua ſpiri-
tualis perfectionis inſtrumenta, *Abnegare*
quemq; ſemetipſum ſibi, in Regulis ſuæ religi-
onis poſuit. Hoc idem Gloſſa ſupra Lucā
conſtituat, dum docet, fieri non poſſe, ut
homo ad tam amabilem Dei cognitionē
perueniat, in qua vera noſtra perfectio cō-
ſiſtit, niſi a ſuiſplius amore ſeparatur. Sic e-
nim ait: *Niſi quis a ſemetipſo deſiciat ad Deū,*
qui ſe præ ſe eſt, non appropinquat.

Sed eſt, ut videtur amor ille, quo, ut
vult Richardus, omnis homo naturaliter
ſcriptum amat & approbat; qui amor, ut
magnarum eſt virum, ita noſtro propoſi-
to quam maximè officit. Accedit deinde
conſuetudo qua facile à noſtris trahimur
appetitibus, quæ conſuetudo, cum ſit
plerunq; longo temporis ſpatio, ac
frequenter actibus corroborata; obti-
nuit in nobis quandam quaſi præſcriptio-
nem, imò legem quodammodo naturalē
inducit, quæ infirmitatem noſtram ad vi-
tiorum illicetbras pertrahit, ut bene notat
Caſſianus, cum, inquit, *uſus ac frequentia*
delinquendi, veluti lux efficitur naturalis, quæ
membris humane infirmitatis inſerta aſſectus
anime nec dum plenis virtutum ſtudijs eru-
ditæ,

*In Regu-
la S. Be-
nedicti.
cap. 4.*

*Richard.
de S. Vi-
tore ſu-
per my-
ſteriu
ſtatu
Danielis.*

*Cass. col-
lat. 23.
cap. 13.*

S. Aug. *li 8. Confess. cap 5.* *ditæ. sed adhuc rudis ac tenera captiuos rapit ad vitia. Id ipsum significat D. Augustinus, cum ait: Lex peccati est violentia consuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam inuitus animus.*

Rom. 7. *Hæc itaque amoris naturalis erga nos, prauæque consuetudinis vincula, quibus ita nobis ipsis hæremus illigati, non possumus in nobis, etiam vi abnegationis, abrumpere sine magna violentia, & sine illa contradictione & repugnantiâ, quam sensit D. Paulus, cum ex vna parte diceret: Condelector legi Dei secundum interiorem hominem. Ex altera verò parte: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati. Verùm sicuti Apostolus tunc pressus hoc onere exclamauit: infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis huius? moxque diuinæ gratiæ auxilium sentiens subiunxit: Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum: ita & quilibet Christi miles, ex vna parte, tam graui iugo pressus, toto cordis affectu luctaret & gemat; ex altera autem benignitatem dei in se confusus, animum resuscitans, & in seipsum semel viam alacriter protegens, & in seipsum per se ualeat, quemadmodum & alii, qui in pugna suis facilius & lauræ ad se perueniunt, & audaciores; contra vero, qui in seipsum statim incepti de cunctis, & in seipsum*

DE MORTIFICAT. 99

lentiam coniungunt, breui eos debiles & pauore consternatos efficiunt; ita & hic idē euenire, proinde qui viriliter pugnat, maiorem indies de hostibus victoriam reportabit, ac tandem ad illam pacem & quietem perueniet, quam B. Dorotheus huiusmodi bellatoribus his verbis promittit: *qui principē sibi vinxerit, atque reseruit, & pauciatim pugnare perrexit, proficiet sane, & deinceps pacem, & quietem consequetur.*

*Dorotheus.
serm. 10.*

CAPVT X.

De Abnegatione appetituum carnis & illusione ac fallacia quadam quæ in illa accidere solet.

O Biectum, quod sibi quisque in prædicta Abnegationis exercitatione proponere debet, est ipse homo: *Abneget semetipsum*, monet Christus Quia verò homo duabus consistit partibus, corpore scilicet & animo. passionēsque naturales & habitus habet: necesse est, ut hæc nostra Abnegatio ad utramque partem se extendat, id est. ut Deo seruus tam corpori, quā animæ suæ indeclinenter denegat omnia, quæ contra legem diuinam ac rationis rectitudinem possulant. Ducto igitur ratio à corporis siue carnis abnegatione, affinitas *Cass. li. 5.
Inst. c. 16.*

E a

ciatio.

ciationem. Illud esse cunctorum luctaminum
 veluti quoddam solidissimum fundamentum,
 vt primitus carnalium desideriorum incenti-
 ua perimantur. Nam nullus, carne propria
 non deuicta, legitimè poterit decertare. Et hoc
 duplici de causa. Primò: quia cum caro sit
 quoddam spiritus instrumentum, nisi hac
 per Abnegationem accommodetur &
 aptetur ad illius obsequium & imperium;
 fieri non poterit, vt homo eam domet,
 & ad propositū finem dirigat: Altera cau-
 sa est, quia primi insultus, quibus hostis
 infernalis Dei seruum inuadit, fiunt in car-
 ne; quia cum ipse hostis sit bellator exer-
 citatus simul ac superbus; vt exercitatus,
 inuadit nos ea parte, quam nouit in nobis
 esse debilissimam; vt superbus, dedigna-
 tur maioribus tormentis eum inuadere &
 oppugnare, quē minoribus expugnari no-
 uit. Nec bellis robustioribus, inquit Cassia-
 nus, attētari dignum est eum, qui potest dei
 leuiori confictu. Et paulò post. Non merebi-
 mur, mentis robore cōquāto, grauiore pugnas
 nequitiarū celestiuū experiri, qui carnem fragi-
 lem spiritui nostro subungere nequiuimus. Ita
 secum pugnabat Apostolus, qui de se ipso:
 Castigo, inquit, corpus meum, & in seruitutē
 redigo. Idemq; ab alijs volebat fieri, cū scri-
 bēs ad Romanos ait: fratres, debitores sumus
 non carni, vt secundū carnem viuamus. Si

enim

Cassian.

li. 5. Inst.

cap. 13.

Rom 8.

enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Imò verò Christi imitatores ad hoc obligatos esse, testatur cum dicit: *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs suis.* Et B. Nilus Abbas, docēs nos, quomodo sit aduersus carnem praeliandum. *Pabulum, inquit, est ei de talibus; cupiditatum vitiorumque pabulum sunt species & imagines rerum secularium sensibilibus, quæ cupiditates & vitia nutriunt, armanque aduersus animam* Gal. 5.

Quæ doctrina licet Religiosis omnibus sit vtilissima; Nouitijs tamē præ ceteris est maximè necessaria, ob rationes, quas idem S. Abbas Nilus affert, cum ait: *Consulendum est ijs, qui nuper à mundi tumultu discesserunt, ut quietē & silentiū colant, caueantque, ne frequentius in publicum prodeundo vulnera per sensus accepta cogitationes renouent, nè ve antiquis peccatorum similitudinibus alias formas adiungant: mens enim eorū, qui nuper à militia discesserunt, similis est corpori ex diuturno morbo conualescere impienti, quod, nondum viribus confirmatis, quælibet affectio grauiorem in morbum appellat.* Vnde S. Bernardus hac eadem de re loquens: *O mnis, inquit, noua conuersio adhuc pristina vitæ habet permissionem. Quare cum isti Aegypti farina sint adhuc aspersi, meritò cautiore & prudentiores esse debebunt, ne in* Bern. ser. 6. ad sororem.

eade n desideria, & affectus earum rerum recidant, quas semel in mundo reliquerunt.

Sed vt ad Abnegationem carnis, vnde sumus digressi, redeamus, de qua hoc capite agere instituimus, animaduertendum est, vt indiscretio & imprudentia in maceranda carne meritò reprehenditur propter impedimenta, quæ rerum maioris momenti exercitationibus afferre solet; ita nimia prudentia & discretio in hac parte vituperatur; hæc enim multos in manifestas sæpè conicit pericula, qui sub boni alicuius prætextu incurrunt damnum planè irreparabile. Huiusmodi fortasse posset esse illud, cū quis ad conservandam corporis valetudinē, anxie cōmoditatibus ac relaxationibus quibusdā inhiat, quæ non solū suę professionis statui cōsentaneę nō sunt, sed & corporis valetudini, quā tāto studio procurat, obsunt; & ipsi etiam spiritali mentis sanitati, quæ omnibus aliis rebus præferenda est, non leue damnum afferūt. Hinc experimento discimus, non reperiri hominis magis ægros, quam eos, qui vt ægritudinem vitent, sub titulo & prætextu inualetudinis, suorum se commodorum & appetituum seruituti tradunt. Etiam si nocet, dicit, S. Augustinus, prod: se credunt, quod delectat.

*D Augu.
in Reg.
sep. 23.*

Illud

DE MORTIFICAT. 103

Illud præterea hoc loco obseruandū est, nos corpori nostro non nisi duo debere, vitam nimirum & valetudinem; illa necessaria, hæc autem conueniens est: necessaria illa est, propter obligationem, qua tenemur corpori nostro subministrare ea, quæ ad vitam sunt necessaria. Altera verò est conueniens; sanitas enim corporis ad conseruationem ipsius vitæ, multarumque rerum ad Dei gloriam & cultum spectantium executionem & effectum plurimū iuuat. Tota difficultas in eo versatur, quod tam in iis, quæ ad vitam necessaria sunt, procurandis, quàm in corporis nostri valetudine conseruanda, irrepit plerumq; nescio quæ delectatio sensualis. Vnde sæpe fit, vt sub prætextu conseruandæ aut recuperandæ valetudinis corporalis, ea ipsa, quæ valetudini valdè obsunt, auide appetamus. Quare quod ad vitam necessitatē attinet, ita nos S. Basilius instituit: *illud diligenter aduertit, ne per carissā necessitatē corporis, eò impingamus, vt voluntatibus seruiamus.*

*S. B. fil. in
Constit.
Monast.
cap. 4.*

Quod autem ad corporis valetudinem spectat, similem quoque detegit fraudem D. Bernardus cū ait: *Sūt omnia bona corporis, quæ ei solummodo debeamus, sanitas. Sed hæc fovea est, quæ nolo vos lateat. Insidiatur enim voluptas sanitati, & tā subtili malignitate pro-*

*D. Bern.
serm. de
triplici
bonorum
genere.*

E 4.

sequi.

Illud

sequitur, vt vix eam quis vel possit cauere, vel nouerit Quia si voluptas seruitur, non sanitati, hoc iam de natura nō est, ē sub natura, quæ morti manus dat. immo q̄ strā constituit voluptatem Hæc S. Bernardi verba meo iudicio tāti sani ponderis, vt nesciam, an huic rei, quam tractamus, vel vilius quidquā, vel conuenientius addi possit.

His ergo contentus caput hoc concludam, si hoc tantū n addidero, quemadmodum, meā quidē sententiā, maior calamitas non est, quā si homo naturā liber, seipsum spontē tam crudeli tyranno in seruitutem tradat, quā est caro nostra; ita vicissim maximæ puto esse felicitatis, quā quis in hac vita frui potest; excutere semel totis viribus à ceruice intolerabile hoc iugum carnis, suarūq; passionū, ita vt ordinatiō nō secundū peruersas carnis leges, sed secundum rationem ac spiritum gubernetur & viuatur. Quod & Plato licet gentilis intellexisse videatur in Phædone, & Plutarchus cū ait: *Beatum esse à seruitute carnis liberari, & à passionibus eam comitantibus* Quia verò de hac materia, capite tertio, titulo de mortificatione exteriori discutiemus, simulq; varia aduersus hanc & alias fraudes, quæ circa Abnegationem carnis occurrunt, remedia præscripsimus, huic capiti finem imponam, cunctos quā
pos.

possum maxime rogans, ut eò diligentius
huius rei studio sese dedat, quò magis hoc
tam præclarum opus est necessarium.

CAPVT XI.

*De abnegatione animæ, & in specie volun-
tatis nostræ, ut principalis illius
potentie.*

Q Vanquam carnis & passionum eius
abnegatio, ut dictum est, magni sit
momenti, animæ tamen abnegatio
tantò est ea superior, quantò hæc ipsa pars
hominis corpore nobilior ac præstantior
est. Quemadmodum enim equus, quam-
uis indomitus & effrænis, si tamen strenuū
ac peritum habeat equitem sibi insidentē,
nemini nocet: sic etiam corporis viuaci-
tas, ut ait S. Basilus, non adeò perniciosa
illi esse solet, qui ad eam refræmandam
prompto est animo ac vigilant, ut decet.
Contrà verò sicuti patre familias peregrè
abruñte, mox canes domestici hæc illac
insolenter vagantur, importunis latrati-
bus omnia complent, & moribus quos-
vis obuios aggrediuntur: ita, cum anima
mattis famulus minus sustinens, foras
euagatur, & negligit ea, quæ sunt sui mu- S. Basil.
neris, mox veluti proterui atque importuni ca- in Con-
nes, inquit, S. Basilus, ex omnis partibus li- lit. Mo-
brius corpori foras se dant, & vehemēter in nast.
ipsum -

ipsum oblatant, ac varijs modis dilacerare conantur.

*Isaias in
serm. de
abrenun-
ciatione
mundi.*

Hinc magnus ille Abbas Isaias affirmare solebat, illos difficulter ad trāquillitatē animi peruenire posse, quæ ad consequendam perfectionem requiritur, qui solum corporis Mortificationi vacantes: *Non vacant, inquit, homini interiori & proprias amputant voluntates.* Hæc itaque Abnegatio animæ pro objecto suo præcipuo duas præcipuas eius potentias habet, nempe voluntatem & intellectum, seu iudicium nostrum proprium, à quibus quasi duobus fontibus deriuantur omnes alij animæ nostræ affectus. Quocirca sicut obturatis fontibus præcipuis aquæ largiter fluentis, mox omnes etiam riui ab illis promanantes exsiccantur: Ita quoque ex Abnegatione volūtatis ac iudicii proprii; abnegatio omnium aliarum passionum & affectuum in anima nostra regnantium procedere solet. Hinc S. Bernardus tantopere exaggerat damnum (quod leprā nominat, quod ex immortificatione harum duarum potentiarum in nos redundat, cum inquit, *In corde duplex est lepra, propria voluntas, & proprium consilium; lepra utique nimis pessima, eoque perniciosior, quò magis inferior.* Quamobrem tractaturi de Abnegatione singulorum potentiarum in

*Bern ser.
3. de Re
surrect.*

spe

DE MORTIFICAT. 107

specie, initium faciemus à propriæ voluntatis Abnegatione, breuiterque explicabimus quid sit voluntas propria. Item quàm perniciofa deinde quidnam in ea sit abnegandum, & quomodo.

Diuis itaque Bernardus sermone supra dicto, voluntatem propriam appellat eam quæ non est contra unis & conformis voluntati Dei, hominumque sanctorum, sed nostra totumque propria. Quâdo, verbi gratia, id quod volumus, non ad honorẽ Dei, neque ad utilitatẽ proximi, sed propter nosmet ipsos facimus, contra naturam voluntatis illius aut se placere, aut prodesset, sed ut satisfacere proprio motibus animo. Exaggerat deinde idem Bernardus grauiter huius voluntatis peruersitatẽ dicit eã charitati esse directè contrariã, quæ, ut inquit D. Paulus; non querit, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi: illamque assiduè contra D. ubi l'um gerere, atque deinceps tam operè D. et volumini inuisamque, & ab illo grauissimis poenis affici. Quid enim, dicit ille, o deus meus, deus præter propriã voluntatẽ, & voluntatem propriã, & infernus nõ erit. Et eritò quidem: tãta est enim eius malignitas, ut quæcunque se contulerit, virtus suã effundat, omnemque pietatem, & laudem rationis euerstat. Quod & manifestè videretur, cum ait: si pro propria voluntate arbitror, alienum

Basil. Reg.
gũ lre.
uicr. 122.

**Basil. Re.
gul. bre-
uior. 138.**

**Basil. Re.
gul. bre-
uior. 54.**

esse à ratione. Et alibi testatur : Quidquid quisque ex propriæ voluntatis arbitrio facit, id, cum facientis proprium sit, alienum esse à cultu pietatis. Deniq; alio in loco demonstrat, talem tanquàm suæ propriæ voluntatis mancipium, nullo dignum esse merito: Qui ea que facit, inquit, commodi sui causa facit, licet, quod fiat, ex mandato sit.

Et in hoc errore versatur quædam fex hominum, Reipublicæ perniciosissima, qui ordinariè priata sua commoda bono communi præferunt, nec quidquid de Reipublice incolumitate, in qua viuūt, solliciti sunt, dummodo cûcta ex sententiâ cedât, vel cum maximo etiam Reipublicæ detrimento. Vnde utristi suas cogitationes nulla vel rationis vel Christianæ charitatis lege metiuntur; Sic iusto Dei iudicio, brutorū suorū affectuum pondere pressi, pletumque in multarū confusionū abyssum præcipientes agunt, in iustissimam huius sceletis pœnam, aliorumque exemplum. Vnde merito dicit B Ephrem : *Nihil esse grauius, quàm à propria voluntate superari; eorumque infelicitatem deplorat, qui cum mundum, & omnia quæ in illo bona possidebant, tanta animi magnitudine reliquerint; instar Sansonis Philistæos expugnantis, tam turpiter postea ab importunis suæ impudicæ Dailæ, id est,*
pro-

propriæ voluntatis blanditijs, superantur; maximo tum suarum nequitiarum, tum communis boni detrimento. Quapropter B. *S. Doroth.* Dorothæus Religiosum quemlibet hortatur, ut totis viribus, se quam primum à servitute propriæ suæ voluntatis liberare conetur, hacque Abnegationi sui ipsius dominus fieri, & perpetua pace ac quiete frui desideret: Coque te ipsum, inquit, in cunctis, & vince, & voluntatem tuam in primis absinde. si enim consueveris voluntatem tuam amputare, habitum indues, Christi gratiâ & misericordiâ, quo omnia sine molestia aut repugnantia possis, teque perfecte in libertatem offeres.

Et hæc erat potissima cura antiquorum Patrum in instruendo Novitio: *Videat eum senior*, inquit Cassianus, *primitus suas* *Cass. li. 4.* *vincere voluntates*, quem studiosè in his ac diligenter exercens, hæc illi semper imperare curabit, *que senserit animo eius esse contraria*: Alioqui, inquit, non solum non acquireret virtutes Religionis necessarias; Sed ne in Cenobio quidem diuinus perducere eum assuebant, qui prius voluntates suas non diuicerit superare. Et meritò certè hi Patres novam hanc herbam tempestivè ex animis euellendam censabant; intelligebant enim optimè, quanti esset momenti, quantique referret, possit à mo à hunc studio sese dedere,

110 DE MORTIFICAT.

S: Dorot.
serm. 11.

dere, eiusque sine dilatione fundamenta iacere, tum vt via diuini seruitij fieret in posterum tempus facilior, tum vt secutior. Declarabat hoc ipsum B. Dorotheus exemplo cupressorum, quæ cum adhuc teneræ & paruæ sūt, facile euellūtur, vbi verò succreuerunt, non modò absque multo tñ ope nō euelli, sed nec moueri possunt, ita planè cūenire solet in tarda aut sera nimis extirpatione propriæ voluntatis nostræ. *Aliud est enim*, inquit B. Dorotheus, *euellere paruum herbam & teneram, quæ statim extirpat; & aliud, magnam arborem eradicare.*

Basil. Regul. bre.
mor. 74.

Sed quæret hîc fortasse aliquis, quibusnam in rebus debeamus abnegare voluntatem nostram; satis enim exploratam esse eius necessitatem. Respondeo, in omnibus omnino, quæ ex propria voluntate appetuntur, siue spirituales illæ sint, siue temporales. Nam vt præclare D. Basilii ait: *Quidquid ex propria voluntate concupiscitur, id alienum est à pietatis cultoribus.* Et ratio in pròptu est; quia cū propria nostra voluntas, quatenus talis, nō sit cōformis diuinæ, vt ex D. Bernardo supra probauimus, necessariò sequitur, id quod ex tali voluntate appetitur, à voluntate Dei esse diuersum, & consequenter diuinum & perniciosum. Ex quo etiam colligitur, quàm necessarium sit, reformare atque abno-

DE MORTIFICAT. 171

abnegare omnino hanc propriam nostrā voluntatem, si in electione & executione omnium actionum nostrarum non velimus decipi.

Vt autem hunc finem consequamur, nihil aliud requiritur, quā vt demamus à voluntate nostra id quod nostrum est, eamque vi abnegationis redigamus ad cōformitatem diuinæ illius voluntatis, quā Christus Dominus verbis & factis manifestè nobis declarauit, eo tempore, quo *factus in agonia prolixius orabat in horto*, cū hinc voluntas patris vrgeret, vt amarum passionis calicem, qui sibi imminabat, biberet: inde verò voluntatis naturalis appetitus ac sensus abhorreret, mox ipse abnegādo hanc suam voluntatem, & diuinam toto animo acceptando: dixit: vt est apud S. Lu *Luc. 22.*
cam: Non mea voluntas, sed tua fiat.

Ne verò voluntatem Christi certis tantum in rebus cum diuina conuenire existimemus, non autem in omnibus absolute: eodem in loco patrem æternum orans, hoc, quod Marcus refert, adiecit *Non quod ego volo, sed quod tu.* Sed quoniam in modo etiam patiendi, aliquid propriæ voluntatis poterat immisceri, hac iudem ex parte suam abnegauit voluntatem, quando addidit: vt S. Mathæus narrat: *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Atque ita coniungens à voluntatem.

Rom. 12.

S. Doroth.
serm. 19.

voluntate sua, quidquid secundum inferiorem partem sensus potuisset esse proprium reddidit eam omni ex parte diuinæ penitus conformem tam in voluntate ipsa, quàm in modo eandem exequendi. Habuit ergo Christi voluntas eminentissimè tres illas conditiones, quas S. Paulus ad Romanos recenset, his verbis: *Vt probetis, quæ sit voluntas Dei bona, lenè placens & perfectæ.* Et in hac re dedit nobis absolutissimum perfectissimæ negationis exemplum. Quemadmodum igitur se Christus Dominus in hoc negotio erga Patrem æternum gessit: ita & nos quantum humana fragilitas patitur, erga superiores nostros gerere conuenit, vt voluntati nostræ quicquid proprietatis inest, adimamus, eamque Superiorum voluntati conformem efficiamus. Admirabilem enim inde consequemur fructum, eum videlicet, de quo Dorotheus scribit, vt cum aliam voluntatem non habeamus, quàm nostrorum Superiorum: faciendo & exequendo illorum voluntatem, faciamus nostram semper, & hac via perueniemus ad tantam pacis ac tranquillitatis fruitionem, quæ quadantenus similis sit illi, qua beati gaudent & fruuntur in cælo, quam vt finem in omnibus actionibus spectat abnegatio propria voluntatis, qua obligatione Deo nulla gratior.

nior offerri potest, vt Ludouicus Blosius docet, cum ait: *Nihil Deo gratius offerri potest, abnegatione propriæ voluntatis, quia homini nihil est charius ipsa voluntate & arbitrij libertate.* Et adiungit hanc abnegationem Deo longè esse gratiorem, quam resurrectionem multorum mortuorum. Quando quis, inquit, propter Deum sensualitati voluntatiq; propriæ, etiam in rebus minimis reluctatur ac se mortificat, rem ipsi Deo magis gratiam facit, quàm si multos mortuos ad vitam reuocaret.

Ratio est, quia licet Deus in huius finem, excreandi nempe mortuos, pleunque hominum, virtute & meritis illustrium operatur, opus tamen hoc ex sua natura tale est, vt potius omnipotentia diuinæ magnitudinem, quàm illius hominis integritatem & excellentiam declaret, per quæ mortuo vitam restituit. In Abnegatione autem continua propriæ nostræ voluntatis, præter peculiare Dei auxilium, quod in cunctis actionibus nostris necessarium est, præsupponitur ex parte nostra quædam generositas & magnitudo animi planè heroica, quæ se naturali instinctui atque illi inclinationi opponat, qua quisque in obsequium propriæ voluntatis propèdet. Vnde tandem evenit, vt homo diuinæ gratiæ fauore ita eleuatus, fiat seipso superior,

114 DE MORTIFICAT.

rior & certo quodā modo plus quā hō-
mo. Nam v. B. Climachus ait: *Ille perfectū
sacerdos est, qui voluntatem suam abrenūciavit.*

*Climac.
de Aur.
grad. 16.*

Verūm enī, in hō negotio perscrutā-
tia cō sit gl'io'ior, q. i' maiōis sūa dif-
ficilitates. quæ solum occurrere, vt huic
tandem capri sine n' imponatur, omnes
Christiachi eas vtuntur, vt huic
abnegationi conueniē' inf'ant, neque
prius ab ea, quā ab ipsa m'ali vita ab-
sistant. Nam bene cōfiteri potuerit (inquit
apud Cassianum Abbas Pynophius) nec
pleno seruire renūciatōis arripuisse princi-
pia. si hec congruus etiam finis simul non cō-
mendauerit atque concluderit.

*Cass. li. 1.
Inst. tut.
sap 37.*

CAPVT. XII.

*De Abnegatione proprii Iudicij & Intel-
lectus.*

Sicuti propria voluntas, vt ex D. Bernar-
do supra dictum est, ea est, quæ nec
Deo, nec hominibus communis est,
sed nobis tantum propria: si dicere li-
cet, iudicium proprium esse illud, quod
nec Dei, nec prudentum virorum iudi-
cio conforme est, sed nobis proprium.
Quando, verbi gratia, intellectus no-
ster iudicat de aliqua re, non perspicuè
sibi cognita, nec satis liquidò explorata,
non secundum commune iudicium pru-
den-

DE MORTIFICAT. 15

dentum hominumque virtute præditorū;
sed præcisè, ex proprii iudicii præscripto
& moderamine, cumque hoc suo iudicio
neque Deo placere, neque alijs prodes-
se instituit, eo vnico contentus, vt suum
iudicium sequatur & expleat. Abnegare
ergo hoc iudicium proprium nihil est al-
liud, quàm mortificare intellectum no-
strum, ne singularis sit & tenax sui iudi-
cij, sed vt illud potius, tractabile, docile, ac
communi iudicio & sententiæ suorum su-
periorum, vel aliorum prudentia ac virtu-
tibus insignium virorum conforme fiat:
Quoniam, vt S. Basilus docet, *sicut in vniuer-*
sum vti propria voluntate arbitrio, alienum
est à recta ratione: Sic maioris partis iudicio nō
stare, est contumacia & pernicacie periculum
incurrere.

S. Basil.
Reg. bre-
uior. 112.

Et vnde quæso tot hæreses discordiæ
ac errores quàm plurimi, qui in tot ho-
die regnis, Rebus publicis ac familiis
grassantur, quæ ex immortificatione no-
stri iudicii? Quare sicut S. Bernardus de
propria voluntate rectè dixit: *Cesset volun-*
tas propria & infernus non erit: Ita de pro-
prio iudicio dicere possumus. *Cesset illud,*
& Infernus non erit: non enim essent in
mundo vlli errores & vitia, quæ propria
sunt inferni, vt cōtentiones, discordiæ, per-
uicaciæ, sectæ, & huius generis cōfusiones,

quæ

quæ mundum perturbant vniuersum.

Et certè nimis longum esset, hîc de grauissimis præcipitijs ac ruinis narrationem texere, quibus multi perierunt, qui in rebus suis proprijs proprio suo nimium fidebāt iudicio, quorum multa adfert exempla

Cass. coll.

2. cap. 5.

Cassianus, præsertim senis cuiusdam Heronis, qui cum multis iam annos inter Monachos Sci. hi incred. bili integritate & Religiosa obseruantia vixisset, iudicio tamen suo tentum tribuebat, *et maluerit, inquit Cassianus, suis definitionibus regi q. d. m. consilijis vel collationibus fratrum atque institutis maiorum obedire; cumque superioribus suis certam quandam illusionem diabolicam nollet aperire, nec a iou. um regi iudicio, adeo in ipso præualuit hostis infernalis (qui, vt benè dicit Climachus: In hîc, qui sibi credant, sepe Propheta sit) vt falsis eius promissis & persuationibus illectus, sese sponte in profundissimum puteū coniecerit, ac non multo post vitam suam tanta sanctitatis & meritorum cpi. lione inchoatam, multosque ibidem annos peractam, miserrimo fine concluderit. Quamobrem Cassianus tractans de hac materia Collat. 16. cap. 11. Capiti illi talem præposuit titulum: Quod impossibile sit quinquam, qui proprio fudit iudicio, diaboli ill. sione non decipi.*

*Clim. de
somnia,
grad. 3.*

Et:

DE MORTIFICAT. 117

Et meritò certè: Quia sicut, *Nullatenus* *Cass. colla*
de ipsi poterit quæquam, si non suo iudicio, sed *2. c. 10.*
maiorum vivat exemplo: ut Abbas Moses
asserit; ita è contrario, cum Religiosus ni-
mium suo fidei iudicio, atque in hoc à cõ-
muni iudicio & sententia superiorum suo-
rum discedit, mille illusionum atque erro-
rum voraginibus sese obnoxium reddit.
Quare sicuti magnæ humilitatis signum
est, si quis, ut idem ait Abbas, non solum
ea quæ facit, sed & ea quoque quæ in ani-
mo habet, suorum superiorum iudicio sub-
mittit; ita ut sibi ipsi minimè fidens in o-
mnibus se eorum sententiæ accommo-
det: ita intolerabilis superbiæ indiciu est,
si quis in ijs. quæ ad propriam suam perso-
nam aut gubernationem, aliorumque di-
rectionem spectant, suum audeat ceteris
omnibus numero & conditione maioribus
præferre iudicium. Quisque vos sapientes e-
stis in oculis vestris? inquit S. Bernardus de *Bern. ser.*
his; Deus se mortalibus credit & subdit, & *20. super*
vos in vijs vestris adhuc ambulatis? *cant.*

Nec grauioribus verbis hic eorum error
 exaggerari potest, quàm eiusdem S. Ber- *Bern. ser.*
 nardi, cum alio in loco ait: *Et quæ maior su-*
perbiæ, quàm ut unus homo toti congregationi
iudicium suum præferat, tanquàm ipse solus ha-
beat spiritum Dei? Idololatriæ sceus est, non
acquirere; & quasi peccatum ariolandi, repu-
gnare. *Quo*

Quo loco non tantum ostendit S. Bernardus maximam esse arrogantiam, ut unus homo iudicium suum communi aliorum iudicio cum pertinacia praeferat; sed non adquiescere quaque, aut repugnare communi alicuius Religiosae congregationis iudicio, esse quasi peccatum ariolandi aut idololatriae, quae quidem scelera inter maxima numerantur.

Et quamvis hic error quibuslibet in rebus sit, ut dictum est, maximus, in rebus tamen, quae ad doctrinam & ingenium pertinent, communiter tanto grauior est, quanto plus contagiosus est, & prior in cum lapsus. Cum enim homo naturaliter scire desideret, vehementiori quoque impetu fertur in ea, quae scienda, quam in ea quae agenda sunt: Ex quo fit, ut qui maducum matrem cupiam proprius infans, licet turpissimus, plus placere solet, quam alij aliatum matrem filij, quantumvis formosissimum: nam homines saepe naturali ducuntur & abripiuntur. Eff. etu, quem habent erga certas opiniones & proprias, ad id ut quantumcunque sint monitrotae & infames (quod plerumque solet accidere) ipsae tamen videantur praestantissima, & ideo omnia alij praeferrenda. Et hinc oritur, & oritur quotidie tanta doctrinae Louitas & singularitas, & cum ipsa tā-

ta cor-

DE MORTIFICAT. 115

ta confusio perniciosissimorum errorum, quam in omnes orbis partes diffusam hodie videmus & dolemus.

Quare ut in aurisodinis, ne mica quidem auri reperitur, cui non magna terræ copia sit admixta, ita in sciētijs vix veritatem aliquam reperire licet, sine errorum admissione. Cum enim intellectus nostri acies angustis sit circumscripta terminis, atque ordinariē amoris proprii nebula obfascari soleat, mitum non est, si maiori facilitate incurrat in errores, quorum multi sunt, quàm veritatem attingat, quæ in propositionibus ad doctrinam pertinentibus nō nisi vna esse solet. Quocirca multo plures sunt errores, qui sciuntur, quàm veritate; maiorem item habemus causam ignorantia nos ipsos accusand., quàm aliquem sapientiæ gradum nobis erogan- di. Dubitare etiā potius debemus in sciētijs de nostro iudicio, quam in rebus practicis. Et quia expectamus ipsa in omnibus rebus fida magis esse solet; ex varijs erroribus, in quos nostro nitium fidentes iudicio, p. olepsi sumus: oportuisset tandem nos factos esse cautissimos: ut enim agere cōsumus, ut qui cūsum in foro habuimus, non cūsum in sua iustitia, e aut li- teris, non alicuius Medici aut Aduocati auctus, sed nōdē se deceptum, ac in vitæ

aut bonorum suorum discrimen adductū
esse sentit, illorum deinceps consilia meri-
tò respuit; ita cum à iudicio nostro multis
in rebus, istque grauissimis deceptos nos
cum propriæ salutis periculo, & notabili
multorum bonorum damno didicerim⁹,
deberemus tandem non solum nostro nō
amplius fidere iudicio, sed ob hoc ipsum,
quia nostrum est, & de rebus nostris, su-
spectum habere: desiderantes summopere
certiori aliqua norma, quàm ipsum sit in
omnibus duci ac dirigi. Quod si secundū
ius Ciuile ac Canonicum, nullus in ami-
corum aut propinquorum causa iudex ef-
se potest, nec immeritò, quia naturalis er-
ga illos amor iudicium eorum faciliè per-
uerteret; cur te in tua causa iudicem con-
stituis? Quod si culpam amici in tuo iudicio, a-
mor illius (inquit S. Bernardus) aut minuit,
aut prorsus abscondit, quare magis amor tui,
tuum contra te iudicem facit?

S. Bernar.
tract. de
grad. hu-
mil.

Quemadmodum igitur prædictæ leges
sapientissimè sanxerunt, ne quis in causa
amicorum aut propinquorum, vt dictum
est, sit iudex: ita vnusquisque apud se fla-
tuere debet, se non debere in suis rebus suū
esse iudicem; nisi grauitèr velit errare.
Quamuis enim accidere quandoque pos-
sit, vt cuiuspiam proprio fidei iudicio, res
aliqua feliciter eueniat, ille ipse tamē pro-
sper

ſper euentus, non euenit ſine magno periculo contrarij; quod ſatis eſt, vt in hoc etiam negotio erraſſe dici queat, idque eò magis, quod approbare felicem euentum bonum, qui ex proprio iudicio forte fortuna conſecutus eſt, propriè loquendo nihil ſit aliud, quàm dupliciter errare. Si ergo ob huiusmodi erroribus liberari, & maiori cum ſecuritate in diuino ſeruitio procedere velimus, duo nobis documenta B. *S. Dorot.*
ſerm. 4. Dorotici valde erunt notanda: Alterum, quod ipſe felici rerum ſucceſſu uſurpare ſolebat; ſt, in rebus ſuis aliorum libenter conſulere iudicia: Alterum, quod omnibus vehementer inculcat, eſt, vt ſeriò intellegamus: Nihil eſſe deſeruiſſe, quàm de ſe ipſo nimium præſumere.

Ad confirmationem huius, ponam in fine huius capituli ſententiã quandã D. Bernardi breuẽ quidẽ verbis, ſed in qua omnia ea continentur, quæ de damno dici poſſunt, quod ſibi alijsque inferunt illi, qui de proprio ſuo iudicio, ac de ſeipſis nimium præſumunt, *Hi ſunt*, inquit, *vnũ* *Bern ſer.*
3. de Reſurrect. *diuiſores, inimici pacis, charitatis expertes, vanitate tumentes, placẽtes ſibi, & magni in oculis ſuis ignorantes Dei iuſtitiam, & ſuam volentes ſt uere* Quæ ſententiã ex tanti viri, mortificatione & lumine diuino præſtantis ore prolata; ſatis eſſe deberet, vt indu-

ceremur ad efficacius remedium tanto malo adhibendum.

CAPVT XIII.

De Resignatione.

Resignatio, id est, *Rei assignatio*, est actus quidam, quo homo homini aliquid idcirco assignat, ut disponat de eo absolute siue cum conditione, prout inter se conuenierint. Resignatio verò, ut de ea spirituales Magistri loqui solent, nihil aliud est, quàm præstantissimus quidam actus nostri liberi arbitrij, quo Dei feruus, longâ experienciâ, sanctorumque exëplis consilijsq; edoctus de periculo, cui se exponit vniquisque, qui in vita spirituali se ipsum regere præsumit in rebus suis proprijs, iudicium, seruaturq; suū, exuens seipsum, suaque omnia liberè in manus Dei, eorumq; quos loco Dei in terris veneratur, resignat, ut de se disponant in omnibus, prout ipsi iudicauerint magis expedire tum ad gloriam & cultum Dei, tum ad proprium profectum. Eo planè modo, quo beatissima Virgo, Dei Mater, intellecta Dei voluntate ab Archangelo, modoque hanc volūtatē exequēdis, mox se in manus Dei resignauit, dicens; *Eccē ancilla Domini, fiat mihi secundū verbum tuū.* Quo item B. Apostolus, à Domino vocatus,

tus, seipsum resignauit, *Domine*, inquit, *Act. 9.*
quid me vis facere? Et eo, quo B Augustin⁹. *S. Aug.*
 quando eodem modo dispositus, Deum *soliloq.*
 alloquebatur: *Da Domine quod iubes, & iu-* *cap. 18.*
be quod vis: Eo deniq; modo, quo Magnus
 Isidorus Alexandrinus, de quo refert B.
 Climachus, quod cum fuisset in seculo ex *Climac.*
 primoribus Alexandriæ, ac Religio- *de obed.*
 nem ingressus in suo modo agendi nescio *grad. 4.*
 quam grauitatem & fastum secularem re-
 tineret; illiusq; Monasterij Abbas animadu-
 uerteret, cum necdum omnino seipsum
 atque affectus seculares exuisse; dixit illi
 quadam die: *Isidore si reuera Christi iugum*
collere decreuisti, uolo ut ante omnia te obe-
diencie laboribus exerceas. Quibus verbis in-
 tellexit Isidorus, si sermò progredi, & in Dei
 seruitio profectum aliquem facere uellet; resi-
 gnationem suam omnimodam in manus prelati
 faciendam esse; mox itaque respondit: *Sicut*
fabro ferrum subactum est, ita & ego, ô pater,
me ipsum obedientie expono. Quasi diceret.
 Iam, ô pater, me ipsum totum non se-
 cus ac ferrum fabri manibus, posthac ver-
 sandum offero ac trado, ut tu ipse dispo-
 nas arbitrato tuo, eamque mihi formam
 imprimas, quam iudicaueris impri-
 mendam, ad omnia, iuuante Deo, reperies
 me quam promptissimum: qui postea
 magna animi promptitudine Abbatis

fui mandatis obtemperans in omnibus; breui ad tantam peruenit perfectionem, vt cum paulò pòst ex hac vita migraret ad alteram; euidentia dederit signa, se in beatorum numerum esse à Deo ascriptum.

2 Cor. 8.

Clim. de
obed.

grad. 4.

Hinc meritò S. Paulus eos laudat, Qui, vt ipse ait, *Semeipfos dederunt primùm Domino, deinde nobis per voluntatem Dei.* Et B. Climachus, *Beatus inquit, qui Voluntatem suam ad finem vsque mortificauit, surque ipsius curam omnem atque diligentiam spiritali magistro permisit.* Quemadmodum enim aliquis nauiculâ solus in mari magno, & vndique procellis agitato, nauigans, prudenter faceret, si nauiculam fluctuantem, & vicinam periculo submergendi triremi casu transeunti alligaret, vt felici huius cursu non solum præsens vitæ discrimen euaderet, sed ipsum quoque, quem petit portum, subiret, ita prudentissimè agit ille qui in hoc spiritalis vitæ mari procellis & tempestatibus obnoxio; voluntatem suam spiritali patri penitus resignare decreuit, vt eius ductu, quasi fune quodam, ab ipso dirigatur, multoque facilius, & minori periculo ad illum finem perducatur, quem sibi in diuino seruitio proposuit. Atque hoc est, quod Climachus significare voluit, cū loquens de Religiosis, qui se ad hunc modum resignant, ait, eos esse: *Qui iarcinam*

Climac.
de obed.
grad. 4.

omnibus;
ctionem,
igraret ad
se in bea-
scriptum.
t, Qui, vt
in Domino,
Et B. Cli-
tatem suam
e ipsius cu-
rituali ma-
enim ali-
gno, & vn-
ns, prudē-
ntem, &
iremi ca-
huius cur-
tamen eua-
petit por-
git ille qui
cellis & tē-
suam spi-
ecruit, vt
ab ipso di-
minori pe-
r, quem si-
Atque hoc
voluit, cū
hunc mo-
us sarcinam

DE MORTIFICAT. 125

suā alterius collo imponunt, & aliorū manibus
subleuati, nauantes mare hoc magnū traiecerunt.

Et certē, sicut inter maxima Dei flagel-
la numeramus, hominem sibi ipsi relin-
quit; ita inter maxima Dei beneficia repo-
nēda est illa gratia, qua homo seipsum ex-
uit, vt à Diuina Maiestate in suis Ministris
gubernetur ac possideatur: quibus, cū se-
mel animam suā liberē tradidit gubernan-
dam, tanquam ijs, qui exactissimam de illa
sunt reddituri Deo rationem, illi s postea
in reliquo fidat oportet. Etenim cur animas
nostas gubernandas commissimus tanquā Deo, S. Basil.
inquit S. Basilus, de ijs rationem reddentibus, Reg. fal.
profus absurdissimē facimus, si huic fidem in disp. 48.
rebus contemptis abrogamus, Et, vt idem D. Basil.
alibi dicit, Culpam suam cognoscere debet, qui Reg. bre.
huiusmodi est, vt ipse sua sponte constituere ali- 69.
quid ausus fuerit, cuiuscumq; generis illud fue-
rit: neq; enim ipsa etiā, quæ suo genere bona sūt,
ex proprio arbitrio geri conuenit. Et ratio est
manifesta Qui enim seipsum, inquit D. Basil. D. Basil.
lius, abnegauit, seseque voluntatibus omnibus Reg. fal.
spoliauit, is non quod vult faciet, sed quod de d sp. 41.
cetur. Neque verò ratio permittit eum sibi ipsi,
quod expediet, eligere, qui gubernationem sui
alijs tradiderit

Vnde meritò S Bernardus, quosdam Re S. Bern.
ligiosos reprehendens, qui in hunc occur serm. 9.
rerant errorem, qui vestri, inquit, curam sup. cant.

semel nobis credidistis, quid rursus de vobis vos intrinsum? Neque video profectò, cur Religiosus, postquàm se Deo, suisque superioribus integrè resignauit, denuò se velit summus, rerumque suarum dispositioni immiscere, manifesto indicio exiguar suar erga Deum fiduciar, vel potius argumento iudicij temerarij quo Prælatum, vt minus idoneum, parumque de rebus suis sollicitum, condemnat. Quam cogitationem vt planè iniquam condemnans B. Climachus, ita cum Religiosis loquitur: Cum tibi cogitatio suggererit, vt Prælatum tuum aut diiudices, aut damnes, ab eanon secum quàm à fornicatione refilis neque prorsus hinc serpenti requiem praestes, non locum, non ingressum, nò initium. Loquere ad huiusmodi Draconem, atque his verbis laceffe, & malignissime seductor, non ego ducem meum diiudicandum suscepi, sed ille me non ego illius, sed ille mei Iudex est.

Neque hoc valde difficile erit ei, qui Christum Dominum, cui obedit, quemque reueretur, in Prælato suo assueuerit intueri: hæc enim cogitatio tantum in mentibus ipsorum quoque Ethnicorum effecit, vt honorè & obedientiam cuidam detulerint, quem alioqui & hac & illo indignum reputabant. Narrat Herodotus, author celebris, exemplum ad hanc rem explicandam valde opportunum, de Rege quodam.

*Climac. de
obed.
grad. 4.*

*Herodo.
l. 2. hist.*

T.
de vobis
Etò, cur
uc supe-
se velit
oni im-
sue er-
umento
ut minus
s sollici-
onem vt
Clima-
Cum tibi
uum aut
um quàm
ic serpēti
essum, nō
nem, at-
eductor,
scēpis, sed
x est.
ei, qui
que re-
intueri:
entibus
ecit, vt
ulerint,
ū repu-
hor co-
plican-
ge quo-
dam

DE MORTIFICAT. 127

cam AEgypti Amasis nomine . quem
inter initia contemnebant AEgyptij, nec
vilius momenti ducebant, vt quod plebe-
us fuisset, nec insigni familia ortus : Sed
hos Amasis ad se solertia, non asperitate,
perduxit Erant ei cum alia bona infinita.
tūm verò peluis aurea, in qua tam ipse,
quàm omnes cōm. x semper pedes ablue-
bant hunc ille cōfregit, ex eaque Idoli sta-
tuam fecit, & in appositissimo vrbis loco
statuit . AEgyptij simulacrum adeuntes,
magnoperè venerabantur. Id Amasis fie-
ri a popularibus edoctus, conuocatis AE-
gyptijs aperit, ex illa pelui, in quā primò
AEgyptij euomere, & in qua pedes ablue-
re consueissent, factum esse simulacrum,
quod tunc tantoperè venerarentur. Itaque
se aiebat perindè atque peluim esse factū:
qui si antehac fuisset plebeius, in præsenti-
arum tamen esset rex, eoque iubere; vt
sibi honor haberetur atque reuerentia.
Hunc in modū ad se traduxit AEgyptios,
ita vt æquum censerent, ei seruire. Hæc
Herodotus.

Quod si vnus hominis barbari ratio
populis, moribus & ritu infidelibus, allara
euentu tam felici accepta est: quid apud
Christianos & Religiosos efficere debet,
qui intelligunt & credūt id, quod Christus
Dominus ad hoc propositum significare
F 4 voluit,

Luc 10.

Rom. 3.

B. Clim.
de obed.
grad. 4.

voluit, cum dixit, *qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit?* quodq; Apostolus Paulus, cum ait: *Non est potestas nisi à Deo, & qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit*, certū est, hanc unicā rationē in illo Religioso plus effecisse, quā aliam quācumq; qui, ut narrat B. Climachus in Monasterio quodā Alexandriē Monachis quā plurimis in culina ministrabat solus, coci officium gerens, atque in hac administratione officij tanti laboris tantarumque distractionum, tantam semper retinebat pacem & deuotionem, quasi perpetuò vacarat orationi, cuius rei causam rogatus à Climacho, inter alia respondit: *Nunquam me hominibus seruire arbitratus sum, sed Deo.* Hac ipsa ratione persuasus quidam sanctus Monachus Laurentius dictus, annos habens octuaginta, in Religione verò quadraginta octo, qui publicum quoddam & arduum opus à suo Abbate sibi impositum excutus est: qui postea à B. Climacho tunc presente interrogatus, an tūc, dum id exsequeretur, aliquam sensisset contra Abbatem cogitationem si iustam: respondit, se non solum nihili huiusmodi sensisse, sed potius representando sibi in persona sui Prælati, Christi imaginem, sibi penitus persuasisse, hoc præceptū non à terreno aliquo homine, sed ab ipso Deo fuisse

fuisse profectum. Quo responso non solum tunc Climacho satisfactum abunde est, sed & nos apertissime intelligimus, quantam habeat efficaciam consideratio personæ Christi in nostris superioribus, quæ sola sufficeret ad remouendam ex animis nostris omnem cogitationem alienam ab illa obedientia & ueneratione, quâ illis debemus.

Neque vlllo modo negandum est, quin Deus singularem omnium habeat protectionem & curam eorum, qui tanto amoris affectu, tantaque reuerentia seipsum in superiorum manus resignant. Si enim Deus tantam suscepit protectionem & custodiam Iacob Patriarchæ, ut integrum Angelorum exercitum in illius miserit tutelâ, ut ipse quodam cordis iubilo diceret: *Castra Gen. 22. Dei sunt hæc*, eò quòd reliquisset domum soceri sui Laban: quid faciet seruo suo, qui non solum parentes aut alias quasdam res externas, sed seipsum quoque Dei amore, reliquit, & se purè ab eo per Ministros suos dungi & gubernari permittit? Hoc videtur Propheta Dauid in seipso non sine interiori quodâ gaudio sensisse, cum vanam peccatorum fiducia damnamus diceret: *Ego autem mendicium sum & pauper, Psal. 36. Dominus sollicitus est mei; adiutor meus & protector meus tu es, Deus meus. Quali dice-*

postquam ego in conspectu Dei me ipsum humiliavi, omnibusq; mūdānis me priuavi subsidijs amore Dei, ipse mei suscepit curā, de me cogitat, meq; singulari quadam sollicitudine defendit. Quæ verba eo magis Dei seruus usurpare potest, quo magis se, non solū Dei amore, omni exteriorū rerū dominio sancta hac resignatione abdicauit, sed & seipsum quoque, ita, vt iam in seipso nullū aliud velit agnoscere dominiū, quā quod à suis superioribus conformiter diuinæ voluntati sibi exequēdum cognouerit. Quare meritò poterit de singulari hac Dei in se protectione gloriari, & ingenti animi voluptate sæpè prædicta Dauidis verba usurpare: *Ego autem mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mei, adiutor meus & protector meus tu es, Deus meus.*

CAP. V. XIV.

De Indifferentia.

Quamuis homo, facta in superiorum manus sui ipsi⁹ resignatione, eo modo, quo suprà dictū, nequaquā ad libitū valeat de se suisq; rebus disponere, sed iā obligatus sit ab eorū voluntate dependere: fieri tamen potest, & sepe, quæ nostra miseria est, si, vt prædicta resignatione non obstat, per unum aliquo effectū ductus, magis se tenet propendere & trahi,
ad.

DE MORTIFICAT. 27

ad vnum quoddam exercitationis genus, gradum, aut locum, quàm ad alium, ita vt ob vim huius inclinationis non possit animum ad contrariam applicare sine aliqua notabili violentia; & consequenter neque sine quadam etiam perturbatione & inquietudine animi: quò fit, vt sanctum hoc iugū Christi, naturâ suâ suauē, redditur graue, penitusque molestum. Visum est ergo & huic quoque infirmitati remedium aliquod adhibere, quo homo suauiter ad talem statum reducat, vt extra omne periculum inquietudinis constitutus, nec quærat, nec velit, nec ad aliud inclinetur, quàm quod Dominus noster ministerio superiorum ab ipso requirit. Ultra prædicta igitur exercitia Renunciationis, Abnegationis, & Resignationis, addemus & quartum, Indifferentiæ, de qua hoc capite.

Vt autem ab ipsa definitione incipiamus: Indifferentia proprie loquendo nihil aliud est, quam animi quadam dispositio, diuturna Mortificationis exercitatione & usu acquisita: qua homo, neque quàm sibi finē perfectionis spiritualis se habet præfixit, vt ad eum contendat in persequutione mediocrum, ad hunc sibi finem pertinentiū, statuit æqualiter se promptum exhibere ad vtrumlibet, vt vel amplectatur

32 DE MORTIFICAT.

vel relinquat media, quæcunque, quocunque tempore aut modo sibi à suis superioribus significata ac præscripta.

Sed ut melius intelligatur id, quod in ista descriptione continetur, notandum est, quæadmodum nauta aliquis nauigaturus, & iam nauum ingressus, perpetuò aspirare solet ad portum, quò tendit, & quodam motus desiderio eò perueniendi, singulis horis computat itineris spatium, quod perfecit, quantumque sibi adhuc supersit emetiendum, reliquas tamen curas omnes Nauarcho relinquit, ita ut nec manum remis admoueat, aut amoueat, neque vela expandat aut contrahat, nec ullam demùm rem gerendam suscipiat, nisi ex mente & præscripto Nauarchi: Ita & Religiosus, postquam nouem Religiosi status ascendit, potest quidè & debet integra volùtatis suæ determinatione ac intentione aspirare ad finem sui status, qui est perfectio neque illi licitum est esse vllò modo indifferenter: in medijs verò, id est, ut hoc aut illud agat, ad hunc vel illum gradū euehatur, in hoc vel illo loco maneat; oportet illum esse omnino indifferenter & indeterminatum, adeò, ut æquali promptitudine & tranquillitate animi acceptet & exequatur tempore ac modo præscripto, quidquid ad acquirendum hunc suum finem

finem sibi fuerit à superioribus suis iniunctum.

Hinc duo possumus colligere documenta, quæ non parùm conducent ad pleniorẽ eorum intelligentiam, quæ de hac materia dicta sunt. Alterum est, quod sicut electio nostra in rebus agendis non est finis, sed mediorum, quæ ad finem assequendum requiruntur, ut Angelicus Doctor docet; *intentio est inquit, finis, sed electio mediorum*: ita Indifferentia aliquis serui Dei non debet esse circa finem illius perfectionis spirituales, ad quem ipse obligatus est aspirare, sed circa media tantum, quibus, iuxta instituti sui rationem, uti debet. Alterum est, quod neq; circa omnis generis media Indifferens esse debet, quæ in hoc negotio possunt occurrere, sed necesse est, ut determinatè velit illa sola, quæ certò & determinatè nouit voluntati diuinæ esse conformia, ut sunt omnia illa, quæ sibi à lege diuina, ab Ecclesia Catholica, atque à statutis suæ Religionis præscribuntur, & è contrà determinatè nolit, imò abhorreat ab omnibus quæ determinatè nouit à voluntate diuina esse aliena: ut sunt omnia quæ ab ipso Deo in lege diuina, à SS. Catholica Ecclesia, atq; ab ipsis Religionis suæ statutis pari modo sũt prohibita. Ex quo mani-

24 DE MORTIFICAT.

festè colligitur, hanc nostrā Indifferentiā propriè non habere locū, nisi in rebus dubijs & indifferentibus inter quas in æquilibrio standum est. Et sicut bilanciū iustam esse dicimus & perfectam in suo genere, quando ex se non plus pendet ad vnā, quam ad alteram partem, sed est disposita & prompta, vt sese inclinet subito versus illam partem, cui cuiuscunque rei pondus aliquod, imponitur: ita dicendum est de seruo Dei, illum scilicet reuera tunc in hac virtute indifferentiæ esse perfectum, quando in prædictis rebus non plus propendet ad vnā, quam ad alteram partem, sed quod ad se attinet, remanens in vtrumque paratus, solum ad illam inclinat partem, ad quam pondere voluntatis superiorum suorum sese trahi videt. Atque hoc est quod D. Bernardus significare voluit, cum in quodam sermone ita loquitur: *Rogo vos fratres, diligenter attendite, quia nihil mihi occurrit, quod vniū possit audire, vni certa est Dei voluntas, non nō nostrā, per naturā, in his videlicet, de quibus certum aliquid in scripturā inuenimus, aut ipse spiritus sanctus testatur in cordibus nostris, quia scimus, quia scis, et est charitas, humilitas, castitas, beatitudo, hec in prophetis inlatu inter & appetimus, que in populo cernimus inuicibitatem, et ea vniūmodis*
quod se

*D. Bern.
sermon.
Quomodo
voluntas
triplici
ter subijci
debeat.*

DE MORTIFICAT.

105

odisse debemus, de quibus certum est, quod oderit ea Deus, ut est *Apostasia*, &c. In his verò rebus, de quibus nihil certum possumus inuenire, nihil certum voluntas nostra definiat, pendeat inter utrumque, aut saltem neutri parti nimis adhaereat, cogitans semper, ne fortè altera pars Deo magis placeat, & parati sumus voluntatè eius sequi, in quamcunque par. em eam cognouimus inclinari. Atq; in his dubijs, inquit idem S. Bernardus paulò pòst, benè facit Dei seruus, si voluntatè suam suspensam tenuerit, donec Prælatum interroget, & ab eo querat Domini voluntatem, cui vice ipsius obedit. Vbi manifestè ad viuum describitur. ab hoc S. Patre, ipsa indifferentia, de qua hîc agimus, ipsarumque rerum, conditiones, circa quas nos exercere debemus.

Quia verò omnia iam dicta possunt vniuerſim ad quatuor capita reduci, nèpè, circa loca in quibus Religioso commorandum est; circa gradum, in quo Deo seruendum; circa officia aut ministeria obcûda; & circa personas denique, quibuscum in Religione plus aut minus est agendum, nõ erit, credo, inutile, de singulis breuiter aliquid dicere; & in specie declarare, quid exsententia & consilio quorundam sanctorum Doctõrum de his obseruandũ & senticndum sit.

CAPVT

CAPVT XV.

De Indifferentia circa nostra domicilia.

PRimum itaque dico, Religiosum circa loca in quibus ei fuerit commorandū, tum ob ipsius bonum, tum ab aliorum exemplum indifferenter omnino esse debere. Si enim sincerè originem defectus huius indifferentiæ inuestigare velimus, inueniemus eam ordinariè aut ab infirmitate animi, aut corporis, aut vtriusque provenire. Ab infirmitate animi quidem: quia facile accidere potest, ut si quis sentiat aliquam animi inquietudinem, ex quadā sua immortificatione & miseria oriam, amore proprio nondum sufficienter in se mortificato persuasus, huius inquietudinis originem non ut deberet, cognoscat, nec suis attribuat passionibus, sed causis quibusdam externis locis in quibus, ubi habitat, aut etiam personarum quibuscumque habitat: Quapropter cum hanc suā infirmitatem vbi mortificationis curare deberet, locorum mutatione importunè a superioribus flagitata, sanare tentat. Et sicut homo ad curandum grauem stomachi dolorem, quem patitur mutando sæpè locum aut lectum, frustra laboraret: Ita iste, cum secum quocunque vadit, causam suā inquietudinis, quæ est passionum immortificatio, circum-

cumferat, poterit quidem ex loci nouitate aliquod sentire leuamen, minimè tamen diuturnum: quia vera causa morbi, quam in seipso habet, non est ablata, sed pristinas vires retinet. Quo fit, vt eadem de causa, qua prius, nouam rursus loci mutationem postulare compellatur, quæ si non fuerit concessa, intolerabilis euadit: si verò & hæc fuerit concessa, perpetuo, & magnotum ipsius quietis quam quærit, & locorum etiam, vbi morabitur, præiudicio, circumibit vagabundus.

De his S. Basilii diuinè scribit his ver. *D. Basil.*
bis. Illi deuiandi sunt, qui instabiles idem in Consti.
 tidem locum demutant: & modò ad hos, modò *tut. Mo.*
 ad illos fratres se conferunt, & irrequieto *nast. c. 8.*
 impetu, se in circumsustrandis asiduè Monasterijs occupant. Horum volucrum animi con-
 tinenter flabris veluti quibusdam pulsatur, ho-
 rum cossi in finibus vespertilionum volatibus
 sunt. Quippe qui in directum nunquam feran-
 tur, sed tortuoso, & incerto maxime volatu
 huc, illucque temerè pererrant ac circumuagā-
 tur. Hæc S. Basiliius.

Beatus item Climachus in eandem sen- *D. Clim.*
 tentiam de istis loquens, ita scribit: *de obed.*
 qui proni ac faciles ad migrationem, mutationem, *grad. 4.*
 quæ locorum sunt, improbi omnino indicantur,
 nihil quæ ita boni operis fructus consuevis ob-
 dere,

138 DE MORTIFICAT.

dere, ut locorum crebra mutatio. Et merited
quidem, quandoque enim non ex obe-
dientia iussa, sed propria voluntate ta-
les mutationes frequentantur, non sine
gravi dispendio fructus nostrorum ho-
norum operum, manifesto autem iudi-
cio exiguae virtutis, fuerit. Talis enim ho-
mo, qui pedem certo loco figere non
confuruit, inconstantis animi
præbet argumentum, Et quod idcirco
ut D. Basilus ait: *Animi sedatio virtutis*
est argumentum certissimum, ita haud teme-
re dici potest, animi inquietudo neminem con-
trario esse virtutis tenus argumentum
certissimum. Et quod peius est, tales
exiguam valde præbent spem emendati-
onis, dum in hoc errore versantur, quo in-
quietudinis causam alijs tribuunt, quæ ple-
rumque in ipsis residet. Dum enim in alias,
inquit Cassianus, *erroris nostri veritatem*
causas, nunquam ad patientie ac perfectissimæ
calcem valebimus peruenire. Idcirco idem
Cassianus caput insequens ita concludit:
Summa igitur emendationis ac tranquillitatis
nostræ non est in alterius arbitrio collocanda,
quod nequaquam nostræ subiacet potestati, sed
in nostra potius ditione consistit. Radix ergo
& origo ipsa huius morbi curanda est, quæ
est immortificatio, & animi inconstancia,
si tranquillitate & quiete Religioso ho-

D. Basil.
in Consti-
tut. Mo-
nast. c. 7.

Cassian.
de Instit.
l. 8. c. 15,

DE MORTIFICAT. 139

mini summè necessaria gaudere velimus.

Amplectenda nobis igitur quies est, ait, S. Ba. D. Basil.
filius: & in suo cuique assignato ad habitan-
dum loco, fortiter perdurandum, qui videlicet,
hoc ipso animi sui stabilitatem testatam fa-
ciat.
in Consti
tut. c. 7.

Si verò hæc locorum mutatio, quæ præ-
 tenditur, ex infirmitate corporis proue-
 niret, cui non raro, cœli mutatione me-
 dicina fieri consuevit; tamen hoc etiam
 casu plurimi solent interuenire errores &
 illusiones. Nam si ad talem mutationem
 naturali quodam & priuato moueamur
 effectui, inclinatione videlicet illa natu-
 rali, quam habemus ad conseruationem
 nostram: dico, mutationem talem, si
 cum anxietate quadam ac nimia sollicitu-
 dine procuretur, vt facillè fieri potest,
 raro aut ferè nunquam sine culpa aliqua,
 & manifesto indicio proprij amoris fieri
 posse: *Sui ipsius causa sollicitum esse, inquit S. D. Basil.*
Basilius, hoc crimen est hominis seipsum a-
mantis. Tuncque potissimum, quando eò Reg. bre-
uior. 292.
 usque ventum est, vt Religiosus iam non
 sit contentus propter valetudinem, vnum
 aut alterum vnus provinciarum mutare lo-
 cum, sed ad provinciarum, regnorum-
 que remotorum mutationem aspiret, vt
 tandem aërem suo sensui conuenientem
 inuicere possit, nihil interim curans
 expen-

expensas quæ fiunt, aut deuotionem & spiritum, qui per huiusmodi vagationes facile amittitur, ac deperditur. Et, quod sine rubore dici non potest, quod multi ac potentes principes & proceres non faciunt, ad conseruationem vitæ, à qua integra Imperia & maximi principatus pendent, hoc Religiosus affectat & procurat, qui paupertatem proficitur, quiq; ex obligatione, qua tenetur aspirare ad perfectionem, magno animi sensu dicere perpetuò cum S. Paulo deberet *Mihi viuere Christus est, & mori lucrum.*

Dixerit fortasse aliquis se, non moueri ad eiusmodi locorum mutationem. effectum quodam particulari, sed toto zelo boni communis, cui multum prodesse posset, si hoc modo suam recuperaret sanitatem. Huic respondeo, curam communis boni, earumque rerum, quæ ad ipsius valetudinem faciunt, spectare ad superiores, quibus ipse licite quidem proponere potest id, quod ad maius Dei seruitium, ac valetudinem suam tam corporalem quam spiritualem conseruandam, sibi iudicat conuenire sed si hoc, magno suo merito, ac sine periculo maioris mali facere velit, magna id humilitate faciat, talique indifferentia, ut promptè cupiat acceptare, magna animi tranquillitate, tanquam de manu Dei,
omne

DE MORTIFICAT. 141

omne id, quod sibi à superioribus fuerit constitutum.

Et in tali casu deberet superior id agere, quod S. Basilius monet, cum ait: Ipse etiam Antistes reliquorum fratrum, veluti charissimorum filiorum curam suscipiens, diligenter, quid eorum singulis opus sit, considerabit, & quæ conuenire visa fuerint remedia, curatio nesque, quantum poterit, adhibebit: Id verò tali cum affectu ac sollicitudine Prælatus præstare debet, ut ipse suos subditos præueniat, prospiciendo illorum necessitatibus, præcipuam verò eorū habeat curam, qui de seipsis minus sunt solliciti, tã in ijs quæ ad necessitates quietis spirituales, quàm in ijs, quæ ad valetudinem corporalem spectant, ita, ut ipsi hoc modo, in linum paternæ suæ charitatis omnem harum rerū sollicitudinem proficientes, solummodo ea curent, quæ ipsis ad acquirendam spirituales perfectionem sunt necessaria.

Quia verò contrariorum eadem est disciplina, ut inquit Philosophus, aduertendū est, quod sicut reprehensione non caret, in Religioso, defectus Indifferentiæ, circa loca suorum domiciliorum, ob frequentem mutationem, quam ind scretè præterdere & procurare posset, ut iam dictum est: ita eandem ob causam reprehendendus esset in Religioso defectus contrarius ind ff

D. Basil.
in Consti-
tut. c. 28.

rentiæ,

rentiæ, si, verbi gratia, vni loco ita esset affixus, vt non eandem sentiret facilitatem & promptitudinem, si superiorum mandato, aliô migrandum esset, posset enim in tanta incommoda & pericula incidere, quanta in contrario defectu Indifferentiæ comprehendi diximus. Vt igitur hoc caput absoluam, precor omnes Religiosos, vt in hac sancta Indifferentia acquirenda ita elaborent, quemadmodum rei ipsius necessitas postulat.

CAPVT XVI.

De Indifferentia circa exercitia, & Ministeria Religionis.

Indifferens prætere aesse debet Dei seruus circa omnia Religionis exercitia ac ministeria, eaq; acceptare & exercere magna animi præpitudine & alacritate, quæ sibi fuerint iniuncta, non lucrum vllum aut proprium gustum, sed solum Dei seruitium, bonumque commune spectando aut quærendo, memor dicti S. Basilij, cum ait: *Quidquid quisque ex propria voluntatis arbitrio facit, id cum facientis proprium sit, alienum est à cultu pietatis.* Et alio loco: *Amantem semper se esse quis agnoscat, si, quæ facit, commodi sui causa facit, licet quod fiat, ex mandato sit.*

*S. Basil.
Reg. bre-
uior. 128.
Idem Re-
gul. bre-
uior. 54.*

Quapropter quanto minus de nostro
in cle-

DE MORTIFICAT. 143

In electione ministeriorum & exercitiorum, quæ nobis mandatur, interuenit; tãto plus apud Deum nostrum meriti consequemur, eiusque cõmunitatis, in qua uiuimus, administrationem reddemus faciliorem. Nihil est enim quod tam superiorem in rerum administratione molester, subditosque perturbet, & inquietudinis damni que spiritualis occasionem suppeditet, quàm si religiosus pertinaciter illam ministeria affectet, ad quæ non est aptus: aut recuset, vel inuitus suscipiat ea, quæ tanquam sibi magis cõuenientia & consentanea à superioribus imponuntur.

Pro hac re tanti ponderis confirmanda nescio, quodnam eundem argumentum, adduci possit, ipsam et experientiã grauisimorum damnorum inde quotidie emergentium; & eo, quod D. Basilii, huius rei experientissimus, diuersis in locis indicat. Interrogat enim quo morbo laboret ille, & an tolerandus sit, qui quotidiana exercitia sibi à superioribus imposita, exercere recusat, his verbis respondit: *qui huiusmodi est, is est contumax, & sibi metipso placens, & infidelis est.*

Interrogatus idem, an Religioso ministeriũ sibi a superioribus assignatum recusare, atque aliud possidere licitum sit, ita

D. Basil.
Reg. bre-
uior. 117.

ita respondit: Cum obedientia vsque ad mortem seruari debeat, qui, quod sibi assignatum est, recusat, & aliud ab eo diuersum exquirat, primum hic omnino obedientiam violat, & operis declarat, nequaquam seipsum abnegasse, tum etiam aliorum complurium malorum cum sibi, tum alijs auctor existit.

Cassian.

lib. 4. In

stit. c. 14

Huic S. Basilij sententiæ adiungi potest illud Cassiani, quod refert de SS. Patribus religiosiis Scythi: Inter quos, inquit, nunquam peculiare opus, non dicam affectus, sed nec cogitatione quidem ab aliquo penitus affectabatur. Hinc manifeste colligitur, quanti semper habita fuerit apud antiquos Patres, hæc tanta Indifferentia, & quam procul absint, quamque parum obligationi sui professionis satisfaciunt illi, qui in electione exercitiorum non se superiorum, ut decet, voluntati accommodant, sed illam quasi vi quadam in sumunt voluntatem, contra omnem rationem ac regulam boni regiminis. Quoniam autem eorum auctorum, quos pro nostra sententia adduximus, tanta est auctoritas, ut absque alijs rationibus eorum prudentia, atque a contrumacia alieno satis persuadere possit huius indifferentiæ præstantiam, ut eâ toto cordis affectu amplectatur. in illa pluribus commendanda diutius hic non immorabor.

CAPVT XVII.

De Indifferentia circa officia honorifica & gradus.

QUod præterea Dei seruus circa officia honorifica & gradus, qui in Religione ad Dei obsequium & Religionis bonum, ab ipsa Religione conferri solent, indifferens esse debeat, tam certum est, ut sine periculo erroris negari non possit. *Caueat omni ratione pietatis cultor, inquit S. D. Basil. Basilus, ne honores confectetur, ceterisque se in Constit. Monast. cap. præponi velit.* Huius rationem adfert alibi his verbis: *Reddere quidem honorem iussi sumus. querere autem honorem vetiti.* Ostendens vero quam graui salutis periculo exponatur, qui ambitionis vitio miserè seruiunt, hæc grauissimè scribit. *Sine dubio, qui in huius vitij potestate est, is eodem planè cum diabolo malo laborat.* Nam, ut paulò infra testatur, *hæc quoque animi pestis est grauissima, & rerum bonarum exterminatio.* *Ibid. c. 9.*

Idcirco inuenimus multos sanctos viros non solum hæc honorifica officia non ambiuisse, sed summo studio etiam, cum ad ea fuissent electi, recusasse. Et ut alia omittamus exempla, satis sit, illud adduxisse, quod refert Cassianus de Magno Abbat. *Cass. l. 4. te Pynuphio his verbis: Vidimus Abbatem Infruct. cap. 20. Pynuphium, qui cum esset immanis Cenobij presby.*

presbyter, quod est in Aegypto, & pro ipsa reuerentia vel vita sua, vel etatis, vel Sacerdotij cunctis honorabilis ac venerandus existeret, & calamitatem fugiens de Cœnobio, secessit in Thebaidum ultimas partes, ibique deposito habitu Monachorum, assumpta seculari veste, Cœnobium Tabernensiotarum expetiit, quod sciebat cunctis esse districtius, & in quo se credidit, vel pro longitudine regionis ignorandum, vel pro magnitudine Monasterij, ac multitudine fratrum, facile posse celari, ubi diuissimè pro foribus persequerans, cœtorum fratrum genibus prouolutus, & susciperetur summis precibus exorabat, cumque multo despectu tandè fuisset admissus, quod iudicet decrepitis senex, & qui omnem suam peruixisset etatem, ingredi Cœnobium postularet, quo tempore iam ne deseruire quidem suis voluptatibus preualeret; ac ne hoc quidè ipsum causa Religionis eum expetere assererent, sed famis & inopie necessitate constrictus, ut senis, nullique operi penitus apto, horti cura, diligentiaque mandatur, quàm sub alio fratre ianioris exercēs, sic eidem subdebatur, ut non solum ea, quæ ad horti diligentiam pertinebant; verum etiam vniuersa officia, quæ cunctis erant aspera vel indigna tota quotidie sedulitate compere, cumque ibidem trimesio delinens, dispersis per vniuersam Aegyptum ubique suis vtilibus, quæreret, à quodam eadem quæ Aegypti partibus committat, ut perueniret ad hanc, hanc

fui, ac vil tate officij, quod gerebas, agnosci.
 A quo vniuersi fratres prioris ignorantiæ veniã
 postulantes. inuitam ac flentem ad propriũ Ce-
 nobium reduxerunt: Vbi cum fuisset modico
 tempore dimoratus, eodem rursus humilita-
 tis desiderio atque ardore succẽsus, ita effugit,
 vt iã non vicinã prouinciã, sed ignotas & alie-
 nas longeq̃ue distitas regiones expeteret. Nam
 conscendens nauem in Palestina partes cõmea-
 re festinauit; vbi per modico tẽpore delitescẽs,
 diutius abscondi non potuit: Nã conueniẽs quidã
 fratrum, qui ad loca sancta de Aegypti parti-
 bus, orationis causa, conuenerant; agnitum cum
 summa vi precum ad suum Cenobium reuoca-
 runt Hxc Cassianus de Pynuphio.

In quo exemplo expressẽ obseruatum
 esse videtur id, quod S. Basilus ab vno-
 quoque Religioso requirebat his verbis:
 Non modò honores vtrò ipse sectari non debet;
 sed ne oblatus quidem admittere, potius quẽ
 recusare atque reiicere, ne consequentis vitæ
 gloriam, præsentis honor imminuat.

Vellem quoque cuius Dei seruo sumi-
 ter persuasum esse, serio, cum quẽ intimo
 humilitatis affectu huiusmodi speciosa
 officia repudiare (Si nulla acceptandi ob-
 ligatio à superioribus profecta urgeat)
 non vergere in præiudicium Indiffere-
 tiæ, de qua disputamus: Sed potius hac
 affectione ipsam indifferentiam, & plures

D Basil,
 in const.
 cap 24.

alias virtutes mirum in modum augeri, magnique esse meriti, quemadmodum multi sancti viri, de quorum iudicio ac perfectione dubitari nec potest nec debet, senserunt, suisque exemplis testati sunt.

Posset verò alicui in mentem venire rationibus prædictis Religiosum nequaquam prohiberi, quò minus ad nonnullos gradus in Religione aspiraret, ad illos nimirum, qui ipsum ad maiorem cum Deo & Religione ipsa coniunctionem iuuent, cumque ad grauiora Dei obsequia aptum reddant; vel saltem vt nescio quam notam, quæ ex diuturniori vita sine his gradibus traducta sibi inuri posset, euadat.

Cui respondeo, vt proprium est seruorum Dei *emulari charismata meliora*, vt ait Apostolus, ita potentissimum telum est (quod vt plurimum diabolus in Religiosos vibrare solet) ipsis persuadere, ad obsequium Dei bonumque commune pertinere, quod proprius amor, gustusque noster priuatus nobis suggerit. Hæc enim passio velata quasi pannis quibusdam, vt operis, ita & coloris pretiosi simul & religiosi, teneriores agit radices in animis nostris, eoque impellit hominem, vt maiori importunitate & audacia, ea quæ suggerit,

gerit, procuret: Ex quo ordinariè sequitur, vt cum hoc modo ad gradus altiores aspiramus, amittamus illius gustum, in quo versamur; & quia neque in hoc gradu quietem inuenire, neque alterum, què illicitè quærimus, adipisci valemus; nos ipsos in omnis inquietudinis ac melancholix abyssum sponte præcipitamus, vt maximo nostro damno, aliorumque scandalo illud ipsum in nobis verè experiamur, quod D. Augustinus significat, quando *S. Augu- li. 1. con-* ita cum Deo loquitur: *Iussisti Domine, sic est, vt pœna sua sibi sit omnis inordinatus a-* *se. 3. c. 12.* *niuum.*

Considerare quoque deberent isti, nulla re magis hominem decipi, quàm proprio rerum suarum iudicio; præsertim cum circa materiam propriæ existimationis versatur. *Nihil est facilius, quàm seipsum fallere*, ait S. Basilius, quos quique *S. B. hl. in* sibi ipsi beneuolus est Iudex, & quæ incunda *Constit.* sunt, vitia indicat. Imo hoc ipso, quod quis *cap. 21.* non nimium fidit iudicio ac meritis, seq; gradu huiusmodi idcirco dignū reputat, in conspectu Dei atque hominum seipsum reddit indignissimum.

Quod si cui fortè veniret suspicio, se alijs postponi, ac negligi, neq; cum alijs suo tempore promoueri, (quæ tamē ab hominibus sani iudicii procul abesse debet) ea

ipsa potius illi stimulus esse deberet viuendi in religione ob amorem Christi, quàm alicuius causa tristitiæ; & incitamentum hoc, vt omnes defectus, qui fortè in ipso animaduertuntur, exuat, morū, quæ ac vitæ integritati comparandæ indices alacrius insitit, seque tum hac, tum alijs consolationibus indices magis dignū efficiat.

*S. Basil.
in const:
cap. 27.*

Sed vt ex his inuolucris verè emergemus, omnino tenendum est id quod S. Basiliius dicit, *quemadmodum potestatem sui ipsius ne ad punctum quidem temporis habere Monachus debet: ita ne cogitando quidem quicquam de se, vel de rebus ad se spectantibus disponere, sed se sicut instrumentum artificis habere debet, quod loco non mouetur, quo positum est, nisi quando & quomodo artifex voluerit. Pari modo cum Religiosus sit quasi instrumentum suæ Religionis, debet ipse, quantum in se est, in illo loco & gradu manere, in quo collocatus est, neque aliam mutationem aut promotionem expetere nisi quando, quomodo & vbi videbitur religioni suæ, ipsique, qui eam gubernant, in Domino conuenire; quibus deinde incumbit obseruare, quod illis S. Basiliius inculcat, cum ait: *Qui in familia ceteris præest, & viuere sis, quæ facere illos oporteat,**

*S. Basil.
Reg. bre.
uior. 303.*

descri

T.
beret vi-
Christi,
& incita-
qui for-
at, morū
andæ in-
hac, tum
gis dignū

re emer-
d quod S.
statem sui
is habere
quidem
se spectā-
rumen-
mod locū
si quan-
it. Pari
strumē-
quantū
manere,
m muta-
cere nisi
bitur re-
nant, in
inde in-
Basilius
teris præ-
oporteat,
descri

DE MORTIFICAT.

describit, maiore quadam cum animaduersione administrare munus debet, sollicitèque, & ut par est, in singulis aduigilet, quo pacto videlicet conuenienter voluntati Dei & accommodatè ad naturam facultatemque vniuscuiusque, habita communis boni ratione, munera singulis describat, imperétur. Atq. hoc modo oc- lusa manebit illa porta, quā nonnunquā inquietudo magna in Religionem irrepere solet; E contra verò omnes, qua par est, pace ac deuotione Deo famulabuntur.

CAPVT XVIII.

De Indifferentia in Conuersatione.

Quoniam sancta hæc Indifferentia, de qua agimus, etiam in communi personarum conuersatione, quibuscu- uiuimus, locū habere potest, quādo videli- cet cū ipsis indifferenter ac sine vlla nota particularis alicuius affectus cōuersamur, visum est mihi huic tractatui adiungere, ea quæ S. Basilii de hac materia diuersis in locis scripta reliquit. Ita ergo quodam lo- co loquitur. *Quoniam autem equali inter se S. Basil.*
viciisim charitate amplecti omnes debet, iusti- serm de
tia violatur, quotiescunq; in communi cōuentu iustus.
privatæ aliquæ coitiones reperiuntur, aut soda. Monach.
litates; Qui enim vnum aliquem magis quàm
ceteros diligit, is quod nō perfectè ceteros dili-
gat, de se ipso indicio est. Quocirca similiter ex

conuentu reiicienda sunt & turpis contentio,
& amor ipse singularis, siquidē ex contentione
odium, ex amore autem singulari, sodalitateque
suspiciones, inuidiæque oriuntur. Quibus ver-
bis S. Basilius apertè declarat, hanc sin-
gularitatem affectus & conuersationis in
communitate aliqua religiosa, esse con-
tra communem charitatem & iustitiam;
atque ideo sine graui charitatis, concor-
diæ, ac boni communis illius loci præjudi-
cio, tolerari non posse.

*Basil in
constit.
cap. 29.*

Alibi verò ita dicit S. Basilius: Charita-
tem quidem habere inter se mutuam fratres de-
bent, non ita tamē, ut duo tresque seorsum à cete-
ris sodalitatem inter se coeant, quandoquidem
hoc non charitas est, sed distinctio & dissidiū,
& eorum qui sic coeunt improprietatis indicium.
Si enim communis decem discipline charum ha-
berent, qui tales sunt, sine dubio communem,
æqualemque aduersus omnes charitatem tene-
rent. Hæc S. Basilius.

*Bona. in
speculo
discipl.
cap. 6.*

Idem S. Bonauentura docet, cū inquit:
Eso omnibus benignus, nemini blandus, paucis
familiaris, omnibus æquus; Indicans autem
quales esse debeant ij, quibus prædicta fa-
miliaritas, permitti possit, paulò post adiū-

*Iustinia:
de discip.
Monast.
cap. 22.*

git; Si familiarem admittis, sit, quem etas, mo-
res, discretio & honestas insignit. Beatus itē
Laurentius Iustinianus tractans de disci-
plina religiosa, ita in hūc finem scribit. So-
cialis,

cialis naturæ cum sit homo, & socialiter viuere gratuletur, ita prudenter regenda est, vt & naturæ subsidium, & spiritus non patiatur detrimentum.

Verùm quamuis fieri possit, vt quis cum alijs familiariter conuersetur ex quadam Sympathia, quam habet erga ipsos; aut bona etiam intentione & zelo, quod maiorem fructum spiritualem & consolationem ab his, quàm ab alijs, ex tali conuersatione soleat percipere, atque idcirco non facilè repudianda videatur esse hæc singularitas in conuersando; cum in prædictis casibus fructuosè, aut saltem non admodum infructuosè retineri & usurpari possit: Nihilominus respondeo; duo hæc vocabula *Sympathiam* & *Antipathiam*, vt significant certos affectus naturales carnis & sanguinis; ordinariè non bene sonare in ore illorum, qui vitam profiterentur spiritualem, neque aliter in nobis locum habere debere, nisi quatenus cum rectitudine rationis ac spiritu religioso conueniunt. Quia verò hæc singularitas conuersationis cum certis personis, ferè nunquam rectitudini rationis ac spiritui reuera Religioso conformis esse scilèt; sequitur titulo hoc *Sympathie* in casu prædicto nos excusari non posse: imò potius perspicuum est, nos nimis cum

S. Basil.
Jerm. de
Institut.
Monach.

iisdem indulgentiæ erga appetitus carnis & sanguinis condemnari. *Qui enim*, inquit D. Basilius, *in rebus huiusmodi naturam sequitur, is planè declarat se ipsum nondum ex toto à natura recessisse, sed adhuc sub corporis dominatione remanere.*

Climac.
de discr.
grad. 6.

Neque singularitas conuersationis ex bona mente & zelo excusationem admittit, quando talis, cum animaduertit ex hac sua singularitate se alijs esse offensionem & scandalo; nihilominus in ea persecratur, neque ab ea se deduci patitur, sicut prudentissimè à quibusdam Religiosis sui temporis factum esse Climachus affirmat; *Vidi iuvenes*, inquit, *se inuicem castissimo amore, ac secundum Deum diligentes, qui tamen, dum aliorum conscientiam inde ladi conficerent, conuenit inter eos, ut se ab inuicem ad tempus elongarent. Et rectè quidem. Quia, ut ait S. Bernardus, sepe dum mutatur locus, mutatur & mentis affectus.*

Bern. ser.
6. ad foro.
F. 11.

Neque mihi persuadere possum, talem zelum bonum esse, & secundum charitatem, qui hominem ad proprium suum commodum cum notabili offensione multorum inducit: Deinde, licet zelus hic non esset malus, neque ipsa conuersatio reprehendenda; satis tamen alicui esse deboret, ad hanc familiaritatem deserendam cum videt eam sine detrimento commu-

DE MORTIFICAT.

155

nis ædificationis continuari non posse.

Quod & Beatus Iustinianus satis apertè significat, quando de hac materia loquens, ita concludit; Proinde intercідenda est as-
*I. Iustinianus lib. de de-
scip. Ma-
nast. c. 20.*

fidua & priuata conuersatio in Collegijs ser-
uorum Christi, quæ quanquam in nullo alio
reprehensibilis sit, sine proximorum tamen
scandalo fieri nequit. Et hoc eò citius fieri
debet, quò sæpius contingit, effectum hunc
singulare, qui in principio merè spiritua-
lis videbatur, in ictu oculi in sensualem
transmutari, cum nescio qua mentis ob-
fuscatione & extinctione spiritus. Quod
damañ nobis S. Basilius grauissimis ver-
bis ob oculos ponit. Iuuenis, inquit, sine
etate, sine animo fueris, æqualium tuorum con-
suetudinem defugito, ab illisq; te non secum atq;
ab ardentissima flamma procul abducito, quin
doquidem illorum opera vsus aduersarium, ple-
rosque olim incendio dedit, & sempiterno igni
cremandos addixit, ac spiritualis videlicet pri-
mò charitatis vana quadam specie illectos, in
teterrimam postea Pentapoliarum voraginem
precipites deiecit.

S. B. fil.
serm. de
abdicat.
rerū hu-
iū vite.

Quod si sancti isti viri suis tempori-
bus, quibus Religiosæ disciplinæ rigor, san-
ctæque simplicitas, tantum florebat, æ-
dò periculosem censebant hanc affectus
singularitatem, vt ex prædictis eorum
sententijs grauissimis, apparet. quanto ma-

gis nobis, corrupto hoc seculo, à damnis huius abusus cauendum est, occurrendumque tempestiuè discreta quadam charitate, & matura prudentia. Id tamen interim animaduertere oportet, ne nimia cautela simplicium mentes offendantur, neque è cōtrario nimia securitate illis incommodis locus detur, quæ inde prouenire possent.

CAPVT XIX.

De differentiâ prædictorum quatuor exercitiorum.

CVM sit proprium Mortificationis officium, omne à nobis perfectionis impedimentum amouere, vt superius dictum est, nō est dubium, quin prædicta quatuor exercitia *Renunciationis*, *Abnegationis*, *Resignationis* & *Indifferentiæ*, sint quædam ipsius Mortificationis instrumenta, quibus illa ad finis ac propositi sui executionem vtatur, cum singula eò spectent, quod ex eorum explicatione constat, vt Dei seruum ab omnibus tam interioribus, quàm exterioribus liberent impedimentis, quibus fortassis retardari posset. Desideranti tamen exactius, ac magis speciatim scire horum quatuor exercitiorum differentiam, in quonam videlicet consistat, hoc do responsum, faciliè hanc differentiam

ex

DE MORTIFICATI: 157

ex fine, quem singula spectant, posse desumi. Renunciatio enim eò spectat, ut hominem à rerum exteriorum, ut diuitiarum, ac patriæ, parentum, amicorum ac similium inuolucris expediat, quæ, ut ait D. Gregorius spinarum instar mentem nostram dilacerant, & ea quiete interiori priuant, quæ ad consecutionem deuotionis est necessaria.

Abnegationis officium est, ab impedimentis interioribus, ut sunt concupiscentia carnis, & animi effectus inordinati, nos liberare, à quibus eò maiora nobis imminant pericula, quò insolentiores sunt, minusque ab illis seiungi possumus:

Resignatio nihil aliud spectat, quàm Dei seruum superioribus suis ita subdere, ut nihil ille velit, quod non cum ipsorum voluntate, ad maius Dei obsequium & sui ipsius commodum spirituale, prorsus concordet. Quia verò hæc Resignatio promptitudo quædam est, & bonæ voluntatis atque intellectus nostri dispositio, facile potest contingere, ut non obstante tali resignatione communi, quando venit ad executionem particularem eorum, quæ à nostris superioribus sunt iniuncta, sensus, per quem executio fieri debet, repugnet, atque ita recalcitret, ut

158 DE MORTIFICAT.

aliquando experiatur quis illud, quod Apostolus Paulus in se ipso sentiebat cum diceret: *Non quod volo bonum hoc facio, sed quod nolo malum, hoc ago*: Idcirco ponitur Indifferentia, quantum & vltimum exercitium, cuius officium est hominem ita afficere, vt sine vlla differentia aut difficultate re ipsa amplectatur & exequatur id, quod Deum Dominumque nostrum, suosque superiores ab ipso, quomodocunque ac quandocunque, velle intelligit.

Itaque, vt vno verbo concludamus, horum exercitiorum differentia ex diuersis eorum finibus, vt dictum est, colligitur; Primum, respicit exteriora. Secundum, interiora. Tertium, disponit & ordinat hominem erga suum superiorem Quartum, reddit hominem erga ea, quæ à superioribus mandantur, indifferentem. Et hæc sunt, quæ de his quatuor exercitijs, eorumque differentia tradere volumus.

CAPVT XX.

De insigni quodam interioris Mortificationis effectu, compositione scilicet hominis exterioris, eiusque decoro.

Quando aliquem vocamus *humilem*, nihil aliud hac voce significare volumus, quam in ipso esse virtutem humilitatis.

militatis : quando *patientem*, in ipso itidem dicimus esse *patientiae* virtutē. Quando verò aliquem vocamus *Mortificatum*: tacitè significamus huiusmodi non solū esse humilem & patientem, sed sobrium etiam, castum, obedientem, mansuetum, temperantem, & ut paucis dicam, omnibus quasi virtutibus moralibus præditum: Quia cum Mortificationis proprium sit officium, omnes inordinatas passiones, habitusque vitiosos ex animis nostris exstirpare, sequitur necessariò, hominem verè mortificatum, habere animum à vitijs cunctisq; passionibus, quæ virtutibus sunt contrariæ, purgatum. Eadem enim mortificatione, ut docent sapientes, quæ vnū extirpatur vitium, contraria illi vitio virtus magna ex parte inseritur.

Ex hoc igitur virtutum apparatu atque interiori quiete, beneficio Mortificationis cōparata, resultat in exteriori homine, hoc modo mortificato, insignis quidam & effectus, qui est certa maturitas & grauitas exterior, & compositio mirabilis, quam nos communiter *modestiam* vocamus, virtutem videlicet à magnis viris semper magni habitam, summiſque laudibus exornatam. Quia cum corpus nostrum naturali vinculo sit cum anima arctissimè coniunctum, naturaliter quo-

Eccles. 13. quoque secundum sui capacitatem, ab illa bonum malumque participat, quod sapiens manifestè significauit, cum ait: *Cor hominis immutat faciem illius siue in bona, siue in mala.*

Quemadmodum enim post vniuersalem Resurrectionem mortuorū, ex interna gloria animarum beatarum in cælo, splendor quidam externus in ipsum corpus manabit, vt & aliæ quoque qualitates gloriosæ; ita proportionem quadam ex compositione & quiete interiore animæ nostræ in hac vita; sancta quædam compositio & modestia per modum sequelæ in ipsa corporis nostri exteriora redundare solet; quæ tanquam virtus ad proximorum edificationem valde conducens, meo iudicio, magni faciendæ, ac studiosè procuranda est. *Studiosè* dico: quamuis enim inter grauissimos semper errores numerauerim, & adhuc numerem, cum quid de exteriori sui ipsius compositione nimiam habet curam, ac superflue sollicitus est, ob finem aliquem finistrum & vitiosum, vt Scribæ & Pharisei tempore Christi faciebant: mihi tamen semper persuasi, magni esse momenti, valdeque laudabile, vt personæ Religiosæ & Ecclesiasticæ præ cæteris in exteriori compositione studeant tales videri, quales eos esse

vitæ

DE MORTIFICAT. 161.

vita status postulat, ad maiorem Dei gloriam, & communem eorum, quibuscum versantur ædificationem.

Quemadmodū enim vel minima quæque labecula in facie, maiorem adfert deformitatem, quā magnæ cicatrices in alijs corporis partibus; ita quoque in personis Ecclesiasticis ac Religiosis, quæ sunt quasi facies Ecclesiæ Dei, vel minima exterioris compositionis labecula & defectus, plus offensionis damni quæ affert proximis, quā excessus aliorum membrorum inferiorum Ecclesiæ, vt secularium ac mundanorum, quantumvis enormes.

Nec est, quod quis falsa hac opinione seducatur, non multum curandum esse, quid de extrema nostra compositione homines iudicent, dummodo mens nostra & conscientia benè cum Deo conveniat, iuxta illud: *Non iuxta intuitum hominis ego iudico. Homo enim videt ea, quæ parent: Dominus autem intuetur cor.* Quia licet verum sit Deum non secundum iudicia hominum iudicare, qui tantum vident ea, quæ parent, cum ipse intima cordis nostri penetret: Semper tamen bonam nostram compositionem exteriorem approbat, præsertim quando hæc ab interiori procedit, & in bonum finem refertur, vt
nos in

nos in hac materia supponimus.

Imò ob hoc ipsum, quod homines solum exteriora intuentur, & secundum hæc sua ferunt iudicia, par est, ut exterior noster homo ad maius Dei obsequium, proximoque utilitatem benè & non malè sit compositus. Hoc autem diuinæ voluntati esse conforme perspicuum est Nā

Eccle. 17. cum, ut scriptura testatur: *Vnicuique mandauit Deus de proximo suo; non potest Deus non approbare ea, quæ in se nō sunt mala, sed ad hunc finē multum conducūt.* Ipsa quoque quotidiana docet experientia, exteriorem compositionem personarum præsertim Ecclesiasticarum ac Religiosarum, in maiorem diuinæ Maiestatis gloriam proximi que ædificationem ac emolumentum redundare. Sequitur ergo hanc compositionem non solum approbandam, sed studiosè quoque esse procurandam. Et si æterna sapientia verbi incarnati, quæ in sua dispositione falli non potest, præcipit & vult, ut luceat

Matib. 5. *lux nostra coram hominibus, ut videant opera nostra, & glorificent patrem nostrum, qui in celis est:* quis dubitat, illum hanc lucem externam & decorum personarum nostrarū velle ac desiderare, ut luceat in sancta sua Ecclesia coram hominibus? quandoquidē tantus inde prouenit fructus ac materia

lau.

DE MORTIFICAT. 163

laudandi & glorificandi nomen sanctum suum.

Quare quemadmodum teste D. Bona-
uentura, in magnam alicuius Domini
gloriam & honorem cedit, cum vniuersa
illius familia modeste, compositè, gra-
uiterque sese gerit: ita ex modestia, com-
positione, exteriorique nostro decoro,
qui in familia & domo Dei versamur, i-
psi Christi veri Patris familias laus &
gloria resultat: neque alia de causa S. Pau-
lus Romanos exhortatur, ut provideant bo-

na non tantum coram Deo, sed etiam coram
hominibus. Hanc item ob causam sancti
quidam Religionum fundatores, Re-
gulas quasdam modestiæ atque exte-
rioris compositionis tradiderunt Religio-
sis suis obseruandas. Alij verò hanc com-
positionem regulis suis communibus gra-
uissimis verbis inseruerunt, ut S. Be-
nedictus, qui iubet ut Religiosus In
ratorio, in monasterio, & in horto, in via
in agro, vel vbicunque sedens, ambulans vel
stans, inclinato semper sit capite & defixis in
terram aspectibus. S. Augustinus in suis Re-
gulis ita habet: In incessu, statu, & in omni-
bus motibus vestris, nihil fiat, quod cuiusquam
offendat aspectum, sed quod vestram deceat
sanctitatem. Sanctus quoque Franciscus
singulari quadam verborum vi idem suis
fratri-

S. Bona-
uent. lib.
de infor.
Noxi.

R. m. 12.

S. Bened.
in Reg.
cap. de
Humil.
grad. 13.

S. Augu.
in Reg.
cap. 17.

D. Fran. fratribus inculcat: *Consulo, inquit, moneo*
cis. in Re- *& exhortor fratres meos in Domino Iesu*
gul. c. 3. *Christo, vt quando vadunt per mundum, non*
litigent, neque contendant verbis aut alios in-
dicent, sed sint mites, pacifici, & modesti man-
Doroth. *sueti & humiles. Beatus Dorotheus: Hæc est*
serm. 24. *modestia, & grata compositio: primùm non cir-*
cumferre huc & illuc oculos, sed quæ ante te
sunt, solùm intueri, neque vana & ociosa loqui,
sed tantùm necessaria.

S. Basil. Sanctus denique Basilus describens
serm. de veri Religiosi conditiones quoad exterior-
cultu pie- rem compositionem, inquit; *Monachum*
tat. & *oportet corpus quietum, habitum modestum,*
vita Mo- *voce moderatam, & sermonem compositum*
nast. *habere. Et alibi prohibet idem sanctus*
Monachis suis risum immoderatum, tan-
quam animi incontinentis indicium, &
vult, vt tam in hoc, quàm in reliquis ex-
teriori sua modestia, fiden: faciât, interiorum
Eccles. 21. *suarum virtutum & continentia: ad-*
ducitque ad hoc, quod sapiens ait: Fatuus
in risu exultat vocem suam: vir autem sapiens,
vix tacitè ridebit.

Vnde manifestè pater, quanti hi sancti
 Patres semper fecerint in suis Religiosis
 modestiam hanc exteriorem nunquam
 satis laudatam, quandoquidem illis eam
 toties, & tam grauibz verbis inculcant &
 commendant, vt rem ad Dei seruitium,
 proxima

DE MORTIFICAT. 165

proximorumque ædificationem valde necessariam. Nec immeritò certè; Si enim imagini cuiuspiam in immo, aut alibi variis coloribus depictæ, tanta vis inest, ut in intuentium animis illum ipsum, quem refert, affectum possit imprimere, ut si sit hilarius, hilarem; si grauis & pia, grauem & piū: Quænam, quæso, vis inerit seruo Dei(cuius ipse viua est imago) ad imprimenda illorum animis, qui ipsum aspiciunt, aut cum ipso conuersantur viua & efficacia desideria sanctitatis & pietatis cum exteriori sua persona, eam ipsam sanctitatem & deuotionem ex intimo corde repræsentet, quam in alijs desiderat? Hinc est quod S. Franciscus eundo per plateas, silentio & sanctitate, quæ ex vultu totiusque corporis constitutione emicabat maiorem ferebat fructū, quàm nunc Concionatores clamantes in cathedris, sua eloquentia ac doctrina referant.

Narrant D. Gregorius de quodam Dei seruo, Isaac nomine, qui cum plurimis, ijsq; insignibus à Deo virtutibus ornatus esset, vnum tamen, quod in ipso reprehensione dignum videretur, reliquū habebat: nimiam scilicet lætitiā, quæ licet illi, vt ex verbis S. Gregorij colligitur, exiguum damnum afferret, cum non ex inordinato aliquo

S. Greg.
lib. 3. Dialog.
c. 14

aliquo affectu, sed ex naturali potius constitutione procederet, vehementer tamen illum affligebat, quod eam crederet officere proximorum ædificationi, qui plerumque externa compositione duci solent. Quærenti autem Petro causam huius imperfectionis, ita respondet D. Gregorius: Magna est Petre, omnipotens Dei dispensatio, & plerumque contingit, ut quibus maiora bona præstat, quedam minora non tribuat, ut semper eorum animus habeat, unde se ipse reprehendat, quatenus dum appetunt perfecti esse, nec possunt, & laborant in hoc, quod non acceperunt, nec tamen elaborando prævalent, in his quæ accepta habent, se minimè extollant, sed desistant, quia ex semetipsis maiora bona non habent, qui in semetipsis vincere parua vitia & externa non possunt.

Quibus verbis manifestè faterur S. Gregorius, latitiam illā in Isaac fuisse imperfectionem, non quidem quasi ipse aliquid damni inde acceperit, cum potius ob dictas causas ei multum profuerit, sed quod partem eius fructus impediret, quem absque hoc impedimento ex opera proximis nauata retulisset. Hinc perspicuum sit, quàm necessaria sit seruo Dei hac exterior compositio & modestia. Quia sicut ex fructibus arborem, ita ex hac modestia,

DE MORTIFICAT. 167

destia, quæ ut vult S. Paulus, *fructus est spiritus*, deuotionem & spiritum serui Dei, facile colligere licet. Huc etiam spectat, quod ait Sapiens: *Ex visu cognoscitur vir & ex occurſu faciei cognoscitur ſenſatus, amicus corporis, & riſus dentium, & ingreſſus hominis annunciant de illo.*

Quare quemadmodum in horologio rotas & alia instrumenta, tunc benè moueri iudicamus, cùm exterius eiusdem index ac ſonus certa via & ratione procedunt; ita quoque probabiliter iudicare poſſumus, ſtatum interni hominis, quoad Mortificationem & compreſſionem, paſſionum, bene ſe habere, ſi externa eiusdem compoſitio atque habitudo talis ſit, qualem eſſe decet. *De exterioris hominis motu,* inquit Caſſianus, *interioris ſtatu cognoscitur.* Atque ita finem huic capiti impono, ſanctam hanc exterioris hominis compoſitionem omnibus Religioſis etiam atque etiam commendans.

CAPVT XXI.

De quodam alio inſigni Mortificationis effectu, vitæ ſcilicet, actionumque noſtrarum exemplo.

QUædamodùm in fonte, qui caſu quodam turbatus eſt, ſi ſubſidentibus omnibus ſordibus ad puriſſimam reuertitur puritatẽ, omnis

Gal. 5.

Eccle. 19.

Caſſ. lib. 12. Inſtit.

cap. 29.

168 DE MORTIFICAT.

omnis etiam aqua inde profluens clara
ac limpida apparet; sic animus nostrus
mortificatione passionum ac potentiarum se-
datus; facit, ut omnes actiones ex eo pre-
cedentes, claræ atque illustres videantur.
Cum enim potentia animæ nostræ à na-
tura ad actionem destineretur, oportet, ut
his pacatis, & in ordinem reductis, mox
in operibus nostris nescio quis splendor
& decor virtute plenus eluceat.

Hoc Christus Dominus significasse
videtur, cum in persona suorum disci-
pulorum verum seruum & imitorem sui
describere veller: *Sunt lumbi vestri præcincti*,
inquit, & lucerne ardentes in manibus ve-
stri: Per restrictionem lumborum signi-
ficans Mortificationem potentiarum sen-
sitiuarum, quæ in carne sedem & nutrime-
tum habent. Declarans deinde quomodo
ex hac mortificatione, gratiæ auxilio,
boni exempli splendor in operibus e-
luceat subiungit: *Et lucerne ardentes in*
manibus vestris. Quæ verba S. Gregorius
explicans ait: *Incernas quippe ardentes in*
manibus tenemus, cum per bona opera proximi-
bus lucis exempla monstramus.

S. Greg.
Hom. 13.

Iudic.
Cap. 7.

Hoc etiā in insigni illo militum Gedeo-
nis factio sacræ literæ significare videntur,
quando in Madianitarum obsidione,
confRACTIS magno fragore lagenis scutuli-
bus,

bus, de-
feren-
confr-
corpo-
passio-
splend-
virtute
hæ vid-
natur, q-
armis,

Por-
nostrat-
proxim-
secto e-
dus ait
peris est
ditur, d-
Nam se-
non sp-
in præf-
non fat-
nes, me-
necessa-
hanc, n-
admou-
arte pr-
tatione
arte D-
rat, nec
ad ha-

bus, derepēte lampades accensas manibus
ferentes prodiēre victores. Sic quoque ex
confractiōe vasorum fictilium, nempe
corporum nostrorum per Mortificationē
passionum ac potentiārum sensitiuarum,
splendor quidam vitæ, actionumque ad
virtutem prælucentium resultat; gloriosa
nē victoria à capitali nostro hoste repor-
tatur, qui nos nullis sæpius, quàm his ipsis
armis, oppugnare atque offendere solet.

Porro quantum hoc vitæ actionumque
nostratum exemplum ad Dei gloriam, &
proximorum salutem cōferat; verbis pro-
fecto explicari nequit. Nam vt B. Bernar-
dus ait: *Sermo vixit & efficax exemplum o-*
peris est, plurimum faciens suāsibile quod au-
ditur, dum monstrat factibile, quod suadetur.
Nam scientia Deo seruiendi, practica est,
non speculativa. Quemadmodum enim
in præstantem pictorem euadere volenti,
non satis est memoria tenere proportio-
nes, mensuras, & colorum qualitates; sed
necesse est, vt manum etiam operi, modò
hanc, modò illam figuram adumbrando
admoueat, sibi que multorum pingendi
arte præstantium ideas & exempla ad imi-
tationē proponat: Sic ei qui in sancta hac
arte Deo seruiendi excellens fieri d. s. de-
rat, nequaquam sufficit, si omnia documē-
ta ad hanc artem spectantia accuratè me-

S. Bern.
serm. de
S. Berna-
dicto.

170 DE MORTIFICAT.

moriter calleat, sed requiritur, vt ea opere & vsu quotidiano exerceat; potissimum autem conducent ad hoc, sanctorum aliorumque in hac arte exercitatorum exempla, vt in ea oculos assiduè defigens vitam quoq; & actiones suas ad eorum similitudinem instituere & informare possit. Idcirco cùm præpotens Deus sciret, negotiū hoc ad obsequium suum, hominumque emolumentum quàm maximè valere, multa ac varia varij status & conditionis hominum, in omni virtutum genere præstantium, exempla in Ecclesia sua nunquam deesse voluit, quamuis non sine magno eorum labore ac sudore.

Diuersis quoque sacrarum literarum figuris adumbravit, quanta exemplorum ad virtutem prælucentium sit utilitas; vt vtrinque, exemplis scilicet ac figuris, animati, feruentius & alacrius in Dei seruitio progredieremur. Et vt alias figuras omittamus, quæ in sacra Scriptura passi m occurrunt, quid sibi quæso, specula illa voluerunt, quæ labro æneo, quod erat in atrio, circumcirca erant annexa, in quorum isto sacerdotes abluī in illis autem vultus suos contemplari debebant, vt puriores magisque compositi ante cōspēctum Dei apparerent? Ecclesia scilicet militans instar atrij se habet, quā trans-

ad. 38.

cundum

und
ueni
pient
Sacr
esset
moru
purita
impur
& insp
tander
Ecclesi
Dei po
immun
Ide
uerfice
canalil
greges
in earu
que d
Sic De
rum v
uerfice
rietas
dextris
nostra
illustri
deria,
produ
Et l
spōsi d

DE MORTIFICAT. 171

undum est cuicumq; ad triumphantē perueniri volenti: In hac diuina sapientia sapientissimè disposuit, vt præter lauacrum Sacramentorū, magnus quoq; speculorū esset numerus, hominum videlicet vita & morum exemplis illustrium, vt dum eorū puritatem ac perfectionem inspicimus, impuritatem imperfectionemque nostrā & inspiciamus & emendemus, digneque tandem inter beatos triumphantis illius Ecclesiæ ciues comparere ante conspectū Dei possimus, quò, vt scriptum est, *nihil immundum aut coinquinatum intrabit.*

Idem præfiguratum est in virgis illis diuersicoloribus, quas Patriarcha Iacob in *Gen. 30.* canalibus posuit, vt venientes ad potum greges, ante oculos haberent virgas, & in earum aspectu conciperent, eiusdemque deinde coloris fœtus producerent: Sic Deus perpetuò in Ecclesia sua variorum virtutum exempla tanquam virgas versicolores proponit: Et hæc est illa varietas, qua circumdata Ecclesia *asp. s. s. d. d.* dextris sponsi sui celestis, vt dum nos mentis nostræ oculos in eorum virtutes factaque illustria defigimus, & concipiamus desideria, & opera etiam similia felicissimè producamus.

Et hoc est quod Salomon in persona sponsi dicit: *Quā pulchri sunt gressus tui in cal.* *Cant. 7.*

Bern. ser.
16. ad so-
rorem de
exemplis
sanct.

S. Greg.
in pasto-
rali p. 2.
cap. 2.

S. August.
lib. de cō-
fess. c. 2.

teamentis filia Principu? *Quæ sunt calceamēta Ecclesie*, inquit S. Bernardus, nisi exēpla san-
ctorū Patrū, quibus in vita huius seculi muni-
tur. Deniq; hoc idē Deus in Aaron, Sūmo
sacerdote, adūbrauit, cui præcepit, vt duo-
decim Patriarcharū nomina semper in pe-
ctore sculpta gestaret, quod D. Gregorius,
explicās ait: *Ascriptos patres semper in pectore*
ferre est antiquorum vitā sine intermissione co-
gitare. Nā tunc sacerdos irreprehēbiliter gra-
ditur, cū exempla Patrum præcedentiū inde
finenter intuetur: cū sanctorum vestigia sine
cessatione considerat.

Huius finis causa S. Augustinus san-
ctorum exempla in memoria velut in libro
suo circumferebat, vt ipse testatur: *Exem-*
pla, inquit, *seruorum tuorum, quos de nigro*
lucidos, & de mortuis viuos feceras, cōgesta in
finem cogitationis nostræ vrebant & absume-
bant grauem torporem, ne in ima vergeremur
& accendebant nos valde.

Idem S. Dominicus, & post illum An-
gelicus Doctor Thomas factitabant, qui-
bus moris fuit Acta SS. Patrum assidue in
manibus & pectore ferre, vt ex eorum fre-
quenti lectione & recordatione accende-
rentur, semperque ad gloriosam hanc mi-
litiam armati & prompti inuenirentur.
Hanc denique eandem ob causam tot san-
ctorum festa quotidie propemodum ab
Eccle-

D
Ecclesi
pigeat
gustini
Sed
mum
Deū in
Pictore
enim in
habent
icant;
tatus e
ciat, pr
alteriu
sta con
pus tex
tot san
tis orb
fuita
argent
mutila
zrum
tis exe
Sic pe
na nec
locauit
piē ve
tico c
mi: D
dio su
lumni

DE MORTIFICAT. 173

Ecclesia nobis proponuntur, *Vt imitari non
pigeat, quod celebrare delectat*, inquit D. Au *S. August.*
gustinus. *serm. 47:
de sanctis.*

Sed notandum hîc est id, quod pluri-
mum facit ad nostram consolationem,
Deû in prædictis figuris non fecisse, quod
Pictores optici seu perspectiui solent; Illi
enim in picturis, nihil aliud propositum
habent, quàm vt intuentium oculos pa-
fiant; sed potius Phrygionem aliquẽ imi-
tatus est, qui vt opus à se delineatum perficiat,
pretiosissimam auri aut argenti, sine
alterius materię telam in minutissima frusta
concidit, atque inde pulcherrimum o-
pus texit: ita Deus ipse permisit ac voluit
tot sanctorum millia, vel ab ipso nascentis
orbis exordio capite plecti, secari ac in
frusta disseccari quasi pretiosissimas auri &
argenti telas; vt hoc clarissimo laborum,
mutilationum & aliarum, quas passi sunt,
ærumnarum, ipsius denique eximie mor-
tis exemplo sanctam ornarent Ecclesiam.
Sic permisit iustum Abel impietati frater-
na necari: Abrahamum charissimi filij ho-
locausto tentari; Iosephũ à fratribus im-
piẽ vendi: Moysen cũ toto populo Israëli-
tico crudeli Pharaonis tyrannide oppri-
mi: Dauidem implacabili Regis Saulis o-
dio subijci: Susannam impudicorum ca-
lumnijs exponi: Prophetam Isaiam mediũ :

Tob. 2.

secari. Daniele m obijci leonibus . Iob & Tobiam tam in corpore quàm in bonis externis grauissimè affligi, quorum afflictionis causam sacra Scriptura expressè posuit; cùm dicit: *Hanc tentationem* (loquitur autem de Tobia) *ideo permisit DEVS euenire illi, vt posteris daretur exemplum patientia eius, sicut & sancti Iob.*

Ibren. 3.

Sed quid dico de seruis, cùm nec filio suo proprio pepercit, vt perfectius id quod sibi proposuerat, cōsequeretur: mittens enim eum in mundum ad redimendum genus humanum: *Posuit eum*, inquit Hieremias, *quasi signum ad sagittam*: permittens illum à Iudæica perfidia tot tantisque, vt notum est, persecutionum telis atque ictibus peti, vt quantò maiores iniuriæ Christo fuerunt irrogatæ, quantò plura in eum iacta conuitia, quantò acerbiores plagæ inflictæ, tantò clariùs diuinarum virtutum lux ad exemplum beneficiumque mortalium coruscaret: Sicut quò maior nobis est obscuritas; eò clariiores & splendidiore stellæ in coelo apparent.

Rom. 13.

Ihou. 8.

Quare hæc tandem verba quasi protulit: *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos facitis.* Et alibi: *Ego sum lux mundi, qui sequi-*

tur me, non ambulat in tenebris: Ostendens
se iuxta voluntatem æterni patris, radios
lucis, hoc est, vitæ doctrinæque suæ
sanctissimæ, in mundo sparsisse, quam
homines imitarentur: cuius lucis splen-
dore tot Martyres, quasi generosi papi-
liones attracti, sese ingentibus animis
ijs pœnarum ac suppliciorum flammis
immiserunt, quas sanctus Paulus descri-
bit, cum ait; *Alij ludibria & verbera exper-* Heb. iii
ti, insuper & vincula & carceres; lapidati
sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gla-
dij mortui sunt, circumierunt in melotis, in pel-
libus caprinis, egentes, angustati, afflicti, &c.
Ac ne fortè putaremus illos tot tantaque
tormenta ob culpam aliquam propriam,
aut demeritum, & non potius ob glo-
riam Dei; nostrumque exemplum per-
pessos esse; adiungit sanctus Paulus: tantæ
eos fuisse integritatis vitæ ac meritorum:
vt meritò ij censeretur, quibus dignum non
erat mundus.

Hinc illa S. Ambrosij exclamatio, cum
videret, quanta sollicitudine Deus homi-
num salutem procuraret, cum tanto ni-
mirum dispendio temporalis vitæ seruo-
rum suorum: Ita enim exclamat. *Quanta*
est circa nos Dei nostri sollicitudo? illos exami-
nat, vt nos erudiat; illos cõterit, vt nos acqui-

S. Ambros.
serm. 14.
de S. Na-
zario &
Celsæ.

rat; eorū cruciatus, nostros vult esse profectus.

Bern. ser. Item S. Bernardus, Propterea, inquit, posuit
16. de ex- Deus virtutes sanctorum ad exemplum no-
emp. sanct. strum, ut per vestigia ipsorum peruenire possi-
Chrysol. mus ad regna celorum. Sanctus item Chry-
ser. 11. su- sostomus. Propterea sanctorum omnium vi-
per Gen. tas, inquit, & conuersationem in diuinis scri-
 pturis præscriptam Spiritus sancti gratia reli-
 quit, ut discerent, quod licet eiusdem fuerint
 nature; virtutibus tamen studuerint, ne simul
 nos ignaui & desides in ijsdē exercēda. Hinc
 quoque tot Summi sanctique Pontifices
 ut Clemens, Damasus, & Fabianus sanxe-
 runt, ut septem perpetuò essent Notarij A-
 postolici in vrbe, quorum officium erat
 summa diligentia conquirere, summaque
 fide conscribere vitas & acta Sanctorum.
 Ipse quoque S. Gregorius fatetur in Dia-
 logis, se suos Dialogos ob hunc finem
 scripsisse.

Nec dubitandum est, quin id ipsum Deus
 singulari sua prouidentia disposuerit, quā-
 doquidem experientia ipsa docemur, hoc
 exemplorum medium esse. ex præstantissi-
 mis. vnū, quo in humanis pectoribus duo
 summi morrenti producuntur effectus:
 alter est, ut spiritualement nostram agnosca-
 mus inopiam; alter verò, ut indies magis
 incitemur ad virtutum progressum. Nam
 ut Aristoteles dicit; Magnum & parum
 dicuntur.

dicuntur
 inter
 molis
 rō cu
 volat
 absol
 ciffim
 malit
 mo, q
 bat, si
 rofi e
 videb
 gnitu
 multe
 seic, se
 humi
 onem
 sumis
 Et
 rima
 luit, c
 ros re
 agnos
 tes v
 humi
 d'fric
 pe. su
 d'uit
 factu
 relun

DE MORTIFICAT. 177

dicuntur respectiue. Verbi gratia, columba inter obuias volucres, magnæ apparet effe molis, perniciousque volatus; comparata vero cum aquila, paruula est statura, & tarda volatu, *Equus idem*, vt ait Climachus, qui absolute consideratus videtur cursu velocissimus, respectu aliorum quorundam animalium piger iudicatur & iners. Ita & homo, qui sibi prius nescio quid non tribuebat, sibiq; in diuino obsequio instar generosi equi aut aquilæ præstantissimus esse videbatur; vbi oculos in meritorum magnitudinem ac velocitatis præstantiam multorum Sanctorum coniecerit; erubescit, seque segnem reputans & nihili faciès humiliatur; & se ipsum ad eorum imitationem, passibus quàm fieri potest incitatisimis excitat.

Et hoc est, quod B. Climachus pulcher- *Clima. in*
rima quadam similitudine ostendere vo- *compend.*
luit, quando dixit. Sicut pauperes cum thesau- *capit.*
ros regios aspiciunt, suam paupertatem amplius grad 26.
agnoscunt, ita etiam magnificas Patrum virtutes vnusquisque relegens, mentem suam amplius humiliat. & quia, vt ait B. Ambrosius: Non difficile estimatur, quod iam factum officium, persudentes nobis id ipsum nos, cum diuina gratia, facere posse, quod ab alijs iam factum videmus qui nobis similes erant, relinimus animum, & similes statumimus,

Hic tandem

178 DE MORTIFICAT.

tandem aliquando ex hac animi nostri
gestate emergere, atque ad altiore[m] vir-
tutum ac merit[orum] statum aspirare; vt
B. Augustino contigisse legimus, cum
vt ipse refert, duorum Aulicorum Impe-
ratoris Theodosij, cōuersionem à Pontia-
no, suo gentili, sibi recenseri audiret, mox
enim vbi se collegit: *Quanto*, inquit, arden-
tius amabam illos, de quibus audiebam sa-
lubres effectus, t[an]to execrabilius me compara-
tum ijs oderam. Eo vsque autē hoc sui ipsius
odium euasit, vt se amplius continere non
potuerit, sed adito ex amicis intimo & fi-
delissimo Alipio, exclamauerit & dixerit:
*Quid parimus? Quid est hoc? Quid audisti? Sur-
gunt indocti & celum rapiunt, & nos cum do-
ctrinis nostris sine corde, ecce vbi volutamus
in carne & sanguine. An quia præcesserunt, pre-
det sequi?*

Hac eadem ratione innumeri alij sola
SS. Pauli, Antonij, Hilarionis, aliorumque
primorū Patrum Eremitarum, fama per-
moti, relinquentes mundum, vitam Mo-
nasticam in desertis Aegypti, Scithi, &
Thebaidis complexi sunt: & tanto qui-
dem numero, vt in vnico Cœnobio quin-
que millia Monachorum, sub vnius Ab-
batis disciplina verfarentur, eaque obedi-
tiā & obseruantia, quam refert Cassianus,
cū ait: *Non potest apud nos*, inquit, *vnus*

As. li. 8.
Confess.
cap. 7.

cas. li. 4.
inst. c. 1.

uni
esse
ex
mife
plec
pler
rium
re v
ditur
rade
Pe
clare
illor
etian
rata,
ficac
sing
min
stros
sit de
mou
impr
duce
quas
nec
vel p
lium
dem
sem
re, qu

DE MORTIFICAT. 179

uni vel obedire, pro modico tempore, vel præ-
esse. Hinc S. Gregorius, quantoperè vis-
exemplorum ad agnoscendam propriam
miseriam, meliorisquæ vitæ statum am-
plectendum conferat; his verbis docet: *Fit*
plerumque in audientis animo duplex adiuto-
rium in exemplis Patrum; Quia amore ventu-
re vitæ ex præcedentium comparatione accen-
ditur, & se esse aliquid existimat, dum melio-
ra de alijs cognoverit, humiliatur.

S. Greg.
Proem. l.
1. Dialog.

Porro si hominum virtute meritisque
clarorum exempla, lecta solû in antiquis
illorum historijs, aut fama percepta, vel
etiam nobis ab hominibus fide dignis nar-
rata, tantam habent in animis nostris ef-
ficaciam, quantam experti sumus, & in
singulas fermè horas experimur, quid ho-
mines viui facient, qui ante oculos no-
stros quotidie versantur? cum nullum
sit dubium, obiectum præsens efficacius
mouere, inque animis nostris validius
imprimere illum effectum, quem pro-
ducere aptum est. Quare quemadmodû e-
quus, qui nec verberibus, nec calcaribus,
nec ullis clamoribus adigi poterat, ut
vel pedem loco moueret, ubi tamen a-
lium videt equum præeuntem mox eun-
dem sequitur, nemine impellente; Sic pos-
sem non pauca eorum exempla adduce-
re, qui suis quibusdâ abusibus adeò insue-

uerant, vt neque concionatorum clamoribus, neque calamitatum, aut morborum verberibus ab illis abduci poterint, poſteaquam tamen alios ſibi ſimiles, vel iſſdem, vel etiam maioribus tricis ac pedicis ſe expediuiſſe, atque in diuino obſcuro maximum feciſſe progreſſum viderunt, & ipſi ſe ſuis extricarunt miſerijs, atque corū veſtigijs ſeridò inſiſtere decreuerunt.

*Perionius
in vita S.
Iuſtini.*

Ita legimus feciſſe Iuſtinum Martyrē, qui exemplo Sanctorum Martyrum, quos incredibili conſtantia, omnia tormentorū genera ſuſtinere videbat, permotus; abiecto infidelitatis errore, in quo longo tempore pertinaciter vixerat; tali animi feruore Chriſti fidem amplexus eſt, vt pro ea glorioſè mortem oppetere non dubitauerit. Idem ſibi contigiſſe D. Auguſtinus fatetur, quando ſibi in errorum ſuorum tenebris adhuc immerſo, à Simpliciano narratum fuerat Viſtorinum celebrem Rhetoricæ facultatis Profeſſorem ad Chriſtū eſſe conuerſum. Sed vbi mihi, inquit ille,

*S. Aug. l.
3. confeſ.
cap. 2.*

*Chryſoſ.
Hom. 17.
in cap. 13.
Ioan.*

de Viſtorino Simplicianum iſta narrauit, exarſit ad imitandū. Idē deniq; docet D. Chryſoſtomus: Et gētiles, inquit, nō ita ſignis adducuntur vt vita, quā nihil aliud, vt dilectio commendatur, qui enim miracula faciunt, nonnunquam decipiores ab illis appellantur; vitæ puritas non niſi bonum arguit. Deinde ita concludit: Nihil

adeo

adeo
turb
quoq
uit; v
nato
exep
tium
ita v
ſe oc
exem
tam h
dicen
hono
Rebu
ſiaſti
bus,
pend
tius a
veloc
Rebu
plo,
quaſi
C
alijs
prius
pella
nia,
men
cijs
aba

adèd Gentiles arguit, ut virtus, nihil adèd per-
turbat, ut malitia Et hoc est, quod hodie
quoq; in Indijs Dei bonitate fieri consue-
uit; ubi nullis sepe miraculis, nullis Cōcio-
natorū clamoribus, sed solū vitæ, morūq;
exēplis Religiosorum inter ipsos versan-
tium, multi ad iugum Christi perducuntur.
ita ut multi eorum pro Christi fide glorio-
sè occubuerint. Quod si vitæ morumq;ne
exempla in omnis generis hominibus tā-
tam habent vim, ut vidimus, quid de illis
dicendum, qui in alicuius auctoritatis ac
honoris gradu sunt constituti? Hi enim in
Rebus publicis tam ciuilibus quàm Eccle-
siasticis illos repræsentant remiges, à qui-
bus, utpote in puppi confidentibus, tota
pendet remigandi ratio. Nam ut isti len-
tius aut citius remigant, ita alij lentius aut
velocius sequuntur: Sic & illi in prædictis
Rebus publicis, proprio vitæ ac morū exē-
plo, alijs normam præscribunt, ita ut ij dē
quasi passibus sua vestigia siquantur.

Quocirca horum bona vel mala, quæ
alijs præbent exempla, propriè nō possunt
priuata aut particularia bona vel mala ap-
pellari, sed potius vniuersalia ac commu-
nia, & quod hinc est consequēs, tanti mo-
menti, ut talia exempla aliquando in iudi-
cijs & Rerum publicarum administratio-
nibus habeant vim legis.

2. Mach.

¶

Quæ causa fuit, ut venerādus ille senex Eleazarus, nonnullis amicis suillæ carnis esū sibi suaderibus, ut imminentē mortē euaderet, nullo modo acquiesceret, ne hoc suo exēplo iunioribus & infirmiorib⁹ damnuū aliquod afferret: Sed gloriosissimā mortem magis, quā odibilē vitam amplectens, voluntariē præbat ad supplicium. Concludit deinde scriptura historiam his verbis: *Hoc modo de vita discessit, non modo inuenibus, sed & vniuersæ genti memoriam mortis suæ ad exemplum virtutis & fortitudinis derelinquens.*

Tit. 2.

Basil. reg.
f. 1. 1. 1. 1.
cap. 44.

Idē quoque D. Paulus cupiebat, cū ad Titum Cretæ Episcopū scriberet: *In omnibus, inquit, & ipsum præbe exemplū bonorum operū. in doctrina, in integritate, &c.* Hoc & S. Basilus tractans de Religiosis, qui extra monasteria secularibus negotijs occupantur, docet, ob rationē suprà allatā, solū ijs huiusmodi negotia assignanda esse, qui sine proprio animæ suæ dispendio, proximorum autem ædificatione fructuque, in mūdo versari possunt: quod si tales fortassis non essent: *Præstabilius est, inquit, summam rem omnium necessariorum penuriam perpetuatque egestatem, etiam si propterea subeunda mors sit quā in subleuanda necessitate corporis causa periculum anime detrimentum negligere.*

Nā immentō hanc rem ita S. Basilus
exagge.

exaggerat: nam vt affirmat B Laurent, Iu- *Iustin. li.*
stinianus: *Nocet plurimum conuersatio incom-* *de consilio.*
posita, deducta in publicum. Hoc denique *interiori*
S. Bonauentura monet, vbi de Religiosis, *cap. 2.*
qui in Religione alicuius sunt auctorita- *S. Bon. ad.*
tis, agens: dicit: tales quantumuis senes & *in q. cir-*
bene meritos, à quibusdam tamen com- *careg. ca.*
moditatibus & priuilegijs, ipsis alioqui ob *19.*
honestos respectus licitis ac permissis, ab-
stinere debere, ne ipsi iuuenes præterito-
rum ipsorum laborum ignari, dum vi-
dent eos his exemptionibus gaudere, in-
cipiant easdem ambire: ex quo fit, vt in
Monasterijs disciplinæ rigor paulatim re-
laxetur. Et quamuis hæc ciuui.ū cupidi-
tas, hoc casu indiscreta & sine ratione sit,
rationi tamen consentaneum est, vt senio-
res priuatis suis commodis bonum præfe-
rant commune, illisque, quantum fieri po-
test, nullam horum præbeant occasionem
in has appetitiones incidendi: *Debemus e-*
nim nos firmiores, inquit Apostolus, imbe-
cillitates infirmiorum sustinere, & non nobis *Rom. 15.*
placere. Et sicut currētes equi, ait Climachus,
cursum inuicem certant, ita & optima societas se
inuicem excitat.

Quemadmodum autem tali homi-
num exempla ex se se sunt efficacissima,
sic ab eis exhibendis & dandis nemo ex-
cusandus est; nam infirmus æque ac
sanus.

194. DE MORTIFICAT.

sanus, indoctus æquè ac eruditus, inferior æquè atque superior ad viuendum secundum sui status conditionem & qualitatem obligatus est. Vt enim infirmus, durante infirmitate, à ieiunijs, vigilijs, alijsq; laboriosis operibus excusatus sit, à dandis tamen bonis exemplis neutiquam excusari potest aut debet: simplex item acidiora, licet proximis suis in administratione Sacramentorum, aliorumque Ecclesiasticorum ministeriorum prodesse non possit, iuuare tamen illos bonæ suæ vitæ exemplo potest & debet. Et si forè eruditus non valeat dicendi gratiâ, neque alijs concionando salutis viam monstrare possit, obligatur tamen ad ferendam illis opem: bene agendo: lingua enim hæc bene operandi, ab omnibus nationibus quâcumvis remotis & barbaris intelligi potest: neque solum bonis iucunda est sed & malè viuētibus non potest non esse grata.

Doctus verò & eloquens nouerit, si ad sonum verborum non adiungat etiam exemplum bonorum operum, vocem suam similem fore æri sonanti, aut cymbalo tinnienti, & quod hinc sequitur, vanam & inefficacem. Idcirco si verbis suis persuadē-

*Bern. ser.
59. per
Cant.*

di vim inefficacem desideras: tibi voci tuæ vocē virtutis, ait S. Bernardus si quod fides, prout tibi illud cognoscere: persuasione: validior operis quam

quàm
Sa
quit, li
dicent
impera
ut hor
tas fre
indice
ter vtr
& indi
tia, qu
cionat
offici
opera
nator
& ma
quam
sti, So
Luca
facit
lijs re
mus.

V
quan
omn
Reli
Crea
verb
Mal
zic:

DE MORTIFICAT. 185

quàm oris vox est, fac, ut loqueris.

Sanctus item Gregorius: *Illa vox*, in- S. Greg.
in pastor.
p. 2. ca. 3.
quit, libentius auditorum corda penetrat, quàm
dicentis vita commendat, quia quod loquendo
imperat, ostendendo adiuuat, ut fiat. Unde sic-

ut horologium errare dicimus, cum mul-
tas frequenter insonat horas, paucas tamē
indice demonstrat (necesse est enim ut in-
ter utrumque, campanam scilicet ad sonū,
& indicem ad ostensionem ea sit conveniē-
tia, quæ cursui solis respondeat) Ita & Cō-
cionatorem dicemus non bene suo fungi
officio, quando multum loquitur, & parū
operatur: Sed tunc verus dicitur Concio-
nator, si inter ipsius linguam in loquēdo,
& manus in operando ea sit conformitas,
quam iuxta exemplum ac normam Chri-
sti, Solis Iustitię, observare tenetur, de quo
Lucas scribit: *Cepit facere & docere*, & cum Añ. 1.
facit quod S. Gregorius affirmat: *Tunc a* S. Greg.
lijs recte prædicamus, si dicta rebus ostendi- Hom. 17.
mus.

Ut igitur huic capiti finem imponam,
quanto possum maximo cordis affectu tū
omnes, tu n præcipuē Ecclesiasticos ac
Religiosos rogo, ut in conspectu Dei ac
Creatoris nostri maturē perpendant illa
verba, quæ de ipsis Spiritus sanctus per
Malachiam Prophetam protulit cum di-
xit: *Labia sacerdotum custodiant scientiam, & Mala. 2.*
legem.

186 DE MORTIFICAT.

legem requirunt ex ore eius, Quia Angelus Domini exercituum est. Quæ verba nihil aliud significare videntur, quàm Ecclesiasticorum vitam, Angelorum vitæ similem esse debere: cum illis incumbat alios docere verbis id, quod ipsis iuxta legem Dei credendum, atque opere ipso exercendum est. Neque vlllo vnquam modo committant, vt sinistra aliqua intentione aut opere rectitudo ac sanctitas eius officij profanetur, quod ipsis à Domino Deo concreditum est.

C P P V T . XXII.

De tertio Mortificationis effectu, qui est valentiarum de spiritualibus & grauius rebus sermo.

*Sophron.
in praeo
spirituali
cap., 143.*

NARRAT B. Sophronius Hierosolymorum Episcopus de celebri quodam latronum duce Dauid nomine, qui postquam multos annos in regione Hermopolitana publicis ac maximis latrocinijis exegisset, commotus tandem diuinitus statuit mutare vitam ac Religiosum statum amplecti, atque ita relictis socijs, venit ad celebre quoddam illius loci Monasterium, habitum petens, quem, cum post multas difficultates & repulsas, tandem obtinuisset, ita ex animo se religiosæ obseruantiae ac penitentiae dedit, vt

breui.

brevi, cunctis obstupescantibus, ad tantam pervenerit sanctitatem, ut Angeli conspectu & alloquio dignus fuerit habitus, à quo bono animo esse iussus est, non solum enim peccatorum suorum veniam, sed peculiarem etiam gratiam, magna & mira ad Dei obsequium agendi sibi à Deo concessam esse.

Cum autem David Angeli verbis credere nollet, neque enim fieri posse putabat, ut tam exiguis poenitentiae operibus Deus flexus, veniam sibi tam facile enormium suorum peccatorum concessisset: Angelus similem ei sententiam protulit, quam olim Zacharias ob incredulitatem audire compulsus est: ipsum nempe illico linguae usu priuatum iri: Quod audiens David atque erroris iam poenitens in terram se mox prostravit, & exclamans cum lachrymis dixit. Et qui ferre Domine Deus unquam possum, ut dum essem in seculo latro, linguam haberim ad offendendum te tot tantisque peccatis, nunc autem in Religione constitutus ad te laudandum ac benedicendum simul eiusdem usu destitutus? Ad hæc Angelus prolatam antea sententiam mitigans, respondit: ipsi quidem loquelam concessam esse, sed ad laudandum Deum, & psallendum in choro: ceterum in alijs
omni-

188 DE MORTIFICAT.

omninò mutum fieri debere. Quod & factum esse iam in posterum David ille in omnibus, præterquam in laudibus & benedictionibus sacris, clinguis omnino fuit & mutus.

Ex hac hystória hoc mihi obseruandū videtur, quod si huius temporis homines tales haberent linguas, quales iste David, ita vt nihil aliud, quam laudes Dei ac hymnos pronunciare possent, superuacaneū esset illis persuadere velle, vt inter se frequenter mutua de rebus bonis & pijs colloquia instituerent, Verum quia linguæ nostræ, vt, pro dolor, nimis perspicuum est, sunt ex se plus satis liberæ, & ex natura nostræ corruptione, praua quæ consuetudine multò faciliores ac promptiores ad detractiones, periuria & blasphemias, quàm ad Dei laudes: cogimur necessariò media quædam rationesque inuestigare, quibus doceamur, quanti sit momenti, quantæque utilitatis, vt homines, præsertim Religiosi ac spirituales, assuescant frequenter de rebus ad Dei cultum, & ad ipsorum aliorumque profectum spectantibus inter se colloqui.

Mirandum autem planè est, quod cum homines aliàs natura sua eò propendeat, vt tractent & loquantur crebrò de rebus artiarum professioni suæ consentaneis, vt

etiam

etiam
Tractant
men,
portui
enim
de rebus
scilicet
concer
Audior
spiritu
que qu
betior
scum,
quò m
sentit
quoque
libus d
maius
bur.

Ne
errore
valde
les. Ex
quem
sonan
fiscisc
positi
pertur
nostr
admo

DE MORTIFICAT. 189

etiam huic prouerbio locum dederint: *Tractant fabrilia fabri*: apud Religiosos tamen, apud quos maximè id factum oportuit: id vel maximè non fiat. Quid enim religiosis conuenientius, quàm de rebus spiritualibus ac Religiosis, quæ scilicet statum & professionem eorum concernunt, tractare; idque eò libentius & studiosius ab illic præstari deberet, quò res spirituales sunt alijs præstantiores, fructusque qui ex his colloquijs colligi solent, vberiores & excellentiores. Qui enim muscum, aut alias res odoriferas manu tenet, quò magis eas tractat & versat, eò plus sentit odoris, magisque corroboratur: Ita quoque, quò frequentius de rebus spiritualibus disseritur, vtpote in se suauissimis: eò maius anima nostra haurit solatium & robur.

Neque aliunde video hunc provenire errorem, nisi ex defectu Mortificationis, valdeque exiguo affectu erga res spirituales. Ex defectu dico Mortificationis, quia quemadmodum vocum ac sonorum dissonantia ex fidibus malè temperatis proficiscitur: ita ex immortificatione & incompositione fidium, hoc est, passionum & perturbationum animi nostri, sermonum nostrorum dissonantia procedit. Et quemadmodum mare ventis agitatum perpetuum

tuum edit murmur , magnamque tum
algæ , tum aliarum sordium eiecit co-
piam : Ita animus malè compositus &
passionibus agitatus communiter ex ore,
futilium & inanium verborum infinitam
copiam magno cum strepitu emittit Nam
cum lingua sit quasi animi idea & imago:
talem quis se plerumque sermone ostēdit,
qualis est in animo. Hinc bene dixit Hu-
go de S Victore : *Mores hominum lingua*
pandit, & qualis sermo ostēditur, talis animus
approbatur. Et sicut aqua ordinariè solet il-
lius tetræ induere qualitatem, per quam
transit: Sic humanus sermo ab intellectu,
voluntate , sensuque nostro profluēs, ne-
cessariò patefaciet, utrū istæ potentæ, er-
roribus, affectibus inordinatis, prauisque
passionibus sint infectæ. Hinc meritò di-
cimus benè & ordinatè loqui, esse animi
bene compositi ac mortificati effectum,
sicut è contrario , malè loqui, animi im-
mortificati ac malè compositi argumen-
tum.

Quod item defectus hic apud Religio-
sos, non libenter scilicet loqui de rebus
Religioso statuique spirituali convenien-
tibus: ex modico affectu erga huiusmodi
res proueniat, manifestè ostendi potest.
Verissimum est enim illud Platonis dictū,
homines amore ipso fieri facundos & eloques

Hugo li.
2. de A-
mma.

DE MORTIFICAT. 191

tes ad loquendum de rebus, quas amant. Vnde si in nobis vigeret sanctus ille rerū diuinorum amor, essemus certē in huiusmodi colloquijs eloquentissimi. Et quemadmodum in compositis naturalibus, elementum prædominans trahit omnia alia elementa ad illum locum & centrum, quod naturaliter appetit: quod in lignis etiam maximis apparet, quæ semper aquæ supernatant ob æis elementum in eis prædominās Ita si amor spiritus in nobis, vt par est, prædominaretur, attraheret sine dubio mentem & linguam nostram: illam, vt cogitaret: hanc, vt loqueretur assidue de rebus spiritualibus diuinisq̃ue, quas appetit & desiderat.

Et sicut, qui muscum aut rem odoriferam tractat, non potest, non odorem suū prodere: ita quoque in cuius corde Sanctus Dei amor residet, is hunc occultare non potest. Sicut is, qui fert aromata, inquit Climachus, etiam si nolit, ex odore proditur: ita & qui spiritum Dei habet, ex verbis suis agnoscitur. Neque ideo hic defectus amoris aliquem excusare potest, quo minus de rebus loquatur spiritualibus, imò hoc ipso magis ad hoc obligatur, cum nulla alia sit causa, quare quis ea, quæ naturā sua bona sunt, minus amet, quàm cōsummā ignorantia. Nemo enim diligere potest bonum

Clim. in
compend.
recapit.
grad. 26.

bonum, quod nescit, ait D. Chrysostomus. Vt autem frequens de rebus spiritualibus sermo efficit, vt cognoscantur, ita efficiet etiam, vt amentur, quo amore spiritualia huiusmodi colloquia non solum redduntur facilia, sed etiam dulcia & iucunda, ita vt aliquando ex intimo corde cum Davide exclamaturi simus: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel orineo.

Psal. 118.

*S. Greg.
lt. 2. Dial.
log. c. 35.*

Quod sancta Dei famula Scholastica experta est, quando transacta cum fratre suo Benedicto in Dei laudibus, spiritualibusque collationibus integra die, tantam consolationem spiritus ac dulcedinem inde percepit, vt fratrem obnixè rogauerit, ne imminente iam nocte ad suum rediret Monasterium, sed vnâ secum in eadem exercitatione illam noctem insumeret. Cuius precibus cum ille nequaquam vellet acquiescere, quod à fratre non poterat, à Deo impetrauit. Subito enim tanta vis imbrium, licet serenissimo antea cælo, exorta est, vt ille cum sorore sua manere coactus sit. Sicque factum est, inquit S. Gregorius, vt totam noctem peruigilem ducerent, atque per sacra spiritualis vite colloquia, sese vicaria relaxatione faviarent.

Hoc idem S. Augustinus expertus est, qui cum quadam die de rebus spiritualibus cum matre sua S. Monica tractaret,

sancti

D
tente m
in veri
subito
num m
wine, qu
mundus
bm dele
nus. Ma
dentissi
permon
quantun
in hac v
fm nesci
Eunc
illi disci
cræ Ch
narum
flamma
credibil
xerint:
queret
nunqua
in nobi
sermon
sunt, m
tentio,
dū qui
quam
tamē
defectu

DE MORTIFICAT. 193

tanta mentis illuminatio, ardorq; spiritus in vtriusq; ex illo colloquio exstitit, vt illos subito huius vitæ, omniumq; delectationum maxima nausea ceperit. *Tusci Domine, quod in illo die, cū talia loqueremur, & mundum iste inter verba vilesceret, cum omnibus delectationibus suis,* dicebat D. Augustinus. Matrem quoque suam Monicā, ait ardentissimo quodā alterius vitæ desiderio permotā in hæc verba prorupuisse: *Fili, quantum ad me astinet, nulla re iam delector in hac vita. Quid hūc faciam adhuc, & cur hūc sem nescio.*

Eundē denique effectum senserunt duo illi discipuli euntes in Emaus, cū inter sa. *Luc. 24* cræ Christi passionis, aliarumq; rerū diuinarum colloquia, ita interius illustrati, inflammatiq; sunt, vt post eius discessum incredibili quadā admiratione commoti dixerint: *Nōne cor nostrum ardēs erat, dum loqueretur nobis in via? Quamuis autem nunquam possit contingere, vt neque illū in nobis sentiamus gustum, ex huiusmodi sermonibus, nec quicquā eorū, quæ dicta sunt, mēte retineamus, ipsa tamen nuda attentio, suo nō carebit fructu: quemadmodū qui aquam ex flumine cribro peteret, quamuis omnis illa rursus efflueret, ipsum tamē cribrū, saltem breui eo tempore madefactum esset.* Ita dico, licet nobis certō
I consta-

constaret, omnia dicta spiritualia altera
aure percepta per alteram, ut vulgò dici-
tur, iterum elabi, ita ut nihil eorum me-
moria retineretur. hoc ipso tamen tempus
illud non malè collocari iudicandū, cum
saltem, ex transitu quasi huius sacri liquo-
ris anima nostra ita recreari possit, ut po-
stea eorum quę Dei sunt magis capax fiat,
minusq; difficultatis in rebus diuinis sen-
tiant, tartareisq; hostium insultibus ma-
iore vi resistere possit, ut manifesta docet
experientia.

Cassian.

Collat. 22.

cap. 1.

Quod quidem inter præcipuos spiritua-
lis vitę fructus, meritò numerandum est,
cui & ille fructus adiungi potest. quem il-
le ipse, qui de rebus spiritualibus sermo-
nem facit, percipere solet, qui certè maxi-
mus est, ut ostēdit apud Cassianum Theo-
nas, qui rogatus, ut spirituales institueret
sermonem, quod inter illos sanctos patres
valdè vsitatum erat, respondit; se illorum
petitioni libentissimè satisfacere, quando-
quidem re ipsa experiretur, quod quanto
plus de hac materia loqueretur, tantò ma-
gis sibi saperet, quodque ex mutua sermo-
num huiusmodi communicatione. auscul-
tans ditior fieret; Verba verò faciens nul-
lum inde lucrì reportaret. Grata namque est
huius senoris occupatio, atq; bat, quę r. a. i. e. r. a.
dum soluitur, argumenta conquirat, & non iò
lām

DE MORTIFICAT. 195

lūm percipientem ditat, verumetiam nihil im-
minuit largienti Duplices siquidem congregat
quæstus rerum: spiritualium dispēsator; lucrum
enim non solum in illius, qui audit, profectu,
verū etiam in sua disputatione consequitur;
non minùs, semetipsum ad desiderium perfectio-
nis accendens, dum instruit auditorem.

Experimento didicit hoc venerandus *In vitis*
quidam Eremita, de quo Ioannes Mona *Patrium.*
chus narrat, cum aliquando graui quadam
tentatione exagitatum mundum repe-
tere statuisse, hocque consilio cum se de-
disset itineri, nocte interceptum, in vicino
quodam Monasterio Monacho quæsiuis-
se hospitium, & ab illis patribus magna
cum charitate ac lætitia exceptum fuisse,
quippe ad quos iam antea de ipsius vita ac
sanctis morib. fama peruenerat. Cum ita-
que nonnihil quieuisset, petierunt, inquit
ille, ab eo Patres illi magnis precib⁹, vt de reb.
spiritualib. verba faceret, qui licet nihil minus,
quā de spiritualibus reb. cogitaret, ne tamen il-
lis esset scandalo, coactus est petitioni morē ge-
rere. Quid sit inter loquēdum Dei miseri-
cordia accidit, vt quibus tunc verbis alios
exhortabatur, iisdē ipse cōmotus adeò sit,
vt statuerit ad propriā redire cellā, & anti-
quū viuendi statū maiori cum feruore re-
sumere, quod & fecit. Hinc constat, Patrē
hūc ex proprio sermone maiore percepisse
I a fru-

*S. Bonaventura lib. de Informa-
tione, No-
uit. c. 18.*

fructum, quàm alios, qui ipsum audierant. Idcirco S. Bonaventura suos fratres Religiosos tantoperè exhortatur: dicens: Deo libenter loquere, & libentius audi, quia excitat cor ad studium virtutis, & ad affectum deuotionis.

Cass. lib. 5. de Inst. cap. 31.

Verùm quia dæmon manifestis ac diuturnis obseruationibus verissimū esse cognouit, quod hactenus dictū est, omnibus modis atque stratagematis, tanquā miles peritissimus, hoc exercitium tam sanctum impedire & auertere conatur. Quare quando aliter nō potest, solet, nescio quam capiti grauedinē ac somnum inmittere, ut vel omnino nō percipiantur ea, quæ dicuntur, vel saltem non debita animi attentione & affectione. Fidem huius rei nobis facit sanctus ille senex Machetes, qui cum aliquando ad quosdā Monachos spiritualē haberet sermonē, omniumque eorum oculos somno grauaros esse atque ita frustra se loqui cerneret: volēs illis occultas dæmonis insidias aperire, institutū reliquit sermonem, & lepidā quandā illis cœpit narrare fabulam, ad cuius narrationem cū eos confestim euigilasse, atque attectis aures adesse vidisset, ingemiscens ait: Nam usque de spiritualibus loquebamur, & omnium vestrum oculi letali dormitione deprimebantur, at cū otiosa fabula intermissa est, omnes

experi-

*exper-
ciss
collat
& qu
nuato*

*Ne
tatt
dend
sua
nom
eibus
bus
mi
verbu
nam*

*Ex
lum S
Ephes
vestro
lum v
que al
que s
grati
conce
dixim
profe
laude
quā N
nullū*

expergefisti torporem somni dominantis exciſimus Vel ex hoc ergo perpendite, quinam collationis illius ſpiritualis fuerit impugnator. & quis huius infructuoſe atque carnalis inſuſinator exiſtas.

Næq; verò tunc primum Machetes hanc tatarici inimici aſtutiam cognouiſſe credendus eſt, ſed dudū antea, vt de ipſo Caſſian. lib. 5. Inſt. c. 29. ſignificat. Vidimus, inquit, ſenẽ Machetẽ nomine, hanc à Domino gratiam diuturnis precibus impetrari, vt quotquot diebus & noctibus agitantur collatio ſpiritualis, nunquam ſomni torpore laxaretur: qui verò detractionis verbum, ſi uotiſſimum tenuiſſet inferre, in ſonnum primum concidebas.

Ex quo planum fit, Machetem non ſolum S. Pauli conſilium obſeruaviſſe, cū ad Ephēſios ſcribit: *Omniſ ſermo malus ex ore veſtro non procedat.* cauendo ſcilicet, ne vllum verbum malum ſibi excideret, ſed neque ab alijs prolatum audire potuiſſe. Neque ſcilicet dixerit, quinam maior fuerit gratia illane quæ Dauidi illi fuit à Deo conceſſa, de quo in principio huius capituli diximus, qui nullum aliud potuit verbum proficere, quàm quod directè cecideret in Dei laudem ac benedictionẽ: an verò hæc ipſa, quæ Macheti contigiſſe iã dicebamus, qui nullū detractionis, vanumque & otioſum

verbum ad aures admittere potuit: Vtrumque enim dum sumus in hoc mundo æquè est necessarium, vt scilicet & pijs sermonibus vacemus, & à malis diligentissimè, abstinamus.

*S. Basil.
Reg. bre-
uior c. 26.*

Leuit. 3.

Hinc interrogatus aliquando Sanctus Basilius, vter eorum grauiori pœna esset dignus, illene qui detrahit, an verò is, qui auscultat & tolerat: Respondit; *Externi-
nandi sunt ambo à societate reliquorum; de-
tractor, quia non loquitur, quæ debet; at-
tendens, quia audit ea, quæ non conuenit
audire. Neque verò ulli nimis rigida
hæc Sancti Basilij pœna videri debet: Quia
si Deus hanc leprosis pœnam imposuit,
vt à consortio hominum segregarentur:
Omni tempore, inquit, quò quisquam leprosus
est. & immundus, solus habitabit extra castra:
quantò conuenientius hæc pœna detra-
ctoribus irrogatur, cum hæc altera corpo-
rali lepra sit multo perniciosior & execra-
biliores, neque solum in superficie cutis hæ-
reat, sed de corrupto quodam vitiatoque
principio interiori producat, neque ip-
sum solum, sed & auscultantem inficiat,
cumque & ei, cui detrahitur, noxia, atque
adeò Deo ipsi abominabilis sit.*

Meritò igitur hæc lepra, tanquàm om-
nium malorum radix, & veræ vniõis
frater:

DE MORTIFICAT. 149

fraternæque charitatis exstirpatrix, quæ
 tantoperè in omni Religione, est necessa-
 ria, à finibus nostris procul exterminanda
 est Et quemadmodum Deus voluit, vt le-
 prosus propria sua veste os suum obtege-
 ret, ne halitus sui contagione aërem infici-
 ceret: ita oportet omnem Religiosum
 os suum propria sua veste obstruere; Volo
 dicere, vt consideratione suæ obligatio-
 nis, quam Religioso suo habitu præ se
 fert, obturet os suum, ne inde pestife-
 rum detractionis halitum exhalet, ne-
 que vnquam aures præbeat detractioni-
 bus, ne fortè & ipse hac exitiali lepra
 inficiatur; simulque intelligat, quod sic-
 ut illi, qui natiuam suam & vernaculam
 linguam, crassam & impolitam dediscere
 cupit, vt addiscat elegantiores &
 politiores, non modò à propria lin-
 gua abstinendum est; sed & omnes fu-
 giendi sunt, quibus illa lingua fami-
 liaris est: Ita quicumque serio turpem
 hunc loquendi modum, hoc est, mur-
 murandi & detrahendi consuetudinem
 dediscere cupit, non solum ab huiusmo-
 di murmurationibus & detractionibus
 abstinere, sed neque murmurantibus &
 detrahentibus vilo modo aures præ-
 bere debet: conetur autem potius ex-
 ercere se assiduè in cœlesti & gloriosa illa
 L 4. lingua,

200 DE MORTIFICAT.

lingua, quæ beati in altera vita laudant
& benedicunt dominum, & notam faciunt
filij hominum potentiam suam,
& gloriam magnificentię regni sui
ac misericordiarum suarum.

FINIS.

ant
fa-
am,

D. HENRICI
HARPHII
DIRECTO-
RIVM AVREVM
CONTEMPLA-
TIVORVM,

MORTIFICATIONES
*duodecim in se comple-
ctens.*

COLONIAE.
Sumptibus Bernardi Gualtherij.
ANNO M. DC. IIIL.

D. HENRICI HARPHII THEO- LOGI PROFVNDISSIMI

ORTHODOXAQVE PIE-
tate præstantissimi, in libellum
suum de Mortificatione

PRAEFATIO

Ratia Domini nostri Iesu
Christi, charitas patris,
& communicatio sancti
Spiritus sit cum omnibus
nobis, Amen. In Christo
dilecta filia, vt satisfiat, secundum posse
meum, ingenti, humili ac deuoto tuo de-
siderio, quo multipliciter optasti accipe-
pere à me doctrinam breuem & instru-
ctionem, quomodo quis peruenire possit
ad veram perfectam vitam, qua aliquis
Deo simillimus, & in spiritu vnitissimus
effici possit, scias duo ad hoc principaliter
esse necessaria. Vnum est, perfecta
mortificatio & separatio ab omnib. re-
bus, qua possent aliquod impedimentum
prestare.

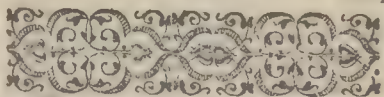
præstare, quò minus Deo appropinquare,
& ipsi vniri possimus. Alterũ, quod oportet nos habere notitiã, quomodo acquirere debeamus amorosam permanẽtem vnionem inter Deum & vires animæ nostræ. Prosequendo ergo primũ, scias quod oportet esse in nobis perfectam mortificationem, præcipuè in duodecim. Primò, mortificationem omnium affectuum erga res temporales. Secundò, omnium affectuum propria quæsitio in agendo qualibet opera virtuosa, & in dimittendo mala. Tertiò, omnium affectuum propria sensualitatis. Quartò, omnium affectuum amoris sensualis, naturalis & acquisiti. Quintò, omnium affectuum erga cogitationes & imagines rerum creaturarum. Sextò, omnis cura, quæ non est de iustæ necessitate, propter spiritualem utilitatem, vel propter obedientiam. Septimò, omnis amaritudinis cordis. Octauò, omnium affectuum vana gloria, & propria complacencia, honoris mundani & superbia. Nondò, omnium affectuum,

oblectationum internarum, spiritualium
 vel sensualium. Decimò, omnis scrupulo-
 sitatis cordis. Vndecimò, omnis inquietu-
 dinis & impatientia cordis in omni exte-
 riori aduersitate. Duodecimò, oportet fie-
 ri mortificationem omnis propriae volun-
 tatis, in totali voluntariae resignatione ad
 omnem internam derelictionem sufferē-
 dam propter amorem Dei. Ista sunt duo-
 decim porta spiritualis paradisi cordis
 nostri, quod est paradisus deliciarū Dei,
 quemadmodum ipsemet locutus est: De-
 liciae meae sunt esse cū filiis homi-
 nū. Quae porta, sicut Ioānes in Apocalyp-
 sit, constructa sunt & ex singulis mar-
 garitis virtutū, quibus anima reforma-
 tur, ita ut inferiores hominis vires
 non praepediant superiores, quin
 fluere valeant ad Deum
 & in Deum.

Prov. 8.

Apoc. 12.

THEO.

DE OMNIUM RERUM
TEMPORALIVM CONTEM-
PTV, ET DE TRIBVS
paupertatis gradi-
bus.

CAPVT I.

PRIMA est mortificatio omnium affe-
ctuum rerum temporalium.] Hic que-
ri posset, vtrum ad statum perfectio-
nis sit necessarium, facere votum volunta-
riae paupertatis & resignationem rerum
temporalium, cum dominus noster dicat
in euangelio: Si vultis perfectus esse, vade & *Matt. 19.*
vende omnia quae habes, & da pauperibus, &
sequere me. Ad hoc respondet sanctus Tho-
mas de Aquino, quod perfectio non con-
sistit essentialiter in paupertate siue in tri-
bus votis, sed in sequela Christi secundum
interiores virtutes. Sed voluntaria pauper-
tas & alia vota sunt instrumenta, adiumenta
& exercitia melius velociusque perue-
niendi ad perfectionem. Paupertas enim *Votareli-*
deponit impedimentum, quod in rebus *gionis.*

*Pauper-
tas quid.*

*Pauper-
tas vera
quæ.*

2. Cor. 6.

tēporalibus est, puta sollicitudinē & amorē earundē rerū, & superbiā quæ ex ipsis oritur & nascitur, sicut de pāno tinea. Veruntamē perueniri potest ad perfectionem sine his tribus votis: quia Abrahā perfectus erat, qui tamē diues erat & habebat vxorē, Similiter oēs episcopi sunt in statu perfectiori quā quicunq; religiosi, & tamē habēt bona propria: & intelligitur istud etiam de alijs votis. Ex quibus verbis duo sūt notāda: Primū est qđ qui omnia bona sua perfectē resignare valet quieto corde in Dei beneplacitū, siue ea ab eo auferat, siue cōseruet, nec illis vti vult nisi ad suā necessitatē, & maiorē honorē Dei atq; beneplacitum eius secundū omnē suū intellectū, ac consideratis statu suo, cōditione, natura, alijsq; pūctis in hoc cōsiderādis, si sciret Deo magis placere vt omnia sua vēderet, daretq; pauperibus, ad hoc paratus esset, ille habet perfectē volūtatiā paupertatē. Quia Deus nō desīd. rat in tantū exteriorē tēporaliū rerū paupertatē, quātū interiorē in abstractione affectuū & occupationū: quia hæc est essentia & forma veræ paupertatis. De qua dicit Paulus. *Nihil habentes* (scilicet in affectu) & *omnia possidentes*. Et hoc fit quādo adeo liberi ob omnibus reb' tēporalibus sumus, quod si nobis (permissiōe diuina ad probandū nos) aufereretur, volūtati nostrā libere nihilominus valeremus conformare

volun
parū
m°, sec
dūmo
ratā p
mane
abstul
nomen
paup
re deb
imper
offer
regnū
peres
riorib
liquā
hoc te
in del
signē
ratiō
bis no
tatē c
sūt pe
se suū
tandi
Pri
nihil
de im
exteri
quod

DE MORTIFICAT. 107

voluntati Dei. Et esto q̄ fragilitas naturæ parū in illo recalcitraret. quia homines sum⁹, secūdū hoc tamē De⁹ nos nō iudicaret, dūmodo deliberata volūtas rationis se paratā præstaret ad illud, & quæta in hoc permaneret, dicēs cū Iob: *Domin⁹ dedit, domin⁹ abstulit, sicut domino placuit, ita factum est: sit nomen domini benedictum.* Ista est essentialis paupertas, q̄ omnes electi perfectē quære re debēt & appetere, quò melius cor suum imperturbatū, quietū, ac nudū Deo semper offerre valeāt: Et si huiusmodi homines regnū possiderēt, tamē veri volūtarij pauperes esēt. Et licet quādoq; sētiāt in inferiorib⁹ ac bestialib⁹ virib⁹ oblectationē aliquā in prosperis, vel tristitiā in aduersis, hoc tamē nō minuit perfectionē, dūmodo in deliberata volūte rationis se liberē resignēt diuino beneplacito, & in superiori ratiōe quieti perseverēt: Secūdò ex his ver- bis notādū est, q̄ illi qui volūtariā paupertatē cū alijs votis vouerūt, propter hoc nō sūt perfecti, sed obligauerūt se secūdū posse suū tēdere ad perfectionē. Sunt aut notandi tres gradus voluntariæ paupertatis.

Primus est paupertas professionis. vt est nihil propriū possidere: quæ paupertas valde imperfecta est, quādo trahitur ad solā exterioris boni possessionē. Nam multi id quod non habēt, eo audius afficiant, sicut super-

Iob. 1.

15

Pauper-
tas profes-
sionis.

208 DE MORTIFICAT.

superfluitatem comedendi & bibendi, curiositatem vestitū, & his similia. Affectus enim paupertatis est principale voti & virtutis: propterea non sunt ipsi pauperes spiritu, hoc est, voluntate coram Deo, sed tantum coram hominibus. Consequenter id teneas pro regula, quod quocunque vtuntur, etiā in necessitate naturæ, in vestibus, poplis & huiusmodi: si id possidēt cū affectu cordis, vt quasi vltimum finem continuāt in his rebus, ita quod si hoc ab eis per superiores suos auferretur, male contentarentur, imō & murmurarent: hoc ceram Deo cum proprietate possident, oportebitque eos de illo magnam rationem reddere.

Paupertas vsus.

Secundus gradus est paupertas vsus temporalium rerum, eorum scilicet, qui nihil desiderant nisi quod est eis de iusta necessitate, dolentque de superfluis, curiosis & preciosis: si in hoc laudabiles sunt, quod ex suis affectibus eiecerūt omnia, que ipsis de iusta necessitate non sunt: sed in illo defectuosi sunt, quod nimis magnum affectū habent ad res que sibi necessaria sunt. Quia quantacunque necessitatis esse appareat aliqua res: & si vsus illius nobis concessus sit, tamen penitus nobis interdictū est, affectionem ad illam habere, vel in ea cum affectu requiescere.

Tertius

DE MORTIFICAT. 209

Tertius gradus est paupertas affectio *Pauper-*
 nis, quando fidelis Dei seruus in tantum *tas affe-*
 trahitur ad effectum paupertatis, vt nulla *ctionis.*
 res sit in creaturis vel in rebus temporali-
 bus, ad quam cor & affectus inclinentur
 quin etiam ipsa naturæ necessaria cum tæ-
 dio & nausea suscipit in subsidiū vt vsum
 mortalis nature, vt eò melius libero ac nu-
 do affectu subuolare valeat intra nuda
 brachia crucifixi amati Iesu Christi. Om-
 nes ergo qui taliter temporalia possi-
 dent, & tam liberi sunt in affectu, ac si ea
 non possiderent, sunt voluntarij *pauperes*
spiritu. At omnes qui sic paupertatem vo-
 uerunt, vt tamen in rebus temporalibus *Matt. 6.*
 cum affectu quiescant, stant in proprietate
 coram Deo.

CAPVT II

*De sui ipsius quæstione euellenda, & de tei-
 plici intentione.*

SECUNDA est perfecta mortificatio om-
 nium affectuum propriæ quæstionis
 in agendo quolibet opera virtuosa, &
 indimittendo mala. Nam ista propria quæ-
 sitio ex seruli amore prouenit, quo sei-
 psum nimis amant quidam, atque in omni-
 bus ^{plis} suam vtilitatem & commodum
 quærunt, quam beneplacitum diuinum: &
 ob hoc à Deo contemnantur eorum bona
 opera,

opera, & ipsi iuste cōdemnantur. Hic scire debes, quod amor filialis & amor seruilis omnino sunt similes in suis operibus, sicut sibi similes sunt duo pili vnius capitis, ita vt non bene possint discerni: attamen valde sunt dissimiles in intentione. Nam principalis intentio filialis amoris, in faciendo quodlibet bonum, vel dimittendo malum, est Deum placare, cognoscere, placere, laudare, gratias agere, honorare, eius beneplacitū voluntatē adimplere. Amor autem seruilis cognosci potest ex tribus. Primò, quod serui in omnibus peccatis que dimittūt, & in omnibus virtuosis operib⁹ & exercitijs quæ studēt implere, principaliter semetipsos quærent, hoc est, vel vitare proprium, incommodum puta confusionem, reargutionem, amissionem tēporalium, remotum conscientia, pœnā inferni vel purgatorii, & similia: vel cōsequi proprium cōmodum, vt laudem, honorem & gloriam humanam, temporalia bona, spiritualia bona, sensibilem gratiam, deuotionem, dulcedinē, visiones, & similia, aut etiā vitam æternā: in omnibus his amplius vtilitatē propriā quærentes quā beneplacitum Dei. Et propterea vitia cuncta dimittunt, magna quoque voluntariē, strenuē atque hilariter operantur, despiciunt mundum, carnem propriam, amicos

& affi.

& affines: agūt pœnitentiā grauē, ingre-
diuntur monasteria, strictē obseruāt regu-
lam suā, statuta, silentium, ieiunium, disci-
plinas & similia: & frustra agunt omnia, eo
quod nō norunt neq; obseruāt præceptum
dilectionis Dei. Secundō sciri possunt in
hoc quod bona opera sua & exercitia ma-
gna reputant, potius in spe & merito suo-
rum bonorum operum requiescentes, quā
in libertate filiorum Dei, quas Christus le-
sus suo benedicto sanguine redemit, in qua
tamen solum requiescere deberēt. Idcirco
mox ut acquirunt aliquam sensibilem gra-
tiam, deuotionem, dulcedinem vel visio-
nem, statim illis abutuntur in peccatum.
Nam cadunt in superbiā proprie complacen-
tiæ & vanæ gloriæ, putantes se aliquid esse
cum nihil sint in veritate. Consequenter in
auaritiā cadunt, semper affectantes maio-
rem dulcedinem, deuotionem, reuelationes &
visiones. Tertiō, cadunt in spiritualem gu-
lositatem, prædictis scilicet fruendo in
voluptate naturæ. Vltimō in adulterium
decidunt spirituale, scilicet quod in tan-
tum se dant ad acquirenda ista à Deo,
& ad fruendum, quiescendumque in ip-
sis, ut Dei & beneplaciti ipsius peni-
tus obliuiscantur. Et istud notare pote-
teris, in hoc, quia subtracta deuotione,
sunt valde impatientes, inquieti, rædiosi,
inuo-

*Amor iste
seruus i-
deo per-
uersus
quia dile-
ctionem
propriam
habet pro
fine.*

Rom 8.

Apoc. 1.

Galut. 5.

Hæc vera

quando fi-

nis consti-

tuit in eis

eis quæ

dixit an-

ctor.

inuoluntarij atque peruersi : & quaerunt tunc solatium suum in creaturis, in actibus, verbis, affectibus, vel cogitationibus. Tertio in hoc cognosci possunt, quod nunquam tam fideliter Deo seruirent, si scirent se nullam à Deo mercedem temporalem pariter & aeternam recepturos: puta sensibilem gratiam, deuotionem, consolationem, atque futuram gloriam. Istiusmodi homines valde male stant. Nam omnibus donis Dei abutuntur in suam maiorem damnationem.

*Quaestio-
nem pro-
pria mor-
tificandi
modum.
Intentio
recta.
Rectus
quis.*

Vt ergo omnis propria quaestio mortificetur, oportet intentionem in faciendo quodlibet bonum, & in dimittendo malum, rectificari: & hoc in tribus gradibus: Quia est aliqua intentio recta, aliqua simplex, aliqua deiformis. Intentio recta operatur quodlibet bonum, & malum dimittit principaliter propter Deum: de qua loquitur Gregorius in Moralibus: Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuinæ voluntati totus subicitur. Intentio autem ista quamuis recta sit, non tamē est sufficiens ad perfectionem, quia simplex non est, sed stat in actiua vita ac multiplicitate: circa multa quoque distrahitur atque turbatur, quam Deus omnium operum finis sit & inten-

DE MORTIFICAT. 213

intentio. Intentio simplex plus animam ornat, quia sine medio plus Deo appropinquat & spectat ad contemplatiuam vitam: quoniam non solum agit vel dimittit omnia principaliter ut Deo placeat, ipsum honoret, collaudet & confiteatur: sed ordinat etiam omnia opera & exercitia in Deum, hoc est, ad fruendum Deo semper præsentialiter* cum omnibus suis viribus, in amoroso quodam effluxu. Et dicitur ideo simplex, quia non solum est recta, ut propter Deum virtuosus actus perficiat, sed etiam simplex ad quiescendum simpliciter in DEO, & ad deuitandam omnem multiplicatē. Nam ipsa est amorosa quædam inclinatio interni spiritus in Deum, illuminata agnitione diuina, ornata fide, spe & charitate: & est internū fundamentum vitæ spiritualis. Ista ergo intentio immediate transit in Deum, quantum potest, principaliter ad Deo placendum, ad amandum eum & honorandum: sed istud non est tantum propter Deum, nam seruat adhuc aliquid propriū, vult, quod etiā in suo exercitio habere affectat spiritualem consolationem ac deuotionem. Et sunt nonnulli qui hoc propriè nõ requirunt: tamen non sunt tam voluntarii recipere omnem deuotionis & dulcedinis subtractionem, sicuti earundem gratiarum

Intentio simplex.

* *Alias, præsente.*

Simplex.

*Intentio
deiformis.*

tiarum affluentiam: omnem aduersitatem, sicut prosperitatem: confusionem, sicut honorem: & sic de alijs, nisi ad gradum tertium perueniant: qui deiformis intentio appellatur, quia hæc adeò se Deo vniuit & assimilauit, vt quærat duntaxat & affectet honorem, voluntatem, gloriam & beneplacitum Dei, tam in aduersis omnibus, quàm in prosperis. Beatus qui hoc à Deo adeptus est. Nam Bernardus dicit, quod taliter affectum intentionis disponere, est deificum atque deiformem fieri, & vnum cum Deo, Deo quoque cum Deo perfrui.

CAPVT III.

Sensualitatem tribus mortificandam modis, & de venialium peccatorum differentia.

Sensualitas voluntatis.

Rom. 13.

Tertia est perfecta mortificatio omnium affectuum propriæ sensualitatis. Hæc sensualitas consistit principaliter in tribus. Primum in voluptate, quæ fouetur in appetitu delicatiorum cibariorum, & potuum, mollium indumentorum, lectulorum, & similium. Attamen prædictis vti vnumquemque secundum statum suum, conditionem, naturam & infirmitatem, non est prohibitum, sed vti ex appetitu sensualitatis, quemadmodum Paulus dicit: *Carnis curam ne feceritis in desiderijs.* Voluptas etiam consistit in omni lasciuia cogitationum, affectuum, verborum, operum, gestuum, ac varia-

DE MORTIFICAT. 25

rum cum alijs personis conuersationum
ex sensuali amore. Secūdo cōsistit in vani-
tate appetitus mundani & humani hono-
ris, gloriæ, laudis, fauoris, societatis: & in
appetitu fruendi in omnibus vanitate sen-
suum, videndi pul. hra, nouos rumores
audiendi, & huiusmodi. Terriò consi-
stet in curiositate & aptitudine exquisita,
domorum, camerarum, & omnium vten-
silium, vestium, mundorum peplorum, &
similiter omnium rerum quæ in vsum ve-
nire possunt vel haberi, quas sensuali qui-
dam possident affectu, ac pleno corde in
eis quiescunt. Istas & omnes alias sensua-
litates in ridendo, fabulando, omnem et-
iam commoditatem & solatium naturæ,
quæ ex sensuali affectu quæruntur, oportet
penitus mortificari: quia præpediunt
ne homo in virtutib⁹ progressum habeat,
sed semper amplius retrocedat. Et causa
huius est quia spiritualia exercitia diffici-
lia reddunt, & omnem deuotionem insi-
pidam, sicut dicit Apostolus: *Animalis ho-*
mo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. Et li-
cet huiusmodi homines aliquando videā-
tur habere deuotionem & dilectionē Dei,
tamen ficta & deceptoria est, seu naturalis
quidā affect⁹ deuotionis & amoris quēad-
modum videmus homines natura letos &
amorosos, quocunq; se vertāt facile incēdi
amore

*Sensuali-
tas appe-
titus.*

*Sensuali-
tas curio-
sitas.*

1. Cor. 2.

amore & desiderio. Et quamuis spiritus sancti bonitas huiusmodi hominibus aliquando larga sua gratia condonet deuotionem, lacrymas, sensibilem amorem, & similia, uti tamen his donis utiliter, ordinatè & salubriter non norunt. Magis verò inutilia sunt eis, quam diu in sensualitate sibi ipsis mori nō addiscunt: quoniā initium proficientis vitæ est mortificatio omnium affectuum venialium peccatorum.

Vite proficientis initium. Peccatorum venialium discriminē. Peccare ex infirmitate quid.

Peccare ex affectione propria.

Hic notandum, quod magna differentia est inter labi in venialia, ex propria affectione, & labi ex infirmitate vel occasione. Nam propter naturæ nostræ infirmitatem omnia venialia peccata cauere non possumus, tamen omnes affectiones venialiū in nobis mortificare bene valemus. In ergo dēx naturæ fragilitate & occasione duntaxat delinquent, qui antè & post quādo soli & liberi apud semet ipsos sunt, non desiderant aliquid quod peccatum sit, vel sensuale, ut vaniloquium, vanam societatem, bene manducare & bibere, cōplacentiam sui ipsius & aliorum, vanā gloriā, & huiusmodi: dum tamē ad hæc aliquam occasionem acquirunt, citò ex naturæ fragilitate in venialia cadunt: sed quā cito ad se redeunt, dolent inde, & sentiunt auersionem & displicentiam eorū omnium.

que

DE MORTIFICAT. 217

quæ à Deo elongare possunt: & hoc veniale parvum est, statimq; à Deo per duplicem remittitur. Illi verò ex propria affectione delinquant, qui antè & post dum liberi ab omni peccatorum occasione existunt, & desiderant occasiones habere, non propter peccatum, sed propter oblectationem, ut quod afficiant habere vanam societatem ad ridendum, confabulandum, lulescendum, quod afficiant bene manducare, bibere, novos rumores audire, curiosas vestes habere, & similia in centum modis. Tales quamdiu affectum venialium non mortificant, non dimittuntur ipsis peccata, licet sæpè ea committantur. Et quamvis nonnunquam videantur pro eis dolorem habere, tamen ille non provenit ex vero sincero fundo cordis: neque tantus est, ut peccatorum affectiones penitus ex corde eradicare valeat. Istiusmodi etiam nunquam poterunt habere profectum in virtutibus, omnia bona opera eorum multis imperfectionibus sunt permixta, & gratia atque devotione, quam à Deo suscipiunt, non rectè utuntur. Ea propter, quemadmodum Caiphas prophetauit de Christo, *Expedi ut unus moriatur homo pro populo,* & non tota gens pereat: sic etiam expedi ut sensualitas sibi ipsi moriatur, sentiendo scilicet perfectam aversionem ab omnibus, in

Peccare ex affectu propria

Ioan. 12.

K

quibus

quibus sensualitas affuevit quiescere, vt tota multitudo operum virtuosorum, poenitentiz, misericordiz, bonorum exercitiorum, confessionis, & huiusmodi non pereat. O si agnosceremus quàm multi frustra absque vlla vel modica vtilitate operentur magna, profectò multum mireremur: quia sæpe quod coram hominibus magnum apparet, coram Deo foetet.

CAPVT IIII.

De mortificatione omnis inordinati amoris erga homines, & de varijs amorum differentijs.

Quarta est perfecta mortificatio omnium affectuū secularis, naturalis & acquisiti amoris. Cuius hæc est ratio, quia omne quod aliquo amplectimur amore, cor imaginibus depinget, præsertim tempore quo nos ad Deum conuertere voluerimus, & cor tunc distrahitur atque turbatur, & impurum ineptumq; redditur ad Dei seruitium. Si autem solum Deum amauerimus, atque amore eius omnibus creaturis & nobis ipsis renūciauerimus, diuina imagine depingemur, eiusque amore sursum trahemur, ac in abyssus sui amoris absorbebimur. Vt ergo habeatur distinctio moriendi omni amori, sciendum in primis, quod est amor quidam

*amor
datus.*

mun-

DE MORTIFICAT. 219

mundanus, qui mundo placere desiderat, & eidem tunc displicere. Amor iste multa opera defectuosa & vitiosa facit ad mundo complacendum. Facit & multa bona opera magis pro mundano honore conquirendo, aut confusione vitanda, quàm ad placendum Deo. Omnia autem ista opera imperfecta sunt: Vel si huiusmodi opera propter Deum faciunt aliqui, placet tamen ipsis ut inde laudetur ac honorentur, plus propter gloriam propriam & laudem, quàm propter amorem Dei, aut ædificationem proximorum. Similiter è contrario committunt aut committere parati sunt defectus multos & peccata, virtutes quoque omittere plurimas & profectum earum, ad evitandam amissionem bonorum temporalium, honoris, fauoris, amoris, vel potius quam paterentur confusionem, irrisiionem, reprehensionem atque contemptum. De omnibus istis David ait: *Qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos.* Secundo, est amor quidam naturalis, quem gerimus ad nosipsos, ad patrem, ad matrem, ad fratres & sorores, & ceteros cōsanguineos. Amor iste à Deo prohibitus nō est, quia ipsum in cor nostrum non sinere peruenire, naturæ nostræ non est bene possibile, sed ipsum bene regere secundum

*Psal. 52.
Amor naturalis.*

rationem rectā sub diuino amore, vna est
 summarum virtutum: quia natura nostra
 subtilis est. & in omnibus quærit seipsam.
 Naturalis etiā amor ad cognatos, tantò
 magis licitus est, tantò difficilius vincitur.
 Propterea in isto probatur Abraham à
 Deo iubente, vti filium suum ob amorem
 sui immolaret. Et quia diuinus amor su-
 perabat omnem naturalem amorem (nam
 paratus erat Isaac filium suum ob amorē
 Dei necare) idcirco amicus Dei appellaba-
 tur. Si volumus ad hoc felix nomen etiam
 peruenire, oportet nos in homine nihil al-
 lud diligere quā Deū, & quod Dei est, hoc
 est, vitantes & gratiā. Similiter nihil in ipso
 odire debemus præter vitia: & hoc sine o-
 mni personarū acceptione, siue sit pater,
 siue mater, amicus, aut consanguineus, vi-
 cinus vel hostis, ita quod nullum quis ad-
 eò familiarem habeat amicum, in quo
 quemcumque cernit defectum, vel cui suis
 vitijs aut defectibus applaudat, seu adiu-
 tur, aut cuius presentiam conuersationem
 & familiarem societatem desideret, nisi in
 quantum propriæ, vel alterius vtile fuerit
 saluti. Nullum etiam tam magnum hostē
 habebit, vt in eo naturam aut virtutes o-
 diat, vel eius salutem ferendam suam pos-
 se affectare, petere & cooperari negligit
 aut atta dicitur, quam diu ipse, mendacio-

Gen. 21.

*Diligen-
 dum quid
 nam in ho-
 mine.*

*Ostendit
 quid nam
 in homine*

DE MORTIFICAT. 221

nis habere poterit, exemplo Christi Iesu, qui cum lachrymis & valida voce pro inimicis suis coelestem patrem rogavit pro venia. Accipe generalem regulam, quod *Canon.* omnis amor (sit naturalis aut alius) qui homini in corde facit inquietudinem & imaginationes, praesertim tempore orationis, vel etiam anhelare facit ad videndum, ad alloquendum, vel ad habendam praesentem eum, qui diligitur & ab eo, nisi esset solum propter animae salutem & instructionem ipsius a deo, amor talis inordinatus est & defectuosus eoam Deo, magnūque impedimentum generat proficenti vitae.

Terriò, est amor quidam acquisitus: & *Amor acquisitus.* hoc habet modum suum, si quidem praesentia & conversatione mirum habetis. *Secundò,* donis, servitijs, subidijs & amicitijs alterutrum habetis. Ambo isti amores liciti sunt, sed periculosi, quia faciliter ducunt homines in amorē inordinatum, per quem ad peccata vel defectuositatem *Amor rationaliss.* pertrahuntur, vel à virtutibus aut proficiente vita retrahuntur. Quariò, est amor quidam rationalis, qui crescit & oboritur ex consideratione virtutum aliorum hominum vel sanctorum, aut certe domini nostri, ita quod ratio nos trahit & cogit amare virtutes, & earum opera, Et sic cō-

tingit quod aliqui ex ingenita natura, vel ex studiosa exercitationis frequentia magnos habēt affectus amorphos ad summū bonū (quod est Deus) diligendū, in tantū, vt semetipfos paratos inueniant ad mortē tolerandā propter Deū: & tamē cōtingere potest, quod totū proueniat ex natura sine virtute charitatis, & sine gratia Dei. Idcirco nemo cōfidere debet in deuotione & sensibili amore, quia quantū sibiipfis propter Deum quis moritur, & præcepta eius atque consilia sequitur, tantum habet de charitate, & non plus.

CAPVT V.

De mortificatione vanarū & noxiarum cogitationum omnium, de quæ earandem nocumētis.

Quinta est perfecta mortificatio omnium affectuū erga cogitationes & imagines rerum creatarum, & affectuosa quædam conuersio ad omnimodam solitudinem, non tantū secundum corpus, sed multò amplius secundum cor & cogitationes, prout Seneca dicit in libro de quatuor virtutibus: *Cogitationes vagas & somno similes non recipies: quibus si animum tuum oblectaueris, cum omnia dispoſueris, tristis remanebis.* Notandum quod triplices sunt cogitationes. Primæ sunt cogitationes vanæ, quæ homini in affectu non adhærent, licet incidant multiplices cordi

Cogitationes vanæ.

DE MORTIFICAT. 223

cordi inſar maris fluctuantis, & auiũ vo-
lantũ, & ſimiliũ. Et cogitationes iſtæ quã-
uis in ſeipſis malæ nõ ſint, nec magna pec-
cãta, tamẽ magnũ impedimentũ præſtant
proſiciẽti vitæ: ſuntq; indicia vacui cordis,
& tepidæ deuotionis. Quia vbi cor huma-
num plenum eſt diuino amore, ibi cedere
oportet omnem vacuitatem & tepidita-
tem, ſicut clauus clauo pellitur.

Aliæ cogitationes nociuæ ſunt, vt cum *Cogitatio-
nes noci-
ue.*
homo trahit in cor ſuũ imagines creatu-
rarum aliquas, vel peccatorum cum ſen-
ſuali oblectatione, licet ad mortalis pecca-
ti conſenſum non perueniat. Cogitatio-
nes iſtæ ingens in corde damnũ efficiunt,
quia valde diuinæ gratiæ in actionem ſi-
ue internam operationem præpediũt, ſpi-
ritum ſanctum contriſtant, lectulum di-
lecti commaculant, inſipidum omne
ſpirituale exercitium reddunt. Si tamen
huiusmodi cogitationes & imaginatio-
nes inciderent nobis importunè cõtra vo-
luntatem noſtram, & nos diligentes reſi-
ſteremus, earum onus pro ſpirituale mar-
tyrio tolerando, tunc ad magnum nobis
meritum prouenirent, niſi occaſionem
huiusmodi cogitationibus atque tenta-
tionibus præberemus per immortificata
deſideria ſenſualitatis, vt ſupradictum eſt.
Quia iſti præfati duo modi cogitationum

*Cogitationum
ma-
larum cau-
sa.*

cōmuniter veniunt ex incuria & immor-
tificatione nostrā. puta quia studiosi non
sunt ad trahendū cor nostrum violenti
ad bonas cogitationes sed ex consuetu-
dine siluere permittim⁹ ad superfluas, in-
utiles & noxas cogitationes, & in negli-
gentiā rēpus bene expēdendi. Quia specia-
lit̃ dū nobis gratia & sensibilib⁹ deo vici-
subiacet, sed ū habemus, ad omni spi-
rituale exercitiū & ūcib⁹ exercitiū, solamū re-
quimus in vāciōis in loquendo, in medita-
do, & in omni vanitate. Cū autē nō vult
nos in querere volūmus, solitudinē,
cor inueneris cogitationē, & dīstrac-
tionibus oneratū est & occupatū, id est
in virtutibus proficere non potest. Nam
solitudo, silentiū & arctus cordis o-
cordis nostri, sunt principium & funda-
mentum proficiētiæ vitæ. Tertius cogita-
tionum modus est earum, quæ in seipsis
bonæ sunt, sed mentem inquietant, siue
sint de temporalibus alicui⁹, siue sint de
spirituali cura, vnde impulosis & pusilla-
nibus & timilib⁹ siue sint de celestibus
& æternis, sicut in euāgelis & subtili-
bus persecutionibus mysteriorum Dei
& æternæ vitæ. Homines subtilis ingenij,
& ex natura actiui, difficilius quàm alij à
cordibus suis huiusmodi cogitationes va-
lent abigere. Attamen oportet eas pe-
nitent

*Cogitationes
inquietantes
cor.*

DE MORTIFICA T

nitus à corde repelli, in quantū propediē
simplicem cordis quietē, quę maxime nu-
trit amorosū in Deū effluxū. Nā quia Deus
vnus est, melius simplicitate cordis inue-
nitur: & quia amor ætern⁹ est, melius desi-
derio & amore cōquiritur. Nō tamē volo
q̃ sine omni imagine & cogitatione esse
debeas, sed propono tibi imaginem Iesu
Christi: *qui est splendor rei fulgor æterni lu-
minis, & speculū sine macula*, vt sapiens ait.
Hāc imaginē amoroso desiderio imitandi
portabis in exteriori homine tuo, secun-
dum humanitatem eius in cruce penden-
tem: imprimeſque tibi formam suā abyſ-
salis humilitatis, abiectionis, patiētiæ, mi-
sericordiæ, & omnes alias abyſſales virtutes vl-
tra omnū hominū capacitatē. Imaginem
hāc accipe in omni loco, in omni hora, in
omni verbo, in omni opere, in omni occu-
patione, intus ac foris, in prosperis & ad-
uersis. Si comedis, intinge ungules buccel-
las panis in vulnera ei⁹. Si bibis, cogita po-
tū quē in cruce potauit. Si luas man⁹, vel
corpus, cogita sanguinē quo animā tuam
lauit. Si vadis dormitum, cogita lectum
crucis, & reclina caput tuum super cervical
spine & coronæ. Et in his cogitationibus
debes nutrire amorosam cōpassionem &
desiderium imitandi vestigia eius. Interi-
ori autem homine portabis imaginem

*Simplifi-
catio cor-
dis.*

*Imago
Christi in
corde por-
tanda.
Sap. 7.*

*Alias ten-
tatione.*

abyſſalis charitatis ſuæ, ex qua cuncta creauit, humanam naturam aſſumpſit, formã cunctarum virtutum dedit, amaram mortem ſuſtinuit, vitam æternam parauit, & ſeipſum totum promiſit. Et hoc modo cogitationes commutabuntur in affectiones, & cognitio in amorem perfectum: quia amor operatur mortificationem naturæ, vitam ſpiritus, operationem ſuperiorum virium, influxumque in Deum, & ſeparationem ab omni creatura.

CAPVT VI.

De cura omni nõ neceſſaria reiſcienda, at que de rerum externarum adminiſtratione.

Sexta, eſt perfecta mortificatio exterioris curæ, quæ non eſt de iuſta neceſſitate propter ſpiritualem vtilitatem, vel propter obedientiam. Hic ſeiri poteſt vera differentia actiuæ vitæ, quæ fideles ſeruos Dei efficit: & contemplatiuæ, quæ familiares amicos Dei facit. Nam quidam in ſua conuerſione eligunt obedire Deo, ſanctæ eccleſiæ, & ſuis ſuperioribus: exercitantque ſe in virtutibus, in bonis moribus, in ſtatutorum & ordinationum diligenti obſeruatione, quærentes in omnibus honorem Dei, & nõ ſeipſos. Sed alioſtem perfectionem conſtituunt in exercitijs vitæ actiuæ, & in orationibus vocalibus,

DE MORTIFICAT. 227

bus, vel in recogitando peccata sua, mortem, iudicium aut etiā passionem domini, duntaxat ad compatiendum: peruenireque non valent ad cognoscendum exercitia veræ vitæ contemplatiuæ. Ratio est, quia in actiua vita magis ipsis complacet, & videtur eis magis meritoria esse: & hæc est causa, quare in cordibus eorum magis sunt depicta opera quæ faciunt, quā DEVS ipse, propter quem illa faciunt. Idcirco in corde diuisi sunt, distracti, & instabiles: quoniam passiones naturales adhuc viuunt in eis, quibus faciliter cōmouentur, quamdiu non perueniunt ad contemplatiuam vitam, quæ emori facit omnibus passionibus naturalibus, scilicet inordinatæ lætitiæ, tristitiæ, complacentiæ, vanæ gloriæ, impatientiæ, vanæ spei, inordinatæ verecundiæ, & similibus: propter quod etiam nō possunt peruenire ad interiorem hominem & quietē, nisi prius ex toto intrinsecus recollecti, & Deo totaliter vniti sint: quia tunc primum eis reuolantur internæ, familiares, occultæ, amabiles viæ Dei, loquiturque Iesus in anima eorum: *Iam non dicam vos seruos, quia seruum nescit quid faciat dominus eius: sed dicā* Ioan. 15. *vos amicos, quia omnia quæcunque audiuī à patre meo, nota feci vobis. Igitur qui internā vitam habere cupit, necesse est, vt eam*
K 6 *seruen-*

*Vita inter
na quomo-
do acqui-
ratur.*

*Opera ex-
teriora
quomodo
exercenda.*

*Sollicitu-
dinis su-
perflua
mala quæ.*

*Tentatio-
nes omnes
vincendi
modus.*

feruenter desideret & petat à Deo, atque ad eam studiosè se applicet: quia Dominus noster gratiam suam & opem (siue ad opera exteriora virtutum, siue ad interiorum hominem & exercitia dilectionis) elargitur, secundum quod vnusquisque ad huiusmodi se disposuerit, suamque diligentiam aut operam adhibuerit. Si ergo homo internus, & illuminatus Dei amicus fieri vis, oportet vt cor tuum adeò purifices, vt nihil citra Deum in eo quiescat: & omnia exteriora opera & occupationes, quas dictante ratione vel obedientia perficies, absque multiplicitate & sollicitudine cordis agere discas, cum eleuato intellectu atque affectu ad Deum: quia tamen si labor qui in silentio fit, valdè laudetur: tamen multiplicitas, sollicitudo & distractio cordis reprobatur: quia infrigidant affectum amoris, exponuntq; hominem multis tentationibus & insidijs inimici, natura & sensualitas potentiores fiunt, atque magis seipsas quæruunt in oblectationibus, in vanitatibus & voluptatibus, ex quibus intellectus obfuscatur, spiritus insensibilis efficitur, & omne spirituale exercitium insipidum.

Si igitur vuleris vincere omnes tentationes diaboli, carnis & mundi omnes fragilitates ac imperfectiones tuipius, omnesque

maeſq; naturales paſſiones, labora omni tempore geſtare internum & eleuatum animum & deſiderium in Deum, ſemper magis ſequendo internum amoris exercitium, quàm exteriora opera virtutum. Nā diſtractiua occupatio cordis, etiam in licitis ſua conſuetudine quandam ſuperinducit animi diſtemperantiam, vel indiſpoſitionem & euagationem cordis, quæ amputari etiam orationis tempore nequeat: & etiam non ſinit inferiores animæ vires peruenire ad aliam quam quietam recollectionem ſui. Ad iſtud autem nemo perfectè peruenire poteſt, niſi affectus ſuus liber ſit ab omni re infra Deum exiſtente, & adeo in Deum raptus, vt ſeipſum contemnere ſciat in omnibus propter amorem Dei: quoniam purus amor facit ſpiritum purū, ſimplicem, & ab omnibus liberum, in tantum, vt ſine labore ſemper ſe conuertere in Deum poſſit. Nam vbi amor, ibi eſt oculus memorię, & cordis affectus, ita vt tã paratum ſe inueniat ad ſuam introuerſionem, quàm ad extrouerſionem.

De omni cordis amaritudine tollenda, per amoris diuini dulcedinem.

CAPVT VII.

Secunda eſt perfectæ mortificatio omnis amaritudinis cordis. Notandū.

K. 7. quod

*Amaritu-
dinis cor-
dis origo.*

Luc. 18.

quod amaritudines istæ cordis ex quintit-
plici origine procedunt. Primo ex præsum-
ptione propriorum virtuosorum operum in
multa penitentiâ, aut exercitijs, & alijs ope-
ribus, quæ bona corâ hominibus apparêt:
sed ex proprio, superbo, immortificato
corde procedunt, & appellâtur falsæ iustifi-
cationes, fuerentq; corâ Deo: quia tales ho-
mines seipsos in huiusmodi exaltant, mul-
tumq; proclives sunt ad aspernandû & iu-
dicandû alios corde, vel etiâ verbis, dicen-
tes cum Phariseo: *Non sum sicut ceteri ho-
minum, raptores, iniusti, adulteri: velut
etiam hic publicanus. Nec aliqui homines
periculosius istis stant, quia de proprijs
virtutibus peiores sunt, & faciles sunt ad
alijs indignandum, malè de eis suspican-
dum, falsè iudicandum, quemadmodum
beatus Gregorius dicit: Vera iustitia com-
passionem habet, falsa verò indignationem
erga homines fragiles & peccatores. Et istud
est signum amaricatæ, elatæ & inquietæ
conscientiæ, quia sanctus Ioannes Chry-
sostomus dicit: Qui seuerè discutit aliena,
id est, aliorum defectus, nunquam proprio-
rum reatum veniam merebitur, quamdiu
scilicet se de hoc non emendauerit. Si autem i-
stud in consuetudinem duxerit, vix est
spes habenda quod se emendabit. Se-
cundo, amaritudo ista venit ex suis ipsius
accedio-*

DE MORTIFICAT. 291

accediosa immortificatione. Et hæc amaritudo maximè habetur contra prælatos siue superiores regentes, dum nolunt talium (scilicet immortificatorum & amaricatorum hominum) desiderijs acquiescere, sed magis ipsos exercitant in his, quæ contraria sunt eorum desiderijs. Nam tunc murmurare atque susurrare incipiunt contra superiores suos, & alios etiam ad indignationem superiorum suorum trahere desiderant. Hinc certo certius scias, nihil homini damnabilius esse coram Deo murmuratione, præsertim contra prælatos & superiores. *Quia*, ut sanctus Augustinus ait, *in nullo populus Israel in veteri testamento Deum intantum offendit, sicut quod murmurauerunt aduersus Deum, hoc est, aduersus superiores quos Deus ordinauerat, videlicet Moysen & Aaron, quem* **Exod. 16.**

admodum Moyses dicit in Exodo: *Nec contrarios est murmur vestrum, sed contra dominum.* De huiusmodi hominibus etiam vix spes est quod proficient in virtutibus: quia murmuratio est vnica filia demonis infernalis, cui cuncta pascere monasteria commisit, quam isti sibi desponsauerunt. O maledictum peccatum, o odibilis bestia Nā omnia bona tu deuoras. Tu prenuncia es æternæ damnationis. Tu fomentum es ignis infernalis. Tu pauperem ani-

Murmuratio filia inferni. **Nu. 16.**

* *Alios
causati.*

mam non deiformem sed dæmoniformē
efficis. Ob tuam odibilitatem Dathan &
Abiron cum sua progenie oportuit viuē-
tes descendere in infernum in corporibus
simul & animabus. Propter te Chore
cum ducētis quinquaginta viris* inferna-
li igne comburebantur & occidebantur,
ac corpore simul & anima ad inferna de-
ducebantur. Tertio, amaritudo ista oritur
ex inuidia, quam aduersus alios habēt pro-
pter aliqua sibi facta in verbis, factis, si-
gnis vel gestib*. Isti grauitur excedūt Deū-
que offendūt valde, omnia in peius inter-
pretando & iudicādo, quamquā in se ma-
la non sint: & hoc ipsum prouenit ex eo
quod opāt in alio reperire, quod possint
vituperare vel d ffamare, aut quo alteri
nocumentum inferre valeāt. Et istud val-
de cauendum est, quia ex odij atque inui-
diæ fundo procedit. Quarto, amaritudo
ista oritur ex desiderio propriæ compla-
centiæ, qui scilicet volunt videri, amari,
laudari, pro deuotis haberi à suis superio-
ribus, & ab his cum quibus conuersantur,
vel etiam à secularibus. Quando ergo vi-
dent quod alius melius se habet, emenda-
reque nouit, plūque amatur, exaltatur vel
laudatur, quam ipsi Protinus ob hoc inui-
dent illi, anuntiusque ipsum minorare, &
auferre famam eius per deuactiones, &
similia.

Quia

DE MORTIFICAT. 299:

Quintò, amaritudo hæc oritur ex propria perversitate & malitia: & hoc duobus modis. Primò, ex mala, inquieta & amaritata conscientia, in qua ad id redditur talis fastidiosus, ut omnibus cum quibus conuersatur, sit oneri, & efficiatur vas omnibus plenum peccatis. Et quia in seipso iniquus est, eisdem oculis eosque intuetur, ac in prius eundem seipsum, inflat basilisci, qui omnibus hominibus quos videre potest venenū infundit & necat. Nā talis de alijs non norūt aliter iudicare, quā quales ipsi met sunt. Secundò sciendum est, quod istiusmodi homines ex quo ipsi met ad id iniqui & immorales facti manent, inuident, quod alij deum gratiantes virtutes in istis operantur, & vident quod alios duos, humiles & virtuosos homines inde retrahere possent in eandē, in qua ipsi sunt iniquitate ut quā id agere nequeunt, idē derident ipsos & persequuntur verbis, opere ribus vel corde peccantque in spiritū sanctū.

Omnes hæc amaritudines oportet tam perfecte vinum ac consumi in suauitate diuini amoris (si aliquem virtutum profectū habituri sumus) ut nostros etiam inimicos ac persecutores amplectamur in corde tam pleno amoris effectū, ac si essent meliores amici quos habere possemus: prout etiā reuera sunt, secundū opera, licet.

nō secundum suū affectum. Quia qui nos
persequuntur, ad sublimius meritum nos
perducunt, & ad altiore[m] gloriæ coronā.

CAPVT VIII.

*De omni vana gloria & superbia calcanda, de
que desiderio contemptus sui.*

Octaua est perfecta mortificatio affectuum vanæ gloriæ & propriæ complacentiæ, honoris seculi atque superbiæ, in perfecta cognitione & desiderio omnis contemptus. In his verbis duo sunt principaliter prosequenda. Primū est, quod oportet omni vanæ gloriæ, & complacentiæ, quam aliquis in seipso habere potest de aliquo virtuoso opere, aut gratia Dei seu dono, totaliter mori in perfecta agnitione suæ abyssalis vilitatis. Quia nihil tam nocuum homini spirituali, nec aliquid Deo plus displicet, quàm vana gloria, & propria complacentia. Hinc legimus de sancta quadam virgine nomine Clara, quod propter exiguam tentationē vanæ gloriæ, subactus ei à Deo fuerit annis quindecim influxus diuinæ dulcedinis ac spiritualis illuminationis: nec prius potuerit redire ad ipsum influxum, etiam cū multis lacrymis, multo labore, & multis precibus. Nec hoc mirum videri debet, cū hoc solo fideles serui ab infidelibus

fecer-

*Gloria
vanani-
bil Deo o-
dibilis.*

DE MORTIFICAT. 235

secernantur. Quia sicut seruus iustus potest ieiunare, vigilare, orare, eleemosynam facere, & alia opera virtuosa perficere in veritate: ita potest & infidelis secundum exteriorē apparētiā: hoc solo excepto, quod non potest domino suo esse fidelis, ut scilicet propter eum duntaxat hæc agat, & eius gratiæ tantummodo ascribat: quia sibi ipsi ascribit ac cum oblectatione in his gloriatur, exaltando se & magnum reputando, ubi tamē se deberet humiliare: alias gratia se reddit indignum: eaque abutitur ad suam damnationem potius, quam ad salutē. Igitur satagere debet, & recognoscere sine fictione omni gratia se indignum, & peccatorum præ cunctis viuētibz viliorem. Et ad hoc perueniendū, tres oculi considerationis haberi debent. Primus considerabit multitudinem, turpitudinem & magnitudinem suorum peccatorum, ingentem etiam ingrati tudinem de diuina gratia, quam accepit (in auxiliū virtutum, & auersionem à peccatis) donatam sibi à Deo. Secundus oculus cōsiderabit quod à multis peccatis preseruatus sit sola diuina gratia, & nō sua resistētiā: & quod à Deo subtrahæ sibi fuerint occasiones & tētationes magnorū peccatorū, in quibus præ omnibus alijs grauius cecidisset, si ipsum diuina gratia (sicut alios plurimos)

Seruitutis discretio.

Oculus humilitatis vera triplex.

dereli-

dereliquisset. Tertius oculos considerabit
 diuinæ gratiæ profluam largitatem, quam
 sine meritis suis accepit: & quod maxi-
 mus in mundo peccator si recepisset gra-
 tiam talem, deo gravior existeret, melius-
 quæ ipsam custodiret, & fidelius exerce-
 ret in opus, quàm ipse. Etiam licet alius qui-
 libet hodie maximus peccator existat, era-
 stino die conuerti poterit, & vivere san-
 ctissime, sicut Paula, Magdalena, & cæte-
 ri. Ex his punctis peruenire poterit per
 gratiam Dei ad cognoscendum veritatem
 (quæ nunquam in eo est) se maiorem totius
 mundi peccatorem, quia si bonus est, hoc
 est sola gratia Dei. Et si poterit Deo gra-
 tus fieri ex una parte, & humiliare seipsum
 ex altera.

*Lum ha-
 mana.*

Secundum est, quod omni inordinato
 affectui humanæ ludæ, honoris, suavis,
 & complacentiæ quis per se se modicatur,
 desiderando ab omnibus contempti, illudi,
 confundi, huius. O quam parum hæc virtu-
 tes quærimur ac desiderantur, & multo
 minus acquiritur. Nam cum reperiantur,
 qui non concupiscunt honorari vel alijs
 placere: attamen valde pauci sunt qui ex
 fundo cordis desiderant despici, confundi,
 illudi, & obijci. Et si appareat eis sepe quod
 seipfos contemnant ex fundo cordis, &
 desiderant contemni, tamen quamdiu hoc
 sen-

DE MORTIFICAT. 237

sensibiliter experti non fuerint, puta im-
prouisè magnam despectionem & con-
fusionē accipiendo, & in primo ictu oculi
illas recipiendo pleno affectu sine cordis *Despectio*
retractione, tamdiu sibiipsis in hoc non *sui.*
confidant. Quia si dixeris, quod talis tibi
confusio & despectio non acciderit, ego
tibi respondeo, quod te Deus necdum
satis fortem & mortificatum ad hoc co-
gnoscit. Nam ad nihil est Deus paratior,
quàm ad imitandum verè mortificato cor-
di omnem confusionem, despectionem,
& exteriorem aduersitatem: quia nouit
summa in hoc consistere merita, ad quæ
suos charissimos amicos perducere cupit.
Hoc Iesus in semetipso ostendit, quando
mortem turpissimam suscepit, & in virgi-
nea matre sua stante sub cruce, in sancto
Ioanne Baptista, & in omnibus dilectis a-
postolis suis.

Notandum tamen hic est, quod nemo
propter desiderium despectionis alteri
debet dare occasionem probabilem se cō-
fundendi, ne sibi occasio fiat mortalium
peccatorum. Sed si confusio aliqua vel
despectio tibi præter sua demerita super-
uenit, illā amore Dei pleno corde & af-
fectu suscipere debet: quia hæc est via cō-
pensationis ad magna merita, & vitam æ-
ternam.

*De mortificatione omnis inordinatæ internæ
dulcedinis curiositatisque intellectus.*

Non est perfecta mortificatio omni-
næ affectuum erga oblectationes in-
ternas spirituales vel sensuales. No-
tandum quod per sensuales internas oble-
ctationes hic intelliguntur omnes sensibi-
les gratiæ, deuotio, dilectio, & internæ
dulcedines, quæ recipiuntur, & quibus
frui in inferioribus viribus animæ ita
quod natura & sensualitas hominis parti-
cipes efficiantur. Ista etiam interdum acci-
piunt in peccatis mortalibus existentes &
permanentes: sed communiter illi susci-
piunt, quos à mundo & à peccatis Deus
vult retrahere. Modo sunt nonnulli, quo-
rum omnis labor & oratio ad Deum est ad
habendam sensibilem istam gratiam, de-
uotionem atque dulcedinem & quamdiu
illam non habuerint, non libet eis aliquid
boni operari: videturque eis nullus esse
valoris quicquid agunt: & hoc ideo, quia
putant sensibilem deuotionem & amorem
esse veram charitatem Dei in quo multū
errant. Nam solum est donum Dei, adiu-
mento existens homini ad melius seipsum
mortificandum & retrahendum ab omni
creatura & seculari lætitia, ac se totaliter
refi-

*Deuotio
sensibilis
ad quid de-
tur hami-
ni.*

DE
resignat
Affecta
melius
suis diu
licitum
atque di
Sed qui
quia de
lunt ad
grauite
quam
nalem
non est
ctation
externi
vbi aut
rursus
ne dele
scire de
bet esse
tū hab
suauit
com
firmi
niunt
nō qu
nosip
Et istu
tio co

resignandū in beneplacitā Dei voluntatē.
 Affectantibus ergo talia, vt sibiipsis co-
 melius in omnibus moriantur ac studio-
 sius diuino amori se mancipari possint,
 licitum est istā sententiā gratiæ, deuotionis
 atque dulcedinis querere, & a Deo parere.
 Sed qui ipsā quæruunt, affectant & perunt
 quod delectabilis est, & quiescere in ea vo-
 lunt ad fundam oblectationem suam,
 grauititer contra Deum delinquant: Et
 quamuis propter hoc mundanā & car-
 nalem delectationem relinquāt, hoc tamē
 non est alicuius valoris: quia internę de-
 lectationes, externas cūctas exuperant, ita vt
 externis pro internis libenter velint carere,
 vbi autem internæ ipsis subtractæ fuerint,
 rursum ad externas se conuertunt, quia si-
 ne delectatione esse nolunt. Consequēter *Cur ne-*
 scire debes, quod nemo sibiipsi videri de- *mo sibi at-*
 bet esse alicuius sanctitatis, ex eo quod mul- *roget san-*
 tū habeat sensualis amoris, deuotionis & *ctitatem.*
 suauitatis, ac sæpius sibi gratia affluat: nā
 communiter huiusmodi nobis propter in-
 firmitatē nostrā & immortificationē cuc-
 niunt, vtpote qui alias Deum diligenter
 nō quæreremus nec seruiremus ei, neque
 nos ipsos totaliter a seculo abstraheremus.
 Et istud ex hoc notari potest, quia in ini-
 tio conuersionis suæ sentit homo cōmu-
 niter

*Instabili-
tas natu-
ræ.*

niter magis huiusmodi deuotionem. Etiam frequenter sunt innati appetitus naturæ: quia vsque ad annum quadragensimum est natura multum instabilis, inclinabilis & affectuosa, quærens in suo exercitio solatium interni lapidis & oblectationis, ita quod exercitia quæ multi pro magnis & sanctis reputant, ex naturali affectione & dilectione veniunt duntaxat: quemadmodum intuemur quotidie, quod multum occupans se cum alio homine naturali in tantum amore inflammatur, ut sibi videatur cor suum rumpendum. Similiter isti frequenter audam naturalem affectionem foueri, ubi se putant magno diuino amore inflammatos. Quantum verò sibi ipsi mori discunt in dubdeum mortificationibus istis, quos prosequor, tantum de diuino amore & vera sanctitate habent, & non plus. Et sic debes pro generali regula, quod omnia quæ à Deo querere & desiderare possumus, quæ non ordinantur ad mundum, sed ad deum & relationem sui propter amorem Dei, per mixta sunt cum natura & propria quæsiione. Et in isto potes notare, quàm cito natura se ipsam querat, etiam in illis quæ multum diuina esse videntur. Et licet darentur ab una parte propellatur & contemnat, nihilominus occulte reuertitur ex

alia

Canon.

alia parte quærens seipsam, ita ut hoc perpendere vel deprehendere non valeamus, & ideo etiam pauci sunt, qui seipsos verè cognoscant, perfectè deuincant.

Secundo, per internas spirituales ob-
 lectiones intelliguntur delectationes, *Curiositas*
 quas quis in viribus intellectualibus reci- *intelle-*
 pit, videlicet in visionibus, imaginibus, *ctus.*
 formis & similitudinibus, vel in superemi-
 nenter Deum contemplando & cogno-
 scendo. Hic ergo notandum est quod qui-
 dam seipsos dumtaxat exercitant in virib⁹
 intellectualibus, & non affectiuis: neque
 finis eorum est, ut ex hoc ardenti amore
 succédantur, sed ut notitiam habeant cu-
 riosam, quocunque modo sciendi fiat. pu-
 ta quomodo Christus est cōceptus, natus,
 crucifixus: quomodo resurrexit, ascendit:
 & de omnibus ordinibus & gaudijs æter-
 næ vitæ, & de distinctione sanctæ Trinira-
 tis & similibus: in quibus internas spiri-
 tuales suas oblectiones constituunt, quas
 vocant contemplationes, putantes hoc
 modo se ducere vitam contemplatiuam.
 Sed isti multum valde aberrant a vera vita
 contemplatiua, quam propriè fundari o-
 portet in ardenti abyssi amoris Dei, in *Contem-*
 quo vnusquisque cum suo amore & affe- *plationis*
 ctu desiderare debet, vniri & absorbent, ut *fundamē-*
 in illo omnis dissimilitudo Dei subincen- *tumquod.*

L

datur

*Laqueus
diaboli.*

datur in perfecta sui ipsius mortificatione Nam istiusmodi homines indigare cupiunt, & etiā a Deo adipisci multorum secretorum notitiam putant nūc naturali ingenio comprehendere, nunc verò a Deo notitiam aliquam inde recipere in exterioribus sensibus v. l. in interioribus visibus animarum, siue sint inferiores, siue superiores. Exempli gratia: Afficiunt oculis exterioribus videre angelos, aeternam vitam, infansulum in sacramento & similia, vel cantantes angelos audire, aut externam in sacramento dulcedinem sentire, & similia in omnibus sensibus. Et deoprant intrinsecus in omni notitia, quae recipi potest in visionibus, in imaginibus, in formis, in similitudinibus, in spirituali intelligentia, & in supereminenti agnitione Dei. Ista autem in his suis affectiones & oblectationes constituentes, multum gratis laborant, atque in periculoso sunt statu deceptionis. Nam si quaereret inimicus quando hoc notat, permittente Deo, ipsos decipit multiplici apparitione tantum exterius in sensibus, quantum intus, aut etiā in somno. Ipsi verò cum desiderio & oblectatione hæc suscipiunt, cum proprietate possident, gloriam utique in huiusmodi & se exaltant, magna de seipsis sentiunt, sibi sapientes fiunt, in suo sensu obliuati

DE MORTIFICAT. 243

efficiuntur, & demonis filij. Idcirco, qui
 securè & fluctuosè se exercitare vult, o
 mnia sua exercitia ordinare debet ad val- *Exercitium*
 de in se excitandū amorē Dei, & nō ad ob- *tutum.*
 tinendā altā notitiā eorum quæ sibi neces-
 saria non sunt. Et si aliquam cognitionem
 à Deo acceperit, tamen non debet in ea re-
 quiescere, vel nimis credulus esse, nisi prius
 studuerit sapienter & humiliter super hoc
 consulere illos, qui discretionem omnium
 spirituum habent. In illo verò dūtaxat re- *quies.*
 quiescere debet, quod propter amorē Dei
 se semper paratum inueniat ad standum, in
 omni relictione.

CAPVT X.

*De scrupulis conscientie nimis rescindendis,
 & de origine scrupulositatum.*

Decima est perfecta mortificatio o-
 mnis scrupulositatis cordis cū perfe-
 cta confidentia in Deū. Hic sciendū
 est, quod sunt aliqui, qui conscientiam
 suam quietare non valent amara cōfessio-
 ne, saepe confitendo, aut magnam cōfite-
 ntiam faciendo, quin semper permantāt in
 tremebunda anxietate & timore, ac corde
 inquieti, sine vera spe & confidentia in
 Deo. Et quantumlibet magnum conscien-
 tiæ scrupulum habeant, & quālibet saepe
 confiteantur, tamen non fideliter laborāt

emendare defectus, de quibus conscientia remorsum habeant & anxiantur. Et istud est signum, scrupulositatem hanc non ex amore iustitiae, sed ex timore diuinæ vindictae descendere.

Facit etiam ista conscientiae scrupulositas saepe aliqua esse peccata, quae in seipsis peccata non sunt: venitque ex duplici origine. Prima est inordinatus amor sui ipsius, quia ex illo venit inordinatus timor, scilicet quod aliquis nimium formidat, quicquid naturae contrarium est. Et ergo licet appareat exterius istos seruare praecepta Dei & sanctae Ecclesiae, tamē praeceptum charitatis non custodiunt: quia quicquid agunt, non ex charitate, sed timore & coactione, ne damnentur, perficiunt: ac per hoc non ex amore Dei, sed sui ipsorum id faciunt. Ea propter in Deo confidere nequeunt, quia Deo fideles non sunt: sed tota vita eorum interior pauor est & formido, labor & miseria. Et quicquid agunt in orando, in laborando, in poenitentibus, in operibus misericordiae, totum faciunt ad expellendum utrumque timorem, sed nihil eos huc iuuare possunt. Nam quāto amplius se diligunt, tanto magis mortem, iudicium ac poenas inferni magis metuunt. Notari ex isto potest, inordinatū timorem venire ex amore sui ipsius, quo unusquisque appetit esse beatus

Scrupulositas origo.

Timor inordinatus vnde.

DE MORTIFICAT. 245

beatus, quamuis ei qui cum beatum facere potest, sit infidelis. Alia origo scrupulositatis est ex hoc, quod amor eorum ad Deum modicus est: quia paruus amor paruum causat confidentiam. Et solus amor Dei perducit hominem ad veram spem & confidentiam diuinæ misericordiæ, bonitatis, liberalitatis & gratiæ: quam confidentiam nulla virtus, quantumcunque magna appareat, nec vlla poenitentia sine amore Dei potest dare. Nihil autem tam necessarium est volenti ad vitam perfectam peruenire, sicut magna spes & confidentia in Deo. O sancta spes, o beata in Deo confidentia, dummodo non pertrahat aliquem ad incuriam & acediam suæ emendationis, sed magis excitet ad digniorem gratitudinem, & ad diligentiam acquirendi perfectius diuinam gratiam & charitatem, atque ad omnem virtutum perfectionem, ad abiiciendum omne quod sensuale est, & ad prosequendum quicquid ad suipsius mortificationem deseruit, ad sufferendam quoque hilariter omnem aduersitatem: tunc huiusmodi spes sibi valde necessaria est & salutifera. Nam quanto plus sperat, tanto magis gratus est, seipsumque amplius commendat.

Confidentiam Deum.

CAPVT XI.

*De impossibilitate in aduersis habenda, & de
tribulationum utilitate.*

VNdecima est perfecta mortificatio
omnis inquietudinis & impatientie
cordis in omni exteriori aduersitate,
siue sit diffamia, derisio, detractio cū inen-
dacio, aut damnum rerum temporalium,
amicorum & affinium, siue alia qualis-
que persecutio, quæ alicui permissione di-
uina accedere potest. Hic scire debes,
quod illi qui se ad suiipsius mortificatio-
nem dare voluat, sæpe à domino nostro
multifariè tribulatione exteriori proban-
tur, an perseuerare valeant in suo bono
proposito, quemadmodum angelus dixit
ad Iobiam: *Quia accepimur a Deo, necesse
fuit ut tentatio aduersitatis (exterior) pro-
bares te.* In hunc modum etiam Iob pro-
batum, qui similem sibi non habebat in ter-
ra. Nam cum omnia sibi ablata, vxorque
sua & amici illi fuissent contrarij, nec
non & ab hoste percussus fuisset à plan-
ta pedis vsque ad verticem, nihilomi-
nus permansit quietus & patiens corde, ne-
que peccauit labijs tuis, sed dixit: *Domini-
num dedit, dominus abstulit: sicut domino
placuit, ita factum est.* Sit nomen domini be-
nedictum. Similiter Christus Iesus post o-

Iobi. 12.

Iobi. 1. 2.

Iob. 1.

Matt. 26.

27.

nam

DE MORTIFICAT. 247

mnem persecutionem Iudæorū, in capti- *Marc. 15.*
uando, in percutiendo in illudēdo, in fal- *Luc. 23.*
sotestres producendo, in flagellando, in
crucifigendo, quicquid corde & amoroso af-
fectu in cruce pendens, clamore valido &
abundantibus lachrymis pro suis inimicis
rogabat, dicens: *Pater ignosce illis, quia ne-
sciunt quid faciunt* Nec poterant illi tot pœ-
nas & contumelias inferre, quin esset
multo plura pati propter amorem pa-
tris sui & omnium hominum salutem. Om-
nibus etiā quos dominus nosse traha-
re disponit ad supremum statum merito-
rum, multa vult toleranda transmittere. O-
si sciremus ex quanta charitate afflicti onē
mittat dominus noster quocunque etiā
modo veniat, multum eam affectuose pe-
teremus & expectaremus, amorosq; sus-
ciperemus. Nā afflictiones sunt dona cha- *Aduersi*
ritatis, quæ Deus secretis seu familiaribus *tas doni*
amicis suis tribuit ad ornandas animas *Dei.*
eorum, & perducendas ad veram Dei si-
militudinem. Quia nunquam tam subtilis
imaginum sculptor extitit, qui tanta dili-
gentia ac sollicitudine lineamenta imagi-
nis ad exemplaris (secundum quod eam
formabat) perfectionem trahere elabo-
rauerit, quemadmodum Deus omnipo-
tens ab æterno sua sapientia immensa præ-
uidit atq; præordinauit de secretis amicis

Gradus
patientie.

fuis, quomodo mediantibus huiusmodi afflictionibus ipsos perduceret ad perfectissimam similitudinem Christi Iesu, Propterea dicit Augu super Psalterium: Cum ceperit homo Christianus cogitare & disponere ut perfecte proficiat in virtutibus & suis ipsius mortificatione, statim incipit pati linguas aduersantium. Quicumque illas nondum passus est, nondum profectus. Quicumque illas patitur, necdum conatur proficere. Notandum est autem tres esse patientie gradus. Infimus horum est, compescere seipsum à vindicta inferenda manibus vel desideranda corde, qui gradus valde imperfectus est, quia saepe ibi remanet cor amaritutum, de quo consurgunt murmuraciones, susurraciones, detractiones, inuidie, suspensiones malæ, & similia. Ista sunt signa immortificati cordis atque inordinati amoris ad seipsum: quia omnis inordinata anxietas, tristitia, & inquietudo, ex ordinato oritur amore. Propterea dicit Gregor. Qui equanimiter à iena mala & persecutio-em non tolerat, ipse sibi per impatientiam testis est, quia à boni plenitudine, id est, virtutum & gratiarum perfectione longè distat. Medius gradus est, cum aliquis non solum manus & desideria à vindicta cohibet, verum etiam cor suum purificat & mundat ab omni amaritudine & inuidia.

Et quam

DE MORTIFICAT. 249

Et quamvis desiderant non pariat, ta-
men tolerat humiliter recognoscendo se
dignum illud (imò etiam multo plura) pa-
ti: & paulatim percipiens vbertatem gra-
tiæ, quæ per hoc acquiritur, voluntatem
suam parat ad patienter suffrendam o-
mnem futuram aduersitatem: & hoc mo-
do incipit sibi ipsa tolerantia fieri valde
meritoria. Supremus gradus est patientia
affectionis, quæ vt conformis efficiatur
dominicæ passioni, & omnibus quæ in i-
psa contigerunt, omne contrarium quod
sibi obuiare potest, cum magno desiderio
suscipit, & plura semper pati desiderat, di-
cendo cum Dauid: *Improperium expectauit* Psal. c8.
(scilicet cum desiderio): *or meum & misericordiam.*
Et istiusmodi homines sentiunt magnam
abundantiam amoris Dei & dulcedinis,
quæ ex ipsa tolerantia exprimitur, fluens
per omnes vires animæ, per quam in tan-
tum inebriantur in Deo, vt nihil videā-
tur externum cōiutium, damnum vel pœ-
nam sentire. Nam omnem persecutionem
quā patiuntur, reputāt pro adiutorio veniē-
di ad dilectum, & oēs persecutores diligūt
tanquā veros adiutores ad vitā æternā. O fe-
lix anima, quæ ad istud peruenit, quia eter-
naliter in brachijs I. su Christi requiescit.
De perfect. propria voluntate a negatione,
atque de obedientie gradibus.

*Liberi ar-
bitrij no-
bitas.*

*Voluntas
propria.*

Iosue 6.

*Obedien-
tia quibus
necessa-
ria.*

Dodecima est perfecta mortificatio
omnis proprię voluntatis in totali vo-
luntariaque resignatione, ad omnem
internam derelictionem suffrendam pro-
pter amorem Dei. Notandum quod nobi-
lissimum eorum quę Deus homini contu-
lit, est liberum arbitrium, per quod solum
peccata committit, aut virtutes perficit. Et
ideo nihil homini tam nocivum est, quàm
perfrui sua violata propria voluntate. Nā
ipsa est quasi fundamentum, super quod o-
mnis inordinatio peccatorum congrega-
tur & quiescit; sed si euerterimus hoc fun-
damentum, corruent omnes muri Iericho
id est, omnis vitiosę affectionis. Ama-
men istud non sic intelligas: quasi necessa-
rium sit homini obedientiam vouere, vt
ad perfectionem valeat peruenire: sed si-
cut supra dictum est de voluntaria pau-
peritate, sic etiam hęc dico, quia illis ne-
cessarium est sub obedientia stare, quę ex-
ercitati ab alijs indigent, vt ad perfectionē
perueniant, eo quod seiplos non bene va-
leant vincere, & mori propter modicum
amorem Dei & tractum, quem in se de-
bilem adhuc sentiunt, & magnum tra-
ctū immortificationis & irreflexionis,
quem adhuc habent. Itaque quādo huius-

comodi

DE MORTIFICAT. 257

cemod. homo bonæ voluntatis est, necessesse est, ut ad obedientiam se obliget, ut cæteris quoque temporibus dum iterum rebellionem & immortificationem naturæ suæ senserit, ab alijs compellatur se ipsum relinquere. Sed qui perfecti sunt, aut si adhuc perfecti non sunt, tamen spiritu Dei & gratia eius atque amore sic aguntur, ut oporteat eos totaliter mori voluntati propriæ, tamque relinquere & se qui ab intra tractum ac placidissimam Dei voluntatem: istis non est necessarium sub obedientia stare & regi, quia sub diuina obedientia stant ad semetipsum relinquendum, & voluntatem domini secundum omnem eorum nosse in omnibus sequendum. Veruntamen necessarium est eis (sicut perfectis prædictis) habere propriam voluntatem standi sub obedientia aliorum, si scirent Deo id magis placere. Propterea qui extra religionis statum remanet, non propter libertatem naturæ & sensuilitatis, sed solummodo ob reserendum libertatem spiritus ad diem noctemque propinquius nichilique cōarguendum se Deo in omnibus exercitijs spiritualibus, in hoc laudandus est, & non vituperandus sed oportet ipsum diligenter cavere, ne libertatem libertate suæ, sed Dei obedientiam cōsumat in omnibus modis, uti iam prosequar.

*Obedien-
tia voti.*

*Obedien-
tia cōfor-
mitati.*

Tres itaque sunt obedientiæ gradus. Primus est obedientia voti, quod factum est in professione. Sed multi inveniuntur, qui quamvis operibus ab extra votum obedientiæ impleant, tamen ostendunt multis signis se ad hoc inuoluntarios: nec superioris voluntatem perficere cupiunt, sed ut superior iuxta voluntatem eorum iubeat, exoptant: alioqui rebelles sunt, & murmurant atque se excusant. Et istis esset multò melius obedientiam non vouisse, eo quòd votum ipsis laqueus damnationis factum sit: quia Bernardus dicit, quod qui occultè vel apertè suagitur, ut quod ipse vult, hoc ei prelatum iniungat, ipse se seducit. & frustra: sibi blanditur de obedientia prelatorum. Non enim in ea re ipse prelatum, sed magis ei prelatum obedit. Secundus gradus est obedientiæ conformitas, cum quis non tantum operibus foris obedit, sed etiam voluntatem suam perfectè sui superioris voluntati conforma, in nullo se inuoluntarium ostendendo vel excusando, vel querulando sibi esse nimis graue vel durum factu, etiam si quandoque appareat contrarium esse sentibus & naturæ. Istos tamen oportet diligenter aduerti, quod obedientia talis, licet in operibus perfecta sit, in intentione tamen frequenter imperfecta est, ut cum ex timore obediunt, ne

repre-

DE MORTIFICAT. 253

reprehendantur, confundantur, non amē-
tur, vel ne indignationem superiorum in-
currant, Aut è contra obediunt, vt supe-
rioribus placeant, ab ipsis caripendantur,
laudentur, exaltentur, vel amētur, ita quod
purè Deus solus finis eorum non est, sed
quiddam humanum in illo quærunt, de
quibus Deus locutus est: *Amen dico vobis,*
receperunt mercedem suam. Et ob hoc sata-
git inimicus intentionem deprauare, dum
opus bonū non potest impedire, vt ipsum
per intentionem malam valeat possidere,
quia dicit Gregorius: *si autem semel cor in-*
ordinatione prauæ intentionis inficitur, sequen-
ti operis medietas & terminus ab hoste calli-
dosecurè possidetur. Quoniam totam sibi
arbores fructus ferre conspicit, quam ve-
neni dente in radice prauæ intentionis
vitauit. Igitur omnia obedientiæ opera
quisque ad hoc perficere solummodo de-
bet vt perueniat ad maiorem misericor-
diam, complacentiam, gratiam, & fami-
liarem vel secretam dilectionem Dei. Et
cum totum posse suum fecerit, nihilomi-
nus semper debet velle contemni & abij-
ci à suis superioribus, & omnibus cu qui-
bus conuersatur: quia hoc est signum ve-
rax, quod propter Deum duntaxat omnia
agat.

Tertius gradus est obedientia vnionis,

L. 7

hoc

Matt. 7.

Obedien-
tiæ opera
quatenus
exercen-
da.

*Obediētia
vniū.*

*Resigna-
tionis
gradus.*

hoc est: Vt aliquis non solum obediēs ex-
stat opere & volūtate, verū etiam omnis
modus & causa volūtatis suę vnitus sit: vo-
luntati precipientis aut desiderantis. Ista
obediētia propriē duntaxat ad Deum est,
quia hæc illi à charionibus, familiariori-
bus seu secretioribus amicis suis exhibe-
tur: quorum voluntas tam perfectè ro-
signatur & vnitur voluntati Dei in o-
mnibus modis, vt vna volūtas sit facta ita
quod quicquid circa eos Deus fieri per-
mittit, totum ex ordinatione abyssalis a-
moris & misericordia Dei prouenire facit-
tur, & summo effectu suscipiunt, quan-
tamcunque etiam cōsultum, tamnosum,
radiosum vel pēnosum sit. Notandū est
tamen, in hac resignatione voluntatis ac
reliēione, multos esse gradus: quia re-
periuntur qui parati sunt suscipere quic-
quid circa eos Deus forinsecus fieri per-
mitterit, dummodo interna gratia, sensibi-
li amore, & spiritus dulcedine fuit eos per-
mittat, quo solū in interno, si uel non enim
sufficere possunt aduersitatem. Isti adhuc
sunt infirmi milites in amore Dei Breui-
tati gratia ceteris gradibus omīssis, scias
quod superius gradus resignationis vo-
luntatis in placidissimam voluntatē Dei
est quod voluntatis libertas perfectè pro-
riatur propter amorem Dei cum p. o. e.
aff. dho.

DE MORTIFICAT. 255

affectionis sentimento, & tam cito & perfecte diuinam voluntatem sequatur in omnibus, quæ sibi euenire possunt in tempore vel in æternitate, quemadmodum umbra sequitur mediū vnde causatur. Et ista est summa libertas rationalis creaturæ, diuina voluntate perfrui dantaxat: quia per ipsam est homo æternus & immutabilis factus in omni quod extra Deum contingere potest, etiam si solus omnes inferni cruciatus ferre deberet, paratus esset propter amorem Dei sine omni cordis retractione. Insuper, per multiplices amorosas affectiones in Deum, inuenit se paratū nedum ad suscipiendum à Deo tam h latiter omnem internā delectationem aut subtractionem sensibus gratiæ, deuotionis, amoris, atque dulcedinis, sicut ad suscipiendum omnem affluentiam eorundem donorum Dei, vt eius placitissimæ voluntati vnitus esse possit: vtumctiam tam vehementer accensus est ardore essentialis diuini amoris, quòd ex intimo cordis sui exoptat stare toto tempore vitæ suæ sine omni sensibili amore & gratia, cum solo nudo essentiali amore in omni interna, delectatione & cordis angustia sibi euenire possibilibus, nō affectando eam, nunque incertam consolationem de Deo, quam libet spiritualis exstare: quia super omnia desit.

*Libertas
suprema
rationalis
creatura.*

Mat. 26.
Luc. 22.

desiderat in derelictione Iesum imitari, qui est status perfectissimus. Sic enim Iesus dum maximam perfectionem opere adimplere deberet, adeo derelictus erat ab illo tempore quo in horto orabat antequàm caperetur, usque ad mortem suam, ab omni affluentia sensibilis amoris, gratiæ atque dulcedinis (stans dūtaxat in nudo essentiali amore) ac si non amicus, sed inimicus Dei fuisset: & hoc ideo, ut sua poena & opera maiora essent, & essentialis suus amor magis probatus. Nam istud est excellentissimum virtutis opus, quod in terris Christus ostendit, & quod possit aliquis homo imitari. Ea propter nimis sunt inconsiderati, qui se adeo inuoluntarios act ad oculos exhibent & contristantur valde, cum ipsis subtrahitur internus diuinus influxus: quia lætantes hoc propter Dei amorem sufficere, signum est puri amoris, & est sola via, quæ ad veram perducit perfectionem. O felix anima, quæ hoc modo moritur sibi ipsi, o quàm nuda ab affectionibus efficiunt peregrinis, quàm quæta corde, quàm pura à peccatis, quàm libera à poenis, quàm aliena ab omni timore, ornata omni virtute, clarificata in intellectu, eleuata in spiritu, unita Deo, & æternaliter beatificata.

Hæc.

DE MORTIFICAT. 257

Hactenus de primo, qualiter scilicet fieri oporteat perfectam mortificationem omnium, quæ aliquod impedimentum possint prestare, quo minus Deo appropinquare, & cum eo vniri possimus, dictum sufficiat.

D. HENRICI HARPHII,
PIISSIMI ERVDITISSI-
MIQUE THEOLOGI DE
præparatione & ornatu vi-
tæ actiuae.

CAPVT XIII.

De amorosa animæ ad Deum conuersione.

Secundum nunc prosequendum, est in-
structio quomodo acquirere valea-
mus perseverantem amorosam vni-
onem, absque vilo modo inter Deum & a-
nimæ nostræ vires. Licet autem hoc ex par-
te docuerimus in illis mortificationibus
quas supra diximus (nam quemadmodum
naturale est lapidi deorsum cadere, sic na-
turale est animæ mortificatæ & viuifica-
tæ per gratiam ab omnibus inordinatio-
nibus, & liberæ existenti sine medio in
Deū fluere & eleuari in ipsum: quia Deus
est naturalis locus animæ, ad quem creata
est ad æternaliter requiescendum & fruē-
dum.

dum beatitudine) nihilominus necessarium nobis est alia quoque agnoscere. Nam quomodo modum oportet nos mori nobis ipsis, si in Deo viuere debemus? ita oportet nos etiam paulatim discere in Deo viuere & requiescere per praeacticum effluxum amoris Dei, qui nos Deo vniat, ut possimus vere discere mori nobis ipsis. atque ita oportet nos vnum adipisci cum altero. Et quando in vno plus profecerimus, tunc etiam in altero amplius proficiemus: quia vnam sine altero veraciter & utiliter habere non possumus. Nam duo sunt termini: Vnus, est Deus, alter sumus nos, & voluntas nostra in medio stat. Si ergo se voluntas per amorem ad Deum conuertit, per amorem se à nobis auertit: & quando amplius se ad Deum conuertit, tunc etiam plus à nobis se auertit, adeo ut tandem se tam perfecte ad Deum conuertat, ut etiam totaliter se à nobis auertat per contemptum perfectum nostri ipsorum. Et similiter est contra, dum se voluntas per amorem ad nos ipsos conuertit, auertit se à Deo, ita quod ipsa conuersio ad nos ipsos tandem tam magna efficitur, ut Deum omnino contemnat. Sic ergo auersio ab omni creatura & nobis ipsis, & conuersio ad Deum in vna pariter actione compleretur, licet nos voluerimus in duobus punctis proficere.

qui,

qui, ut melius intelligeretur Prosequendo
 igitur secundū, scilicet quod Deus est origo
 ex qua omnia creata effluxerūt, sed singu-
 larium modo rationalis creatura: ipse quoque
 Deus, & propter quē omnia creata sunt, &
 postea etiam finis ad quē omnia crea-
 ta sunt, scilicet ut reuertantur in suam
 originem, unaquaque creatura ut sibi cō-
 pteat. Nam ceteræ creaturæ omnes ad
 hominis indigentiam ordinatæ sunt, ut
 diuersis modis sint in administratū & exer-
 citium hominem conuertendi ac perdu-
 cendi ad Deum, puta ad corpus pascendū,
 vestiendū, castigandū, vel ad hominē
 instruendū varijs modis, & dandū de
 Deo notitiā in ipsarum creatione, vi-
 delicet de eius infinita magnitudine, sa-
 pientia, pulchritudine, dulcedine, subtili-
 tate, bonitate, & similibus innumerabili-
 bus, in quibus natura & exteriores sensus,
 ac etiam ratio interior exercitari possunt.
 Consequenter sensus exteriores ordi-
 nati sunt, ut seruiant & subiecti sint viribus
 interioribus: similiter animæ vires & po-
 tentiæ inferiores, ut seruiant & subiectæ
 sint superioribus: superiores verō, ut
 semper amorosē in Deum fluant. Nam
 quæ madmodū solares radios semper vni-
 tos soli esse oportet, atque in sole iugiter pō-
 dere inseparabiliter, si in esse permanere
 debe-

Deum

Creaturæ
quare fa-
cta sint.Sensus
externi
potentia.

debeant: ita etiam nobilis anima essentialiter dependet in sua origine, hoc est, in Deo. Propterea si peruenire debet ad statum perfectum, oportet eam discere similiter in Deum fluere, & dependere in ipso cum tribus suis potentijs per medium gratiæ Dei & nostri amoris. Et istud est propriè quod volo hîc docere, quomodo ad hoc peruenire possimus.

CAPVT XIII.

De triplici vita hîc tractanda; & quis ad vitam contemplatiuam aptus.

Sciendum quod triplex est vita, scilicet *Gene. 29.* **A**ctiua, per Liam designata, quæ lippos habebat oculos spiritualis contemplatiua, in Rahele figurata, quæ pulchra erat sicut in hoc undè: & supereminens contemplatiua, in Maria Magdalena signata, quæ optimam partem elegerat. In quolibet autem istarum trium, oportet non solum præparatorem, ornatum, & profectum, si eas perfectè possidere & Deo salubriter offerre volumus. Primo oportet ut nos præparemus ad vitam actiuam, si fideles seruumuriri volumus, sicut vni dicitur in *Matt. 25.* **E**uangelio: *Euge serue bone & fidelis. intra in gaudium domini tui* Sciendū quod ille dicitur bonus & seruus, qui obigit in omnibus obedire præceptis Dei & sanctæ ecclesiæ.

exce-

DE MORTIFICAT. 261

exercitare se in operibus bonis, sanctis moribus, in virtutibus & exercitijs actiuæ vitæ, in nullo seipsum quærendo, sed honorem & voluntatem Dei dumtaxat, aut proximorum emendationem & salutem: & propter ista dicuntur huiusmodi homines, boni. Sed quia omnē suam perfectionem in exercitijs actiuæ vitæ constituunt, & dominus huiusmodi introrsum nō trahit, sed foris stare permittit in exercitijs actiuæ vitæ, ideo adhuc serui Dei & non amici appellantur. Nam familiares esse oportet & Dei secreta cognoscere, qui Dei amici vocari debent, quemadmodum suis apostolis dominus loquebatur: *Iam non dicam vos seruos, quia omnia quæcunque audiui à patre meo, nota feci vobis*. Hic tamen sciendum est, quod Deus gratiam suam, opem atque subsidium elargitur cuique secundū quod seipsum præparauerit & exercitauerit, siue ad exteriora exercitia actiuæ vitæ in exterioribus virtutum operibus, siue ad exercitium internum amoris. Et ad istud multū facit conditio naturæ, tametsi non sufficiat, quia graues, amari, aut melancholici ex natura, seu etiam scrupulosi vel inflati, valde difficulter ad internam spiritualem vitam peruenire possunt. Et qui lani, amorosi vel compassiui sunt, vel compungibiles corde, multas habent dispositiones.

Ioan. 15.

Vita interne quam anteriores.

*Vita in-
terne qui
nam opti-
ores.*

positiones ad internam contem-
plationem, si tamen discere voluerint non
sibiipsis & observare gratiam Dei, atque
omnes res creatas totaliter contemnere:
quia nemo ad internum exercitium vera-
citer pervenire potest, nisi prius cuncta de-
spexerit, etiam seipsum, & a totius Deo
cum omnibus viribus & affectibus fuerit
applicatus. Alioquin corde divisus semper
permanet instabilis & inquietus: quia
in desideria frequenter extrahitur, & dis-
temperatus efficitur in passionibus natu-
ralibus, quæ adhuc in eo vivunt. Et ideo
in eo intus minus illuminatur, nec
quid sit internum exercitium agnoscit, sed
in eo contentus est, quod scit & sentit se
Deum querere & invidere non fide, vi-
duntque sibi externa exercitia esse mul-
to viliora qualibet excitatione interna.
Et quia magis excitet opera exteriora
propter Deum, quam colat cum interioribus
fluxu dilectionis, propterea in corde e-
ius magis depicta sunt opera, quæ pro-
pter Deum perficit, quam ipse Deus pro-
pter quem agit.

CAPVT XV.

*De preparatione vite ætæ per veram ani-
mationem, atque de sp. diuine misericordie.*

Nunc ergo vult homo præparari ad ve-
ram felicem ætænam vitam, quæ tan-
dem

de ipsum ad contemplatiuā perducere va-
 leat, sumere libi debet illū Psalterij versi-
 cū *Miseriordia & veritas precedunt faciē*
tuā, & cum populo qui sit sub latere. Duo
 enim in actua vita necesse est exercitari,
 vt ad contemplatiuā perueniatur: Pri-
 mum est veritas, puta veram habere de
 peccatis suis recognitionem, contritionē,
 confessionem, non tantū in sacramen-
 tali confessione, verū etiam in suā a-
 mendationis initio ire debet quotidie in
 sua exortatione (cum abyssali humili-
 tate, suspirijs contemptu & voluntate
 prompta ad omne bonum faciendum, &
 malum dimittendum & tolerandum) ad
 tribunal Dei, & recogitare consuetudo illi
 maiora peccata sua præsentia cum con-
 tritione & lachryinis ante ipsum magnis
 gemitibus suam malitiam accusando, &
 Dei bonitatem extollendo & laudando
 cum deprecatione veniæ. Et ad hoc ordi-
 nare debet orationuculas breues cum igni-
 tis suspirijs, & desiderijs, quæ ipsam exorta-
 re valeant ad contritionem, amorem &
 sensibilem deuotionem. Quia sicut lima
 operatur in ferro, & qualibet confici-
 tione aliquid rubiginis aufert: ita
 quodlibet affectuosum cordis suspirium
 vel gemitus, aliquid absumit rubiginis pec-
 catorū, & paulatim purgat animā, intelli-
 gentiam

Psal. 88.

Vniuers.

ne neces-

saria.

Suspiria

amoris &

contritio-

nis.

*Contritio
ordinata.*

gentiæ oculum clarificando, voluntatem que excitando ad amorem Dei & sui ipsius contemptum atque ad desiderium emendationis. Attamen cauere debet, ne carnalia peccata quotidie recolat, nisi in generali, ne huiusmodi rememorationem trahat hostis in carnalem delectationem & tentationem. Contritionem suorum delictorum taliter ordinare debet, ut scilicet magis desleat quod Deum contempsit & effudit, quàm quod seipsum perdidit & condemnauit.

*Beneficia
Dei.*

Secundum est misericordia Dei, circa quā exercitare se debet in vita actiua hoc modo: Congerere debet in vnum & contere in mentatio memoriæ suam malitiā, & Dei immensam bonitatē: suā ingratitudinem, & Dei immensam benignitatē & largitatem: suam studiositatem ad propriam damnationem, & diuinam diligentiam ad suam æternam saluationem. Tunc consequenter percurrat beneficia Dei in creatione, quod condidit nos ad imaginē & similitudinem suam: in assumpta humanitate, qua seipsum dedit in imagine & similitudine nostra: & omnia quæ in mortali natura gessit & passus est: considerando ex his immensam charitatem, bonitatem ac clementiam, & ex hoc concipiet veram perfectamque confidentiam ad Deum

DE MORTIFICAT. 265

Deum. Deinde excitabit seipsum ad faciendam vindictam coram Deo de peccatis proprijs in perfecta scintilla & odio peccatorum, in vera confessione & poenitentia: excitabit etiam seipsum ad abstrahendum se ab omnibus peccatis & creaturis, conueniendumque se ad omnes virtutes & ad totam se offerendum diuino beneplacito, cum effusa quadam anoroso & gratiarum actione ad Deum. Et hoc modo spiritualiter regenerabitur in nouum quendam statum gratiæ, Deoque

*Amor
Dei.*

vincitur in vinculo amoris: & ex hoc proprie consurgit ad veram spem & confidentiam ad Deum. Nam solus amor Dei perducit hominem ad veram spem & confidentiam diuinæ misericordiæ, bonitatis, largitatis & familiaris amicitiae, ad quæ nulla virtus seu virtuosum opus misericordie vel poenitentiae quantumcunque magnum, sed neque passio quantumlibet grauis, perfecte & veraciter hominem perducere potest. O sancta spes & beata confidentia, dummodo non prouocet hominem ad ignauiam, & accedat ad gratitudinem, ad amorem, ad studiositatem omnium virtutum, ad asperitatem poenitentiae, & voluntariam sumptius mortificationem.

Confidentia.

*Meditationum varietas & efficacia, & de
sex gradibus earundem.*

M

CAPUT

*Medita-
tion. 5.*

Consequenter, ad discernendum inter
exercitia actus vite est sciendū quod
meditationes exercitiorum duos fi-
nes habent, timorem videlicet & amo-
rem: siue timorem seruilem, in tuentem
poenam purgatorii aut inferni atque vi-
dendam & timorem filialem, qui formidet
Deum offendere aut ingratus esse. Medi-
tationes ergo, quanto serui timori magis
appropinquamus, tanto minoris sunt me-
riti: & quanto filiali timori seu amoris pro-
pinquiores extiterint, tanto Deo acceptio-
res sunt & meriti maioris, purificantque
animam per amplius à peccatis, & ad pro-
ficientem vitam magis adiuuant. Idcirco
que meditationes illæ minores reputan-
tur in merito, quæ timorem solum incu-
tiunt ut sunt meditationes de morte, iu-
dicio, purgatorio, inferno, & huiusmodi.
Sunt tamen nobis necessariae pro excita-
mento seruioris contra vitia. Ideo sanctis
olim eremitis solebant esse valde familia-
res. Post has sunt meditationes de vita æ-
terna, quæ meditationes eterne vite in ho-
mine incipiente plus quaerunt suum ipsius
commodum & utilitatem, quam diuinum
honorem ac beneplacitum, Exercitium ve-
ro æternæ vite in homine proficiente &
perfecto, multò nobilius est & utilius in
gratia

DE MORTIFICAT. 267

gratia & meritis. Supra has sunt medita-
 tiones de contritione & pœnitentia peccatorum, de pudore coram Deo, de auer-
 sione à peccatis & à mundo, quæ præve-
 niunt ex præteritorum peccatorum recor-
 datione cum amaritudine cordis, quæ ad
 modum rex & zacharias dicebat: *Recogitabo*
tibi omnes annos meos in amaritudine ani-
mæ meæ. In hac autem contritione &
 amaritudine plus homo ponderare de-
 bet peccatorum deformitatem, indigna-
 tionem Dei, amissionem gratiæ & gloriæ,
 quam dispendium proprium, confusionem,
 periculum, amissionem temporalium, &
 similia. Ultra has in quarto gradu medi-
 tationum sunt exercitia passionis domini-
 cæ ad habendum compassionem. Bernar-
 dus namque in sermone feriæ quartæ post
 Palmarum, ponit tres gradus exercitan-
 di se circa passionem domini, quos appel-
 lat opus, modum & causam. Primus gradus
 est, ut recogitemus opus passionis ad ha-
 bendam compassionem, ut participes effi-
 ciamur passionis eius & gloriæ: & illud
 spectat ad homines actiuos & incipientes,
 Secundus gradus est, recogitare passionis
 suæ modum, videlicet qua humilitate aby-
 sali, patientia, mansuetudine & desidio
 passus sit, ita quod in eius passione inue-
 nire poterimus perfectionem omnium

Eze. 38.

*Meditan-
 di passio-
 nem Chri-
 sti gra-
 dum.*

Opus.

modum.

Causa.

virtutum, quas ad imitandum in ipsa
considerare debemus, & istud respicit pro-
ficientes. Et iste est quintus gradus medi-
tationum, exercitare scilicet virtutes ad ab-
sumendum ipsas & imitandum. Tertius
gradus est, recogitare causam propter
quam Christus passus est, hoc est immen-
sam charitatem, quam in hoc nobis vo-
luit demonstrare: & hanc meditari debe-
mus, ut vice versa eius amore vehementer
inflammemur, quod propriè pertinet ad
perfectos. Attamen hunc amorem in o-
mnibus exercitationum gradibus exer-
tari oportet, si in bona vita quis profice-
re voluerit. Iste autem gradus in passioni
domini se exercitandi, inclusus est in ter-
to & supremo meditationum gradu, qui
est, meditatio seipsum in Dei amore exer-
cere, quâvis sint adhuc alia sublimiora ex-
ercitia nudi amoris, uti postea audiemus.

CAPVT XVII.

*Spiritualium exercitiorum practica, qui-
bus proficiendum.*

PROsequendo igitur materiam nostram
postquam se quis exercitavit tribus
mensibus, aut sex, aut anno vno, con-
necte se sentiat desiderium mortificationis
sui ipsius, mundi contemptum, carnis
subiugationem, inflammationem spirituum
ad Deum, & ad virtutes vniuersas, si tunc

DE MORTIFICAT. 269

vult progredi in actiua vita, ad perueniendum in contemplatiuam, tria debet assumere. Primum est quod non occupet se nimis, neque deiciat in pusillanimitatem, nec se etiā nimis perurbet, vetera sua peccata recogitando, neque etiā quotidianos suos defectus discutiendo, deſcendo, conſiderando: ſed omnes retractationes vel diſcuſſiones peccatorum, quibus miſcetur vitioſa delectatio, aut formidoloſa deſperatio & pusillanimitas, vel conſcientiæ ſcrupuloſitas, reſcindendæ ſunt conſeſſim, alioqui impedimento ſunt in vita proficiente. Nam bonos affectus extingunt, animum & libertatem cordis depriment, atque familiaritatem Dei elongant, veram confidentiam extingunt, animamque a vita contemplatiua reuocant. Saccinctam igitur faciet recogitationem & conſeſſionem de peccatis tantummodo notabilioribus: reliqua vero proijciat in abyſſalem Dei bonitatem & amorem, vb̄ conſumentur velut vna gutta aquæ in magno igne. Cæterum, contritionem, diſplicitiam & pœnitudinem peccatorum exercebit cum conuerſione ad ipſa & rememoratione, vt dictum eſt. Sed præſertim cum quadam plenaria amoroſa confidentia & conuerſione ad Deum, & præcipue in diuinum amorem in qua conuerſione

*Exercitiū
actiue vi
ta.*

*Conſeſſio
ſuccincta.*

Pœnitudo peccatorū quomodo exercenda.

sione homo displicentiam habet de omni
eo, quod medium & impedimentum
facit, ne affectiones sue fluant in Deum
& quiescant. Hoc autem certum habeas,
venialia peccata multo efficacius & ple-
nius deleri amorosa quadam & vigoro-
sa conuersione in DEVM, quam sola
conuersione ad ipsa peccata per contri-
tionem. Sed hoc est occultum quoddam
exercitium, quod a paucis inuenitur. Se-
cundum est, quod sit multum sollicitus in
omnibus peccatis venialibus, mori affe-
ctibus eorundem peccatorum: quia ista est
emendationis semita & via conuersionis
Deo gratissima. Hic est sciendum quod
multum interest inter labi in venialia pec-
cata ex infirmitate & occasione, & ca-
dere ex affectionibus fixe in venialibus
stansibus. Sed quia de ista mortificatione
dixi in prima parte libri huius, ideo nunc
prosequi omitto. Tertium est, quod
homo incipere debet eleuare cor suum, a-
nimam, affectus & vires suas, continuis af-
fectuosis aspirationibus in diuinum amo-
rem & unionem, quemadmodum postea
latius audiemus. Nam si, ut in sumptuo-
sis structis, si videmus, si fieri debeat ædi-
ficiū arcuatū aut lapidea testudo opor-
tet supponere arcus ligneos, super quos la-
pideus arcus superædificetur: & cū factus
fuerit

*Venialia
peccata
quomodo
obluiantur.*

DE MORTIFICAT. 271

fuerit, subtrahuntur lignei arcus, & per se
 subsistit ita etiam est in edificio spirituali,
 in quo oportet fieri arcum diuini amoris,
 qui totum contemplationis opus portet:
 & quia homo primo imperfectus est in
 Dei amore, si hunc amoris arcum construere
 debeat, oportet ut in primis potissimum
 se exercitet in talibus meditationibus, quæ
 cor suum ad desiderium Dei accendere
 valeant, ut arcum istum amoris super-
 edificare possit. Cum autem sic se inflam-
 matum inueniat in effectu, excitare de-
 bet se ipsam in ardorem amoris & unitionis.
 De magis aspiratiuis desideriis quam
 meditationibus, Et cum se hoc modo cō-
 tinuis exercitiis & aspiratiuis desideriis
 frequenter confulent in amorem Dei
 (in ueritas animæ vires conducentem) af-
 fectus hominis adeo vigorosi in ipso ef-
 ficienter visitatione igneatum exercitati-
 onum huiusmodi amoris (hominem
 cum Deo unientis) quod se momento
 submersum inuenit in abyssali amore Dei,
 & separatim ab omnibus creatis, mox
 vix per praefatum exercitium se ad Deum
 conuertit. Ex istud propriè est origo,
 fundamentum & instrumentum viæ con-
 templatiuæ, quod quicumque in actiua vi-
 ta inuenire potuerit, cito proficere va-
 lebit in virtutibus & suis ipsius mortifica-

*Funda-
 mentum
 vite con-
 templa-
 tiuæ.*

tionem, ac peruenire ad vitam contemplati-
uam. Et vocatur istud instrumentum. gra-
tia operans, de qua adhuc multa audientur.
Ceterum, quid intelligi debeat per verba
illa, aspirate ad amorem vnitivum, in conse-
quentibus declarabo in vita contemplati-
ua. In ijs autem quæ dicta sunt, habetur ple-
na præparatio ad vitam actiuam, & origo
vitæ contemplatiuæ.

CAPVT XVIII.

De mercenarijs & seruis infidelibus.

EST tamen hic notanda vna regula ge-
neralis de seruiens cuilibet ex his tri-
bus statibus, scilicet quod tria sunt
quæ homines in diuino seruitio faciunt
seruos non fideles, sed mercenarios, dignos
à Deo contemni & condemnari. Primum
est, quod quis in omni exercitio querit se-
ipsum & propriam vtilitatem consequi
puram sensibilem gratiam, deuotionem, mer-
cedem & gloriam, vel etiã incommodum pro-
prium euitare, purum temporale damnum,
confusionem, poenam vel plagam, per-
gationem, infernum & similia. Innocentius
inuenire nonnullos, qui contemnunt om-
nia & strictam religionem aut poenitentiam
assumant, omnemque gaudentem
sustineant aduersitatem, ad acquirendam
vitam æternam vel euadendam poenam
æter-

DE MORTIFICAT. 277

eternam, & tamen nō stant in gratia, nec etiam in charitate Dei. Nam taliter egit Platonis discipulus, qui audiens Platonem disputantem de futura felicitate, illamque desiderans, se præcipitem dedit & fregit cervicem, ut pervenire posset ad felicitatem quam audierat commendari, & tamen condemnatus fuit, quia ipse & Plato ambo erant infideles. Pariformiter Iudæi atque hæretici voluntariè suscipiunt mortem pro sua fide in spe vitæ eternæ. Secundum est, quod opera sua & exercitia valde magna reputat, & inde complacentiam habet plus in seipso quam in Deo. Ercū ista fiducia quiescit magis in operibus suis, exercitijs atque virtutibus, quā in libertate filiorum Dei, quem dulcis Iesus suo precioso sanguine multum amorosè meratus est. Tertium est, quod nunquam tam fidēlīter Deo famularetur, nisi speraret bonum præmium se inde recepturum, vel si foret non esse infernum, purgatorium vel iudicium æternum: quia tunc plus nō eruit quam Deum offendere. Istiusmodi homines sunt mercenarij, nec digni pervenire ad vitam eternam, aut percipere gratiam & amorem Dei.

De ornatu vite actiue, per virtutes morales.

*Virtutes
morales.*

PRO secundo considerandum est, qualiter homo ornari debeat ad congruam vitam actiuam agendam. Sciendum itaque, quod ornatus vitæ actiue propriè consistit in virtutibus moralibus, quas tamen aliquis possidere potest extra & sine gratia gratum faciente, quemadmodum legimus philosophos gentiles ad mortificatos fuisse naturalibus passionibus, & ornatos naturalibus virtutibus, ut in aliquibus, & aliquando vix inferiores fuerint multis sanctis, prout notare possumus, quo ad contemptum bonorū temporalium & desiderium paupertatis in Diogene ostensis, quando sedebat in doliō, & abiecit scutellam suam, considerans quod manu sua haurire aquam posset. Simili modo etiam in patientia philosophi Sabbon, & ita de cæteris virtutibus moralibus. Quamuis autem nulla virtus moralis sine gratia Dei sit salubris, aut conferre possit ad beatitudinem, tamen nemo potest salubriter vti diuina gratia sine moralibus virtutibus: & ideo oportet hominem in principio enandationis sue laborare pro virtutibus moralibus ad placentis, ipsasque Deo acceptas efficere per impo-

DE MORTIFICAT. 275

Impetrationem gratiæ Dei. Idcirco in his tribus statib⁹ præcipue satagere debet pro ipsis virtutibus semper plenius obtinēdis: ad quod peruenire non poterit, nisi cum magno labore, diligentia & orationibus. Nec mirum, cum virtutes quid nobilissimum circa Deum sint, & similes nos Deo efficiant, imo faciant homines deos, hoc est, deiformes: & ipsæ solæ, quantum est ex nostra parte, Deo sine medio nos vñiant, hñc in gratia, & postmodum in gloria. Primo ergo locare debemus verum fundamentum humilitatis, ex quo omnes virtutes sument originem, si Deo gratæ esse debent.

CAPVT XX.

De tribus mansionibus, quas in contemplatiuo exornari oportet.

PRO ampliori tamen intellectu de isto habendo, sciendum quod in homine sunt tres mansiones, quas possideri & ornari oportet triplici vñitate, si in ipsis parari debeat Deo habitatio. Infima mansio est in corde, quod est origo, principium & radix totius vitæ & sensualitatis hominis: & ideo omnes potentie sensitiuæ (quibus anima coniuncta est corpori, ut ipsi viuere & sentire possunt) colliguntur & coadunantur in corde ut in sua origine. Si

*Mansiō ho-
minis in-
fima Cor.*

M. 6 ergo

ergo in ista mansione reperiri debeat vera
requies, pax & unitas sensitiuarum poten-
tiarum, oportet hoc fieri per acquisitio-
nem virtutum moralium, quibus homo
disceat mori omnibus naturalibus passio-
nibus & inordinatis desideriis vel affecti-
bus. Et istud erat pro quo multum labora-
bant gentiles philosophi, ut perueni-
rent scilicet ad veram & iugem stabilita-
tem, quietem, unitatem, pacem & liber-
tatem cordis, per quæ ad veram sapien-
tiam consequenter peruenire possent. Hoc
igitur modo oportet nos enim ad acqui-
rendum in actiua vita morales virtutes, ut
possidere possimus mansionem cordis in
vera quiete & pace per confirmationem
virtutum sensitiuarum, si volumus dominari
congruum parate cibum ad quiescen-
dum in eo.

*Mansio
hominis
media
mens.*

*Anima
spiritum.*

Media mansio est mens hominis, quæ
est naturalis origo virtutum intellectuan-
tum, ex quibus ipse viri intellectuales oriuntur:
hoc est, memoria, intellectus & voluntas,
quibus omnes actiones spirituales perfici-
untur, vel postea pius declarabimus.
Secundum istas tres vires appellatur ani-
ma, spiritus: quia istæ vires sunt separa-
tæ & impermixtæ ac liberæ ab omni or-
gano corporis ipsi quæ efficitur homo si-
milis suæ origini. hoc est, ipsi Deo, & me-
more

DE MORTIFICAT. 277

moriatur, agnoscat ac diligit eum, ita quod istae vires totaliter in Deo suspensae manent, unusque spiritus cum spiritu Dei efficiuntur. Ideoque sicut Deus vocatur spiritus, ita & istae tres vires animae superiores spiritus nominantur: quia propriè ordinatae sunt ut Deo uniantur, ipsoque in gloria aeternaliter fruantur. Istam ergo mansionem oportet nos præparare in vita contemplatiua, ut possideamus ipsam in unitate spiritus. Et istud fit per plenam acquisitionem gratiae Dei & donorum spiritus sancti, quae perficiunt, nobilitant & eleuant omnes virtutes morales, quae in actiua vita acquiruntur: & ergo dona spiritus sancti sunt ornatus vitae contemplatiuae, prout postea melius audiemus. Suprema mansio est nuda animae

1. Cor. 6.

Ioan. 4.

Mansio

hominis

suprema

essentia

animae.

CAPVT XXI.

De virtutibus moralibus, humilitate, obedientia, patientia, munificencia, benignitate, fraternitate, sobrietate, castitate, &c.

M 7

Pro.

*Humili-
tas.*

Prosequendo igitur ornatum actiue
vitę per virtutes morales, volumus in-
choare à fundamēto humilitatis. Hu-
militas ista est profunda cordis in cōspe-
ctu diuinę maiestatis inclinatio. Quod vt
obtinetur, diligenter considerabit humi-
lis amator Dei, quā fideliter & humili-
ter immensa maiestas, altitudo, sapientia,
diuitię & bonitas Dei in extrema pau-
pertate tam vili pauperique hominioni
seruierit in assumpta humanitate. Qua
consideratione continuata, tanta excre-
scet in eo reuerentia erga diuinam mai-
estatem, quod nō poterit plenē manifestari
verbis aut signis. In tantum quoque effi-
cietur efuriens, sitiens & cupidus & diuer-
so domino seruiendi & exhibendi hono-
rem, atque despicendi, subiicendi & hu-
miliandi seipsum, quod non poterit in hu-
iufmodi vnquam satiari. Proponet nam-
que sibi omni tempore hoc suauē v. r-
bū Christi. *Dixit à me, qui mecum sum &
humili corde.* Et per istā humilitatē subi-
ciet se perfectē Deo & p̄ceptis eius, at-
que omni creaturę propter an.orem e-
ius, reputando se peccatorem viliſſimū
totius mundi & velut puluerem terrę,
qui pedibus calcatur, se autē mundo, di-
cet cum Dauid in persona Christi. *Ego
autem sum vermis, & non homo, oppro-*
brum

Matt. II.

Psal. 21.

brium
veni
lunta
volu
mner
perfe
litas
ne o
dient
men
auter
tis &
nuq
tem l
spirio
amor
conſi
Iſta c
ſequen
ſentia
gnat
barib
men
ſe app
dam
renun
eſt, q
renun
b dic
tioac

DE MORTIFICAT. 279.

briam hominum, & abiectio plebis. Ex isto
venit quod homo ad nutum subijcitur vo-
luntati Dei. Quia autem beneplacita Dei
voluntas est, sapientiam mundi conte-
mnere, & Dei sapientiam imitari in omni
perfectione virtutum, ideo parit humi-
litas primogenitam filiam suam nomi-
ne obedientiam, quia solum per obe-
dientiam perfectam humilitas vera com-
mendatur atque probatur. Obedientia
autem est flexibilitas submissæ volunta-
tis & promptitudo ad omne bonum, quæ
nunquam fatigatur exequendo volunta-
tem Dei, subijcitque carnem spiritui, &
spiritum Deo, & omni creaturæ propter
amorem Dei, dummodo hoc rationi
consonum esse construerit & virtuosum.
Ista obedientia compellit hominem con-
sequenter renunciare propriæ voluntati &
sentimento, & nemo perfectè potest resi-
gnare propriam voluntatem, nisi prius v-
beribus obedientiæ sit educatus. Potest ta-
men bene de foris in exterioribus actibus
se applicare ad voluntatem alterius faciē-
dam, & intus propriæ voluntati non
renunciare. Multo namque sublimius
est, quo ad perfectionem, ab intus propriæ
renunciare voluntati, quam de foris o-
bedientem esse vel apparere. Per abnega-
tionem propriæ voluntatis, habet voluntas
Dei

*Obedien-
tia.*

*Abnega-
tio volun-
tatis pro-
prie.*

Dei plenum dominium in nobis, & voluntas hominis adeo in voluntatem Dei attrahitur vel transfunditur, ut contrarium velle vel oprare nequeat, ita ut ex ipsa profuat voluntaria tolerantia omnium poenarum & tristitiarum, quæ homini posunt accidere. Spiritus enim domini, spiritum humilis hominis contingens attrahit & intrahit ipsum, & totum ita in se consumit. quod tam plene renunciat propriæ voluntati in voluntatem Dei, ut sibi videatur non aliam se voluntatem habere aut uti quam Dei. Et tunc reddit spiritus Dei testimonium spiritui eius quod filius Dei sit, coniungunturque tunc in homine illo summa libertas & summa obedientia, summa securitas & summa humilitas. Ista abdicatio propriæ voluntatis, generat filiam quæ patientia dicta est, & hæc tolerat omne quod sibi accidere potest. Nam vere patientem non constat quicquid ei infra Deum acciderit: quin potius omni tempore se totum proicit in placatissimam voluntatem Dei, qui hæc omnia permittit super eum. Et per istam virtutem non sibi deoratur & acceptum Deo efficitur, quia voluntaria patientia in poenis cum benevolentia ad eos qui ipsas inferunt, sicut in his nuptialis Christi, in qua sponsam suam, id est, sanctam Ecclesiam, in cruce

Rom. 8.

Patientia.

Matt. 20.

DE MORTIFICAT. 281

in cruce desponsavit. Patientia consequenter generat filiā quæ appellatur mititas, quæ possessori suo pacem de omnibus pollicetur, quia mansueti hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis, sicut dicit Propheta. Mititas autem est in patientia tranquillitas, per quam vis irascibilis quasi silentio quodam immobilitur, & concupiscibilis in virtutibus sublimatur: quod rationalis advertens letatur, & conscientia tantæ dulcedinis gustu pace misericordia tranquillatur. Poena enim est torcular, unde profluit vinū dulce spiritualis consolationis: & tunc cum letitia sustinet homo dura verba, duriora verbera & durissimam mortis poenā. Mititas etiam gignit filiā quæ vocatur benignitas, & hoc ex amore Dei, quia solus

Psal. 36.

Mititas.

Benigna-

tas.

ac

ne se participem facit pauperatis, necessitatis & afflictionis omnium hominum.

Cōpassio.

Compassio enim est, ad omnem afflictionem, & necessitatem aliorum hominum pia cordis commotio. Principaliter autem verum Dei scitum de nullo suo compat. facit, qui tam en ar. m. & ignominiosam mortem passus est, i. c. ucc. im. primumque mentis tam necessariam mortis causam, piam & propter a. patiendi voluntatem, quorum recordatio pium cor cum Christo spiritualiter, & etiam sensibilibiter crucifigit cuce in eosque compassionis. Secundo compassio d. gentes attendere facit propriam negl. gentem. proprias culpas, & vicia; item, teporem, p. g. tiam precisi temporis amissionem, & tantam in omnibus virtutibus, virtutis que operibus pauperiem. Tercio suadet proximorum erratus multiplices perpendere, propria salutis pariter sententiam, & beneficiorum Dei tantam ingratitudinem, quorum intuitu compungitur compassione in condolendo, & affectuoso amore salutis omnium inflammatur. Quarto etiam considerare facit corporalem necessitatem, infirmitatem, culpā & vicia & miseriam aliorum, & per hoc cor hominis crucifigit in compauedo. Compassio hac

Largitas.

cōsequenter filiam parit, vocatā largitas

vel

vel libe
cordi
solus c
largus
favore
person
iactab
centuā
largita
mirand
cit, quo
passion
tenet
& oper
pria
uadit
que pa
tatem
sunt
gati
fer qu
quid ip
in pite
proxim
largita
d. & p
na bon
stre no
necessi
vnicu

DE MORTIFICAT. 283

vel liberalitatem, quæ est liberalis effatio
cordis charitatiuæ cōpassione permou. Et
solus cōpassione misericors, propriè etiam
largus vocatur, in cōmuni quodā ardenti
fauore charitatis ad omnes homines sine
personarū acceptione. Considerans enim
ineffabili ben. fieri bonitatis Dei, & ex
cessiuā pœnam passionis Chyasti, tanta se
largitate pro quacūq; vicij iudine tam
mirandæ charitatis Dei sub iudic. & deri
cit, quod pro singulis articulis tam amaræ
passionis Dei laudem, honorem & c
tentiam impedire desiderat corde, verbis
& operibus. Recolens consequent. ei pro
pria misericordiam, negligentiam, ingra
titudinem & repudiatē ex vna: diuinam
que patientiam, clementiam, longanimi
tatem & fidelitatem ex altera parte, sur
sum. Illeigit in spiritu obuiam diuinæ lar
gati, & voluntate perpetua liberaliter of
fert quicquid habet & pprest: imò quic
quid ipsemet est, in agendo, dimittendo &
in priuendo. Deinde considerans errores
proximorum innumeros, riuulum suæ
largitatis ad locum vnde profluxit, refun
dit & p is clamoribus benignitatem diui
næ bonitatis interpellat pro omnibus Po
stremo attendens multiplicem corporalē
necessitatem & indigentiam in proximis,
vnicuique iuxta omne posse suu & facul

*Opera mi-
sericor-
diæ.*

tatem subuenire quærit. Et fluunt ex ea se-
ptem misericordiæ opera, quæ à diuiti-
bus & fortibus implentur cum tempora-
libus bonis & obsequijs: à pauperibus ve-
ro & impotentibus, implentur pijs fauori-
bus & bona voluntate. Per hæc etiam vir-
tutem largitatis præcipuè multiplicantur
virtutes, & animæ vires decorantur: quia
qui corde largus est, communiter etiam
latus est & in sollicitus, bonis offitiis
abundans, & in omnibus pijs operibus com-
muni amore beneficus.

*Strenui-
tas.*

Largitas hæc filiam parit, quæ vocatur
diligentia seu strenuitas in bonis operibus
exercitijs & virtutibus. Est autem strenui-
tas ista, stimulum quædam cordis dili-
gentia ad omne bonum, & vestigiorum
Christi impigra æmulatrix, oprans cor-
pus & animam esse & viuere, vires & o-
pes expendere ad potissimum honorem &
laudem Dei. Per istam strenuitatem ani-
mæ vires ad susceptionem diuinæ influ-
entiæ late expanduntur & vegetantur, hoc
est, vigorem recipiunt ad omnes virtutes,
quantumcunque sublimes sint & nobiles.
Ab ista etiam strenuitate exhilaratur con-
scientia, augmentatur gratia, virtutes de-
lectabilius & iucundius exercentur, & o-
pera exteriora decorosius venustantur.

*Tempe-
rantia.*

Strenuitas ista generat filiam nomine
sobrietatis.

DI
sobrietatis
tus om
les & co
perflu
lectu n
Ipsa nō
nec rar
dei, scri
suum se
nam Ch
gere. Ex
modo
& hæc
libus.
stiales
per in
concup
in om
silentij
sentien
sensus
turit, ap
nimæ.
qui sob
streatis
ris, qua
dis seu
tibus &
luxuria
assimil

sobrietatem vel temperantiam: quæ virtus omnes potentias intellectuales, animales & corporales coercet, & a boni superfluitate restringit, ita ut etiam in intellectu nolit scire vel sapere quæ non licent. Ipsa non vult curiosè indagare secreta Dei, nec ratione comprehendere articulos fidei, scripturas non quærit detorquere ad suum sensum, sed iuxta vitam & doctrinam Christi & sanctorum fideliter intelligere. Ex scripturis etiam creaturisque solūmodo trahit id quod ad salutem deservit: & hæc est sobrietas in viribus intellectualibus. Simili modo ponit sensitiuas ac bestiales vires sub ratione, ne extra vagentur per inordinatas passiones irascibilis aut concupiscibilis. Hæc sobrietas seruanda est in omnibus verbis, actibus, locutionibus, silentijs, auditu, odoratu, gustu, tactu, in sentiendo, & in omni quod per corpus & sensus exercebitur. Sobrietas filiam parit, appellatam castitatem corporis & animæ, quam veraciter nemo possidet, nisi qui sobrius est. Sunt autem tres gradus castitatis. Primus gradus est castitas corporis, quæ docet diligenter cauere ab immundis seu lasciuis actibus, verbis, gestibus, nutibus & tactibus, quæ quouis modo ad luxuriā prouocare possent. Hæc castitas assimilatur candido lilio propter angelicā puri-

*Castitas.**Corporis.**Cordis.*

puritatē, & etiā rubicunda rosā, quia dignitati martyrij assimilatur propter laboriosam resistētiā, quā quotidie fieri oportet. Secundus gradus castitatis consistit in corde, dum scilicet homo in tērationibus & naturalibus moribus carnis suæ statim sine mora, integra voluntate castitatis, exeat vigorosam conuersionem ad Deum, in nullo penitus moram faciendo in tentatione. Et tunc tentatio est valde utilis, quia promeretur augmentum gratiæ quæ omnes virtutes stabilian-
 tur, extollantur, exornentur & roborantur. Ista castitas gubernat, custodit, & stabilitat omnes sensus exteriores, ipsa castigat & resurgit appetitus bellicosus ipsa efficit ut homo nullum medium permittat inter Deum & se, quantumcunque spirituale hoc esse videatur. Verbi gratia. Non vult habere priuatum amorem & amicitiam etiam cum spiritualibus personis, nec vult a quocunque singulari favore, amore vel amicitia coli: quia talia mino modo retrahunt à via Dei puræ, in qua gloria, honor & beneplacitum Dei dumtaxat quaeri debent. Tertius gradus castitatis est in mente hominis, hoc est, intinco animæ, & collocat non in cōsumptum, supra intellectum, & supra omnia dona quæ anima à Deo recipere potest,

Mentis.

DE MORTIFICAT. 287

potest, poss. floremque suum sine medio
 Deo conglutinat. Ipsa pertransire nititur
 quicquid circa eam comprehendere potest,
 & solum in comprehendibili Deo requie-
 scere, quia in iustus spiritus est, qui ad-
 huc requiem quærit in quibusunque do-
 nis Dei, quantumlibet sublimia, nobi-
 lia, arcana vel apertibilia sint, percuta-
 tus postea declarabo. Ista castitas ad
 sacramentum corporis Christi non ac-
 cedit, ut fructus dei & stabili spirituali
 sapore ut satisfaciatur spirituali desiderio,
 autem ut habeat inde fomentum pa-
 cis & quietis, vel propter aliam aliquam
 causam, sed solum propter hono-
 rem, gloriam & beneplacitum Dei, &
 ut secundum profectum virtutum &
 mortificationis suæ ipsius possit obtinere.
 Hæc est nobilis illa castitas, quæ animam
 ab omni quod Deus non est, liberam
 reddit: & continuo suum effluxu amo-
 rosi affectus in creatum bonum animam
 subriter deiformem efficit, hic in gra-
 tia, & postmodum in gloria. Et in hoc
 succincte explicatum est, qualiter homo
 in activa vita satagere debeat se virtuti-
 bus ornare, si felicem profectum in
 ipsa habere voluerit, & accessum
 ad contempla-
 tivam.

De

*De profectu vel consurrectione actiua vite
per fidem, dilectionem & spem.*

Cant. 3.

*Vian-
tica.*

Tertio principaliter ostendendum est, qualiter homo proficere debeat in actiua vita, & consurgere in perfectione obuiam Deo, dicendo cum sponsa: *Surgam & circumibo ciuitatem, per vias & plateas quaram, quem duxit anima mea.* Hic est sciendum, quod huius consurrectionis duplex est modus. Primus est mysticus & occultus, vocaturque à Dionysio mystica theologia, quia est occultissima sapientia quam immediate solus Deus in spiritu hominem docet; aliæ autem scientiæ à mortalibus magistris docentur. Hæ sapientia tantum in corde scribitur diuina illuminatione & celsi fluxu. Et quam non possit propter tuam excellentem nobilitatem ab vilo hominum per te tradere & doceri, quilibet tamen quantum cunque simplex fuerit & indoctus, si fideliter frequentauerit scholam diuinam, hoc est, virtutum, & virtuosarum exercitiorum, hanc nobilem sapientiam à Deo immediate recipere poterit supra omnem intellectum per amorem affectus atque influxus in Deum. Et hic est vnus modus consurrectionis per vim concupiscibilem,
de quo

de quo parum tetigi in præcedentibus, sed
 latius postea prosequar. Hæc mystica
 theologia in omni gradu proficientis vi-
 tæ exercitari debet: sed quanto altius a-
 scenditur, tanto magis exercitatur. Se-
 cundus modus consurrectionis est scho-
 lasticus secundum humanam eruditio-
 nem, & de illo nunc loqui intendimus,
 quia communiter exercetur in vita acti-
 ua. Est ergo sciendum, quod sicut in æter-
 na vita anima Deo, spiritali connubio,
 coniungitur per tria dona, quæ à Deo re-
 cipit & possidet tanquam dotes, hoc est,
 visione clara, dilectione pura, & fructio-
 ne secunda: sic in huius vitæ via, per gra-
 tiam æternæ beatitudinis, gloriam præ li-
 bantes, appropinquamus Deo exercitijs
 trium virtutum theologiarum, tribus a-
 nimæ dotibus correspondentium. Et per
 istas tres virtutes meretur homo præfatas
 tres dotes animæ recipere in gloria: per
 ipsas etiam in tempore isto coniungimur
 Deo in activa vita pariter & contempla-
 tiva, sed multum differenter, prout po-
 stea audiemus.

*Via scho-
 lastica.*

CAPUT XXIII.

*De intentione triplici, recta simplici &
 deiformi, de quæ oratione
 vocali.*

N

In acti-

*Intentio
recta.*

Nascitur ergo, de qua tuac loquimur, **I**ntentio recta, quando confargimur ac Deo coniungimur, primo intentione bonae fidei lumine illustrata, quae sic faciendo homo in cunctis quae gerit per pauperem, superbi viros, simplicem intentionem oculum habet ad Deum duntaxat, quaerendo scilicet in omnibus pure ipsius honorem, gloriam, dilectionem ac beneplacitum ex charitate, & nihil aliud habet in intentione. Hae intentiones maxime attendenda est in omnibus: quia quantumlibet bonum sit opus, aliena intentio facit ipsum vanum & sine fructu & e contrario intentio bona, opus quod in se nec bonum est nec malum, fructuosum efficit & acceptum. Et quia pauci valde homines puram intentionem habent, & salus nostra & profectus consistit in intentione deitatis notandum est tres esse gradus intentionis bonae. Primus est in eo ore facta, quae ordinat omnia ad Deum, & propter Deum. Ista intentio procedit ex voluntate affectuosa, affectu diuini amoris calefacta. Quae voluntas sic amore astuans, intentionem ad consecutionem aeterni finis desiderati operando in pellicula, nec hominem quiescere nisi in aeterno bono facit. Haec ergo discernuntur filij adoptionis a filijs reprobationis: quia omnia quae ex exercitijs suis & operibus virtutis perficiuntur.

*Gradus
intentio-
nis bonae.*

DE MORTIFICAT. 291

idē non attrahuntur amore diuino, sed
 in pelluntur aliunde, Deo vniri non pos-
 sunt. Causa huius est, quia cum natura re- *Nature*
 curua vel inclinata sit ad seipsam, ideo *recurrunt*
 qui diuini, gratitum, supernatura *ad seipsā*
 lemque non habent amorem, in omnibus
 naturali amore ad se se reflectuntur, quæ-
 rentes se ipsos, & affectantes in exercitijs
 virtuosorum opus sensibilem amo-
 rem, spiritualem dulcedinē, & similia Sed
 verus amator seipsum contemnit, & so-
 lum Deum quærit in omnibus, quia cha-
 ritas nexus est amoris, nos in Deū trans-
 uolens, per quam vivimus Deo, nobis-
 ipsos renuocantes, & Deus vnitur nobis.
 Et quamuis naturalis amor in actibus ex-
 ternis tam similis sit diuinæ charita-
 ti ut non facile valeant secerni, tamen in
 intentione valde dissimiles sunt: quia cha-
 ritas in nullo seipsam quærit, naturalis ve-
 ro amor seipsum in omnibus quærit. Et
 sicut Adam in paradiso seipsum quæren- *Gen. 3*
 do in quatuor prolabeatur peccata, vide-
 licet in superbiam, quia mandatum Dei
 contempsit: in auaritiā, quia sapientiā
 Dei contempsit: consequenter in gulosi-
 tatem, quia quæsiuit illiciti saporis dele-
 ctamentū & post hæc accendebatur luxu-
 riantia etiā qui ad exercitium trahitur na-
 turali amore duntaxat, quantumcunq. al-

*Questio
privata.*

Galat. 6.

tum & nobile illud esse videatur, etiam si hominem in mentis excessum faciat peruenire, licet etiam magna videre & visiones habere sibi videatur, tamen totum est ad suam damnationem, quia cadit etiam in prædicta quatuor peccata. Primo in propriam complacentiam & inanem gloriam, putans se aliquid esse, cum nihil sit. Secundo in cupiditatem, quia ex curiositate inardescit ad recipiendum à Deo notitiam in spiritualibus, & illuminationem per reuelationes, visiones & intellectum internum. Tertio in gulam, quia per delirium voluptatis quærit in affectu sensualis experimentales & sensuales sapes ac dulcedinem ad quiescendum in ipsis, & eisdem fruendum: & ad hunc finem ordinat omnia sua exercitia & studium deuotionis. Postquam autem hæc adeptus fuerit, cadit in spirituale adulterium: quia in huiusmodi sensuali oblectatione & voluptate ponit finem suæ deuotionis, & illuc requiescit. Ex isto potes aduertere, multos esse in actiua vita pariter & contemplatiua, quibus apparet quod ad magna exercitia & sanctitatem peruenerint, & tamen per amorem naturalem miserabiliter decepti manent & suffocati, ignorantes & non aduertentes hæc spiritualia peccata. Idecirco debet homo quærere sancti-

tatem

DE MORTIFICAT. 293

tarē nō in sensibili deuotione, nec in frequēti exercitatione, sed in contemptu & mortificatione sui ipsius, sicut supra edocui, & etiam in recta intentione, quæ sola discernit inter veros & falsos Dei ministrōs. Signum intentionis rectificatæ est spiritalis lætitia in aduersis, sicut dicit Origenes super cantica: *Non inueni verum signum boni hominis, quàm si inter arumnas & aduersa ferat dulcedinem mentis ex frequentia sobriæ exultationis & lætitiæ.* Hoc enim signum denotat immobilitatem mentis in aduersis & prosperis: quæ immobilitas est signum intrinsecum rectæ intentionis, quæ in nullo seipsam quatit, sed tantum Deum: & tam bene (immo magis) inuenitur in aduersis, quàm in prosperis. Vnde beatus Gregorius dicit super illud verbum Iob, *Erat vir simplex & rectus*: *Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuinæ voluntati totus subijcitur.* At ista intentio licet rectificata sit, ad perfectum tamen decorem nondum peruenit: quia adhuc in actiua vita consistit, & circa multa est occupata, quamuis solum propter Deum. De quo Bernardus super Cantica dicit, *quod in aliud tendere quàm in Deum, & tamen propter Deum, non est*

*Sanctitas
vbi querenda.*

Iob. 1.

*Rectus
quis.*

Luc. 10.

ocium Marie, sed Marthe negotium. Absit autem ut quæ huiusmodi est, quicquam illam dixerim habere deforme, nec tamen ad perfectum affirmaverim venisse decorem, quippe quæ adhuc sollicita est, & turbatur erga plurima, & non potest terrenorum actuum vel teui pulvere non respicere quem tamen cito, facileq; deterget vel in hora sanctæ & deuotionis casta intentio & bonæ conscientie interrogatio in Deum. Secundus gradus dicitur intentio simplex, quæ est Deo magis viua sine medio, & dulcius allicitur & trahitur odore boni increati. Et spectat ad hominem contemplatiuum, procedens ex actiua voluntate per experimentalem gustum spiritus: quia experimentalis gustus vel odor æterni boni facit hominem cuncta contemnere, nec in aliquo alio intentionem eius quiescere sinat, præterquam in solo Deo sine medio: quoniam in tali experientia intentio non ambulat, sed currit. Dicit autem Bernardus libro de Præcepto & dispensatione, quod ad hoc ut intentio sit simplex, duo requiruntur, scilicet amor boni in intentione & veritas in electione. Et ratio huius est quia charitas dirigat intentionem ad omnia quæ deferuntur ad desideratum finem, qui est Deus ipse, & illi actius uirtutur, cum in omnibus unum finem intea-

*Alias dicitur
missionis.
Intentio
simplex.*

*Intentio
nisi simplex
duo necesse
saria.*

dit, ad vnum finem tendit, & omnia quantum potest, cum illo vnire quaerit. Veritas autem in electione, non finit hominem errare in quaerendo hunc finem alius (prout inquit Bernardus) quomodo oculus intentionis esset simplex cum ignorantia veritatis. cum qui bonum diligit, malum nescius agit? Quando vero ista duo simul sunt, amor boni & cognitio veri, tunc est intentio simplex: quia veritas non finit hominem extra viam errare, & charitas non finit cum qua elcere, antequam seipsam & omnia eleuauerit per intentionem in finem qui Deus est. Hæc intentio est oculus ille simplex, qui totum corpus bonorum operum lucidum reddit. Ipsa est amorosa inclinatio spiritus in Deum illuminata diuino lumine, in se reuerberans tres virtutes Theologicas, fundamentum internum existens totius vite spiritualis, diffusa in animæ vires omnes recolegens in unitate spiritus, & spiritum Deo vnens in unitate amorosi influxus. Hæc est differentia inter intentionem rectam & simplicem, quia recta intentio omnia facit propter Deum, sed non quaerit in omnibus Deum, hoc est, eius exercitium magis est externum in exterioribus virtutis operibus, quam internum tendens in DEVM, quamuis pro-

Matth. 6.

* Alias
tendit in
Deum.

pter cum omnia facit : ideo in corde ipsius magis impressæ sunt imagines operum, quam Deus, propter que ipsa facit. Intentio verò simplex quærit etiam in exterioribus operibus simplicitatem cordis, puta habere semper, sine imaginatione operum, simplicem amorosum influxum in Deum, supra omnem multipliciter distractionem & inquietudinem. Et istud contingit in exterioribus pariter & interioribus exercitijs. Exempli gratia, de interiori exercitio, in quo quia subtilius est, difficilius istud notari vel intelligi potest: Sint duo homines, vnus in actiua vita cum recta intentione, alter in contemplatiua vita cum simplici intentione, & orent ambo pro amicis, cognatis, viuis & defunctis, & pro tota sancta ecclesia: Ille qui est in vita actiua, cum intentione recta, inter orandum non valebit se perfectè nudare ab omnib⁹ ab imaginibus, præsertim illorum, pro quibus orat: sed ille qui est in contemplatiua vita cum simplici intentione, amicos, cognatos, viuos, defunctos & totum corpus sanctæ ecclesiæ vnico simplici intuitu amorosè in cor suū trahet, & quasi vnico contuitu mille milia hominum in momento comprehendet: & hoc ideo, ne sensus sui dispergantur, aut ad extraneas cogitationes trahantur.

hantur. Quo facto, statim eundem oculū
simplicem diriget in Deum tanquam in
diuinum speculum, in quo omnes homi-
nes contemplabitur, vt in origine vnde ef-
fluxerunt: & hoc modo orabit pro eis,
quia tunc creaturæ nullum medium inter
Deum & animam efficient, præsertim si
anima didicerit & exercitata sit in amo-
rosa illa aspiratione, de qua infra loquar.
Hic est etiam sciendum, quod orationes *Oratio vo-*
vocales quæ magis frequentantur in acti- *calu quo-*
ua vita, effundi debent vigoroso affectu *modo fiat.*
Deum laudandi, confitendi, gratias agen-
di, honorificandi, & petendi virtuosa que-
que pro se & cæteris hominibus, quous-
que ignis amoris accendatur in vi concu-
piscibili, & tunc oratio vocalis est relin-
quenda, ratio nudanda ab omni multipli-
citate, ne impediat spirituales ascensum,
& spiritus continuis spirantibus sursum
actionibus in Deum est eleuandus. Quia
sicut tritici & palea in vno acervo pa-
ritur cōgregantur, quousque triticum tri-
turatione purgetur, & palea proiciatur in
pabulum iumentorum: ita oratio vocalis
reputata est vt palea, & ita diu seruari de-
bet, quousque vera deuotio nŕat tritici
excutatur: quo facto proicienda est pro
indigena & in pabulum virium nostrarum
bestialium. Vltimo est etiam notan-

dum, quod quamuis Deus sit finis intentionis simplicis in omnibus, & ultra hoc tendat in dominū solum immediate quantum potest, & hoc propter ipsam, attamen Deus non est totaliter finis eius, sed etiam propter seipsam facit, quærens spiritualiter consolari multis modis, quamuis Deus sit principalis intentio. Et si fortè quidam sint qui videantur istud non quærere, paucissimi tamen tam voluntarii sunt ad derelictionem, hoc est, ad diuinæ consolationis & internæ sentionis subtractionem, sicut ad affluentiam eandem gratiarum: quia nondum plenè sibi ipsis mortui sunt ad perferenda quæcunque ducunt, nisi consurgant ad perfectiorem intentionis gradum.

*Intentio
deiformis*

Tertius gradus vocatur intentio deificata: quia totaliter est amore finis æterni attracta, absorpta & deiformis effusa. Et hæc propriè est beatorum in gloria, & elicetur à voluntate affectata deiformiter. Quidam tamen in statu viæ in tantum amore inebriantur in spiritu, quod totis precordijs intentionem hanc attingere cupiunt, & elaborare non cessant, vt in hac lachrymatum velle felicem hanc deificationem seu deiformitatem assequi mercantur, de qua dicit Bernardus libro de diligendo Deum: Deificatio, id est, amor vel intentio homi-

homi
facien
xum
tione
cata
co cen
prop
colua
est qu
est. Se
ri, in a
omne
quoda
metip
penit
quide
ma, al
quom
secun
de homi

De ve

S
v
ri
quis
tione
rem i

hominem deficiens, hoc est, deformem faciens, nihil relinquit in voluntate admixtum vel proprium, sed totum per intentionem dedit in Deum. O pura & ^{*} defecata, id est, deformis, intentio voluntatis, eo certe defecatio & purior, quo in ea de proprio iam nihil admixtum relinquitur: coarctior ac dulcior, quo totum diuinum est quod sentitur: sic enim affici, defecari est. Sed hæc defecatio hic potuit in homine in æterna verò vita perficeretur, ubi sic omnem in sanctis humanam afflictionem quodam ineffabili modo necesse erit à temetipsa liquefcere & deficere, atque in Dei penitus transfundi voluntatem. Manebit quidem propria substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaque potentia. At hoc, qui quomodo omnia in omnibus erit Deus, secundum, quod Paulus dicit, *si in homine* 1. Cor. 15. *de homine quicquam supererit*

** Alias defecata.*

CAPUT XXIII.

De vera dilectione, quæ Deo per tres gradus in æterna vita vnum.

Secundò princip. liter coniungimus & vnum Deo dilectione præcipua, charitatis ignem, inflammata. Quod fit, cum quis in omnibus actibus suis rectam intentionem habens, seipsum totaliter per amorem inclinat super pectus domini. Vnde S.

Cap. 4.

*Amor
quid.*

*Amoris
gradus
septem.*

*Amor in
compara-
bilis.*

Dionysius in libro de diuinis nominibus dicit: *Primus est amor increatus, qui suis super-substantiali & vniuersali appetitione regit amorem creatum omnibus rebus: qui amor creatus, est quedam inclinatio & coordinatio amantis ad bonum amatum.* Est enim amor connexio & vinculum, quo Deus & spiritus amsā ineffabili amicitia insolubilique vnione copulantur. Cum igitur amorem nominamus, siue diuinum, siue angelicum, siue intellectualem, siue animale, siue naturalem, designamus nomine amoris quandam virtutem vnitiuam & communicatiuā, mouentem superiora ad prouidentiam & curam inferiorum, & inferiora ad conuersionem superiorum, & facientem ordinatam quandam eorum mutuam habitudinem vel communicationem. Iste amor nouem gradus habet, quia non patitur vllum remanere medium inter Deum & se, sed omnia vult penetrare, donec perueniat ad dilectum: & ergo oportet ipsum hos gradus ascendere, quorum tres inferiores pertinent ad resurrectionem vitæ actiue. Primus gradus est amor incomparabilis, quo in tantum homo Deum diligit, quod nullus amor cuiuscunque rei in se Deum, in eo, amori Dei comparetur, non amor patris, non matris, non uxoris,

nō filiorū, nec suspensius: imō nō solū quælibet creaturæ infra Deum sunt amandæ, verū etiam amor ipsarum ordinandus est in Deum, scilicet vt vel ipsas in Deum reducere possimus: & hoc modo homines diligere debemus: vel quia cooperantur & adiuuāt nos ad Deum, vel quia per creaturas homo dirigitur & adducitur ad Deum, per earum scilicet consideratam pulchritudinem, dulcedinem, subtilitatem & similia, & sic alias creaturas poterimus diligere. Iste amor docet hominem, vt non patiatut se abstrahi à Deo propter aliquod infra Deum existens, aut contingens, sicut Paulus ait: *Quis nos separabit à charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an periculum? an gladium?* Et per hunc amorem anima Deo desponsatur, quia dicit Richardus, *quod Deus verus sponsus est anime*. Quem tunc nobis veraciter vnimus, quando vero amore eidem adhæremus & tunc nos sibi vnit, quando interna mercatura dandi & exigendi ad suum amorem nos striatius ligat: & tunc incipimus valde diligere eum, quem prius valde conseruimus pertimescere. Secundus gradus est amor ardens, de quo dicit Gregorius. Operatur enim magna* vbi est: si vero operari renuit aut non operatur, amor non est. Iste amor est

Rom. 8.

Amor ardens.

* Alias, si.

* *Alias
affectum
hominis.*

*Amer in-
satiabili-
lis.*

sapidus appetitus cordis, ad Deum fluxus
tanquam in summum bonum, in quo om-
ne bonum inclusum est. Hic amor vult
cit omnibus creaturis, ne earum abusu fo-
neat sensuales appetitus: & facile contem-
nit omnia, vt acquirat quod diligit: quia
proprium opus huius amoris, est semper
pugnare contra inordinata desideria &
naturales passionibus. Et ideo etiam appel-
latur amor incontaminatus, eo quod ho-
minem per desiderium à mundana conuer-
satione & occupatione abstrahat, ne cor
suum nimis occupetur per venialia pecca-
ta, aut maculetur affectibus eorundem, &
per hoc ardor amoris ab opere suo impe-
diatur, aut etiam naturalibus passionibus
concuteatur. Et tunc peruenit consequen-
ter ad hoc, vt super omnia diligat quietem
solitudinis, abstrahendo se ab omni socie-
tate nedum per affectum, verum etiam cū
effectu. Ratio huius est, quia amor iste sat-
agit separare ab amante omne dissimile a-
mato, ita vt amans ab amato abstrahatur
in solitudinem quandam ab amore omni-
um creaturarum (sicut acustri hinc ama-
gacte) vt spirituali dulcedine ipse amans
repleatur. Tertius gradus est, & dicitur a-
mor incessabilis vel insatiabilis, hoc est,
amor qui non cessat seipsum augmentare:
quia sicut ignis nullum modum ponit in
sua

sua actione, sed semper ad augmentū tendit, quamdiu materiam inuenit, in qua valeat se multiplicare, ita etiam se habet natura huius amoris. Et quia quæ diuina sunt, sine mensura diligibilia sunt, ideo semper inuenit amor in Deum suū, materiam se extendendi, & amor Dei, eiusq; profectus modum non habet nec finem. Quia ergo opus istius amoris propriū est, hominem perurgere ad proficientem vitam, propterea semper pugnat contra acediosam tepiditatem.

CAPVT XXV:

De amore, deuotione: quæ sensibili.

Notandum tamen est hic, si, ut dicit Richardus super Cantica, quod est dilectio quædam affectuosa, quæ interdum minus diligenter & minus perfectius afficit. Non enim tantum quisque diligit, quantum hanc sentit, & quantum in illo statu suo diligit, re videtur, sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuerit, & in seruandis mandatis fidelis habetur. Dulcis in Deum affectus, quodammodo * sensualis est fallax, & humanitatis interdum potius quam gratiæ, cordis quam spiritus, sensualitatis quam rationis, ita ut magis accendatur aliquando ad minus bonum, & minus ad maius, & ad ali-

* *Alia carnalis.*

aliquid quod amplius sapit, quàm quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, & carnaliter Deum diligebant, cuius presentia carere nolebant. Vnde etiam non diligere arguebàtur, qui quod delectaretur magis, quàm quod expediret, amplectebàtur.

Joan. 14.

Si diligeritis me, inquit, *gauderetis utique quia vado ad patrem*. Sic etiam non rectè sapiunt, qui tam inordinatum impulsu habent accedendi ad venerabile sacramentū, frequentandi deuotionem, & similia. Sic affectuosè interdum carnalis aliquis & imperfectus ad Deum afficitur, non quod valde diligit, sed quia dulcedinem gratiæ degustat. Quæ quantum durat, tantum iuuat: quamdiu enim durat dulcedo, durat & dilectio: sed non agnoscitur in bonis iste amicus, quia interdum hanc sensibilem dilectionem vel dulcedinem gratiæ, magis sentit, leuis corde & inops gratiæ, quàm verus amator. Facilius enim mouetur, qui leuior corde fuerit, & expers gratiæ, delectabilius oblatam recipit. Huius enim dulcis affectus causa, interdum est non gratiæ copia, sed mentis inopia: exigua enim lætificat pauperem. sicut est haustus vini, quo non lætificaretur ebrius.

* *Alias
consolati-
onis.*

Quando igitur Deus vocat per affluentiā gratiæ, debet homo viuus esse ad respon-

DE MORTIFICAT.

305

respondendum per impletionem diuinæ voluntatis, iuxta illud Iob: *Vocabis me, & ego respondebo tibi.* Quia vocatio neminē perfectum facit, sed bene obligat ad perfectionem, cum præcipuæ, qui ingiatus inueniri refugit: sed responsio per impletionem diuinæ voluntatis iustificat hominē, & ad perfectionem perducit. Fit etiam aliquoties dulcis iste affectus à maligno spiritu, ut ad debilitatē corporis homo perducatur, dum per spirituales gulam in illa voluptate nimis confidit, requiescit, & indiscreta exercitatione prosequitur, vel ut per illius occupationem ab utili opere reuocetur: & item, ut eius abundantia fretus, perfectum se aliquis credat, & ad perfectum minus exerceatur & exercetur virtutum: Vel etiam ut principaliter in exercitijs intentio feratur ad habendam sensibilem deuotionem, vel abusiue fruendum hic de se ipsa voluptate, & ita a iudice iustitiæ (qui corda omnia nouit & intentiones) æternaliter condemnatur.

Nunc vero restat inquirere, ubi verum amorem debeat inuenire. Verus amor iacet occultatus in fundo virtutum, & manifestat se in omni aduersitate. Exempli gratia, Fundamentum humilitatis est desiderare contemni: & si habuerimus hoc desiderium propriè vel purè propter amorē Dei,

*Gratie
diuinæ
quomodo
nos præ-
paremus.
Iob. 4.*

*Gula spi-
ritualis.
* Alias,
dū nimis
ei credi-
tur, ei que
dum val-
de dele-
stat, im-
baretur.*

3. Reg. 8.

*Amor ve-
rus ubi
queren-
dus.*

Dei, scilicet ut illi placeamus, accepti & chari efficiamur, tunc amor est verus. Similiter fundamentum patientiæ est desiderium patiendi propter Deum omne, quod possibile est hominem sustinere: similiter est videre de fundamentis aliarum virtutum. Et tunc iste amor se manifestat, quando homo in actuali tolerantia seu passione requiem inuenit, & hoc propter Deum, sicut Laurentius super prunas iacens, dicebat: *Isti carbones mihi refrigerium præstent.* Ardor enim amoris patiendi pro Christo. Magna enim erat in corde ipsius, & refrigerabatur per presentem tolerantiam, in eo quod desiderium suum adeptus fuerat, hoc est, pati pro Deo.

CAPUT XXVI.

De adhesionis quiete, qua Deo unimur per spem.

Tunc confurgimus, & Deo unimur per adhesionem quietam, solidatam anchora spem, ut scilicet quis omnes tam moralis quam spiritualis exercitii motus, omnemque internam suauitatem (etiam diuinitus infusam) sentibilem sapientiam, velocitatem intentionis & dilectionis penetrabili acie transcendat, & in Deo omnino quam in motu finalis termino immobiliter quiescat. Nam quando homo te-

icuat

DE MORTIFICAT. 307

leuat supra omnem creaturam, supra se-
cipsum, & supra omnia dona Dei, & ita
in dilecto amore viuifico requiescit, illic a-
nima in Deo, & Deus in ea manet, & amo-
ris complexu vicario requiescunt. In his
ergo præfatis tribus punctis propriè con-
sistit cōsurrectio vitæ actiuæ, quia omnes
morales virtutes & viuosa opera, & et-
iam exercitia exteriora & interiora, peri-
sta ordinantur, purgantur, nobilitantur,
& in merito augentur Cum ergo peruene-
rit homo ad rectam intentionem, ad a-
ctiuam impellentem amorem, & valet se
supra omnia eleuare, in solo Deo requief-
cendo, ornatus moralibus virtutibus, tunc
ad veram vitam actiuam peruenit Hæc

igitur est præcipua pars de spirituali

profectu ad laudem

Dei.

F I N I S.

INDEX CAPITVM
IN LIBRVM R. P. IV.

LII FATII SOCIETA-
tis Iesu.

Prefatio Auctoris.

Quid sit Mortificatio. *Cap. I.*
De fine & proprio Mortificationis of-
ficio, & de duobus eius generi-
bus. *II.*

In Mortificationibus, praesertim exterioribus,
mensuram & regulam esse tenendam; &
quam illa sit. *III.*

De necessitate Mortificationis, quae cuius ho-
mini in iustitia incumbit. *IV.*

Quam necessarium atque utile sit Religiosis
sanctam Mortificationis exercitium. *V.*

Considerationes quaedam magis particulares
circa potentiarum animae nostrae, passionis
amoris proprii, & sensuum corporis Morti-
ficationem. *VI.*

Quomodo ad praxin reducenda sit Mortificatio,
ut victoriam de potentijs ac passionibus
nostris referamus. *VII.*

De quatuor exercitijs tanquam instrumentis
Mortificationis, Renunciationis, Abnegati-
onis, Resignationis & Indifferentiae, &
primum de Renunciatione. *VIII.*
De Ab-

INDEX.

- De Abnegatione suiipsius in genere. IX.
 De Abnegatione appetituum carnis, & illusione ac fallacia quadam, quæ in illa accidere solet. X.
 De Abnegatione animæ, & in specie voluntatis nostræ, ut principalis illius potestatis. XI.
 De Abnegatione proprii Iudicii & Intellectus. XII.
 De Resignatione. XIII.
 De Indifferentia. XIV.
 De Indifferentia circa nostra domicilia. XV.
 De Indifferentia circa exercitia, & Ministeria Religionis. XVI.
 De Indifferentia circa officia honorifica & gradus. XVII.
 De Indifferentia in Conuersatione. XVIII.
 De differentia quatuor prædictorum exercitiorum. XIX.
 De insigni quodam interioris Mortificationis effectu, compositione scilicet hominis exterioris, eiusque decoro. XX.
 De quodam insigni Mortificationis effectu, videlicet scilicet, actionumque nostrarum exemplo. XXI.
 De tertio Mortificationis effectu, qui est voluntarius de spiritualibus & grauibus rebus sermo. XXII.

INDEX

INDEX CAPITVM IN
LIBELLVM D. HENRICI
Harphij.

DE omnium rerum temporalium con-
tempn & de tribus paupertatis ge-
neribus. Cap. I.

De ipsius quaestione euellenda, & de vi-
pici intentione. II.

De sensualitatem tribus mortificandam modis
de venialium peccatorum differentia.
III.

De mortificatione omnis inordinati amoris
ga homines, & de varijs amorum differen-
tijs. IV.

De mortificatione vanarum & noxiarum co-
gitationum omnium, deque earundem no-
cument. V.

De cura omni necessaria reiijcienda, atque de
rerum externarum administratione. VI.

De omni cordis amaritudine tollenda, per amo-
ris diuini dulcedinem. VII.

De omni vana gloria & superbia calcanda, de-
que desiderio contemptus sui. VIII.

De mortificatione omnis inordinata inter-
ne dulcedinis curiofitatisque inuolu. IX.

De scrupulis conscientie nimijs rescindendis
& de origine scrupulofitatis. X.

De im-

I N D E X.

- De impossibilitate in aduersis habenda, & de
 eruminationum utilitate. XI.
- De perfecti propriæ voluntatis abnegatione,
 atque de obedientie gradibus. XII.
- De amoris anime ad Deum conversione.
 XIII.
- De implicita viâ hâc tractanda, & quæ
 ad vitam contemplatiuam optus. XIV.
- De præparatione vite actiue per veram pœ-
 nitentiam, atque de sp̃s diuinæ misericor-
 diæ. XV.
- Meditationum varietas & efficiacia, & de sex
 gradibus earundem. XVI.
- Spiritualium exercitiorum practica, quibus
 p̃ficiendum. XVII.
- De monachis & seruis infidelibus XVIII.
- De ornatu vite actiue per virtutes morales.
 XIX.
- De tribus mansionibus, quas in contemplatiue
 exornari oportet. XX.
- De virtutibus moralibus, humilitate, &
 obedientia patientiæ, mititate, benignita-
 te, clementia, sobrietate, castitate, &c.
 XXI.
- De perfecti vel consurrectione actiue vite
 p̃ficiem, dilectionem & sp̃m. XXII.
- De inuentione replici, rectæ, simplici & dei-
 formi, de quæ oratione vocali. XXIII.

De ro

I N D E X.

De vera dilectione, qua Deo per tres gradus in
actiua vita vnimur. XXIII.

De amore, deuotioneque sensibili. XXI.

De adhesionē quietā qua Deo vnimur per sp̃s.
XXVI.

F I N I S.

adwin
IIII.
XXV.
er 86.

Sanomine D P L

0

W. 7

2nd 6

1st

